

Michal Matoušek

Špalek (II)

Odejít
Té nejkrásnější
Odejít II

Orfeus & Dido
Orfeus & Dido, doslov
Soumrak na náš rod
Anna H.
Ze života pospolitého hmyzu
Ještě jednou Odejít

Nejspíš jsem měl být dojatý,

jak se při podobné příležitosti sluší. – Nebyl jsem. Nešlo to, a já se ani nesnažil. Literatura říká: „Už je to pryč. Nedokážu nic cítit. To se nikdy nevrátí.“ Ano; jenže i ta nervózní intonace má nejspíš dojímat.

Jsem zkrátka umělec jiné ražby.

Naposledy jsem se blížil k rodnému městu, Praha měla zasněžené střechy. Nebe bylo bleděmodré, ulice se mi zdály čisté a pěkné. Taxikář se choval slušně. Sjeli jsme z vokovického kopce, já se ohlédl po Domě armády, a zničehonic se mi vybavily vůně z restaurace, kterých bylo vždycky plné schodiště, když jsme s kamarády sbíhali po točitých schodech dolů do suterénu... kde asi jsou všichni ti kamarádi? Ne, vážně nemá cenu se dojímat; o většině vím, kde jsou. – Dali by se najít, a já je nechci hledat.

Takže: já se ohlédl a taxikář povídá: „Tady jste začínal.“ Obrátil jsem se k němu, jeho obličej mi nic neříkal. Nepřišlo mi to divné; paměť na tváře nemám a mezi taxikáři se taky najdou šachisté... ti se najdou všude. Šachisté.

Gens una sumus. – Sřešovická vozovna. Přetopená hospodská místnost s kamny na uhlí; bylo mi třináct a hořet uhlí v kamnech jsem viděl poprvé v životě. Starší místní borec žmoulal nezapálenou startku stále nervózněji a drobtý tabáku vyplivoval přímo na šachovnici. – Špejchar: klobása a lahvové pivo do dvou do rána... sem jsme v mládí chodívali, když nás vyhodili úplně odevšad. Poslední útočiště posledních.

Budova ministerstva vnitra: o ní by se dalo říct to samé. Raději jsem zavřel oči, taxík po chvíli zastavil. Účet byl nejnižší, jaký mi kdy za cestu z letiště na svaz předložili.

Na zasněžené střechy jsem se díval, ještě když jsem ze sekretářovy kanceláře telefonoval Jurovi; nedalo se nic dělat, musel jsem se tu stavit. Však mě víckrát neuvidí... zato o mně určitě uslyší.

Chtěl jsem je zkrátka mít odbyté. Navíc se na svazu spolehlivě najde někdo, kdo mě hodí k nám (založili jsme kdysi stavební družstvo a máme pozemky nedaleko sebe), a já nebudu muset platit další drožku.

Jura byl doma. Když jsem uslyšel jeho hlas, uvědomil jsem si, že by chlapec mohl mít vyučování... jenže on školní docházku nechápe vyloženě tradičně. Měl bych k tomu jako otec zaujmout stanovisko; jako je kdysi zaujal můj tatík, když se provalilo, že místo školy dělám jen šachy.

„Ahoj, táto,“ pozdravil zvesela a na krátkou chvíli by se mohlo zdát, že mě opravdu rád slyší. „Kde jsi?“

„Na svazu. – Co děláš?“ pravil jsem a čekal, jestli uslyším nějaký náznak znepokojení. Neslyšel jsem nic.

„Trochu studuju.“

„A tak. Velmi dobře. – Nemáš bejt náhodou ve škole?“

„Kdybych byl ve škole, nedovolal by ses.“

„Však já bych to už nějak přežil,“ řekl jsem. Chvíli bylo ticho, pak jsem významně zakašlal. „Odpovíš mi? Vy nemáte vyučování?“ – Sám nevím, proč jsem na odpovědi tolik trval.

Až teď Jura malinko, docela malinko znejistěl. „No... výuka probíhá. Jestli se ptáš zrovna na tohle.“

„Ne. Zrovna na tohle se teda neptám.“

„Víš, já se řídím zásadou: chodit do školy, jen když jsem natolik unaven, že nemohu studovat samostatně.“

Tak toto je, prosím, můj syn.

Jsou chvíle, kdy by se velmi žádalo pořádně na něj zařvat, ale čeho bych docílil? Zeptal by se mě, s oprávněným potěšením, jestli se mi snad něco nezdálo na jeho vysvědčení.

„Co studuješ?“

„Marxe. Domnělý rozpor mezi prvním a třetím dílem Kapitálu.“

Zakroutil jsem hlavou.

„To vy teď berete ve škole?“

„No, víš – my marxisté...“

Radši jsem ho přerušil. „Necháš mě, doufám, u sebe pár dní pobejt. Mám tu nějaká zařízení.“

„Jak – u sebe? Je to přeci tvůj dům.“

Byl to můj dům, synu. Byl. Jenomže ty zatím nic netušíš. A takovou věc ti nebudu vykládat po telefonu.

„Dobře. Připouštím, že je to i můj dům.“

„Jsi vždycky vítán,“ řekl jeho hlas do sluchátka a já odpověděl: „Nemusíme zase přehánět, hochu. Má postel a přístup k telefonu mi úplně postačí. Rozhodně nečekám, že na mou počest uspořádáš další ze svých pověstných večírků.“

Tentokrát ticho trvalo. Pak je přemýšlivé sluchátko přerušilo hlasi-
tým chrastěním. – „Co vyvádíš?“ řekl jsem.

„Zapaluju si. K tobě se něco doneslo?“

„Ty kouříš?“

„Ale táto!“

„No co je?“ zeptal jsem se. „Přiznáš mi aspoň právo být udiven?“

„Jenže o tomhle jsme se snad bavili, když mi bylo čtrnáct. *Une femme est une femme, mais une Caporal...*“ dodal ten pacholek drze a s nečekaně dobrou výslovností. On už umí i francouzsky? – „Povídám, k tobě se něco doneslo?“

„Přirozeně. Je toho plnej Mnichov.“

„Ne, tati. Vážně.“

„Na vážný rozhovor budeme mít spoustu času.“

Nevěděl, nemohl vědět, co mám na mysli, ale pořád si připadal velmi chytrý a pravil konspiračním hlasem: „Chápu.“

„Chápeš rychle, synu,“ řekl jsem. – Nic jiného jsem mu nechtěl a byl bych rád hovor ukončil, ale on zase začal: „Co je na tom, když se krásní mladí lidé scházejí a baví?“

Položil jsem telefon. Neměl jsem chuť vykládat, co vím o tom, jak se u nás krásní mladí lidé scházejí a baví. – Ostatně, spousta krásných mladých lidí si v zájmu vlastní budoucnosti rychle rozmyslí nadále se scházet. A bavit. Budeš zaprodancův syn.

Co já vím, užiješ si s podobnou nálepkou svoje. Možná tě ani nevezmou na vysokou školu... i když v tom směru se nějaké kroky pochopitelně podnikly. Rychle jsem sluchátko zase popadl.

Spojení se neztratilo. „Tys zavěsil, vid?“ pravil Juráš. „Věděl jsem, že to ještě zvedneš.“ – A já sekl s telefonem znovu. Tentokrát jsem vydržel, nezvedl jsem sluchátko.

Třeba tam s tím svým pořád stojí a čeká.

Ne. Když jsem přijel domů,

prostě nebyl. Bůhví, kdy a ve které zemi se příště setkáme, synu, a ty někde trajdáš? – Chodil jsem a rozsvěcel světla, protože se šerilo a protože mám rád, když je všude rozsvíceno. – Bylo uklizeno. – Všechno, co mělo fungovat, fungovalo. – Šel jsem pustit muziku a našel tam vzkaz od Jury, kdy se vrátí. Dobře ví, pacholek, kam určitě zajdu. – Na stolku byla dokonce kytká; našťástí se při bližším ohledání ukázalo, že umělá.

Domove můj, já ti prostě nepodlehnu. Tak hluboko klesne málokterý šachový umělec; dojetí zpravidla nebystří úsudek. Připomněl jsem si, co mi vrtalo hlavou po cestě: koncovka nestejných střelců nedávno v Mendrisiu, proti tomu obrýlenému blondatému Němci, co ke mně tak uctivě vzhlížel... nebo to byl Švýcar? Všechny slabiny má pokryté střelcem, proto jím nemůže hnout z místa. Tahá jen králem, toho zaženu do kouta a znehybním, on na svého střelce přeci jen bude muset sáhnout a jedna ze slabin padne. Něco podobného jsem už někde viděl. Na olympiádě ve Skopje ve dvaasedmdesátém.

Sověti proti Jugoslávii... nebo proti Bulharsku? Zamyšleně jsem vytáhl svazek a listoval jím, když mě napadlo: nedějí se takové věci dnes a denně? Vždyť ti mnichovští nabobové... musím dát tentokrát pozor na letenku, ne jako posledně. Naúčtuju vám ji s obzvláštním potěšením, vy parchanti ze zdechlé kapitalistické svině! – Vždyť vy jste se mnou provedli, co já s tím brýlatým blbem: stojím v koutě a nemám na vybranou. Nebo mám. Jedna slabina padne. Která slabina to bude, vážený šachový umělece?

Tvá vlast. Opustíš-li ji, nezahyne...

Ne, takhle opravdu ne. Něco jsme si slíbili. Koneckonců, pořád ještě sedím v rodném městě na koberci u knihovny a přehrabuju staré ročníky časopisů. Co se stane s mým archivem? Bývalo krásné povalovat se na zemi a listovat v knihách; dnes stačí stisknout klávesu počítače. A co se ušetří času! Času, který by ale našinec nejradši strávil listováním... copak tu máme? Fotografie? No ano, ve dvaasedmdesátém byly Jurovi dva roky. Ten byl hubený!

A u tohoto moře jsem myslím nikdy nebyl; zřejmě jsem někde posunoval dřevěné panáky. – Ještě před chvílí, synu, před docela malou chvílí jsi tu měl tak krásně uklizeno...

Vtom se domem rozezněl zvonek. Kdyby nebylo všude rozsvíceno, mohl bych třeba předstírat, že tu nejsem. Za brankou stál chlapík v kožešinové čepici s kožešinovým štítkem. Byl mi povědomý, ale nic víc; ani když se představil. Proč radši nepřišla nějaká protagonistka těch Jurášových večírků? Jaký má asi chlapec vkus?

I když při tom, jak je tlustý, si zřejmě moc vybírat nemůže.

„Já jsem Hrabě,“ zopakoval návštěvník, když jsem mu odebíral kabát. A tady už jsem se chytil. Už jsem věděl, proč se mi chlapík zdá povědomý.

Nikdo by nečekal při mém toulavém povolání, že chodím na Jurovy třídní schůzky. Přesto chodím. Byl jsem možná i čtyřikrát. – Musel jsem sice především hlídat, abych se nepotkal s Klárou (neukázala se nikdy), ale jsem si i všiml, jak se k mému dnešnímu hostu nikdo nehrne. Přesněji že se mu vyhýbají... kvůli jeho odsouzeníhodným společenským aktivitám.

„Známe se z rodičovského sdružení,“ ujistil jsem se.

„Správně.“

„Jinak – já jsem taky Hrabě.“

„Já vím.“

Setkání asi proběhne na jinak zřídka dosažitelné úrovni. Rozloučení s vlastní bude stylové, jako v nějaké salonní komedii. – Sklenku koňaku neodmítl.

Naléval jsem a vybavovalo se mi víc, myslím o něm. Dokonce jsem si vzpomněl (ale zatím k lepšímu nedal), že znám jeho bývalou ženu. Pohybuje se ve Švýcarech okolo emigrantských spolků, se kterými jsem se já musel zavázat, že do žádných kontaktů nevstoupím. Při jakési příležitosti nás představili: přísluhovač a ztroskotanka, prohlížela si mě pohrdavě, já ji taky, viděli jsme se pak ještě několikrát, pokaždé za oboustranně okázalého nezájmu. – Což se možná změní, když se i ze mě teď stane ten... zaprodanec.

„Otevřeli jsme omylem váš dopis,“ řekl, podal mi jej přes stůl a já si nechápavě prohlížel adresu: ulice odpovídala, číslo nebylo naše. Adresát mohl být jak Vlastimil, tedy já, tak i Vladimír. To je, pokud mě paměť neklame, on.

Odesílatel měl rukopis doslova příšerný. Vzhledl jsem.

„Jste si jistý, že je můj?“

Pokrčil rameny, já dopis vyklepl z obálky a očima přeletěl text. „Vážené Hrabě... jak si srovnáte, že stovky, možná tisíce Vašich přátel a známých... Vy jste si hrály šachy, zůstaly stranou, zachránily kůži...“ Aha. Tak odtud vítr vane. „Je třeba se ptát, zda kůže, která záchranu za takovou cenu přijala, za záchranu vůbec stála...“

Souhlasím. Otázka je položena správně, odpověď na ni neznám. Podával jsem dopis zpátky, ale můj host se po něm nenatáhl. „Přečtete si to celé,“ řekl.

Ruka mi klesla. Proč to mám číst celé? Hleděli jsme na sebe a já k dalšímu čtení projevoval okázalou nechut’.

„Před vším se utéct nedá, pane Hrabě,“ řekl, jako kdyby mě slyšel přemýšlet... jako kdybych byl průzračná studánka, on do mě hleděl a viděl až na dno.

Jednou rozhodnutí muselo přijít. Je to... ekonomická úvaha, jen ekonomická. Komu se z ní mám zpovídat, jemu? Pojede do Mnichova za generálním sponzorem, aby dal pokyn prodloužit mi smlouvu? – Ale nechtěl jsem být v našem hovoru jen za otloukána.

„To asi nedá. – Říká to tak i vaše... bývalá paní.“

Zvedl oči a pátravě se po mně díval: „Vy se s ní znáte?“

„Občas ji zahlídnu,“ řekl jsem ležérně, aby to v něm chvíli hlodalo... pak mi ho začalo být líto a dodal jsem: „Do Švýcar já jezdím rok co rok. – Máme pár společných známých.“

Hrabě opatrně poposedl.

„Nedělá vám to tady zle?“

Tvoje starosti, drahý jmenovče! Ty bych chtěl mít! Tys mi scházel. – Brzy budeme na jedné lodi, pane Hrabě: nenávistní pomlouvači všeho, čeho socialistická společnost dosáhla... na jedné lodi. A já do dneška nevěděl, že bydlíme v jedné ulici. Znovu jsem mu dopis podával, marně, položil jsem tedy obálku na stůl a pravil: „Nijak zvlášť. Ona je už *de iure* cizinka, sňatkem získala občanství... jenom holt ty její emigrantský spolky.“

Pic. Jedna slabina padne.

Zrudl, možná i trochu zaryl prsty do opěradel... věděl, že se znovu vdala, nebo nevěděl? Ale jak by to mohl nevědět? Pohnul se, odkašlal, bojoval s informací skvěle. Dívali jsme se jeden na druhého, zase oba s mírným pohrdáním, *le comte et le comte*; má tady tolika komtesek, hezčích, než ve Švýcarech jsou; ve vězení nesedí, dcera mu zůstala, má svůj dům! Docela bych se i podíval, který to je, nejspíš to však už nestihnou.

Žij, ztroskotanče! Mě Klářin odchod, připusťme, zprvu překvapil, nakonec jsem ji však oželel dost snadno. – Zeptá se ještě? Nezeptal.

„No nic,“ řekl a vstal, zřejmě už chtěl být na všelijaké své úvahy sám. „Nemůžu vás nutit.“ Vstal jsem rovněž.

„To přeci není důvod, abychom se rozcházelí ve zlém,“ řekl jsem málem omluvně, ale mnoho už jsme k tématu nedodali. Trochu se při odchodu zamotal do závěsu u dveří... proč jsem si ten dopis jednoduše nevzal a po jeho odchodu hned nezhodil? Co jsem mu potřeboval předvést?

I tyto lidi ztrácím. Mám si rvát vlasy?

V náhlém hnutí myslí jsem oblékl kabát, vyšel na zahradu a dál prováděl návštěvníka pohledem, dokud nezmizel ve tmě. – Obrátil jsem se a pro změnu si prohlížel rozsvícený dům. Brzy už tvůj dům, synu. Jak to děláš, že máš zahradu tak krásně udržovanou? Vždyť tě, co já pamatuju, nikdy nebavilo něco mít!

Neskrývám, že jsem na peníze. Docela dost jsem na peníze, ale ani domu, ani zahrady jsem neželel v tu chvíli. Přestože by při prodeji vynesly značnou sumu. Co já jsem vlastně za člověka? Narodil jsem se v tomto městě – necítím nic, když se s ním loučím. Postavil jsem dům – on stojí. Zplodil jsem syna – ten se zas naučil francouzsky.

Zasadil jsem stromy a ony rostou. Nikdy jsem s nimi nerozmlouval, neopřel se čelem o jejich kůru. Nevyptával se jich, kam by chtěly dorůst. Byl to jejich boj a já jim zpovzdálí držel palce... s Jurášem to nebylo jiné. Ani na náš dům jsem nikdy nepoložil ruku a nezaposlouchal se tou dlaní. Roztáhni křídla a leť, synu, zjisti si všechno sám. Ať ale opustíš kohokoli, nezahyneš, to ti slibuju. Je prostě taková doba, život, způsob. Čas.

Čas opouštění.

Dům opět svítil ze straně mnoha okny,

když jsem k němu přicházel. – Naposledy jsem odemkl zahradní branku. Naposledy odupal sněh z bot a očistil je košťátkem; chlapík to vede jak na horské chatě! Naposledy jsem vešel do haly, odložil klobouk na věšák, naposledy rozepjal kabát... příšerně vyprávím, příšerně! Nakonec se snad všichni rozpláceme?

Jednou už se muselo říct nahlas, milí ztroskotanci a zaprodanci: můj domov je tam, kde mají zrovna rozestavené ty šachové panáky. Kde jsem se zastavil, kde jsem sundal s hlavy klobouk a na okamžik přisedl. Držím ten klobouk na klíně, posunuju panáky, postupně se k nim zmenšuju... chtěl bych to umět říct líp.

Juráš se objevil opásán kuchařskou zástěrou, s vařečkou v ruce.

„Vítej, marnotratný otče,“ řekl, vařečku olízl, jazyk měl zdravě růžový. Vypadal jako manipulát z dobromyslné reklamy na vaření. – Zamnul jsem prokřehlé ruce; domem se línula nádherná vůně. Chvilí

jsem rozmýšlel, jestli nemám taky něco společenského, ale pak jsem pravil: „Mám na tebe mnoho otázek, synu.“

Chápavě přikývl. „Udělala scénu?“

Svlékal jsem kabát, na ta slova jsem se v pohybu zastavil. Řekl jsem: „Ty zmetku!“ a Jura se zatvářil úslužně jako *butler*, který od pána domu ochotně strpí jakýkoli jeho rozmar.

„Takže scénu udělala.“

„Jestli udělala?! Křičela na mě jak na malýho kluka!“

„To ona umí, dělat ostudu. A před tolika známejma, že jo?“ pravil, hlasem mu prosakoval vzdálený smích. Ustoupil za dveře a po chvíli mě z kuchyně dostihlo: „Chceš jako aperitiv vermut nebo borovičku?“

Přezul jsem se, taky naposledy, a umíněně šel za hlasem, dokud jsem svého buclatého syna neměl zase před očima.

Juráš se ohlédl od varného skla.

„Teď mě ještě nemlat'. Nebo jídlo nebude stát za nic... máš to rád,“ pravil zaujatě. „Cítíš?“

„Juráši.“

„Tak dobře. Dobře. – Je fakt, že jsem to trochu čekal. Nejsi první, jemuž bylo dopřáno. Škrtila tě?“

„Cože?“

„Tak vidíš. Dopadl jsi ještě dobře.“

„Ona škrťí rodiče svejch spolužáků?“

Znovu olízl vařečku, nad výsledkem chvilku přemýšlel a pak se usmál: „Radši si dáme tu borovičku, co říkáš?“

Jeho věcné myšlení mě zbavovalo řeči. Zase mi zmizel za dveřmi, a tentokrát jsem ho dostihl, když odšpuntovával láhev a chystal sklínky. „Vážně jsi mi na rozloučenou nemohl připravit něco míň vydatného?“

„Jen se neodříkej, starý mlsoune. Počkej, až ochutnáš.“

Chybělo málo a byl bych ho praštil. „Juráši,“ řekl jsem klidně. „Neser mě.“ A on se poprvé podíval, jako kdybych doopravdy něco řekl.

„Přestává to bejt legrace, synu. Toto jsou vážné věci.“

„Ano. Úplně s tebou souhlasím.“

„Povídám neser mě! – Kdes přišel k tak krásný holce?“

„Tobě se líbí?“

Podal mi sklínku. Přivoněl jsem a zatrnulo mi vzadu nad šíjí, jak jsem ucítil van moravských lesů. „Vážně se ti líbí?“ ujistil se, a když jsem přikývl, dodal: „Tak počkej.“

Byl hned zpátky, podal mi ručně a velice pěkně zhotovené album; já se radši neptal, odkud je má, abych se zas nedozvěděl, že si taková alba vyrábí už od čtrnácti. Když zrovna nevaří nebo se neučí francouzsky nebo nepečuje o zahradu.

V deskách byla do celofánu zalita tvář, se kterou jsem měl odpoledne poprvé tu čest, a uvnitř na osmnácti báječných fotografiích všechno ostatní. Doopravdy všechno. – Díval jsem se do alba, pak na Juráše, pak zas do alba... obracel jsem pomalu stránky, a taky jsem se zamýšleně rozhlížel po místnosti.

Rozhodně jsem nevěděl, co pro tu chvíli říct.

„No co,“ vzal to za mě můj syn. „Sluší jí to... ne? – Jsi v šoku? Přemáháš pohoršení?“

Pohoršení jsem nepřemáhal. Trochu jsem v albu pořád listoval, ne bez zájmu, jednou jsem si ho dokonce otočil vzhůru nohama a Jura přemáhal úsměv; raději vstal a šel znovu olíznout vařečku.

Když se vrátil, zeptal jsem se: „Proč je fotek zrovna osmnáct?“

To ho překvapilo. Asi i potěšilo: že věčně zkoumám předmět, kladu si podstatné otázky a nenutím se do moralizování.

„Je jich víc, ale vyřazoval jsem. Některý jsou normální pěčko.“

„A tohle je jako co?“ řekl jsem hlasitě a ukázal prstem. „Gynekologická příručka? Katalog galerie? Časosběrný dokument?“

Mému synovi prosákoval na tvář úsměv, trochu společenský, trochu konspirativní. Představil jsem si... ale hned jsem ty představy utnul.

„Má trochu pitomej úsměv, všiml sis?“

„Vřískala, že se zabije, ty vole!“

Zmlkli jsme oba, když to slovo padlo. Jura doplnil sklenky, já ho tam kopnul, on se zničehonic hnusně zachechtal a politoval: „Chudinka malinká...“

„Jsi blbec.“

„Ta si neublíží, tati. Chceš se vsadit?“

„Obávám se, synu, že takovou sázku já nejsem schopen uzavřít.“

„Škoda. Nejspíš bych vyhrál.“

„Zdá se, že ve tvý výchově se cosi podstatného opominulo.“

„Však se to u nás s výchovou vyložene nepřehánělo, že?“ odpověděl Juráš, a aby nebudil dojem citově strádajícího děcka, dodal: „Naštěstí.“ – Obrátil jsem dva listy zpátky, pozvedl obočí; mlčení, pokud možno posupné, zdálo se mi nad obrázkem nejvhodnější.

„Jsou věci, ke kterejm fakt nemá smysl, aby ses vyjadřoval,“ řekl Jura, když viděl, nač se dívám. „Protože jim nerozumíš. A rozumět nikdy nebudeš.“

„A ty bys ty věci vůbec dělat neměl,“ odsekl jsem. „Protože jsou svinárna. A vždycky budou.“

Ale on jen máchl rukou. Tím gestem snad dával najevo, že se nehněvá; že mě chápe; musím – jako ostatně každý – tímhle vývojovým obdobím projít a on je samozřejmě po ruce, aby mě převedl přes nejnebezpečnější úskalí.

„Pochutnal jsem si,“

pravil jsem, artikulaci mi trochu kazil tlustý doutník, ze kterého jsem potahoval. Kouřilo se i z hrnečků s kávou. Zbýval už jen jeden nesplněný úkol. Vlastně dva.

„Byl tu pan Hrabě,“ řekl jsem. „Otec tvojí spolužačky.“

„Co chtěl?“

„Neříkej jí, že se její matka znova vdala.“

„Ona to neví?“ podivil se Juraš.

„Obávám se, že to dosud nevěděl ani její otec.“

„Tak proč's mu to říkal?“

„Poněvadž jsem vůl.“

Ano. Takže to bychom měli... tu dívku má Jura v evidenci taky? – Představil jsem si posledního spravedlivého, jak sedí v křesle, koňak rozmyslně válí po dně skleničky... a na stolku album, na obalu se usměvavě skví jeho dcera a on pokukuje, pokukuje, vzít album do ruky si netroufá. Ale a zároveň je k němu neodolatelně přitahován.

Krásní mladí lidé se scházejí a baví. Co všechno viděly naše zdi, proboha? Červenaly se aspoň trochu? – Jestli bych se přeci jen neměl zaposlouchat a vzít si kus toho tajemství s sebou.

Ukázal jsem prstem: „To každá, která k nám přijde?“

Pokyvoval hlavou, nedíval se, kam ukazuju, za otázkou hledal její skutečný obsah. „Nač se mě ptáš? Na malou Hrabětovou?“ – Je chytrý, to se mu nedá upřít.

„Představuješ si, jak by tu tatík seděl a listoval... ne, můžeš být klidnej. A on taky.“

Taková chvilka, ano, by měla svůj půvab; každopádně by mi tolik nestrkal před oči dopis, který začíná: „Vážené Hrábě!“

„No jo. Tak my jsme teda klidní.“

„Tati. Já jsem možná ledacos, ale ne svině.“

„A jak se to u tebe pozná?“ řekl jsem.

Cítil jsem mravní pohoršení? Myslím ne. Měl jsem pocit, že se pohybujeme na hranici zákona? Myslím ne. Chtěl jsem Jurovi nakázat, aby okamžitě zanechal a všechna alba mi odevzdal, že je odvezu do Mnichova? Myslím ne.

Ale už jsem mu docela přál, co teď přijde.

„Pokud okolo tý krásky vzniknou problémy...“

„Žádný problémy nevzniknou.“

„Poslouchej, co ti povídám,“ pravil jsem pomalu, „jestli vzniknou problémy, budeš na ně sám.“

„Jak – sám?“

Seděl jsem, pokuřoval, taková konverzační záležitost: sděloval jsem synovi, že má majetek, že má svobodu rozhodování... že mu to připraví bezesné noci, nechával jsem si zatím pro sebe.

„Jednoduše. Dnes v noci uprchnu z této země. Navždy. Nebo do podzima nebo do příštího jara, než to tu rupne.“

„Co tu rupne? – Co se stalo?“

„Vyřadili mě z kádru. Pro slabou výkonnost.“

Juráš polkl. „Co budeš dělat?“ zeptal se, přeskočil mu hlas. Ještě jednou polkl.

„Co bych dělal? Pořád to samé. Jen už to zkrátka nebude legální výjezd. – Bojíš se?“

Přemýšlel o tom. „Asi trochu bojím.“

„Což je dobře. Nebylo by normální, kdyby ses nebál.“

Jura teď seděl proti mně a bedlivě pozoroval, jak sedím proti němu a bedlivě ho pozoruju. – Byl by se chtěl ptát dál, velmi by se byl chtěl ptát, ale držel se.

A mně se čím dál víc zdálo, že máme nejhorší za sebou.

„Přitom není čeho,“ pokračoval jsem. „I kdybys úplně ztratil glanc, není nic, co bys mohl pokazit definitivně. Zítra ve dvě tu máš schůzku s doktorem Abramovičem.“

Vzal jsem se stolu hrnek, s přivřenýma očima usrkl kávy... až teď jsem si všiml. Napřed jsem vyobrazení na hrnku trochu studoval...

... pak jsem se podíval po Jurášovi.
 „To je naše třídní,“ pravil. „Tu přeci znáš.“
 Položil jsem hrneček na stůl a zakroutil hlavou. „Takhle ale ne.“
 „Tati. Vidíš, že je to jen... filmovej žert,“ řekl. Ale mně se hrnek líbil a chtěl jsem vědět víc.
 „Její album máš?“
 „Hodilo by se, vid’? Ale i já holt mám svoje limity.“
 „Jaká ona je? Vycházíš s ní?“
 „Tati! Teď se budeme bavit o učitelkách?! – V novinách napíšou, že jsi další položka ze smutného výčtu přeběhlíků.“
 „A že jsem se musel zavděčit chleboďárcům.“
 „A že tvůj odchod v době, kdy s perestrojkou spojená široká demokratizace našeho života umožňuje každému, kdo má se socialismem vážné úmysly...“
 „To oni vysvětlej hravě: při své slábnoucí šachové síle jsem neměl jinou šanci se zavděčit než pošpiněním republiky.“
 Hra nás bavila. Juráš zvedl obočí a vyčítavě se zeptal: „Ty pošpiníš chudáka republiku?“
 „Obávám se, že ano. Jo – abych nezapomněl,“ tvářil jsem se co nejveseleji. „Ty mě musíš jít udat.“
 „Cože?“
 „No jo. Udat. Jednoduše půjdeš na policii a řekneš, že jsem se, jak to tak vypadá, rozhodl natrvalo opustit... chudáka republiku. Nesměj se blbě, je to důležité.“
 „Já tě... jít udat?“ řekl. Ale na tváři už se mu místo zděšení usazoval ironický úsměšek, náš rodinný signet.
 „Nezbývá ti nic jiného. Pořád máš strach?“
 „Mám. – Ale už mě to celý zajímá.“
 „Zítra zavolám. Musíme si osvojit aspoň základní signály... připravil jsem ti lexikon. Manuál malinkej. Máš ho v té obálce.“
 A je to. Poslední úkol splněn. Jura se na mě díval a já si prohlížel vzorek na koberci... aby se mi vtiskl do paměti?
 „Táto,“ řekl, „potkáme se my dva... ještě?“
 Vzhlédl jsem a můj syn, veskrze obratný správce našeho domu a jeho nastávající majitel, plnoletý tlust’och, který má v albech své spolužačky a na hrnku svou třídní, který se bůhvíproč zabývá Karlem Marxem v době, kdy vládu myšlenek Karla Marxe nad polovinou světa čím

dál rychleji smývá déšť, tento jediný můj syn Jiří Hrabě měl neopakovatelnou příležitost vidět svého otce světoběžníka, jak mu zpod brýlí stéká po tváři slza.

Neměl bych se dojímat, a já ani dojatý nebyl. Prostě slza, jedna, bůhvíodkud. „Blázníš, cvoku?“ řekl jsem normálním hlasem. „Uvidíme se hned v létě. Kdekoli. Někde v Evropě.“

„Já teď nebudu moc jezdit, jak bych chtěl.“

„To se teprve ukáže. A na vejlet třeba do Budapešti se vůbec nemusíš ptát. – Mám už jich plný zuby, plný zuby jich mám! Nenecháme se věčně sekýrovat. A tenhle barák jim nedáme. Nasrat!“

Podíval jsem se na hodinky a Juráš řekl: „Už budeš muset?“ Jeho výraz se začínal podobat tomu, co na tváři nosívali majitelé realit.

„Pomalu se zvedám,“ pravil jsem. „Nezapomeň zítra na doktora. On ti především vysvětlí, čeho se lze nadít od naší máti.“

Vstal jsem. I Juráš pomalu vstal. Jako kdybych tohle nedávno zažil.

„Možná teď o mně uslyšíš ledacos, tak si pamatuj: jsou to lháři. Vždycky byli.“

„Nic strašného jsi přeci neudělal.“

„Co budou potřebovat, vymyslej si. Dřív nebo pozděj ti napíchnou telefon, počítej s tím. Žádný svinstvo pro ně nebude moc svinský. – Je to pořád ještě jejich země, ale pozor: vždycky nebude!“

„Líbí se mi tvůj dějinnej optimismus, tati,“ řekl Jura; poslední výrok toho paměťihodného dne. Stáli jsme spolu, jako kdyby toho mělo být ještě bůhvíkolik vysloveno, ale neřekli jsme už nic.

Přijel taxík, já vzal kufry a vyšel ven. Juráš šel se mnou před dům, tam se zastavil a zůstal stát. Neohlížel jsem se.

Taxikář vystoupil, nakládali jsme. Připadal mi povědomý.

„To jste zase vy?“ řekl jsem.

Ano. Byl to on. Neměl jsem z toho dobrý pocit... ale já nepodléhám strachu ze všeobecného spiknutí. Nasedl jsem, auto se rozjelo, a když se blížilo ke konci aleje, požádal jsem: „Zastavte, prosím vás.“

Řidič šlápl na brzdy a já se ohlédl. Světla stále svítila, dosud nezhaslo ani jediné. Před domem nikdo nebyl. Ještě něco srdcervoucího snad někoho z nás napadá?

Ne. Obrátil jsem se k řidiči.

„V pořádku?“ zeptal se.

Kývl jsem, a auto se zase rozjelo.

Odejít
Té nejkrásnější
Odejít II

Orfeus & Dido
Orfeus & Dido, doslov
Soumrak na náš rod
Anna H.
Ze života pospolitého hmyzu
Ještě jednou Odejít

I.

Místnost byla vymalovaná velice pěkně.

Valerián se rozhlížel, jako kdyby vybíral místo, kam zavěsit obraz, ale ve skutečnosti, jsem o tom přesvědčená, ve skutečnosti hledal, co by malbě mohl vytknout. Nemohl slyšet, o čem jsme mluvili? – Určitě mohl. Při mé směle určitě slyšel. A nyní určitě bude rozprava. Hádk. Rámus.

Jaký obraz: mohla bych sem, jako vstřícné gesto, pověsit Paridův soud. V. má ten výjev rád. Mít jej v ložnici jsem odmítla, ani nevím proč. Snad v důsledku předešlých rozprav? – Valerián je na ruce šikovný; reprodukcí podlepil, přiložil masku s fólií, záramoval paspartou... moderně vyhlížející artefakt s mytologickým námětem, který máme zrovna teď zastrčený za skříň.

Díval se mi na prsa, ale abych nekrivdila: měla jsem na košili cákanec od barvy. Šla jsem se převléct, on pochopitelně za mnou, musí mi lézt do koupelny? ptala jsem se, sympatiemi jsem rozhodně nerozkvétala, a on: Ty se nebudeš ptát, jestli jsem si umyl ruce? Neboj, já se nedívám. – Není nač, odsekla jsem unaveně. Máloco mi vadí tolik, jako když náš pan mistr vychovaně klopí zraky a zároveň se tajně raduje, že se vztekám.

Říkala jsem, že přijdou a vymalují? Říkala, tak proč chce být zase protivný? Vždyť to mohl udělat sám! – Utíral se, Valerián, ze zrcadla na mne vykoukl bodrý neholený obličej; vystrčila jsem ho z koupelny, odkud je všechno slyšet, a směřovala do ložnice, našim rozpravám už přivyklé a také pro ně vhodnější. Pověděl by mi, proč je takový?

Ano, pověděl. – Takže opravdu poslouchal, ó hrůzo. Ale proč já se mám pořád za všechno stydět, proč? Oč jsem starší než mí žáci? Co znamená několik roků navíc? – Co? Úplně všechno! pravil, jsi starší přesně o léta, ve kterých se rodí dospělost. O rozhodnutí, kterými se rodí. Dokud si je nezažijou na svůj vrub, nejste si rovni, přednášel, náš mistr knihař, chtěla jsem také něco říct, jenže mne zarazil pánovitým gestem: Až budeš skutečně jen jedna z nich, budou tě tví studenti chít jako jednu z nich. Promiň, ale budou. A budou se divit, že se tolik divíš. A ty budeš vyjevená, moc zklamaná, poněvadž's jim, jak budeš právem přesvědčená, nezavdala nejmenší příčinu, a taky profesorský

sbor bude náramně pohoršen, jelikož na každém šprochu. Dostanu zase anonymní dopisy...

Jaký je zase chytrý! Usedla jsem přemoženě, zvedla k němu tvář, usmála jsem se. – Nech se s nimi polít někde na náměstí, říkal ještě, budete si pak znovu o kousek blíž. – Že ti není hanba, řekla jsem. Chodí tam, ti mladí, i za tebe! – Za mě ne! odsekl, mně nechybí svoboda shromažďování. Ale takoví, se kterými bych se chtěl shromáždit.

Přisedl a vzal mne za ruce; věděl, že se budu zlobit a bránit. – Není srandovný, pokračoval zvesela a já si představila, co mu v naší situaci může připadat komické, vzepřela jsem se i rukama té představě a odstrčila ho: Pavle, pust'. Pust' mě! rozječela jsem se znenadání jako siréna; já si nepřeju, aby ses mne ještě dotýkal! – On zaraženě pustil, chvíli jsme se na sebe beze slova dívali...

Udělal jsem něco zlého? zeptal se tiše. – Ano! Udělal! Tak se nech zavřít, když ti tu nikdo není dost dobrý, vstup na protest do vězení; svaž si uzlíček, dostav se a nastup nikým neurčený trest s odůvodněním, že jinde než tam není dnes pro slušného člověka místo... och, ty ubohý citlivý knihaři, trpící v marasmu a permanentním neporozumění! Poslyš, žijeme spolu i po rozvodu? Žijeme. Že po mně nemůžeš rukama, jak bys chtěl, neznamená, že spolu nežijeme...

Zmlkli jsme. Je to tak, Valeriáne. Žijeme spolu, právě prožíváme meziplanetární děj: dva vesmírné objekty po dramatické chvilce, hrozící srážkou, pomalu přecházejí na vlastní oběžné dráhy.

Myslíš, že už jsme pro dnešek skončili? pravil ztěžka. Třeba bych mohl dojít pro Helenu. – Co se mne týče, nemuselo se ani začínat, řekla jsem potichu. Styděla jsem se, co jsme si zase navzájem předvedli, pořád ještě se občas stydím, sama od sebe jsem se ho najednou chytila. Chtěla jsem praštit i pohládit, políbit, uškrtit, položit se na záda... takový mravenčivý pocit, občas ho mívám. – Mohla bych, až odejde pro Helenu, obléct blůzu na nahé tělo; v dávných našich dobách to znamenalo Sáhni si.

A kdyby sáhl, mohla bych zase začít vřískat.

Dovolte, abych nás teď představila: jmenuji se Hartlová, oslovení Valerián je varianta k anagramu jména bývalého chotě. S bývalým chotěm máme dceru Helenu; slyšeli jste už, a ještě určitě uslyšíte. Povoláním jsem gymnasiální profesorka... neruším vás tam vzadu? Kdybych rušila, stačí říct.

Přiběhla jsem ráno do sborovny

na poslední chvíli a tam všichni pominutí: jestli vím, že Hrabě zůstal venku. – Juráš? vyděsila jsem se k smrti a oni řekli: Blázníš? Starý Hrabě! – Který starý? Disident, nebo šachista? – Přeci šachista... a mně se ulevilo, tak se mi ulevilo! Pochopitelně předčasně. – Stejně tam celou dobu žije, pravila jsem s pokrčením ramen.

Ve sborovně nastalo ticho. Tomu tichu jsem měla naslouchat, byla bych si ušetřila nepříjemnost... vůbec jsem si nevšimla (a ani si všimnout nemohla, protože já jediná byla otočená zády), že se objevila, stoupla si do dveří a skrz skla brýlí mne káravě merčí zástupkyně ředitele. – Dobrý den, soudružko profesorko, pravila po krátké nepříjemné chvíli, ve které mi postupně všechno docházelo a jen jsem neměla sílu otočit se a vychutnávat, jak ta stará mumie poklepává nehtem na sklíčko od hodinek.

Naše soudružka zástupkyně bývala svého času ředitelkou, dokud se dva kluci ze školy (tehdy jsem ještě neučila, jinak by stoprocentně byli z mojí třídy) nezapletli do únosu letadla. A dokud přes tuto příhodu současný soudruh ředitel nezačal tlačit na pilu... Alespoň syn že se zachoval příkladně, pravila zástupkyně přísně. Očekávám, že před žáky jeho čin patřičně vyzdvihnute. – To řekla a odešla a já se teprve teď obrátila, šla jsem ke dveřím, zabouchla je a opřela se o ně zády.

Během několika vteřin jsem se měla dozvědět podstatné: Juráškův otec požádal v Německu o azyl nebo o občanství (to nikdo nevěděl přesně) a jeho syn, můj žák, tu skutečnost byl na policii oznámit. – To se snad dělávalo v padesátých letech, pravil kolega Výborný. – Ani myslet se jí na to nechce, řekla kolegyně Kořínková; hrůza. A kolega Dyba, který má Juráše na tělocvik, temně zamručel: Jen počkej, chlapečku. Já ti...

Nedopověděl, co chlapečkovi; dveře do sborovny otevřela kolegyně Burešová, o které se ví, že pro vedení našeho ústavu plní zpravodajské úkoly. – Budeš... vyzdvihovat? zeptal se kolega Dlouhý, náš sborovní vtipálek, já se vztekle ohlédla a on pokračoval: Z hlediska vyššího principu mravního... Jdi do háje, řekla jsem, všichni se usmívali, protože oni ve svých třídách vyzdvihovat nebudou muset. Z toho ulehčení by se jistě narodily i další vtipné glosy, kdyby se mezi námi nepřipravovala na hodinu kolegyně Burešová...

Neměla jsem představu, co jim povím, když jsem vstupovala do třídy, a i kdybych byla nějakou představu měla, asi by se mi hned rozpadla, poněvadž sotva jsem zapsala do třídní knihy, vstala a otočila pravé křídlo tabule, objevil se pod ním namalovaný kosočtverec, i s tou výslovně nevýslovnou čárkou uvnitř. Nestala se mi podobná věc poprvé ani podruhé, tak jsem jen zakroutila hlavou, očima neuhýbala, naopak si studenty soucitně prohlížela; měla jsem před sebou počmáranou tabuli, nic víc.

Samozřejmě Pinkas hned potřeboval zachrochtat: Pánové, no to je teda píča! – Evidentně chtěli, abych se projevila víc; když mne to potkalo poprvé, vztekem a hanbou jsem dokonce začala koktat. Byla z toho tenkrát pěkná aféra s vyšetřováním, ale o tom tyto děti nemohou vědět ani z doslechu. Stejně se nic nevyšetřilo, nikdy se nevyšetří, má tedy smysl dál jet ve shovívavém nadhledu: jsem trpělivá, tolerantní a vy z vaší adolescence dřív či později vyrostete.

Řekla jsem Janstové: Smaž to, a ukázala prstem – nijak štitivě, věcně, jako kdybychom vyobrazení použili jako názornou pomůcku a nyní přestalo být zapotřebí. Vtom se bez zaklepání otevřely dveře, soudruh ředitel vstoupil, vykulil oči, myšička Janstová, které všechno trvá sto let, rychle utírala tabuli, což vypadalo úplně nejtrapněji ze všeho. Jako historka se to poslouchá pěkně, vypráví rovněž, ale stát tam a ovládat se... i Valerián potom uznal, že je nadlidský výkon.

Půjde se mi soudruh nejvyšší podívat do příprav, jestli tam probíránou látku i s příslušným vyobrazením mám? On však jen posunul brýle a pravil: Přijďte, soudružko, potom ke mně do ředitelny... hned odešel, třída seděla zaražená, tichá, byla jsem v pokušení se rozesmát, ale obávala jsem se, že by mi smích vyšel poněkud hysterický. Takže jsem řekla: Vřelé díky, milé děti; byli tak zkoprnělí, že ani chudince Janstové, která v této třídě může vždycky za všechno, nikdo pořádně nenadával.

Nad smazanou tabulí jsem povzdychla: Nikdo se asi nepřizná, co? Ale Pepa Pinkas se nám projevoval, vzpomněla jsem si, tak Pepíno do příští hodiny zjistí, co jméno Pinkas původně znamenalo. Kdybys snad pojal myšlenku, že tě jedna pecka nerozhází, a na úkol se vykašlal, půjdeš do ředitelny za vyrušování při hodině. A nebud' našťvaný, dodala jsem, užiješ přitom spoustu zábavy i poučení...

Intuice neklamala; neptejte se, jak to zjistím, ale autorství kresby lze skutečně připsat Pinkasu Josefovi. Až přijde jeho čas, vyvolám Josefa,

aby svými slovy vysvětlil pojem studená válka, on po chvíli přemítání a pochrchlávání řekne: To je ten boj... mezi dvěma půlkama. – A já ho pozvu k tabuli, podám mu křidu a vybídnu: Mohl bys nám to, prosím, opět namalovat?

Nazítí u nás na patře bude postávat soudružka zástupkyně a zase tak hezky poklepávat nehtem, opodál budou zevlovat studenti a šklíbit se jako kočka Šklíba; kdo by se s chutí nepodíval, jak vševědoucí úča bude přešlapovat jako hubovaná žačka. Já na jejich místě bych se podívala. – Ke všemu štěstí mne mumie začne přivolávat prstem... moje sebezáchovné reflexy se automaticky vyřadí a já zůstanu stát, tázavě se budu dívat, a až zavolá: Soudružko profesorko!, odpovím z místa tím-též tónem: Přejete si?

Pojďte prosím sem! příkáže mi prstem, kam si mám jít stoupnout, a já bohužel půjdu, půjdu vzdorovitou chůzí, kterou méně úspěšní studenti odcházejí od tabule. – Už jste mne dnes zdravila? zeptá se, já zprvu nebudu chápat, nač se ptá, dokonce budu pátrat v paměti, ale nakonec mne ta její drzá arogance dostane, sevřu pěsti a nadechnu se a pokročím blíž a ona řekne co nejrychleji: Neměla byste některé své vyučovací metody předem konzultovat s opravdovým odborníkem?

Co je? zeptají se účastně studenti, když mne soudružka zástupkyně konečně propustí, a bude chybět opravdu málo, abych nahlas a zřetelně řekla: Pánové, no to je teda píča!

Zarazím se na poslední chvíli.

Ředitel se toho, co viděl,

nedotkl slovem, ani o vyzdvihování činu nepadla zmínka; místo toho pravil: Naše studentky nosí příliš krátké sukně. Vyslovil Naše, brzy mi došlo, že myslí Vaše... ale až ty samé nestydy vyhrají turnaj v softbalu, budou to pro něj studentky Naše.

Náš soudruh ředitel je úřednický až funkcionářský typ, doma je ve světě šanonů, oběžníků a porad, s obyčejnou dívkou či ženskou potřebou líbit se může mít zkušenost přibližně z doby, kdy po orbitu kroužil pejsek Lajka. Dvě jména vyslovil nahlas, divila jsem se, odkud je zná... neznal, jen si pamatoval. Také jsem ho podezřívala, zda nechtěně nepopletl; Hrabětové jméno se na škole skloňuje v jiných souvislostech.

Přála jsem si být co nejdřív venku, aby o počmárané tabuli přeci jen nezačal... jak krátké, totiž jak dlouhé sukně jsou příliš krátké, na to jsem se neptala. – Také jsem takové sukně nosívala, koneckonců pořád bych mohla, kdyby šlo jen o kriteria estetická nebo kdybych nepracovala v prostředí, kde se tak rádo maluje křídami po tabuli.

Bobošík jmenoval výslovně vás dvě, říkala jsem pak o další přestávce u mne v kabinetu, měla jsem samozřejmě říct soudruh ředitel, ale zvážila jsem, že důvěrnější tón může jen prospět. A dámy; co si budeme povídat. – Vy s nima snad souhlasíte? – Já ale pořád nevím, odpověděla jsem, kdo jsou ti oni; do školy chodíme všichni a všichni spolu musíme nějak vyjít.

Byla bych jim klidně vypravovala, jak my v maturitním ročníku... nosily jsme už vysoké podpatky, měly jsme volební právo, říkali nám, že svět bude brzy náš, a přitom si na nás dovolovali křičet kvůli sukním! Jako na holky z třetí obecné. Tak jsme koupily v bazaru dostatečně dlouhé a dostatečně ohavné uniformy, za velkého zájmu se do nich ráno převlékaly... co si budeme povídat, ostuda se šířila školou jako infekce, svolala se schůze, matka Věrky Kalinové pracovala na odboru školní inspekce a na schůzi promluvila o přednostech politickovýchovné práce proti pouhému zakazování, my dostaly důtku, ale jinak drtivé vítězství a soudružka ředitelka se na to, jak jsme se vystrojily k maturitám, ani podívat nepřišla.

Vzala jsem si pak, abych přišla na jiné myšlenky, Malou prázdninovou příhodu; ponechala jsem v zadání studentům žánrovou volnost, abych je dopředu ničím nesvazovala. – Napřed jsem prošla známé firmy, Rydla, Běhounkovou, Demartini; samozřejmě opisovali, až se jim od rydla prášilo, dokonce dva jeden text! To si z nich s chutí vystřelím, až přijdu na to, jak.

Pak jsem najednou držela v ruce Jindřichovu práci, odložila ji, zase vzala do ruky a uvědomila si, že hned rudnu a hned blednu a že se mi chce velice, velice silně, mít autora po ruce a přišít mu pár pohlavků, přestože vím, že generace pedagogů dokazují, jak politováníhodné je to řešení...

Strádal jsem. Váhal jsem. A byl jsem nervózní, poněvadž váhání bývá mé neštěstí. Zrovna tak chvátání. Všechno je neštěstí, všechno je strádání, ona mi uteče, schová se, nenajdu! Hledám ji, čenichám, ztratí se, poběžím, bradu si poslintám,

boty si oslapu... opravdu zabybál! To nikdo nečekal. Odsud mi nezmiží, nemusím pospíchat, nemusím čenichat, nemohu pokažit. Ochutnám. Vychutnám. Vysaju. Prožradím. Komu se poštěstí jít za ní ze školy, když její kročeje zřetelně směřují... och, jak jsem potěšen.

Zvedla jsem hlavu od čtení. Kde že jsme přestali – u pár pohlavků? Obrátila jsem list a několik odstavců jen přelétla očima; pohlavky nejsou dobrý nápad, i když by krátkodobě pomohly. Především mně by pomohlo, přímo by mne zotavilo pár mu jich vrazit...

Vystoupila jsem v tom slohu z autobusu, šla jsem, prý půvabně... měla bych se rozesmát, měla bych umět se rozesmát, s nadhledem, jako když najdu tabuli žlutě pomalovanou. – Jenomže mně se nechťelo mít nadhled. Chtělo se mi zmuchlat a zahodit a ječet, jít si stěžovat, svolat konferenci, navrhnout, odhlasovat a vyloučit... každopádně exemplárně potrestat.

Vykročí do proudu. Stále mne nevidí, stále se nestydí, jsem v jejím pohledu navždycky pobřbený. Brýli si nasadit, to by jí patřilo. Brýli však odmítá, zamítá, nesnáší – i když by slušela té kráse s předkusem. Se vkusem. S fokusem. Asi se rozhodla nikoho nevidět, nikoho neshýšet... dobrý den, soudružko, řekl jsem potichu. Potichu, poslušně, výsměšně, výbružně. Okružně. Bezpečně. – Lžu vám, že potichu! Naopak, hlasně...

Blbče. Blbče jeden blbá, imitátorská. Blbá. Já bych ti v brýlích připadala víc sexy? (Odkud ví, že jsem krátkozraká?) – Ve skutečnosti neříká sexy, jen že by mi slušely. Co mu bránilo, když tolik popouští uzdu fantazii, přimyslet mi na nos i ta skla? Mohla jsem si je posunout a mžourat přes obroučky. Žádný předkus nemám.

Jestlipak dal text z ruky? Dá rozum, že ano, a já mohu cokoli, úplně cokoli a stejně bude všechno špatně: šíří se příhoda, jako že se skutečně stala. On mne zkrátka stopoval, stopoval mne na nudistickou pláž, tam zpovzdálí přihlížel a včas přistoupil, aby mne oslovil, aby se uklonil... aby pak mohl na chodbě o velké přestávce nenápadně přimhouřit oko.

Vybavil se mi prorok Valerián. Na každém šprochu... jakou váhu má nepravda, když se vysloví? Velikou. Na světě, o němž mluvíme, už přeci není důležité mít pravdu.

S pravdou se to vždycky nějak zaonačí.

Vpodvečer jsme s Marií

sehnaly dohromady všechna děcka a odvedly na plavání. Nechtělo se mi původně, ale byla jsem pak ráda, že jsem šla. Ledacos se v bazénu rozpustilo. – Sama chodím málo; mohou tam být kluci ze školy a já nesnáším dobře jejich anonymní pohvizdování. Zvláštní příhoda mne potkala v šatnách: když jsem zamkla skříňku a šla za ostatními do sprch, oslovila mne dívka, kterou jsem sice viděla poprvé v životě, ale jako kdybych ji zároveň znala. Dobrý den, soudružko profesorko.

Překvapila mne tak, že jsem se sice zastavila, ale neodpověděla; odkud mi připadala povědomá, ze školy? Takové slečny byl by plný ústav, studenti i kantoři, kdekdo by ji znal jménem... a já ji jménem neznám.

Měla černou sukni, elegantní černé boty, černou průhlednou halenku... hlavně kvůli té jsem se po ní otočila a ona pozdravila. Po stránce výtvarné měl výjev kompozici: k její černé já bílá. Anděl a pokušitel. Odkud slečna ví, kdo jsem?

Já už si vzpomínám. Ne, neviděla jsem ji poprvé, jen mi hned nedošlo. Náš mistr Valerián má na dílně hezká děvčata a tato je jedna z nich, opravdu hezká děvčata i mladé ženy různých barev a tvarů, také Maria za ním byla a mívá k mistrově kolekci všelijaké poznámky, s chutí si žáríme a vesele špičkuje...

Je večer. V sálech hrají – ne, jen si tiše pouštím muziku. Pavel zůstal na noční, snad nešla průhledná halenka za ním? Já vím, že na tom, jak on se ke mně chová, jsem se sama podepsala dost, nechystám se kvůli tomu fňukat... ačkoliv někdy bych si i docela zafňukala, bez rozpaků a nahlas. Proč ne?

Není už večer, je noc a do rozbřesku daleko; advent s denním světlem nikdy nepospíchá. Před chvílí Pavel přišel, slyším ho chystat se ke spaní... a jsem vděčná, že mi přetrhl sen. Sny se mi zdávají, po rozvodu častěji než před ním, málokdy jsou pěkné, někdy je Valeriánovi vyprávím a on s chutí přikyvuje. Jejich náměty bývají posluchačsky vděčné. Třeba pro muže, kteří za mnou chodí do koupelny. – Proč se mi takové sny zdají?

Velká pláž u velké vody, značné sročení, čeká se nevím na co, nic krásného to nejspíš nebude, čekání, přešlapování, brumláání, vtom hlasitý povel a sročení se pohne, jdu se spoustou učitelek špalířem jako při prvomájovém průvodu, snažím se jít co možná nenápadně uprostřed,

ale to se snaží každá. Míjíme i Pavla, s tou slečnou z plovárny, drží ji za ruku, sluší jim to spolu, šaty, jaké má na sobě, mám doma také. Nejsou to nakonec ony? Probrali mi šatník, když já musela do průvodu? Helena tam stojí s nimi, směje se, něco na mne volá... ne, nežárlím. Nyní i vidím, až ve snu vidím ještě jeden důvod, proč je mi slečna povědomá: ona se mi totiž podobá.

Já na sobě nemám nic, nikdo z našeho srocní. Dívám se, je-li mezi námi soudružka zástupkyně... je! Vypadá nesvá, šeptem se hádá, zadnice se jí směšně třese. Pavel se dívá i nedívá, jako doma v koupelně, zato mí studenti vyhlížejí svou třídní a radostně volají Dobrý den, soudružko profesorko! – Ještě že nemají v rukou mávátko.

Jací byli vyplašení, když jsem je začala učit, jaké psali neobratné, upřímné slohové úlohy; dnes mne v nich tajně stopují, vyhlížejí, zdraví... děkuju, Valéry, žes přišel. Žes přišel včas. Co se tomu snu chtělo vyprávět? Že budeme po patnácti vystupovat na molo a cvičit spartakiádní sestavu? Že se mezi nás vmísí dohlížitelé s ukazovátkem, občas některé štítivě poklepou na rameno či na boky, aby se odebrala nevěm-kam kvůli nevěmčemu? Že se tam na pláži budeme muset učit kotrmel-ec, abychom jej při hodinách předcvičovaly žákům? Hrozný sen.

Jak říkám: mívám takové. Nejsou to sny, po kterých normální ženy touží. – Jsem snad ještě normální, nebo ne?

Někdy sním s otevřenýma očima:

že jsem zdělila majetek a pominuly ekonomické nutnosti. Nemám na mysli okázalost majetku nebo rozhazovačné touhy. Prostě abych se nemusela pokaždé podřizovat nutnostem.

Ze skříně vyberu šaty, které bych ráda nosila častěji a kvůli kterým si mě soudružka zástupkyně několikrát vzala stranou. V zrcadle mi ty šaty sluší, na ulici se muži otáčejí, vstoupím v nich do budovy gymnasia a na schodech mi pod ně studenti koukají.

Ve sborovně udělají Úúúúú, případně Óóóóó; soudružka zástupkyně se nasupí a nadechne, ale já na ni ukážu prstem, rozchechtám se, vezmu se stolu složku, vyhodím ji do vzduchu, až se papíry rozletí po místnosti a spadnou na soudr. zást., kterou vesele oslovím: Tyto kraviny si laskavě strč někam, obludo! A zatočím se kolem dokola.

O tomhle snu ti, Pavle, nevyprávím. Asi bys mi k němu řekl něco chytrého. Ale pokud mě máš tak rád, jak občas tvrdíš, není možné, abys neviděl, jak se někdy se celá má bytost brání rodovému učitelství.

Literatura si občas vysnívá silné ženské typy: Babičku, Kleopatru, Bílou velrybu, Maryčku Magdonovou. Chtěl bys mít doma silný ženský typ? Býváš protivný, někdy vzteklý, ale nejsi permanentně ukřivděný. Sukně nehoníš, ale když nějakou oslovíš, ona se div nepostaví do pozoru... jak to děláš? Ta slečna z plovárny šla za tebou, vid'?

Až za mnou konečně přijdeš, posunu se i s příkrývkou doleva. Ne, nebudu vrískat, ani když cokoli. Přivíň mne k sobě, prosím, a co se má stát, stane se.

II.

Scházela jsem se schodů

a s ostatníma dupala a dělala rámus a tlačila se kolem dveří, ale ta tréma nemizela, ani trochu. – Co? Říkám tréma! Vyjdem teď ven, rozprchnem se na všechny strany, Jindřich mě půjde doprovodit, jako obvykle, zase se zeptá, jako obvykle, jestli nemůže na chvilku, na to se mu odpoví, neobvykle dost, že bysem potřebovala pomoci s úkolem... z matiky. Nebo z ruštiny. Nebo z čehokoli. Možná řeknu bych, aby to mělo jaksepatří formu. Uvnitř se zjistí, že nejsi doma, tati, a takhle nějak to pokaždý začíná, že jo? – Citát: „Byla jsem odhodlaná, ale nevěděla jsem, k čemu.“

V sedmnácti... už docela trapas. – Co? Zvládnu to? Nebo to má zvládnout on? Dělalo se s tím kdy něco jinýho, než že se to zvládalo? Já to snad chci, myslím jako fakticky? Ztrácím hlavu? Šlím po něm? Tak nač ho mám zvát dál, když nešlím, poví mi někdo?

Kdyby se mohlo zavolat mámě. Teda kdyby se nějakou mámu mělo, použitelnou v běžném slova smyslu... Pavle jsem mohla říct. Jako tetě. – Třeba se k nám Jindřich ani nepozve. Mám začít já? Není to blbý? Nešlo by, že by se všechno odehrálo beze mě? Nechat si pozděj vypravovat podrobnosti, s gustem se vyptávat... na tohle prej budu jednou vzpomínat, říká se. S dojetím.

Jako kdybysem si ten úkol nedovedla napsat sama – já vím, mluvím už z cesty. Asi byste mi, drahý rodičové, každěj ze svý dálky chtěli říct... ne, já nemám dost času. Nemám.

Čas letí. Navíc mi tu po Jindřichovi setrvale vyjíždí sladká kamarádka Hana. Pohledy oddaný, smích zvonivější, ochota poslouchat cokoli enormní. – Co bych já měla udělat nebo říct, když on jí vypráví: „A ten voják, jak tam tak čekaj pod balkónem, povídá: copak nohy, to se schová pod sukní – hlavně aby ji neměla zrzavou...“

No není on vůl? Koukla jsem, aby můj pohled zaznamenal, aby se o něj pořezal... Hana se smála, ve smíchu ho chytla za předloktí. Venku sněžilo, Jindřich vyšel ven, podržel dveře, Hana šla první, on ji ve dveřích zase s něčím oslovil, já chytla kramflekem o rohožku, a než se kozačka vyprostila, Jindřich na mě zapomněl a pustil dveře akorát v momentě, kdy jsem zvedala hlavu.

Sklo našťestí vydrželo, já sedla přímo na zadek...

Docela pecka, jestli chcete něco vědět. Všecko se ke mně vrhlo: nadávali mu a odstrčili ho, aby o mě mohli líp pečovat, s Hanou v hlavní úloze, a on vzadu nejspíš rudnul a polykal a dělal si svědomí. Kdyby věděl, co se mu s těma dveřma právě vysmeklo z ruky, zalez by nejspíš do kanálu, zaklapnul za sebou mříž. A kuvíkal tam žalostně... zrzavá teda ne? Ve skutečnosti vypadá jinak než namalovaná na tabuli, vy pubertální blbečkové!

Zkrátka: pro ten den už žádný zvládání. Byla jsem jako omámená, lehoučká a slabá... domů mě doprovázel celej houf, ale J. a H. se cestou nenápadně ztratili, a co se úkolu z matiky týče, dopočítat zbytek jsem uměla sama.

Takže se všecko hodilo za hlavu a já je pozvala na panáka... poslouchám se, jak mluvím, a kde Jindřich s Hanou byli, je mi fuk. – Co? Že nemám zmeškáno? No to se ví, že nemám! Já totiž nemám nic, vůbec nic. Ani ten rum už není. Umejvám skleničky, hlavu mám pořád trochu lehkou a jsem ráda, že nemám zmeškáno. Že nebrečím.

Hlavně že nebrečím. Aspoň tohle teda.

Druhej den ráno se vstalo dřív,

umejvalo vlasy a žehlilo. Normálně nesnáším, když se po mně čumí; stačí, co si s voblezama užiju na kurtech. Jenže tentokrát jsem nějak chtěla, aby každej vyvaloval oči. Nejvíc on aby vyvaloval oči. Aby měl proč příště dyl přemejšlet, kterou doprovodit domů.

Vyparádila jsem se celá, když už se teda vstalo dřív. Čekaj mě vtipný poznámky na tenise... našťestí ale odpadnou rodičovský komentáře. Ty, tati, zrovna nejsi doma, a mamka už tu nežije. Bydlí v hezkým velkým bytě a do práce chodí procházkou kolem Bodamskýho jezera... proč ti takový věci vykládám?! Víš jako já, kde máma žije a kudy chodí. I když s tamtudy nikdy nešel.

Jo, vyparádila jsem se. Ať Jindřich poulí oči a trpí; určitě se dozví, žeš včera nebyl doma. Snad mu ty souvislosti dojdou. I jiný věci ať se dozví, například jak jsme s Adélou a Věrou tancovaly klukům ke třetímu grogu kankán... mimochodem, tati: rum došel.

Aha. To už jsem říkala.

Musí bejt dost děsný, co tu plácám. No, když jsem blbá, tak mě holt musí domů doprovázet měsíc... tahle trocha lyriky je to jediný, čeho jsem v oboru poezie schopná, básníku. Jindřichu Jindřichu, na těle i na duchu.

Sotva jsem ve třídě sedla k Hance a ona se na mě usmála tím svým úsměvem, vědělo se úplně jistě: udělala mi to naschvál. Byla by mi to provedla, i kdybysem zrovna nedostala dveřma do hlavy, chtěla mi ten kousek vyvíst a nezastavilo by ji nic.

„Tys prej měla včera prázdněj byt,“ pravila a rovnala mi blůzku ve výstřihu, „a teď si o mně nejspíš myslíš, že jsem pěkná zmije.“

Prohlídla jsem si ji. Nastrojená byla jako já, jenže ona tak chodí do školy denně. Pokaždý v něčem jiným, nenaštvalo by tě to, tatí? – Co? Tebe asi ne. Otevřela jsem pusu, jenže Hanka byla rychlejší: „Neboj, já s ním nic neprovedu. Jen ti ho trochu zajezdím, chceš?“

Polkla jsem a neodpověděla. Nevědělo se honem, jestli se chce nebo nechce. Takovou nabídku, mami, nedostaneš každěj den.

„Ale bude to práce pro vraha, to ti teda řeknu.“

„Třeba nejsi jeho typ.“

„To bych se divila,“ usklíbila se. Jednou jí stejně dám při basketu loktem do zubů... kam až se spolu včera dostali? – Že prej včera Jindřich celou dobu mluvil jenom o mně, říkala tiše; milostpán už se ráčil dostavit mezi nás. Na což se celkem podle očekávání odpovědělo, že by mě víc bralo, kdyby si o mně někdy popovídal se mnou.

„Vždyť je to ještě dítě,“ řekla.

Když dítě, tak dítě. Hana určitě ví, o čem mluvím.

A vykládala dál: do toho slohu, co byl za domácí úkol, prej Jindřich napsal, jak jednou šel k vodě, potkal naši krásnou třídní, zastavil se při ní, prohodil pár zdvořilostních frází. Bezvýznamná příhoda, sama o sobě. Akorát že koupaliště bylo to tamto.

Zatajila jsem dech.

„To si vymyslel,“ řekla jsem, a Hana pokrčila rameny.

„Ty ses ho neptala?“

„Ptala. – Když s ním je to těžký. Co by se mi prej lepší líbilo: kdyby byla pravda všechno nebo něco nebo vůbec nic.“

Jo. To je celej von. Náš pan spisovatel. A Hartlice... co teď asi udělá? Já bych ho v kabinetě zřackovala, že by měl držku jak lampión. Styděla jsem se, že se červenám, tak jsem se otočila a koukala z okna.

Proč jsem se červenala, nevím ani: za něj? Za ni? Představila jsem si, jak on před ní, totiž jak ona před ním na břehu stojí a svlíká se... blbost. – Co? Ne, to si určitě vymyslel; třeba právě chce, aby se rozzuřila. Aby si ho všimla, aby pro ni byl víc než někým z davu.

„Copak si asi zapsal o včerejšku?“ řekla jsem.

Hana se jenom uchechtla a já myslela, že se vzteknu. Přála jsem si mít břitvu, lahvičku s lysolem nebo něco – neváhala bysem ani chvíli. Svou báječnou, sametově broskvovou plet' by si kamarádka mohla loupat v plátech...

„Víš, že Jura byl udat svýho tátou?“ zašeptala.

„Jak: udat?“

„Tišejc! – No prásknul ho. Že už zůstane v cizině.“

Ohlídl jsem se. Juráš vypadal normálně, měl před sebou nějaký listiny a se zájmem četl. Včera jsem ho slyšela do telefonu říkat: Udělal jsem všechno, jak jsi chtěl. – Myslela jsem, že právě se svým tátou v tu chvíli mluví. Hana řekla: „Máš ještě ten dopis?“

Sáhla pro můj batůžek, otevřela kapsu, a než jsem jí batůžek stihla vyrvat, měla dopis v ruce.

„Nejsi drzá?“ sápal jsem se po ní.

Chtěla jsem jí dopis vzít, ale když se nedařilo, vrazila jsem jí batůžek zpátky do klína. „Tak ber! Prober všechno. Co by se ti hodilo ještě? Chceš mou svačinu? Mýho Parkera?“ V tu chvíli mi přišlo zvednout oči, Hartlice stála nad náma. Ono už se učí

„Tak dost. Hanko, dej mi to psaníčko.“

„Nemůžu, soudružko. Není moje.“

Hartlice přesto natáhla ruku. Sáhla jsem tam taky a byla rychlejší než ona, ale dopis mi vyklouznul z prstů a zaletěl Jindřichovi pod lavici. Jindřich ho zvedl, podíval se na mě, podíval se na ni... a ona mu dopis sebrala a odcházela. Dobře mi tak.

Vstala jsem a šla za ní.

„Vrat'te mi ten dopis. Okamžitě!“

Otočila se. Najednou jsem věděla... ale to si povíme jindy.

„Jak to se mnou mluvíte, Hrabětová!? Zpátky na místo!“

Zůstala jsem stát. Dopředu to nešlo, a na místo se, každé chápe, taky vrátit nedalo. Stála jsem a koukala na ni zle, jak jí to zase sluší, jaké má držení a jak si vždýcky ví rady..

„Já vám to psaní zabavuji, Hrabětová! Já se je nechystám číst!“

Stejně si dopis určitě přečtla. Můra.

Protože ho pak dala Jurášovi – je pravda, že byl psanej jeho tátovi. Napřed k nám se dostal nedopatřením, odesílatel popletl adresu. A když jsme ho chtěli odevzdat, Jurův táta si ho prohlídl a nevzal. – Co? Juráš našťestí nic nekomplikoval, dopis vrátil a řekl jen: „To je vůl!“ Já ho schovala, kolečko se uzavřelo, oddychla jsem si. Doma jsem ho vrátila do šuplíku... promiň, tati. Neměla jsem si ho vůbec půjčovat.

A ten děsnej vztek, co mě drží, jsem ze sebe chtěla vymlátit při tréninku. Napřed to vypadalo slibně: třískali jsme do míčů už víc jak půl hodiny a já si říkala Co se děje – dnes žádný synáčekovy rozmary? Ale bylo se samozřejmě pěkně zticha a hrálo se s vervou a mělo se ze hry radost...

Abys, mami, rozuměla: tenis v přetlakový hale není laciná záležitost, a když nepřišla holka, se kterou jsem měla trénovat, myslelo se původně, že se vzteknu ještě víc. Jako náhradu mi trenér určil svého syna, o dva roky mladšího – ale v tom by problém nebyl. S klukama já hraju radši než s holkama.

Nejde tu o důvody, který tě napadnou jako první... kluci prostě hrajou jinak. Kluci i ruku po hře podávají jinak. Dívají se ti přitom do očí. – Synáčekův problém je, že se nakonec začne hádat, a na hádky mi hodina v týhle hale připadá poměrně drahá.

On hraje dobře, ale nerad tenis počítá, a když už musí sety hrát, vytočí ho každá blbost. Taký je v nevýhodě: když vyhraje, všichni řeknou To je toho, a když prohraje, budou se mu posmívat tejdén. K čemu je hra, ve který se dá jenom ztratit? Přitom je mi jasný, že se držel: dokonce se zasmál, když jsem (v nouzi, ne z frajeřiny) vrátila jeden balón úderem mezi nohama a nakonec slavně celou výměnu vyhrála.

Ale jak se u kurtu začali zastavovat lidi, byl konec.

A můžu si za to sama. Ještě jsem nebyla tím jeho plačtivým pohekáváním tak otrávená, abych ho musela začít popichovat, jenže já se holt musela před ostatními předvádět... zkrátka hodina skončila po třiačtyřiceti minutách jeho hysterickým vejstupem, a kdo mi ten zbylej čas nahradí? Navíc trenér řekl, že s frackem, jako já jsem, na žádnéj turnaj nepůjde. – Já, a fracek! Ten jeho rozkňouranej parchant, ten je snad z cukru? Když se na turnaje protlačila Lodyha, mohli si všechny nohy polámat, jak za ní běhali, a na mě se teď každěj vykašle?

Vy byste asi chtěli, rodičové moji, abych se na to všechno podívala i jinejma očima než svejma. Tak dobře. Uznávám, začalo to tím, že jsem mezi lidma zahlídla Jindřicha. Dneska ho nejspíš Hana nezajíždí. Slušelo mu to, jemu to vždycky sluší, přestože o to, jak vypadá, dává najevo okázalej nezáměr; až je s tím protivnej. – I holky uznaly, že to Jindřichovi sluší, a to už něco znamená. U nás v klubu jsou kočky náročný.

On je takovej ten rozdychtěnej, věčně okouzlenej týpek, Skalník, nebo ten druhěj, z Měsíce nad řekou, no... nějak jako Rozchod. Ne, Rozchod je kniha. Však já si časem vzpomenu. U básníků je výhoda, že celkem poslouchaj, co jim říkáte... věděli jste to? Tati? Jenže oni si taky všechno zapamatujou.

To jste nevěděli? Zapamatujou. A v pravej čas na vás vytáhnou. Čekal na mě, byl by se mnou chtěl řešit ten dopis, ale nenechala jsem ho řešit nic. – Jestli je, milej Jindřich, ze soudružky třídní podělanej tak, že o ní píše Malou letní příhodu, ať si řeší dopis se soudružkou třídní. Byla by ženou nový doby... úpravná, sebejistá, zelenobílá, energická. Myslím naše třídní, ne ta doba.

Když Hartlici pozoruješ víc zblízka, tati, nemůžeš si nevšimnout, jak tě nebere. Nikoho nebere. Ani tu svou holčičku nemá ráda, vážně ne. Jen ji vlastní. Takhle totiž vy dospělí rozdělujete svět: mít a nemít. Mít pravdu. Mít děti... Roškot!

Roškot je to jméno, co jsem nevěděla.

Jak jsme u ní uklízeli

po malování, přišel její manžel... bejvalej manžel. Konečně něco není jen její! Takovej normálně, žádněj Delon nebo Joska Skalník, ale on ani nemusí bejt Delon; fotogenickej půvab mu dodává už to, že ho soudružka profesorka měla a nemá.

On by si můj dopis z ruky určitě vytrhnout nedal...

Pár dnů nato jsem ho náhodou potkala v bazénu. Blejskání vlnek, modrý dno, hluboký tempa a výdechy do vody; já umím hezky plavat, když se snažím! – Jo, nemůžu popřít: snažila jsem se. Dvakrát si všimnul, že po něm pokukuju.

Potřetí řekl: „My už jsme se viděli.“

„Vy jste pan Hartl... od naší soudružky profesorky třídní,“ odpověděla jsem, moc šikovně jsem to sice neřekla... ale soudružku profesorku třídní jsem použila schválně, protože aby. Když se s ní rozvedl, nějaký odstup má, v tom bysme si rozuměli... snad. Kdyby na to přišla řeč, měla bychom co vyprávět.

Ví on třeba, že soudružka profesorka třídní... ne, na tý pláži určitě nebyla. Vadilo by mu, kdyby si přečetl, že byla? Jak oni to mají, když spolu bydlej, ale k sobě nepatřej?

„Aha. A ty jseš... Hrabětová, vid' Petra.“

Odkud tohle věděl?! Ponořila jsem pod hladinu pusy, nos, trochu jsem bublala, abych jaksi zakryla... no, pak už jsme plavali spolu, přišlo to nějak samo od sebe, na obrátce pokaždý pár slov... nečekaně i já jsem povídala: ptal se na tátu, jako každéj, taky o škole jsem mluvila, o Hartlici, jaká je hezká a inteligentní. Co bylo pod těma slovy, slyšeli jsme oba dobře.

Moc toho ze mě ve vodě neviděl, ale líbila jsem se mu. Pořád mi u plavek padalo ramínko; byla jsem ráda, že si nevšímá, jako by si určitě všímali kluci ze třídy... hodina utekla jako voda a vůbec se mi z bazénu nechtělo.

Utírala jsem se a koukala do zrcadla, co na mně vidí, pak jsem se oblíkla a šla, seděl v hale, vstal, když jsem přišla, a já se nezmohla na víc než: „Vy na mě čekáte?“

„Vadí to?“

Nevadilo. Ještě jsem si ani nezačala přát, aby na mě počkal, a už tu sedí! Dívala jsem se na něj, smála se, asi pitomě, připadala jsem si jako na rautu radosti v nebi.

„Nevím. Jsem asi... trochu zmatená, víte?“

„Tak nebud'. Nechtělo se mi jen tak odejít, a nic.“

Ještě jsem, mami, žádnýmu chlapovi neřekla, že jsem z něj zmatená... ono je všechno jednou poprvý, že jo. Taky zatím nebylo komu co říkat. Líbila jsem se mu i oblečená, a že to na něm bylo poznat, bylo tady milý, vůbec ne dotěrný.

„Zeptáte se, jestli si mě smíte namalovat?“

Že ale mám uprostřed tejdna starosti! – Rozesmál se. Vážně se mi líbil: živěj pomník selhání soudružky profesorky jako manželky. Haleluja. Vlastně ohromně krásnej chlap! Mít jeho plakát, dala bych si ho doma na zeď'.

„Jestli seberu odvahu...“

Kroutila jsem nad ním hlavou.

„Vždyť jste dospělejší! Nikdy jste si žádnou namalovat nechtěl?“

„Nechtěl. Tyhle techniky máme každéj jiný, víš? – A ty už namalovaná jseš. Od Botticelliho.“

Šli jsme po ulici... a takhle žvatlali. Na intelektuální jiskření má doma soudružku profesorku. „Jdete na to chytře. – To jako myslíte Venuši?“

Venuše. Slovníkový heslo: Řekové ji nazývali Afrodité. Zasvětili jí růži a mák. Myrtu. Jablko. Vlaštovku, delfína a holubici. Chrám v Korintu. A lípu. Šli jsme pořád spolu, měli jsme čas, jen jsme tak zlehka povídali a mně bylo moc fajn.

Venuše. Venuše v plavkách, u kterých jí padá ramínko... proto si na obraz žádný nevzala? – Taková blbost, ale my se smáli jako cvoci, úplně normálně jsme šli, žádná tréma, to jsem si uvědomovala co chvíli; proč ji dneska nemám? Ne, nesháněla jsem se po ní.

Pak zápletka: na zastávce autobusu jsme potkali soudružku profesorku. Nechovala jsem se provinile, ani on se nechoval provinile, soudružka třídní se k nám jako k provinilejm chovala. Užívala jsem si to. Koukala jsem na něj, před ní, jako kdyby mě provedl zahradou světských rozkoší, dokonce jsem zkusila mlhu v očích a úsměv obráceněj dovnitř... doma jsem pak na sebe zase zízala do zrcadla a táta si musel rejpnout.

„Co tam vidíš, prosím tebe?“

„Obdivuju se,“ odsekla jsem. Co se tu dá chytrýho říct?

„Aby ses sama do sebe nezamilovala, Narcisko.“

„Cože? Jak mi to říkáš?“

„Narcisko. – Nevíš, kdo je Narciska?“

Jsem Venuše. Žádná Narciska nikdy neexistovala, tati. Máš asi na mysli Narcise, řecky Narkissa, krásnýho a strašně nesmělýho syna říčního boha Kéfisa a nymfy Leiriopy. Zamilovala se do něj nymfa Echó, a že ji nechtěl, trápila se kvůli němu tak, až po ní zbyl jen hlas. Dočetla jsem a do očí mi vhrkly slzy.

Jen hlas. Šla jsem za tebou, tati, seděls v křesle a soustředěně psals do bloku nějaký protistátní poznámky. Stála jsem rovně, jako kdybys em vypovídala před soudem mravopolečnosti, podíval ses, já ty tvý poznámky vzala, položila na stůl, sedla jsem ti na klín...

„Co je?“

„Nic.“

„Čemu se směješ?“

„Ničemu.“

Položila jsem tátovi hlavu na rameno.

Jednou jedinkrát se mě nedotknul, rodičové moji, ale i kdyby: Venuše přeci vychází z každý koupele opět neporušena. Není hezký, když se to řekne takhle? – Co? Až se mě dotkne atakdál, půjdeme si zaplavat a vaše dceruška bude zas jako to jablíčko.

Asi to má teď doma slušně poleptaný. Jak udělat, abysme se zase viděli? Pozvat ho někdy na zápas? Dává to celý nějaký smysl? Budu se kvůli němu trápit?

Zbyde po mně jen... už se těším.

Ještě jednou dáme ten obraz.

Malíř ho namaloval, když mu bylo zhruba tolik, co panu Hartlovi. Muž má v těch letech něco dokázat nebo zemřít, malíři se zemřít nechtělo... podle předlohy Venuše vystoupila z mořský pěny, do který padnul utátej bimbasy jejího táty. Slovníky cudně tvrděj, že pár kapek krve, ale jsme vzdělaný lidi. Dovedem číst mezi řádkama.

Co to ve skutečnosti znamená? Její táta je ten, jehož pohlaví do pěny spadlo, nebo ten, kterej ho „rázně odseknul“? – Venuši tahle báj ukradla dětství. Na obraze vystupuje z lastury jako bledej stvol se zářivou korunou vlasů, básníci, pěvci & všecca ta zpropadená pakáž před obrazem poklekaj, omdlívaj, zajíkaj se a nořej do neřestí... bejt víc sčtetlá, tohle jsem mohla o Venuši říkat! Možná bych zapůsobila.

Třeba ještě dostanu příležitost. – Co?

Rusý vlasy rozevlátý povětřím, kterým poletujou i jednotlivý kvítka (asi sasanky), a jsou tak dlouhý, ty vlasy, že si jeden pramen levou rukou přidržuju před klínem. Zápěstí pravý ruky jsem přitiskla na pravej prs, dlaní ani prstama nedosáhnu na levej. Pokusy něco zakrejt jsou taková spíš koketérie; zleva, na obrázku zprava, pospíchá dost kyprá služebná s pláštěm. A já po něm nesahám, spíš jí na něj dlabu.

Ani bůh s bohýn vĕtru, kterejch foukání mě příválo na pobřeží, mi nestojej za pohled. Dívám se, rodičové, jak moc jste vyvedený z míry...

mírně pokrčená pravá noha už už vykročí ven z obrazu. Venuše přichází. – Styděla bych se, stát před ním jen tak? Styděla se Hartlice před Jindřichem, myslím v tom slohu? A co si myslela, když ho četla?

Nemám ji ráda. Ona je krotitelka lvů, co střídá cukr s bičem. Distributorka vzdělání a móresů. Plukovnice inteligence. – Z černý kroniky: elegantní mladá žena jde po vlakovém nástupišti, vtom se přitočí lupič, strhne jí kabelku, ona ho pronásleduje, i do odstavenýho vagónu, tam on přestane prchat a jde jí vstříc, jedna facka, druhá facka, zatáhne ji do kupé, povalí, vyhrne, stáhne, pusu jí zacpe; stála jí kabelka za to?

Do podobnýho thrilleru bysem naši třídní ochotně obsadila: vřískot, trhání, další facka, detaily. Lupič násilník by funěl, pronášel ošklivý slova, a já jako divačka bysem s rozšířenejma očima předstírala zděšení a skrejvala škodolibej úsměv.

III.

Vyhlížejí a zdraví.

Sen je samozřejmě sen, ale ty pohledy, v nichž se snoubí poslední zbytky respektu se zájmem čím dál... konkrétnějším, ty ze snů nemám. Oni se tak doopravdy dívají, včera, dnes, od pondělka do pátku, zítra i pozítří; oni si ten zájem užívají. – Slyšela jsem, mimo jiné, že bych „stála za hřích“. A obávám se, že bude vše pořád horší a horší.

Také Helena už má své zkušenosti s chlapci. Nedávno jí jeden ze samého zájmu tak zmaloval hřbet, až jsem si vzala učitelku stranou, jenže učitelky z prvního stupně mívají pocit, že nad nimi ohrnujeme nos, a k podobným příhodám chovají tajnou sympatii.

Marně vzpomínám, jestli v tom snu stál ve špalíru obdivovatelů také Jindřich... jdeš po učitelkách, blbče blbá? Píšeš o tom slohová pojednání? – Chci tě dnes při zkoušení ponížít a poslat sednout, ale co když se mi při recitaci budeš dívat do očí a začneš třebas

*A ještě dneska
rdí se ve svém líčku
kalhotky svoje
viset na křovíčku
nechala tenkrát.
I dnes se to stává.
Ó, česká paní
bud'te věčně zdráva*

Proboha. – Ó, české paní, čím vším my chuděry musíme projít!

Kuckání. Tutlaný smích. Pohledy, špitání, psaníčka. Básníka netrápí, co mohou jeho nesmysly napáchat; básník je prorok a nemáme ho prý kamenovat. Právě naopak, básníci naši! Budete kamenováni, pokud možno hodně. Bez kříže se proroky nestanete.

Zopakujeme si základní data: jsem Hartlová Andrea (*1959), česká paní, učitelka. Básník poetista, jenž vybreptal na českou paní jistou májovou intimnost, jmenoval se Seifert Jaroslav (*1901). Básník májovec, žádající, abychom jej ani jeho druhy nekamenovali, jmenoval se Hálek Vítězslav (*1835). Básník imitátor, u něž by brýle slušela krásce

s předkusem, jmenuje se Marvan Jindřich (*1972). – Taková drzost! Čím sis k ní vysloužil právo? Že ses milostivě narodil? Že tenhle svět jednou bude váš? Cha! Jestli váš svět bude tak váš, jako je ten náš dnes náš... to vás opravdu lituji. Ne, ve skutečnosti nelituji. Řekla bych spíš, že jde o zasloužený trest, blbče blbá. Imitátorská. Blbá.

Navíc mám silné podezření, že celý sloh ani nebyl tvůj nápad; tvá je jen stylistická napodobivost. Že jsem uhodla? Umím to poznat, umím to pojmenovat, umím i... literárněvědně uchopit. Umím to, protože to učím. A ty, i když ani trochu nejsi prorok, budeš kamenován.

Marvan stál před lavicemi

a z Hrabětové nespouštěl oči. Co mužští vidí na těch netuctových, spíš nehezkých rusovláskách s pihami a stydlivýma očima? I Hrabětová se na něj upřeně dívala. – Potkala jsem ji nedávno s Valeriánem; smáli se, zvesela si povídali, nelekli se, když mě spatřili; ona po něm koukala, líbil se jí, bodejť by se jí nelíbil, kdo se mnou byl a už není... nemáme se rády, nevím ani proč, vadí mi její pihy, vlasy, neodpouštějící oči, vadí mi všechen humbuk kolem jejich rodiny... naši poslední spravedliví.

Vadí mi. Sebrala jsem jí při vyučování dopis. Marvan stál před lavicemi a stále rozervaněji na ni hleděl.

*Ted' po městě jdeš jako dřív,
čas vystaruješ na odív
jehlovou módu na nobou,
ve vlasech tížíánovou...*

Něco se mezi lavicemi dělo, aniž se cokoli stalo – nikdo se nedíval, kam se obvykle dívá, nikdo se netvářil, jak se obvykle tváří, všichni byli jako pěny a já přitom měla dojem, že je celá třída plná hovoru.

Věcná chyba: Hrabětová na jehlách nikdy nechodí.

*Tvé oči pyšně, posměšně
mi říkají: snad nechceš mě
spojovat s tou, co ležela
u tebe, nahá, nesmělá?*

Ó. Takto daleko že by s Marvanem byli? – Nastal šum; Hrabětová vstala, beze spěchu si složila věci a řekla mu: Ty jsi vůl, víd?

Bylo dobře, že jsem se nepokusila ji zastavit. Nebylo v mé moci zadržet sílu, která ji zvedla z lavice a přinutila odejít; hysterický úprk bych byla zvládala spíš. – Nemohla jsem za ní běžet, ani jsem za ní nechtěla běžet, mohla jsem za ní poslat Hanku Benešovou; budou mi po škole courat studentky, na jehlové módě se přerazí, sanitka pro ně přijede, černým flórem potáhne se škola; vždyť všichni na nějaký můj malér čekají, a jak mi jednou dostanou hlavu pod vodu, už se nevynořím. Češtiny a dějepisu jsou po Praze zástupy, všichni čekající mají vědomosti, nápady i chut', nikomu se nechce z města... každý ředitel má takových v zásobě rotu. Nebo četů. Jsme vojáci vzdělání.

Proč neřekneš pár slůvek přímo jí, básníku imitátore? Místo abys veřejně recitoval jako pabl.

Vzkáží Marvanovi,

aby přišel do kabinetu, ale na to je náš básník veliký pán, aby se stal, co po něm chce jeho třídní, takže se po tělocviku za ním vydám sama. Ve třídě nebude. Běžím do šaten, dveře jsou pootevřené, šatna prázdná, už chci jít pryč, když si uvědomím, že ze sprch je slyšet voda, na lavičce pod věšáky že leží taška a na ní pohozené šatstvo. – Stojím tam a připadám si trapně, tak za sebou zavřu dveře a slabě zavolám: Jindřichu!

Vyjde nahý, s ručníkem kolem pasu, a řekne: Dobrý den, soudružko profesorko! Na vteřinu oněmím. – Nevadí ti, že za minutu zvoní? obořím se na něj, jako by právě toto bylo teď nejdůležitější ze všeho. – To stihnu, řekne, ručník přestane přidržovat a bezostyšně se přede mnou utírá... jsem tak vyvedená z míry, že se ani nedívám jinam.

Jsi normální? zeptám se, hlas mi směšně přeskočí a já se ohlédnu na dveře, které se mohou kdykoli otevřít. Dívá se na mne a usmívá se, jako bych stála já před ním a ne on přede mnou... nemohu jeho úsměv snést, přistoupím k němu a uhodím, podruhé, potřetí, kvůli těm fac-kám se mi sen zdá?

Ale student se usmívá, hrdinně, rány přeci jen bolí; řeknu mu, že je hulvát, a jdu. Pěkně za sebou prásknu dveřmi.

Tady jsem se probudila, otevřela oči. Zírala jsem do tmy, pod víčky slzy ponížení; sáhla jsem doleva, nahmátla Pavlovu ruku, neprobudil se. Asi by dotek pochopil jinak. Stává se, ano, stává se i po rozvodu... prostě se to stává. Po dlouhém mezidobí, ale někdy také dva dny po sobě, v chvatu i rozkošnický, cílevědomě i z rozpaků. Není to ani lepší, ani horší, ani jiné než dřív. Jiné není ani všechno ostatní.

Vždyť i naše hádky jsou pořád stejné.

V den, kdy jsme se seznámili,

pro mne Pavel ukradl jablko. Mělo na sobě nápis vyvedený cukr-kandlem a já na ten nápis dostala chuť, ale soutěžit jsem o něj nechtěla. – Vytratil jsem se k vodě, že si jablíčko sníme nerušeně... došlo i na první pusu, nějak se zrovna hodila; stoupla jsem si na špičky a přitiskla se. Ne, neměla jsem v hlavě, ani on neměl.

Napadá snad někoho lepší začátek?

Pomohl mi nastoupit do loďky, zaráchal si nohavici a botu, loďka se kymácela... kam vypravování žánrově nasměrujeme? Mám popisovat, jak se otevřela nebesa, nebo naopak zavřela, jak z vody svůj meč vytrčil purpurový přízrak vášně? – Odstrčil nás od břehu a loďku brzy přikryla tma, lehká mlha, šplouchání vody o obnažené kořeny stromů.

Měla jsem ruce ve vodě, nohy na protější sedačce, pěkná kolena. Hodně se mi líbilo, že nemluví o sobě: co všechno dokázal a ještě dokáže, i přes ty poměry. Že poslouchá. Že ho zajímá, co říkám, že jen nepřikyvuje, aby mne naladil. – Budete se smát, ale povídali jsme o Nerudovi a Světlé, on jako Neruda trochu vypadal, já jako Světlá doufám ne. V tom, o čem jsme mluvili, jsme spolu nesouhlasili.

Povídali jsme a bylo nám pěkně. Já byla úplně nadšená!

Čistě technicky loďka není nejvhodnější místo, jestli mi rozumíte. Valerián je samozřejmě všelijaký, protože všichni mužští jsou všelijací, ale nepotřeboval si to se mnou, pardon, rozdat hned při první příležitosti a zavěsit můj portrét do trofejního sálu.

Vzpomínal onehdy a já to poslouchala ráda, jak se mu vracívá zářivě časně ráno po první společné noci, obloha umytá nočním deštěm; něha, kterou cítil, když se u otevřeného okna oblékal a představoval si, že mu ruka, spočívající na jeho polštáři, při návratu domů otevře dveře.

Dopadlo to jinak: v poledne jsem šla za ním do práce, vrátit klíč, a když navrhl, abych si podle něj nechala udělat svůj, udělala jsem obličej jako udivený... ale pak jsem vylovila oba klíče z kabelky. V bocích jsem se svůdně prohýbala, klíče u uší jako náušnice... takovému chování se říká mrckování? To jsem tehdy ještě nevěděla.

Ale i kdybych věděla, stejně bych byla mrckovala.

Šla jsem se domů převléct a čekala na něj po práci, jeli jsme na Ořechovku do kina, na Špejchaře povečeřeli opékanou klobásu a pivo... Praha sedmdesátých let vůbec nebyla tak hrozná, jak se dnes unisono tvrdí: plná pěkných chytrých holek, sem tam se našel šikovný mladý řemeslník, klobásy levné a dobré. Jakož i pivo.

Který vítr tě tak rychle odvál, křehká skořepinko mládí?

Stalo se jednou

na jedné velkolepé svatbě, že zapomněli pozvat zlou, svárlivou tetu... možná ji nepozvali v obavě o osud svatebního veselí schválně, což lakomé příbuzné, beztoho špatné na nohy, přišlo vhod; nemusela se obtěžovat se svatebním darem. Pouštěla si doma hrůzný příběh o lidojedech, celý večer nevytáhla paty, takže se divím, že v rozličných verzích vypravování o zmatcích kolem neudělení ceny z důvodu jejího zcizení hraje jednu z hlavních rolí.

Které toužily po ceně, musely se celé na podiu svléct. Projít se, zapózovat... oslovit porotce. Nikdo se zásadně nepohoršil, žádná soutěžící neprotestovala, potlesk decentní a uznalý. Byla jsem ráda, že jsme soutěže viděli jen zlomek; nejméně ze všeho jsem si přála, aby mne V. s nějakou v duchu porovnával. Radši jsem mu hned dala tu pusu... upřímně: před porotci bych se až tolik nestyděla. Podívají se, zapomenou. Ale jemu, přijde-li ta chvíle, jsem se chtěla ukázat bez publika... celá svléct. Nevěště to bez šatů moc slušelo.

Valerián, jak už řečeno, hlas do soutěže neodevzdal. Ačkoli svým způsobem odevzdal... ještě přesněji: V. pro svůj hlas soutěž oloupil. Cenu udělil, jablko jsme družně snědli, povídali jsme si celou noc. Neruda se Světlou s námi seděli, těm jsme kousnout nedali. Při našich otázkách Světlá klopila oči a Neruda se ošíval.

Nedivila jsem se jim.

Mne, na mé vlastní svatbě,

krom ostatního i přejmenovali. Dělávají to, věděla jsem, že to udělají, já jsem proti tomu neudělala nic. Světla si svoje jméno vybrala sama, dokonce i to křestní.

Přejmenovala jsem se s tajenou, nikoli však utajenou nechutí. Dívčí jméno Studničková jsem měla ráda; připadalo mi hezčí než to získané, s nečitelnou etymologií. Pavel mi říkával Studánko nebo Spodničko... a moje studentice a studentici?

Už po týdnů mi začali říkat Hartlice.

Posunula jsem se v abecedních seznamech o velký kus dopředu, vděk však Hartl nesklidil žádný. – Mrzela mne dlouho, ta ztráta jména, myslím jsem s tím bývala protivná. Dokonce před svatbou zazněl vážně míněný návrh, aby se z Hartla po svatbě stal Studnička, a uvažovala se též verze se dvěma příjmeními pro mne... Andrea Hartlová – Studničková? Zní to jako Anežka Hodinová – Spurná...

Měli jsme kdysi na fakultě školení o hanebnostech Masarykovy republiky a pozvali na něj Grišu Spurného, který vylezl na stupínek a bez sebemenšího varování zaječel: „Nepřinesl jsem vám pokoj, nýbrž meč, jímž budete zabíjet své ideologické odpůrce!“ – Nevěděla jsem, že mám někde ideologické odpůrce, ale nerozhlížela jsem se příliš, spíš skláněla hlavu; tvář mi nebezpečně rudla zadržovaným smíchem.

„Žaludky dělnických dětí byly prázdné, zatímco zásobníky četnických strážmistrů byly plné...“ Jeden kolega tenkrát nevydržel a za tlumeného vytí odešel potácivě z posluchárny: podmíněčné vyloučení ze školy. Které se v posledním ročníku kvůli nějakému dalšímu maléru změnilo ve skutečný vyhazov... taková byla doba.

Co bych ještě chtěla dodat? Namluvila jsem si zloděje, možná i on si mne namluvil. Kradl, o lup se podělil; pak si mne vzal, ale jen aby okradl i mne. O jméno. Mohl se stát Studničkou, kdyby byl chtěl... stačilo jen chtít, proč nechtěl? Jestli ne třeba proto, namítne nejspíš on, že pokud měl někým být, nechtěl se jím stát.

Když on je zvyklý na svou práci ukázat prstem a ona v pochybách hledat sebe samu; když ona by chtěla nést ve tmě pochodeň světla a on večer rychle zhasnout, zbývá se ptát: co přimělo nás dva zaříditi si život vedle sebe? Mlčí se o tom i v pohádkách: Honza si princeznu odvede, a jako kdyby se zbytek rozuměl sám sebou.

Na svatbě se může i stát,

že z jejího příběhu se vyvine spor. – Napřed šlo o jablko, potom o moje příjmení, potom, jak spor pokračoval, o Helenu... ne, o jablko jsme se my dva přeci nehádali.

V mládí jsem slýchávala takovou písničku o míči: hráli jsme si s míčem, sestra do něj kopl, míč udělal hopla a od té doby jej všichni sháníme. Dávno už písničku v rozhlase ani v televizi nehráli, když mi konečně došlo, že to, co v ní lidé tak neúnavně hledají, není žádný míč. Ví snad někdo z vás, milé studentky a milí studenti... ne, nemusíte se hlásit všichni.

Vždycky jsem si myslela – jenže koho kdy zajímalo, co jsem si myslela? Ano, Hartla ano. Proč se to pokazilo? Dělej, co máš, učila nás máma odmala, chovej se vlídně a moc nemudruj. Naše Helena také nosí Hartlovo jméno a nestýská si; ta ale nikdy neměla jiné. Své dětství si pevně drží v náručí jako míč, ale my do něj nechceme kopnout.

Jednoho dne jsme si uvědomili, jak se naše hádky opakují doslova, tehdy jsme se tomu ještě zasmáli. Jenže při příští hádce jsme na sebe vysypali všechno znovu a nesmál se už nikdo. Pak si Hartl nedopatřením přečetl psaníčko, které mi poslali studenti. Zlobil se na sebe, že je četl, a zlobil se mnohem víc, když zjistil, že si jeho obsah pamatuje slovo od slova a nedokáže zapomenout. Pak mne viděl s kolegou ve městě. Pak já jeho viděla s kolegyní ve městě. Pak dostal Hartl anonymní dopis... vše šlo jako po másle.

Začaly řeči. Já přišla několikrát později domů a jednou se stalo, že mne v bezmocném vzteku uhodil; už nikdy nemělo být nic jako dřív. Příště jsem nepřišla domů vůbec a on se pro mne v noci vypravil – od toho okamžiku do děje silně vstupuje moje matka. Pak dostal Hartl další anonymní dopisy, ale já už se nad nimi odmítla zapřísahat v pláči.

Nakonec jsem jednoho večera

do klíče u skříně zavěsila střízlivě elegantní kostým, nazítrí jsem se v tom kostýmu sešla s Hartlem ve městě, před budovou, kde byly místnosti obložené dřevem a dveře nezvykle vysoké. Do jedné dveří jsme oba na vyzvání vstoupili a ocitli se v jedné síni.

Neměli jsme právníky, ani on, ani já. Šli jsme po rozvodu jen tak Prahou, někam, na Ořechovku do kina, na Špejchaře jsme povečeřeli opékanou klobásu a pivo... a milování večer zazářilo jako znovunalezený šperk. – Příběh našeho manželství v kostce, v úpravě pro *Reader's Digest*. Ač v jistém smyslu uzavřen, stále žije. Pronásleduje mne i v noci, nebo co mne to v noci pronásleduje?

Sen, zase u vody... smyšlené jezero, nebo jsem je zahlédla na nějakém obrázku? Stála jsem před Valeriánem a Hrabětovou, nebo stáli oni přede mnou? Krásná letní scenérie, slunce a les a modrá, nejmodřejší voda, já v šatech, oni v plavkách, Hrabětové u plavek padalo ramínko, rozčilovalo mne to a říkala jsem si, kdo z nás je do situace ustrojen méně vhodně, kdo více a kdo nejvíce?

Odpověď je myslím osm. Měli na sobě kapky a ždímalí mokré vlasy, pokukovali po sobě... zase jí spadlo ramínko, ona si je nenuceně upravovala a já jí chtěla dát facku, neměla bych navštívit psychologa? Hlavně bych ty dva neměla spolu potkávat.

Krátký sen, bez děje. Jen takové postávání. Vypravovala jsem ho pak Pavlovi, rozpačitě jsme se smáli, nad námi a nad tím vším, on pak řekl Odkud, prosím tě, víš, že jí u plavek pořád padá ramínko?

Osolila jsem brambory a nastavila mu prostředníček.

Občas se z takových snů probouzím, Pavel mne drží za ruku, nebo se já posunu doleva. Je to vážně snadné, milí studenti, a nemusí pokaždé k něčemu dojít. Jenom se posunu a nalevo někdo je. Zavrtám mu hlavu do ramene.

Představím nás teď, ano? Jsem Hartlová Andrea, matka devítileté dcery, rozvedená, on Hartl Pavel, otec devítileté dcery, rozvedený, rozvedli jsme se na nátlak mojí matky. Tebou, Valeriáne, poznala jsem cit velký, ušlechtilý – cha! Dnes bych ohledně jablka s cukrkandlem neměla žádné zábrany; když se to vezme kolem a kolem, co v tomto vypravování celou dobu dělám?

Ztrácím stud, dalo by se říct.

Jablko. Valeriánův milovaný impresionista: tři bohyně jako vejce vejci, spíš podsadité, s vysoko posazenými drobnými prsy, buclatými rameny... jedna se pohledu nerozpačitě vystavuje a natahuje po jablku ruku; druhá, stydlivější, zakrývá klín řasnatým šálem; třetí natočená bokem, aby návštěvník galerie docenil plnost zadních partií a jemnou oblinu řadra.

Jejich kulaté obličejky! Zřejmě nejsou na Olympu vzácností, přihlížející Hermes se pyšní podobným... vysvětlení se nabízí mnohá, mezi nimi jedno prozaické: umělec neměl na víc modelek peníze, takže tu jednu pojednal z víc úhlů.

Nebo ho oslovuje jen jeden typ krásy?

Neměla bych si také pořídit

něco průsvitného černého? A ztrácet v tom studu, kolik si kdo zame. Kolik byste si zamluli vy, milí čtenáři? – Jsou jedinci, před kterými ztrácet stud mi není úplně nemilé, ale právě teď se mi v tom nechce rozebírat.

Něco jako jako sociální sebeobrana. – Slečna z plovárny; vlastně od Pavla z dílny. Z dílny jich možná bude víc. – Hrabětová ode mne ze třídy. – Tak trochu asi i Maria, nemá smysl si nic nalhávat. Předstupuji před Pavlův soud dennodenně, ale žádné jablko už nikde.

Co se ti na tom obraze vlastně líbí? Vzal sis učitelku, manželi můj bývalý; nemůžeš čekat, že bude mít chování dívek z přehlídkových mol. Nemůžeš čekat, že se bude spřejně usmívat, když tě s ní překvapivě potká a vy se smějete, taky jste byli na plovárně?

Je zrzavá. Ryšavá.

Které adjektivum je tu správně? Černé hadříky nenosí, a slušely by jí. Tenisová přebornice. O jejím tátovi jsme se bavily s Marií, zapoměla jsem, odkud ho ona zná... když její táta přijde na třídní schůzku, všichni kolem se snaží, aby je s ním nikdo neviděl, aby s ním nemuseli promluvit i jen tři slova, aby se jich nezeptal, kde je ve škole záchod... Chartu myslím nepodepsal. Někteří nepodepsali, i když jim mluvila z duše, někteří podepsali, i když měli k jejímu textu veliké výhrady. Někteří podepisují dnes, po sezóně, v očekávání budoucnosti; aby v ní mohli vystupovat jako stateční signatáři.

A co my? Náš rodinný paradox: on, občansky dejme tomu vlažnější, stojí na zastávce a směje se bůhvíčemu s dcerou známého odpůrce, zatímco ona, která odpůrcům přitakávám ve všem důležitém, bych

dceři známého odpůrce nejradši... není to žárlení, jak se mu obvykle rozumí. Nepodezřívám je z tichých šepotů či hlasitějších výkřiků, nebo že by tajně hýřili z rodinných peněz... já ji zkrátka jen nemám ráda, nevím proč. Neměla jsem ji ráda dávno předtím, než jsem je potkala na zastávce autobusu. – I proti Valeriánovi mám výhrady, veliké, tak proč mi ti dva spolu tolik vadí?

Jednou ji praštím hadrem na tabuli

přes obličej, kapky špinavé vody se rozlétnou a budu je mít na šatech, ona je bude mít na šatech, na zdi jich bude plno, to jste přehnala, paní kolegyně, i když dá se vaše rozčilení pochopit, nikomu z nás nemohou být lhostejné protistátní aktivity jejího otce, směřující proti základům socialistického zřízení...

IV.

Scházela jsem se schodů

a potkaly jsme se: ona dolů, já nahoru. Hezky symbolicky. – Co? Zpomalila jsem a skoro zastavila, že jako pozdravím. Slušelo by se. Ona je, marná sláva, moje třídní.

Taky zpomalila, taky skoro zastavila. Nakonec jsme se minuly beze slova. Byl to zvláštní pocit, a pěkněj, tati. Jak ona mě teď začne nenávidět! Konečně má důvod, důvod jí zatím chyběl. My dvě jsme se do sebe moc nezamilovaly od samýho začátku, ale vycházelo se s ní slušně. Celkem. S tím teď bude konec, nejspíš napořád.

Byl to fakticky zvláštní pocit, potkat se s ní. Úplně novej. Ohlídl a jsem se v momentě, kdy se i ona otočila, a já konečně řekla Dobrý den, soudružko profesorko...

Před školou stál Juráš s Hanou a s Jindřichem, právě si zapaloval cigáro, Hana ho chtěla umravňovat a Jura posměšně recitoval

*Tak trávím čas ode dne ke dni
Ve společnosti cigáry
Jež výtečně v čas odpolední
Dotěrně plaší komáry*

Ona se k němu chová dost majetnický... vlastně se tak chová ke každému. Ke mně taky. Utrhla se, kde jsem... kde bysem byla, kamarádko sladká? Přeci ve sprchách, před zrcadlem.

Vím, oč jí jde. Umluvit Juru o pozvání na jeden z jeho slavnějších mejdanů jen pro dospělé. Nejvíc by ji zvedlo, kdyby Juráš na takovej večírek pozval mě a ji ne – já snad Jurášovi řeknu, abysme tu komedii jen kvůli ní sehráli. Já totiž jinak nemám ponětí, co bysem tam dělala. Na večírku pro dospělé, když ještě nejsem dospělá tím správným způsobem. Juráš bude pro... dovede bejt pěkně zlomyslněj.

Hana má kontaktní způsob řeči. Střídavě nás chytá za ruce; nejčastějc Jindřicha, ale i Juráše a mě. Jindřich její doteky bere jako vyznamenání, a jestli mně to vadí nebo nevadí... jinak mně jsou její móresy celkem volný. Myslím úplně volný. Jak byla Hana v ráži, řekla ještě: „Udat vlastního fotříka... nepřipadáš si jako svině?“

Je bezva, když někdo dokáže takovou věc říct nahlas, ale kolikrát kdyby si to radši odpustil.

Juráš se neurazil.

„Připadám si, že žiju v prasečinci. A chovám se podle toho.“

Mně vadí, když někdo chce mít všechno, jako Hana. Oblbovat kluky. Komandovat holky. Juráš zašlápnul zbytek cigára. – Vzpomínám na toho dlouhovlasýho baculáčka z prvního jara, kterej vypadal, jako by mu právě sebrali dudlík: tvářičky nařvaný, pusinku našpulenou... vyrostl nám od té doby, ztloustnul, třeba by už tehdy člověk přísahal, že něco takovýho není možný. Kdepak je asi konec těm jeho loknám? Stíhá si vlasy nakrat'oučko, pět, možná osm milimetrů, žádněj už dobromyslněj tlust'och miminko... normální nájemnej bijec.

Známe se odmala. Několikrát mě, když jsem byla na starší drzá, zachránil od jistýho vejprasku. Na mě a na Jindřicha kouká se shovívavým pochopením staršího bráchy, kterej vydělává a má rodinu a ví o světě všechno. Kolik nás tady je, když se loudáme domů a kecáme: čtyři, nebo dvakrát po dvou? A po jakých dvou? – Co?

Byli jsme v naší ulici. Vypadalo to, že dojdeme k Jurášovic vile, Jura nás pozve dovnitř a něco nám naleje. A my krasavice si sundáme kožíšky. Jsme akorát čtyři, to je dobrej počet. Ve starým Řecku byla čtyřka něco jako symbol dokonalosti. Nebo spravedlnosti nebo čeho. Našla jsem to v té encyklopedii... nemá ale smysl okecávat, že já jsem pro určitěj typ kratochvílí zatím nepoužitelná. Bohužel. Totiž bohudík. Nehledě na to, že jsem právě zamilovaná, že jo. Skoro. Do manžela svý třídní.

Před vilou parkovalo audi, seděli v něm dva a s ním jsem měla tu čest poprvý, zato ona byla zajímavá: Jurášova máti. On obešel auto, galantně otevřel dveře... něco na vašem starosvětským chování, dra-hý rodičové, určitě je; mezi mejma vrstevníkama dočkáte se leda, že vás někdo cákne dveřma po hlavě. – Ona elegantně vystoupila, mon-déna: drahá, voňavá, udržovaná. Vypadaly jsme proti ní jako socky! Haně to vadilo víc, já mám na tyhle věci každodenní trénink.

„Pustil bys nás laskavě dovnitř?“ řekla Jurášova máti. Co Juráš odpověděl, nás dokonale uzemnilo.

„Vy jste přišla na návštěvu, mamá?“

„Nepřišla jsem na žádnou návštěvu. Chci dovnitř.“

„Dovnitř?“

„Jo. Dovnitř. Pro svoje věci.“

„Ale mamá... majetkové vyrovnání mezi vámi a mým otcem dokládá ověřená listina, podepsaná oběma stranami a stvrzující, že vůči sobě nemáte další majetkové nároky. Jestli existují v tomto ohledu nejasnosti, kontaktujte, prosím, pana doktora Abramoviče. Mého právního zástupce.“

Takhle elegantně; nejspíš měl dopředu připravený. – Co? Bez stínu škodolibosti dodal: „Jistě se dohodnete velice brzy, mamá.“ Jen výslovnost měl takovou tvrdou. Naproti tomu elegantní chlapík, co doprovázel Jurovu máti, znejistěl viditelně: „Kláro, ty jsi mi neřekla...“

„Držte hubu, vy patolízale!“ vyštěkla na něj. Po obličejí mu naskákaly červený fleky... ale ovládnul se. Madam se zastavila očima na našich myších kožíškách. „Tohle jsou ty tvoje kurvičky?“

Bylo jasné, že v tom Juru nemůžem nechat samotného.

„To je jistě nedorozumění, milostivá paní,“ řekla jsem vstřícně. „My to neděláme za peníze.“

Zajímavý téma. Někde poblíž určitě stojí Jindřich a otevírá pusu. Jak je ti po těle, básníku, a jak vám, mamá? – Co? Promiň, mami. Jen blbnu. Vždyť víš, jak to se mnou je.

Hana souhlasně mrkla a pokračovala mým tónem: „My to máme zapsané jako nepovinný předmět, milostivá paní.“

Nikdy o sobě neřekla nic pravdivějšího.

„Víte, milostivá paní?“ řekla jsem zas já. Milostivá ztratila řeč, zato Juráš ji zas našel.

„No není to fajn, mamá?“ protáhnul se.

Komedie končila.

Choulily jsme se Hankou půvabně do kožíšků, Juráš nás chytnul kolem ramen, a kdyby nás byl majetnický plesknul přes zadky, neřekla bysem ani popel. „A vy, doktůrku?“ obrátil se starostlivě k tomu chláp-kovi, jako by se mu v případě nouze chystal přátelsky vypomocť, „jak jste na tom vy?“

Stáli jsme tam, jako kdybysme se klaněli po představení, sledovali audi. Zahejbalo za roh. Přála jsem si, aby zničehonic bouchlo nebo se někam propadlo nebo aby ho někdo obrovskej rozšlápnul.

„Pánové,“ udělala Hana, „no to je teda píča!“ Ale hned si dala ruku na pusu.

„Jen se nežínýrui,“ ušklíbnul se Jura. „Zvládli jsme to, ne?“ Zamnul si spokojeně ruce. „Pět’o, já žasnu. Kde se to v tobě vzalo?“

Zůstala jsem zticha.

„A jestli přivede policajty?“ zkusila Hana. Juráš hned odpověděl: „Proč jsem asi já na tu policii šel?“

Dívali jsme se po sobě. Všichni jsme si trochu připadali: úspěšný obránci nemovitosti a zákona. – Znova jsem si všimla, jak se Hanka dívá na Juráše: rozhodla se asi bojovat o to pozvání všema prostředky. Mhouřila oči, jak jí zapadající sluníčko svítlo do tváře, všude bylo bílo a ticho a průzračno, takže se najednou dalo dohlédnout strašně daleko.

Nikomu se ještě nechtělo domů.

„Nechceš si jet zabruslit?“ řekla mu a já si zdaleka ne poprvý uvědomila, jak dokonale se dovede trefit do nálady. Jasně, to by teď bylo: bruslit! Jestli pozvání platí pro všechny, já okamžitě jedu!

„Cože – bruslit?“ řekl s odporem. „Nechci.“

Hana povytáhla obočí. „Ty nechceš jet na vejlet do přírody se dvěma nejhezčíma holkama ze třídy?“

Takže pozvání pro mě platí. Ale zas mě naštvalo, jak se mnou Hana suverénně počítá... Jindřich ke mně vyslal dlouhej pohled. Měl znamenat, že my dva bruslit nepojedem? – Co? Omyl, hochu.

„Ty máš ale nápady,“ pravil Jura, kterému se to nejspíš postupně rozkládalo v hlavě, protože hned nato se zeptal: „Někam ven?“

„Do Přestavlk.“

„Kam?“

„Přestavlký u Čerčan. Deset minut chůze od vsi je pod svahem bejvalej sádkovej rybníček. Led hladkej jako sklo. Kolem dokola les, srnky, zajíci. Stožár veřejnýho osvětlení, takže můžeš bruslit do půlnoci. Nebo do tří do rána. Nebo jak dlouho chceš. Slyšíš jen vlastní dech a ticho a vodu, jak občas zažbrblá pod ledem. – A pak, když jseš vymrzlej na kost, stačí ti vystoupat sedmadvacet schodů, odemknout dveře od chaty, co od ní máš klíče...“

Zacinkala svazkem.

„Vlakem a pěšky jsme tam za hodinu a půl.“

Bylo ticho. Další Jindřichův pohled. To už se mi chtělo jet vyložene nesnesitelně. – „Hm. Autem se dá?“

„No jasně! Ty bys vzal auto?“

„Nespěchej,“ pravil Juráš. „Co řeknete doma?“

„O čem to mluvíš? On se nás doma někdo bude ptát?“

„Petra má zejtra večer zápas,“ ozval se Jindřich.

„Petra to zvládne,“ odbyla jsem ho.

„A škola?“ namítnul ještě. Hana vypočítávala: „Můžeš mít omluvenku z obvodu, z ušního, z chirurgie, z gynekologie, z venerologie... chceš doktora Kočku, Ptáčka, Hádka nebo Slavíka? Taký můžeš mít primáře Špačka.“

Rozesmáli jsme se a Jindřich na nás káravě zahlížel.

„Primář Špaček by nebyl špatnej,“ pravil Juráš zvolna. Cejtili jsme všichni, že primář je argument jako hrom. A že je bezva, když nám o zdraví pečuje takovejch doktorů. – Co?

Zeitra nás prostě ve škole nikdo neuvidí. Nazdar.

„Ty chceš fakticky jet v sukni?“ řekla jsem pak Haně, když jsme se mordovaly každá s jedním křídlem vrat. Juráš zatím nakládal věci do auta, a Jindřich se před chvílí definitivně urazil a odešel. Nebo si spočítal, že by ho doma beztak nepustili? Odpadaj nám lidi, jako když se z kopretiny otrhávají lístky. – „Umrznou nám nohy,“ vyhrožovala jsem.

„Zato budem nebetyčně svůdný.“

„Nač máme bejt nebetyčně svůdný?“ řekla jsem.

„Chce si zabruslit,“ odsekla nelogicky. „Neslyšelas? – Nechceš nám pomoci?“ utrhla se na Juráše, když se svou půlkou vrat nemohla hnout.

Nakonec jsme to nějak zvládli. Jura nás naložil, vyrazili jsme, ale kdybys, tati, věděl, jaká to byla jízda! Když auto dostalo smyk asi po osmý a Juráš ho s dětinskou radostí vyrovnával, viděla jsem v zrcátku, jak mu zářej oči; zato mně se trásly nohy i ruce, žaludek měla tvoje dcera v krku, v kalhotkách podezřelý vlhko a z pohybu stromů kolem oken se mi dělalo zle.

„Brzdí,“ krotila Juráše Hana. „Tady doprava. Budeš si muset najet doprostředka...“

„Nerad, prdelko,“ odbyl ji. „To k vám nevede nic lepšího? Sakra!“ udělal, když se vynořila parta děcek s bruslema. Šlápnul na brzdy a Hana řekla: „Aspoň vidíš, že jedeme správně.“

Nalevo od cesty se svah prudce zvedal nahoru, na mý straně rostly šípkový keře a našťestí skrz ně nebylo vidět dolů. Pod kolama pěkně chroustaly zmrazky... sjeli jsme do úžlabiny a kolem se hodně setmělo.

„Zajed' pod ty stromy a zastav,“ řekla Hana.

„Co? Tady? Kde tu máš jákej rybník?“

„Důvěřuj mi přeci,“ pravila a začala se první štrachat ven. Vyndali jsme z auta tašky s bruslema, vlezli přímo do nejhustšího křoví. Juráš potichu a zatím slušně klel. Hanka nás orientovala jako horskej vůdce.

„Vidiš mě, Juro?“

„Vidím dost prd. Že já se pokaždý nechám těma tvejma nápadama zblbnout.“

„Jen počkej. Hned budeš zpívat jinou. Podej mi ruku, drž se pevně. A druhou podej Petře.“

„Muselas mě kvůli sexu tahat do tohohle roští?“

„A brát si na to garde?“ řekla jsem já.

„Prosím vás, uklidněte se. Oba. Mám menses.“

„Ty máš totiž menses vždycky, když spolu někam jedeme,“ pravil Juráš.

Kousla jsem se do jazyka – přestala jsem dávat pozor na cestu a zakopla. To je mi novina: kam asi tak spolu tihle dva jezděj? – Co?

A jak přijde, že se tam pokaždý probíraj Hančiny tento?

Zakopla jsem podruhé a nechtěně strčila do Juráše. Juráš neřekl ani slovo, přestože upadnul na koleno, mně podklouzly nohy, a kdyby mě byl Jura pevně nedržel, bůhví, kam bysem slítl.

„Kurva,“ zaklela jsem tiše. Nejspíš se mi zdálo, že se to k našemu vejletu hodí.

„No tedy, přátelé...“ zamumlal Jura, a Hana řekla: „Petruška nám dělá atmosféru.“

„Ještě že tě neslyší Jindřich,“ mumlal Juráš, když jsem mu pomáhala na nohy. Byla to dřina, je příšerně těžkej.

„Víte vy co?“ řekla jsem. „Polibte mi prdel.“

„Petro, já tě dneska nepoznávám.“

Z dálky se ozval štěkot psa, pak se k němu přidal druhej, třetí. Juráš se s hekáním narovnal a naše karavana se hnula z místa. Najed-nou se křoví rozestoupilo a dole pod náma... dole pod náma se rozevřelo veliký oko rybníčku, ze dvou stran obstoupenýho chatkama. Žádný okno nesvítilo, z žádnýho komína nestoupal kouř. Nic.

Na nebi měsíc. Modrej led byl tu a tam zelenej a bílej sníh se tu a tam modral a mně se dávno přestalo chtít zvracet z tý děsivý Jurášovy jízdy. Psi ztichli.

„Teda Hanko,“ vydechla jsem. Stáli jsme, koukali a nesmyslně jsme se pořád drželi za ruce. Možná ne tak nesmyslně: na kluzký pěšince občas někdo zavrával a ostatní mu vyrovnávali balanc, ja-ko když do přírody zavítá spolek podroušených abiturientů.

„Souhlas. Tohle jí fakt vyšlo,“ dopověděl po chvilce Jura a Hana vydechla: „Tak přeci ve vás všechno neumřelo.“

Neumřelo.

Jezdili jsme dlouho. S přestávkama sice, ale dlouho.

Lehce jsme u toho popíjeli, tati, ale fakticky jen lehce. Někdy kolem půlnoci se stalo, že zhaslo světlo, byla jsem na opačným konci než Juráš; co nás doteď obklopovalo jako anonymní hlediště, začalo být hrozivě zřetelný, každej kámen, každej strom. Donutila jsem se objet ještě kolo, bílej namodralej led, hvězdy, měsíc v úplňku, přesně jak Hanka Juráškoví slibovala.

Najednou z toho šel strach. Pod stožárem jsem zabrzdila a snažila se podívat na hodinky.

Juráš kroužil dál.

„Kolik je?“ zavolal na mě.

„Nevím. Nevidím na to.“

„Co mají s tím světlem?“ otočil se na Hanku.

„Nevím.“

„Nevím. Nevím. – Víte vy dvě vůbec něco?“

„Nevíme,“ řekly jsme dvojhlasně.

„Přeci ho od půlnoci nevypínají?“

„Myslím, že ne,“ odpověděla Hanka. „Nevím.“

Jezdil dál, a vtom začal pominutě křičet mezi stromy, jako kdyby odtamtud čekal odpověď: „Tak co je? To máme snad jít domů?“

Nejspíš umí rozsvěcet řvaním – světlo jako na povel dvakrát bliklo a zase bylo všechno v pořádku. Znepokojující tvary a obrysy zmizely, zůstalo jen nasvícený ledový jeviště. Dodnes mi není jasný, čeho jsem se na tu krátkou chvíli tenkrát tolik bála.

Juráš dojel ke mně a zabrzdil.

„Ne,“ řekla jsem. Kolena jsem sice měla zmrzlý, zato jsme s Hanou byly nebetyčně svůdný. – Podívala jsem se mu přímo do očí a pak oči

sklopila: šmíráckej trik, aby vynikly mý dlouhý řasy. „To teda určitě nemáme.“

„Bezva. My tu totiž probruslíme noc,“ pravil.

„A proč?“ zakuňkala jsem koketně.

Začínala jsem se chovat jako poslední nána v souboru; přísun grogu byl možná přeci jen moc štědrej. – Jura se odpíchnuł, dvakrát pozadu přešlápnuł a objížděl po kružnici, která ho musela dovíst zpátky ke mně.

Kde se naučil tak hezky bruslit? Natáhla jsem po něm ruku, když mě mýjel, on mě zachytil, táhnuł za sebou a já mu malejma odšlapy pomáhala. Dobruslili jsme k Haně, napojili ji na náš vláček.

Táhnuł nás a díval se, náš tlust'ouček Jurášek, jako by nás obě viděl poprvý, a teprve teď a navíc spisovně odpověděl: „Abychom na ni hned tak nezapomněli.“

No, a to je skoro všechno.

Tenis druhej den, musí se ještě říct, byl náramnej sukces... fakt náramnej. Toho potlesku! A řvaní! Se ještě nezažilo.

Z oddílu přišly mraky lidí, dokonce i pan trenér se milostivě objevil a pak hulákal jako na lesy. Jindřich je uražený a zůstal doma, nebo mi ho zrovna zajížděla Hana?

Musím se trochu smát, když si to představuju.

Zato se nechal vidět Juráš, kterýho obletování sportovkyně tak bavilo, že nás pak zavezl domů a prej jestli bych s ním nešla na večeri. To už jsem šla k zemi.

Neboj, tatí. Nemusíš se bát. Dělal jsem, že jsem neslyšela dobře, mohl to pochopit na víc způsobů a vybral si: „Ty někoho máš?“

„Nemám. Aspoň myslím, že nemám,“ odpověděla jsem. Nebudu mu přeci vykládat, že si myslím, že někoho mám.

„Ty to nevíš jistě?“

„Ne. Jistě to nevím.“

Chvilí koukal. Nebyl jedinej, kdo pana Hartla poznal a kdo viděl mý kradmý pohledy, který znamenaly Nedá se nic, ale stejně jsem ráda, že jste přišel... teda jestli já tohle umím kradmejma pohledama vyjádřit.

„To přeci nemyslíš vážně,“ řekl mi.

Co nemyslím vážně?! Když kluk vyjede po svý učce, bere se to bezmála jako hrdinský čin. A co teprv když uspěje! Já sama, a to se po nich nesháním, vím nejmíň o třech takových případech. A nemyslete, že právě předvádím mravní pohoršení; prostě, manželé těch uček těžko dávaj doma nějaký okouzlený studentský kukuče. A pak už se jen divěj... tak proč bysem si já nemohla na zápas pozvat bejvalýho manžela naší třídní? Ve vši počestnosti.

Myslím to vážně, nebo nemyslím? Žádnej můj naschvál, věřte mi. A přitom bysem Hartlici měla co oplácet: za Jindřicha, za ten dopis, za její kecý... hlavně za všechny ty kecý. A vůbec. Co se ona má v Jindřichově slohu co svlíkat?

Tohle jsi, Jindřišku, podělal. Podělal těžce.

Jestli on už neexistuje taky sloh nebo báseň nebo celej román, ve kterým se svlíkám já. Nebo Hana, při básníkově zajiždění... cha! Že bysme si v Jindřichově literatuře stříhly výstup i s Hartlicí? Něco jako Paridův soud, jabko atakdál; stál by, čuměl, mytologicky váhal, my bysme svádívě pózovaly a slibovaly hory doly... co by slíbila úča? A co já? Jestli Parisovi hrozí trauma, když ji některá má zrzavou, jsem hned na startovní čáře v nevýhodě.

Ostatně, já bych si to celý představovala jinak. Bojovnějc. Zkrátka nerozhodne, co která naslibuje... Hana by nic slibovat nemusela. Ta už svůj balíček, jak ji znám, na poště dávno odevzdala. – Trochu se porvem a výsledek mu oznámíme, nebudem se na něj ptát.

Taky jestli vůbec půjde nějaký výsledek rozeznat...

On mi docela straší v hlavě, rodičové.

Ne, Jindřich ne. Ani Juráš. Vždyť víte, o kom mluvím. Ne, nic nebylo, kde taky. Teda u nás by to možná šlo, až táta dopředu nahlásí odboj... mami? Myslíš, že něco takovýho jde? Je vůbec možný, aby chlap jako on – já nevím. Nevěřím tomu.

Do auta jsme ho nevzali, když se jelo z tenisu domů, však ani nechtl. Co by si táta povídal s tou jeho holčičkou? Jmenuje se Helenka. Proč ji bral s sebou, tati? – Co? Chceš mě snad ty mít u sebe při těchhle záležitostech? A ty, mami, teď chvíli neposlouchej: jeli jsme k nám na vystrkov čtyři. Já, Juráš, táta a... viděla jsem ji poprvý, byla

milá, ale že jede k nám, to mi trochu připadalo divný. Mám ti vykládat proč? Jo aha, ty neposloucháš. Milenku ať si táta klidně má, tobě by to už vadit nemuselo. Zaslouží si. Nebo já nevím, jestli si kdy kdo milenku za-sloužil, většinou se milenka jednoduše pořídí... já o tom nepotřebuju vědět víc.

Představuju si ale, jak táta nějakou přivádí domů, ona se tam pohybuje s čím dál větší samozřejmostí, mě buď děsně chápe nebo vychovává nebo pořád sekýruje... nechci. Vážně ne. Budiž ti přáno, tati, ale mě, prosím, do ničeho netahej. – Ta paní nejspíš má pocity sdílela; nebo je vdaná a doma by měla průšvih?

„Měla bych už jít domů,“ řekla.

„Prosím tě, kam bys pospíchala?“ namítnul táta... že bysem teda šla ještě na moment k Jurovi? Tátovi se pomyšlení, že se na chvíli ztratím z parády, pochopitelně bude líbit. Doufám, mami, že pořád neposloucháš. Určitě vám oběma daleko míň vadí, když jdu nevinně ke spolužákovi, než když mě vidíte zavěšenou do manžela, chci říct bejvalýho manžela má třídní a jeho dcerka si dává velikej pozor, aby nebylo vidět, jak po nás čumí.

Zastavili jsme před domem, já přednesla žádost jako spořádaná dcera a vůbec jsem nebyla překvapená, když poručil: „V jedenáct doma.“ Fakticky poručil. Nejspíš abysem si to ještě nerozmyslela. Takže jsem zase dřela ty děsný vrata, místo abysem jako správná dámská návštěva seděla a čekala, dokud mi někdo neotevře dveře.

Najednou mě napadlo, jaký by bylo, kdybysem tu bydlila a otvírala vrata na svou zahradu, zajížděla svým autem do své garáže... mami, mělas to někdy? Mě to napadlo už podruhé. – Garáž bych zamkla, všechno pozavírala, doma se svůdně vysprchovala a převlíkla se do pohodlnýho něčeho, v lednici by čekalo namíchaný martini, až by přišel z práce domů... scházela bysem se schodů a potkali bysm se: on nahoru, já dolů.

Ne, žádný dvojsmysly; nemyslela jsem to vůbec nijak.

V.

Drahý můj, málem bych

byla řekla můj drahý deníčku, jak jsem od děcek deníčků naposlouchaná, říkají v nich, co by potřebovali, tedy spíš potřebovaly říkat nám... neumím už česky, přeci: děcka by potřebovala, jsou to ta děcka, která jsem nosila jedno každé přesně dvěstadevětašedesát dní, ačkoliv hotové byly – hotová byla pokaždé za necelou čtvrthodinku, počítajíc v to i předeheru, pokud se u nás kdy jaká odehrála... ani jednou jsem nepřišla do jiného stavu úplně svlečená a už nepřijdu, dala jsem ti děti tři, můj drahý, víc jich nebude, ani kdybys mi pro ně postavil dům, palác, náměstí, půl města či město celé, ani kdybys mi koupil ostrov, nebude nás na něm už nikdy víc; pět vyděděnců, hledajících ve vlhkém písku své kořeny a motajících dohromady české a španělské výrazy, *es un infierno*, přesněji česky je to v prdeli, když počet souloží jen o málo přesahuje počet děcek; drahý můj, náš soused a dobrý známý Pablo, jehož příjmení jsi ještě ani jednou nevyslovil správně, se dávno se svou ženou rozvedl, přesto jsou denně spolu a – neptej se, jak to vím, ale on spal s Andreou po rozvodu víckrát, než ty se mnou za celý náš společný život, nechtěl by ses taky rozvést a být se mnou každý den? a třeba se hádat a rozčilovat a večer smířovat a hned si zas dělat naschvály, nebo už na tyhle slasti máš nějakou jinou? don Pablo nějakou má, já ho pozoruju, proč by neměl, když je jednou spolehlivě rozvedený, může si dělat, co chce, s kým chce a jak dlouho chce, ale když mu Andrea volá, poněvadž on dlouho nejde domů, vždycky ho zastihne v práci, má nějakou tam? – a nebylo by divu, dvakrát jsem se u něj stavovala, když jsem nesla cosi vázat, přecházel mi zrak z té galerie, nikdy bych neřekla, jak sexy může ženská vypadat v pracovním plášti... to aby byl jeden železný vůle a zásad, drahý můj, platinové blondýnky a ohnivé rusovlásky a brunetky se smetanovou pletí, nabídkový vzorek ženské krásy a on je rovnoměrně sekýroval, posílal pro chlebičky a ony skákaly v transu, pane mistr sem, pane mistr tam, nešel byste se na tohle podívat? nenechaly mě s ním ani chvilku a já bych jim pro vztek zrovna byla chtěla, musely mě důkladně proprat, sotva jsem odešla – škytala jsem celou cestu domů, drahý můj, není lepší vázat knížky než prodávat kdekomu cokoli? měl bys vystaráno a já bych ti taková pokušení

nezazlívala, zvláště kdybys byl rozvedený a já chodila do práce, ty ses vracel večer domů a svlékal mě v noci úplně ze všeho...

Drahý můj, trochu té srandy jednou za čas, víc tě tvé dcery i tvůj nanejvýš milovaný syn nestojí, a mě už si teprv nevšímáš, můžu se při nalévání naklánět nejšíkovněji, jak umím, tebe stejně víc než tvá *esposa* zajímá teta Andrea, hádej proč? manželky byly, jsou a budou, co Bůh spojil atakdál, a Bůh je, marná sláva, taky mužský, jde o celosvětový komplot a my vám to usnadňujeme, kde můžeme, jednu z těch krásných holek od Pabla z dílny, zrovna tu, co je tak podobná Andrei, jsme natrefily, když jsme byly s děčkama plavat, ta se nepotřebuje k nikomu naklánět, takové stačí narovnat se v ramenou a hladinu touhy rozčeří i nejlínější veslo, před podobnými úkazy se chlapi vytrěstěně plazejí nebo plazí, nevím, správně česky je plazí, jenže oni se chlapi většinou spíš plazejí... a don Pablo s námi nebyl, nepřišel celý večer domů, byl do rána v práci, nač asi myslí, když se na tu krásku zadívá, na Andreu? nemáš ty taky všude po světě naklonované kopie své české manželky? nebo nejsem já jen kopie nějaké tvé choti odjinud? nemusel bys v tom případě spěchat domů, stačilo by jen počkat, a jak se zeměkoule otáčí, nějaký tvůj dům a nějaká oddaná šmudla by k tobě dojely... po oddané šmudle Marii na plovce nikdo nekoukal, kdo by koukal po ženské s třemi dětmi?

Leda by se mu líbila ta děčka.

Drahý můj, Pablo jel, podle mé rady i s dcerou Helenou, o víkendu na tenisové rande, které pak Andreu nažhavilo doběla... no nezabila bys ho? zeptala se mě, když mi ukazovala Pablův deník, naše slídění je velická slast, skláněly jsme se nad stránkami, naše vlasy se o sebe otíraly a obě jsme se chechtaly.

Jednou budu bohatý a slavný, Andrea napíše paměti, neboť společenská poptávka po nich bude mohutná a Andrea se taky rozhodne být bohatá a slavná, takový text se bude prodávat dobře a dobře se bude i shánět... po pražských trafikách ho bude plno a vy si tam, přátelé, schválně nalistujte tuhle scénu – sám jsem zvědav, co s ní Andrea ve vzpomínkách provede...

Není kouzelný, zločinec jeden? nevšimly jsme si, že mezi stránky deníku jsou vloženy dvě fotografie, sbírala jsem je ze země, na jedné byla Andrea a na druhé Tereza, Pablova první žena, a víc o nich nepo-

vím, drahý, *no se permite fijar anuncios*, přestože společenská poptávka po takových fotkách je rovněž mohutná, Andrea se přestala smát a hned mi je brala z ruky; o Pablově a Helenině výletě si myslila jenom, že ti dva spolu zase jeli bůhvíkam, aby pak mohli vyprávět, že tam byli, zatímco s mámou se Helena podívá maximálně za babičkou, máma má totiž práci, máma mi musela ukazovat deník dona Pabla... kdy ty, můj drahý, někam vezmeš děti jen proto, abyste se měli čím chlubit, já bych si půlden volna docela užila, nebaví mě dělat si na svém jako Austenová uprostřed věčného sklizení a prostírání a rámusu, dýchat přitom vzduch houstnoucí pohlavky a papírovými koulemi a co chvíli zastavovat proudy vody, valící se z dětských válek, proč mně se nestane, abych zvedla hlavu a slyšela ozvěnu vzdálených dějů, kroků či diskrétních šepotů, Andrea se může nad deníkem tvářit, jak chce, ale nemůže nevědět, že má kafe slazené něčím daleko sladším, než je cukr: jistotou, s níž se může spolehnout na Pavlův a Helenin návrat...

Já myslím, že to, co Andrea zaslechla a nedovedla pojmenovat, bylo docela obyčejné ticho, i já takové ticho uslyším, drahý můj, uslyším je hned zítra, někdo zazvoní, otevřu a bude tam stát Pablo, v ruce bude držet lísteček Táto, udělej oběd, jsme na tenise, a já budu cítit intrikánskou slast, byla to opět moje rada, aby se Andrea vydala se všemi dětmi na tenis i dnes ráno... dlouho sice to nádherné ticho netrvalo, ovšem na druhou stranu: kdy já byla sama s chlapem v prázdném bytě? a jak se cítí lyrik jeho formátu, když mu žena pláchne z domu? ale don Pablo neměl na srandíčky náladu, don Pablo se propadl do faustovského sebezpytu; začal, oči propadlé do sebe, o tom, jak teď ráno hledal a nenašel Šrámkovo *Ne, nenatrháš z nebe hvězdu*... ty verše poprvé slyšel kupodivu až jako voják, když je recitovala Medřická při tryzně za zemřelého Karla Högera, v Televizních novinách, na které se povinně dívali; místnost byla plná mazáků, kteří, když už tam musili sedět, zapáchali nahlas, aby tak dali najevo, co si o Televizních novinách myslí, při *At' cesty nikam nevedou*... zlomil se paní Medřické hlas, Pablo prý vstal, tekly mu slzy po tvářích a zaječel na ta prdící prasata Držte huby, kurva!, přestože věděl, že ho za takovou drzost čekají rajóny až dlouho do noci – mazáci ztichli, když ho viděli tak jurodivého, žádnou práci za trest nedostal, nikdo se nezmínil ani slovem a pokaždé, když si Pablo na příhodu vzpomene, zkouší si vybavit verše v úplnosti, marně, pak hledá v antologiích, co má doma, marně, nikde nejsou...

A dnes prý se navíc přihodilo, že místo Šrámků našel: *Jak peníze tiše položený slepci / jsi tu můj podžime...* jsem se zničehonic rozbřečela jako dorota, vzala Pabla kolem krku, pak jsem se z pláče rozesmála a říkala *Jak deštník větrem ukradený chodci / jsi pryč, můj lekníně...* smáli jsme se oba a drželi se důvěrně a věděli, komu se smějeme, najednou jsem se zase rozbřečela jako praštěná a v tom pláči jsem mu říkala prosím tě, neblázni, je nám teprv třiatřicet... je mu už třiatřicet, odporoval, a pořád nic nedokázal, co by chtěl pořád komu dokazovat? proč? ale vtom zas on uslyšel ticho v našem bytě nebo se možná polekal svých rukou na mých zádech, a přeladil na obvyklý kmitočet: ty jsi sama doma? je to taková naše společenská hra, jako že on je bez sebe touhou a já chladná odmítavá královna nebo Taťána Larina nebo jistá pí Mužáková, co k potoku nese svůj kříž... zkameněl jako hodně ochotnický zahráný komtur a já se musela ohlédnout na hodiny, aby nebylo vidět, že se v tom pláči zase usmívám... jestli přinese maso, můžeme jim uvařit spolu, protože masa mám pro všechny málo, a on užasl vařit? když jsi sama doma? víš, jak dlouho na tuhle chvíli čekám? rozesmála jsem se docela, dlaní si ještě z tváře vytírala zbytky slz, jste mluvkové, drahý můj, všichni jste hlavně mluvkové a největšího mluvku světobol rychle přešel, každý jsme chtěl mít v hrnci něco jiného, Pablo kořenil a pořád dokola opakoval fufu, fufu, mělo to magický význam pro něj a já se nevyptávala, spíš bych se ho byla chtěla dotknout, ale jsem se pokaždé zarazila, za zdí čekala manželská postel vzdušnou čarou jen dva metry jedenáct centimetrů od nás, což není nepřekonatelná vzdálenost pro dva nešťastníky, pokud nastane elektrický výboj – buď klidný, můj drahý, stejně bych už pořádně nevěděla, jak na to, jak se u toho chovat a co říkat, koneckonců proč bych měla něco říkat, že? měla bych jiné prostředky k sebevyjádření... ale vážně: copak na světě není než sex? Ovšem, dala bych si.

Co bych asi udělala, můj drahý, kdyby mě byl chytil z té správné strany? kdyby nebyl odešel pro maso, nýbrž vzal mě za ruku a: Marie, nepůjdem panu nadporučíkovi zalejt kytky? rozuměla bych mu přesně, *la gusta este jardín*, asi bych se nevěřicně rozchechtala, ruku mu vytrhla, já? proč já? nezbláznil se? teď? jako kdyby jindy se to hodilo líp; ostatně proč chodit do cizích bytů zalévat, když by se mohlo právě teď kdekoli, tady u nás, nahoře u nich, všude je volno, všude rozestláno... taky bych mohla, jen kvůli tomu gestu, vyjít do předsíně, beze slova

sejmout s věšáku klíče a kráčet po špičkách, tanečním krokem, komu by to opravdu vadilo? zalévat květiny je zapotřebí pořád a jen při troše opatrnosti by časem i moje fotka vypadla odněkud z Pablova deníku, měla bych milence a on milenku, jistě, bylo by pohoršlivé a mravně na pováženou provést to nejlepší přítelkyni, na druhou stranu zas velmi lákavé...

Ne, nenatrháš, ne, není na světě jen sex, ale zalít kytku by to občas chtělo, s prominutím, já vím, že ta věta je hrozná... docela pěkná drzost balit studentky profesorce rovnou pod nosem, řekla jsem radši a Pablo přivřel oko, bylo v tom určitě víc rozpaků než naparování, řekla bych, že ho události spíš vlečou, než že by je sám táhl, nejsou mety, které by už obsadil, baseballovou mluvou řečeno, o té holčině Andrea nemluví pěkně, přestože myslím žádný opravdový důvod nemá, s jejím tátou jsme se, přestože on je o poznání starší, potkali na vysoké... záměrně neříkám všechno, co jsme tehdy spolu, zapomeňme, radši zapomeňme, nebo nezapomínejme, ale nic neříkejme... žena mu utekla do ciziny a dcerku nechala doma, tam dala nějaké výbušné interview, nejspíš taky potřebovala prostředky k sebevyjádření, ach bože, jaká jsem nemoderní žena, když tohle chápu tak málo, zkrátka zůstali sami a *establishment* si je pečlivě hlídá, on sice nedal žádné výbušné interview, taky by mu je nikdo neotiskl myslím, ale s *establishmentem* zkušenosti mají, oni jsou takový morální vykřičník pro nás zhnusené, ukřivděné a nadávající, ale loajální, pořád tak spolehlivě loajální...

Když ona tam vypadala jako Venuše, pravil don Pablo, kde tam? no v bazénu... on s ní byl v bazénu? kdy? co měla proboha na sobě, že vypadala jako Venuše? opravdu mě to zajímalo a on mi to opravdu nechtěl říct, těžko by před ním stála na veřejné plovárně *ad imos*, ale proč mi to nechce říct? Dokáže žít bez Heleny? zeptala jsem se najednou, může si být jistý, že až to přestane být legrace, Andrea mu právě tímhle oplatí... Pablovi spadla brada, Helena pro něj znamená víc, než si uvědomuje; já vím, řekl jen, takže i on o tom určitě přemýšlel, vždycky všechno víte, chlapi nešťastní, jste náramní hauři – a nestačíte se pak divit, srabíci; Marie, vždyť je to blbost, pravil, já a taková žabka... no to by ses divil, panáčku, jak snadno se z roztomilých žabek stávají obtížné ropuchy, navíc ona se svým osudem, ze kterého na tebe půjde lítost i soucit... to nevím, jak zvládneš, máš to zapotřebí? těžko mi namluvíš, že zrovna ty trpíš vysloveně nesnesitelně... ano, mluvila

jsem o něčem, o čem bych neměla, co bych ani neměla vědět, to už tak s sebou nese život ve sprátených domácnostech, a dalo docela práci, aby se mi nezachvěl hlas, nyní mu stačilo jen natáhnout ruku, můj drahý, a děj se vůle Páně, klidně hned tady na koberci... vůbec si nevšímal, co se mnou je, co až to vážně praskne? ptala jsem se umíněně a on začal křičet co má prasknout?! co?! chytila jsem ho za ruce a zaryla mu nehty do zápěstí a cloumala jím dopředu dozadu, nezuř, syčela jsem, nezuř a řekni, co ti chybí? vždyť všechno máš, blbečku, a hlavně máš Helenu, slyšels, co tuhle říkala? jak čerti nejsou, ale kouzelný stařeček že se potkat dá? chceš nejhezčí její roky žít někde v podnájmu a vidět ji jednou za čtrnáct dní dvě hodiny v doprovodu sociálního pracovníka?

Neklesli jsme spolu na koberec ani do peřin, ale příchut' milostné scény to každopádně mělo, a co jsme spolu navarili, to všichni snědli, vrátili se spokojení a hladoví, Venuše vyhrála nějaké mistrovství a Andrea se co chvíli ohlížela po donu Pablovi, jako by zkoumala, co na něm může být pro školačky k vidění; i po mně se dívala, nečekala asi, že sotva vytáhne paty, vyrazí její znovu do světa a uchytí se o dvě patra níž, dělaly mi dobře ty pohledy, za okny vánice, nikomu se už nikam nechtělo, děcka dole koukala na video a my nahoře pomáhali profesorce Hartlové opravovat sešity, pak se děcka začala courat sem tam, pro krajíc, pro buchtu, pro bonbón; kdybys byl častěji doma, znal bys to, můj drahý... vpodvečer se rozdrnčel telefon, Venuše Vítězná, dobrý den, soudružko atakdále, mohla bych mluvit s vaším man... totiž, mohla bych mluvit s Pavlem? teda s panem Hartlem? tak koho chce, utřela ji Andrea, manžela, Pavla nebo pana Hartla? jsou tu všichni tři... na celou místnost bylo slyšet, jak žákyňka polkla, Pavel zavrtěl hlavou, natáhl ruku po sluchátku a já si všimla Heleny, která si sem právě odskočila pro nějakou hračku, jak ten pitomý hovor bez dechu sleduje, odvedla jsem ji k ní do pokojíčku a ona se hned musela ptát mamka už není tátova manželka? co mi zbývalo než výchovně vysvětlovat, že je, samozřejmě že je! to jsi špatně rozuměla – a odkdy se poslouchají cizí telefony? aniž bych si jen na okamžik připustila, že cizí telefon jsme právě poslouchali všichni; vrátila jsem se včas, abych slyšela dívku vzdychnout slyšel jste, jak je zase hnusná? Pavel jen mumlal, natáhl se, aby vypnul příposlech, jenže já mu zadržela ruku a dívka řekla vy ji neznáte; jistě, ona ji musí znát daleko líp, ovšem Venuši jeho ironie nedocházela, proč se jí pořád zastává? don Pablo

nevěděl proč, připadalo mu nejspíš jako rána pod pás, že se po něm chce, aby odpověděl, rozhlédl se po nás a Andrea do mne dloubla, abych příposlech konečně vypnula, ale bylo vidět, že poslouchá dál a repliky si domýšlí, musely to být zajímavé věci, když se don Pablo neudržel a řekl jí plácáš hlouposti, nebo taky hezkou větu nechceš, doufám, abych teď lhal... bylo vidět, že se Andrea stydí, že poslouchá a že si domýšlí, nicméně přesto poslouchá a přesto si domýšlí dál; bylo vidět, že Pablo chápe, jak se Andrea stydí za to, že poslouchá a že si domýšlí, nicméně přesto poslouchá a přesto si domýšlí dál, a že se Pablo stydí za to, co chápe... už asi blábolím, že? styděli jsme se všichni tři a z toho studu se strhla hádka, cokoli proti ní nastrojíš, bude vypadat trapně, pravil don Pablo, a ty taky, ty přeci nerada vypadáš trapně, nebo se pletu? celý tvůj život není nic jiného než jedna veliká snaha nevypadat trapně... to bylo dost silné, hodně silné to bylo a já se rozechvěly rty, co jsem ti udělala? vzlykla potichu, můžeš mi říct, proč jsi tam bral Helenu? a pak vstala, upravovala si vlasy... člověk si připadá obklíčen a neví ani kým, neví proč, neví, odkud přijde rána ani zač jej budou bít, marně se krčí, marně uhýbá, marně hledá, komu se postavit; nikdo mu ve skutečnosti neubližuje; jenom mu řekli, že na tom, nač on sám myslí a co cítí, vůbec nikomu nesejde...

Když chci, aby Helena měla mámu a tátu, je to tak hrozně moc? vzlykla a to bylo silné zase od ní, to bylo vynikající, jako z nějakého podvečerního seriálu; stáli v zešeřelém pokoji, já u nich seděla, za okny se rozsvěcela a zhasínala světla, takové šibalské pomrkávání, ticho po Andreině otázce se rozléhalo po bytě; muselo být pro Pabla sladké vidět ji poníženou v hanbě žárlivosti, nesmírně sladké, chytil ji za lokty, Andreo, blázníš? stáli v ložnici u okna, on srdceryvně hleděl... měla jsem se dávno vytrazit a už jsem se zvedala, mám rozsvítit? řekla jsem, zavrtěl hlavou, dál na ni čučel jako věřící na madonu, měla jsem vstát, vypadnout a hned za dveřmi se rozbřechet, jenže se nedalo, nemohlo, nešlo to... bylo by to vypadalo hrozně.

Jednou na vás stejně dojde, protože ono dojde vždycky na všechny, co dobrého i zlého nás může potkat, to nás potká, profesorko, budeš bohatá a zlá a nebudeš vědět, co si s tím vším počít, krom dalších pocitů budeš mít i tajnou radost, že taková jsi, velkorysá i malicherná, mstivá i odpouštějící, budeš bita i budeš bít, zůstanou za tebou zničené životy, protože bohatství a zloba... ne, moralizovat nechci.

Drahý můj, jednou jsme u Pabla něco hledali a nedopatřením našli Andreiny fotografie, takové mírně intimní, i když pohoršení nebudily; tobě by se určitě líbily z jiného důvodu než mně, na to dám krk, ty milovníku a znalce houpavého pružna, kterého osud v útlých prsou vlastní manželky hanebně zradil, ty fotky nebyly zvědavé ani dráždivé, nýbrž jen krásné, a Pavel řekl chceš vidět další? měl jich na celé album, knihař jeden, bůhví, jestli na jedno, a neměl v něm jen Andreiny fotky, dívala jsem se mu do tváře a on se trochu jako naparoval a trochu jako přemýšlel, přemilý done Pablo, ženy po tobě jdou, ženy po tobě nečekaně šlípí, jdou po tobě blondýny, brunety, zrzečky; vdané, rozvedené i svobodné, některé mají děti s tebou, jiné zas s někým jiným a další děti ještě nemají, jde o celonárodní spiknutí a opravdu by mě zajímalo, čím sis ten jásos vysloužil, nejsi zvlášť hezký ani zvlášť chytrý, bohatý nejsi už vůbec, nepodpaluješ mužnou jiskrou, nehýříš šarmem ani neprovokuješ arogancí...

Mistr dojel na křižovatku v okamžiku, kdy k ní z jiného směru příjížděla... jedna jistá. Nebylo to pro Mistra překvapení, a ona se také nezdála zaskočena skutečností, že Mistra vidí. — Oba pak pokračovali sverepou jízdou do vrchu Střemoch a cestou míjeli osamělé rekreační chaty zřehatlíků. Pak už kola jen vedli, protože Střemoch byl příliš strmoch na jejich cyklistickou sílu, a volně hovořili o všem, co je zajímalo. Šlo o témata vážná i rozpustilá. U jedné zvlášť výstavní chaty se na okamžik zastavili, aby se rozhlédli po krajině, a tu se stalo cosi podivného: Mistr sáhl do kapsy a vytáhl klíč...

Ne, tak to nebylo. Je ovšem pravda, že Mistr ten klíč v kapse měl. Rozhodně se nechce nijak vymlouvat; svůj díl viny si pořídil už tím, že klíč opatřil. Pak také tím, že se zmíněným klíčem v kapse nasedl na kolo. Je v tom zkrátka až po uši, náš Mistr — ale pokud by přeci jen měl pojmenovat důvod, pro který klíč z kapsy nakonec nevyňal, řekl by asi, že některé hezké věci se neodmykají klíči. A nepřestanou kvůli tomu být hezké — což mu došlo právě až při pohledu do krajiny.

Dva dny nato se Mistr s tou jistou potkali a Mistr přiznal, že klíč v jeho kapse byl. A ona přiznala, že to tušila.

Víc už o věci nemluvíli, jenom se smáli...

Štípalo mě z toho v koutcích, Andrea zrovna pátrala jinde a já jí to pod nos nestrkala, milý Pablo, neměl bys ženám tolik důvěřovat a tajné zápisky bys měl líp skrývat, samozřejmě je tu i možnost, že tajné zápis-

ky nejsou záznam, nýbrž metafora, autorské vzepětí; vrch Střemoch, jak ho popisuješ, je spíš literární fantasie nad jednou tajnou touhou, třeba i před bytem páně nadporučíkovým se dá s klíčem v ruce zodpovědně váhat, a kdybys řekl Chci tě, museli bychom se tím zaobírat se vši vážností, řekl to tenkrát Vladimír a sáhl, nebyla jsem ještě vdaná a byla jsem už podnapilá, normální mejdanový pich, jsou chvíle, kdy svého drahého nenávidím, moc dobře o tom ví a ví i proč, přestože se snaží nevědět, něco už jsem ti, done Pablo, řekla a povím víc, jsou chvíle... ale ženská vydrží víc než člověk a člověk vydrží všechno, když ví proč, moje proč jsou naše děcka... jak tenkrát po aféře s dveřmi můj drahý šmejdil Andrei po prsou a šeptal, já to viděla, viděls to taky a mělš chuť mu jednu vrazit, jenže jsem to na tobě poznala jen já, Andrea se připitoměle smála, máloco mi připadá tak sprsté jako právě tohle, některé zkrátka narostou a jiné nenarostou, však si don Pablo taky sáhl, milá Andreo, já nejen dovolila, ale si i užila ty dotyky; trochu s úlekem, trochu koketně, trochu rozkošnický, trochu pomstychtivě.

Taky mi jednou můj drahý volal z Orly, hrdý sám na sebe, že mu let zaplatili v Concordu, připadal si úspěšný a mimořádný, z jeho skromné pýchy a ohleduplné nadutosti se mi dělalo zle, ty jsi, done Pablo, o dvě patra výš právě držel Andrein vzkaz, že odjela na školení a holku dala k babičce, přestože se předtím svatosvatě zapřísáhla, že to neudělá... přišel jsi za mnou, celý ses chvěl a křičel na mě, že jsem to věděla, že jsem šeredná podraznice, a já na tebe křičela, že jestli si myslíš, že na mě budeš řvát, ty nafoukaný sebestředný idiote – je třeba vysvětlovat, komu doopravdy jsme ty urážky říkali? chytli jsme se, pořád ses trásl vzteky a já se přitiskla, tehdy se něco stát mělo, vašeň veliká a situace zralá a stylověji zkomponovat už to nešlo: don Pedro v Concordu nad oceánem a Věra Lukášová pod donem Pablem dělá nevěru nebo sex nebo obojí nebo nic z toho.

Jednou jsi vypravoval, jak´s v knihovně hledal Ginsbergovo Kvílení a mladá knihovnice asistovala, trochu ujetá, bohatě obdařená, nakonec ti prý mezi regály pošeptala Jestli chcete, já vám zakvílím sama... sis vymyslel? abych začala žárlit? já klidně začnu, a jestli chceš, taky ti zakvílím. Šmejdit po prsou mi přitom klidně můžeš.

Že je ti třiatřicet? no a co, mně přeci taky a nezvedám okolo toho šum, muž by měl v tom věku cosi dokázat nebo umřít? leda prdlajs, chlapečkové, jestli tento nesmysl odvozujete od osoby Ježíšovy, tak

Ježíš umřel o tři, možná o pět let starší, a teď to podstatné: proč, proboha? proč? proč? – proč vy byste měli něco dokázat nebo umřít, když ženskou nenecháte ani zkusit, jestli by něco dokázala? rodila jsem děti, dokončovala studium, zařizovala byt, sháněla práci domů a vydělávala a rodila další děti, stálo to někomu za povšimnutí? proč byste měli ve třiatřiceti umřít, když nic nedokážete, nikdo přeci nežádá, abyste zemřeli nebo něco dokázali...

To by k vám bylo příliš milosrdné.

VI.

Prosím tě, přestaň bláznit,

říkala Maria, tak málo ho znáš? Kolik let jste vy dva spolu? – A nezapomeň, povídala také, že ti po tom nic není. Promiň, já vím. Ale není. – Je ta žába pod zákonem? Jestli není, tak ti do toho, co on dělá, je absolutně houby. – No tak´s je spolu viděla, no. Potkali se na plovárně, nejspíš náhodou. Byl za ní na tenise. Volala mu. Kdyby o něco šlo, asi by to tajil, ne?

Ale viděla jsi, myslím doopravdy viděla, že by on s ní něco tento? Držel se s ní? Sahal na ni? – Víš, jak mi teď připadáš? Nebylo by lepší se zachechtat a mávnout rukou? říkala a vzadu za očima jistě přemáhala chuť rozesmát se nahlas nad svou kamarádkou... jaká je pitomá, pitomá, pitomá.

Hartl skutečně vzal, v sobotu, Helenu na tenis, Hrabětová má nějaké přebory či co, ale neřekl dopředu, kam jde, a já se po jejich návratu rozzlobila: neřekla jsem mu, aby holky z mé třídy nechal na pokoji? – Prý mi nic neslíbil. – Copak mi musí takovou věc slibovat? Kterou každý slušný člověk... tady jsem se odmlčela, abych si ověřila, co s Hartlem svede moje sémantická výzbroj. Každý slušný člověk. Byla bych mu, zase ten mravenčivý pocit, ráda jednu vrazila, ale před Helenou se přeci nemůžeme prát.

Sémantická výzbroj nepořídila nic, Hartl si zouval boty. Slušní lidé jsme byli. Kdysi dávno jsme možná byli slušní lidé, pravil, ta formulace možná měla nějaký hlubší smysl, ale copak my dva, Valeriáne můj, copak máme jinou možnost než zkoušet jimi být znovu a znovu? Tak dobrá: nejsem taková, jakou jsi chtěl, ani ty nejsi přesně ten, o němž jsem v mládí snila. Čí je to problém? Můj a tvůj? Tak proč by jím měla trpět Helena?

Jsmo zodpovědni za svou ruži... zastřelím ho.

Ne, Hartla ne, ten za nic nemůže... jak to, že nemůže? Hartl může úplně za všechno. Zastřelím Hrabětovou, i toho jejího blbého Jindřicha; stavíme se ještě střílet Marii, když už budeme mít nabito? Co ale potom s tolika mrtvolami... Hartl mi pomůže je uklidit, než ho zastřelím. – Kdybych měla aspoň malý revolver! Roztomile dámský, žádnou příšernou ráži; a nemusela bych teď bezmocně snít.

Jako Eliza Doolittleová o Higginsově popravě.

Trochu se tu předvádím... nemůžu říct, že bych se za to styděla. Toto je mužský svět a je celkem zřejmé, co k mužskému světu cítím. Ale bude ženský svět, až nastane, lepší? Nevím. – Nevím, jak ti připadám, milá Marie; já ani nevím, jak připadám sama sobě. V neděli jsem se na Hrabětovou jela podívat já. Tenisu nerozumím, nic o něm nevím... leda snad, že tam běhají s raketou dívky v krátkých sukních, plácají míček přes síť a některé z nich při úderu až orgiasticky sténají.

Ale krátkým pohledům, které po mně Hrabětová mezi výměnami vrhala, jsem rozuměla přesně... jestli existuje něco jako řeč těla, dostala jsem pěkně vynadáno. Hrabětová tloukla míče s instinktivní naléhavostí, s níž se mládě dere na denní světlo. S níž národy lámou prokletí nesvobody.

S níž otroci rozbíjejí okovy otroctví...

Ty rány patřily mně. Cítila jsem je a bolely. – Co jsem jí udělala, povíš mi, milá Marie? Chodím snad po městě s tím jejím Jindřichem a... když se to tak vezme, občas chodím. Četla Hrabětová ten sloh? Jestli ne, určité jí ho někdo ochotný zlomyslný převyprávěl. Aby měla zblízka na talíři, jak si básník, protentokrát ne v hodnosti proroka, nepředstavuje na nudistické pláži ji, nýbrž jejich nenáviděnou třídní, nejintimnější tělesné podrobnosti vynechává, zároveň však s uspokojením konstatuje, že ůča nepišťí, nezakrývá se zběsile vším, co je po ruce...

No řekni, Marie: jak ti připadám?

Zazvonil zvonek, stály jsme v předsíni.

Maria se otočila na podpatku a odešla do pokoje. To jim tu mám dělat dveřníka? Nahlédla jsem do zrcadla a přitiskla oko na kukátko: byl to samozřejmě on, spokojený, činorodý, svůj. Vysloveně zločinecký typ. Sáhla jsem po klice netrpělivými rukama a stoupla si do dveří.

Co chceš? řekla jsem potichu a on se ušklíbl: Tys někomu půjčovala náš byt? – Komu bych co půjčovala? nechápala jsem, ale pochopila jsem rychle, když řekl: Zevnitř je v zámku klíč. Pravděpodobně jsem zbledla nebo zrudla, sáhla jsem si na boky, jako kdybych pohřešované klíče hledala po kapsách. Zevnitř se ptala Maria, kdo přišel, odpověděla jsem, že nikdo (on nesnáší, když se o něm říká, že je nikdo); zasmál se,

přešlápl, postoupil o krok blíž. Couvla jsem a Maria zevnitř zavolala: Nestůjte mezi dveřma. Vem ho dál. – On nemůže, volal mi přes rameno a byla bych si do něj, jaký se nám předváděl veselý a společenský, už s chutí praštila, on nemůže: má práci. – Tak at' se na práci už vykašle! přiletělo zevnitř. Práce není zájím – – To on nesmí, kašlat na práci, volal zase on, nedostal by večeri. – Hej, řekla jsem, aby si konečně všiml, jak trapné mi připadá to jejich rádoby rozmarné povykování, s kým se bavíš? se mnou, nebo s ní? kdes byl tak dlouho? zase s ní? v bazénu, nebo jsi snad byl na tenise podávat míčky? zaplatí ti to, třeba nějaká chartistická nadace? Abyste nebyl škodný, pane mistr.

A pro vás já, můj dávno už bývalý, vařeno nemám...

Což by snad na rozjezd zase stačilo; dobrý den. Asi už jste o mně slyšeli nebo i četli, já se tím nechlubím ani se za to nestydím a někdo nám zopakuje základní fakta. – Tak třeba vy? Andrea Valeriánová, profesorka nejmenovaného pražského gymnasia, obor čeština a dějepis, v případě potřeby i hudební nebo tělesná výchova, barvy zelená v kombinaci s bílou, studenti i dospělí se za ní na ulici otáčejí, mírně krátkozraká... to stačí.

Je vidět, že jste se připravovali.

Přejdeme tedy k výkladu,

jak se lupič Valér H. Tlap vloupává do bytu své bývalé paní, jeho bývalá paní jsem já a se zájmem výkonu přihlížím, rozložil kolem sebe vypůjčené šroubováky a kleště, byl důležitý, jak mužští při takové práci dokážou být, byl rád. Byl prostě rád. Byl rád, že od něj něco potřebuju; asi by ve výkladu mělo zaznít, že i já byla pro tu chvíli ráda.

Vím, co jsem mu slíbila, řekla jsem. Že se může tahat, s kým chce... tady se ohlédl a rozhodně chtěl něco říct, a já se přerušit nenechala: Holky z mojí třídy ale nechá na pokoji. – Andreo! šeptal dunivě a koukal kolem sebe, jako kdyby očekával potlesk za svůj zámečnický úkon, uvědomuje si, šeptala jsem jako nastydělá Včelka Mája, uvědomuje si on, jak já teď před ní vypadám? – Blbě, kývl, aniž by jeho rty jakkoliv artikulovaly, měl mezi nimi už tři šrouby, budeš mi asi chtít jednu vrazit, vid'š? počkej, jen si to vyndám z pusy, abych je nespolk'. – Dej je sem, řekla jsem a podkasala se, pouštěl mi šroubky do klína a při kaž-

dém cinknutí se na soudružku Valeriánovou usmál, ta scéna musela zpovzdálí vypadat důvěrně a přitom komicky: rozvedení manželé H. klečí nad rohožkou, ona v prstech lem sukně a on si nachystal montérské náčiní, potichu spolu cosi řeší, ona je více rozzlobená, on je víc smířlivý... sluší jim to oběma. Hezký žánrový obrázek do rodinného alba; ještě by mohla jejich dceruška přijíždět seshora po zábradlí.

Dveře povolily, ze tmy se ozval mumlavý zvuk; jakmile předsíní projelo světlo zvenku, utichl. Pavel se po mně podíval, vstal a pomohl vstát mně, na šrouby jsme zapomněli a slyšeli teď, jak se kutálejí. Chodba zhasla. Přidušeně jsem se rozesmála.

Já je pak najdu, řekl, pračka znovu do tmy huhňavě zamlaskala. Kdy pak? měla jsem říct, ale neřekla jsem, nebylo slyšet nic a nebylo vidět vůbec nic... nesáhl po mně, nýbrž po vypínači. Rozsvítil, srdce nám bušila rychle, každé v jiném rytmu. – Pamatuješ v Hrdlořezích, pravil nečekaně, jak´s mě, když jsem šel ráno do práce, nechala seběhnout až na odpočívadlo, a pak jsi... zakryla jsem mu rukou pus, lechtavě to zabzučelo, chvilku jsme zápasili, on se nakonec vymanil a dořekl: zabouchlas dveře, abych se musel vrátit.

Měl bys jít sebrat ty šrouby, namítla jsem, mně se právě vybavovaly jiné věci, než jak stojím na schodišti toho příšerného činžáku jen ve svatebních střevíčkách a Pavlově třírohém mušketýrském klobouku, s nímž jezdíval na chmel a na vandry... ještě jsem si před klínem přidržovala jablko. – Bylo to jablko matčino, nebo smířické vzácné, nebo snad vejlímek valeriánský?

Té nejkrásnější. S kým vším o tvůj hrdý titul bojuji? Kdo mi ho v případě výhry udělí? Chtěla jsem rozvodem mocí mermo dokázat... tobě ne, spíš sobě jsem chtěla dokázat. Nebo nám oběma? A dokázala jsem? Nějak si pořád nejsem jistá.

Kdyby to mohlo něčemu pomoci, klidně bych nazula střevíčky, na hlavu dala ten klobouk, předstoupila před Hartla, před porotce, před kohokoli, bez nejmenších rozpaků bych se otáčela, pózovala... a jablkem bych si ji nezakrývala. Ztrácím stud, vždyť to o sobě říkám! – Ale zrovna tak mohu jít shánět ten revolver.

Andreo, já doufal, že nebudeme blbnout, pravil, já pohotově odsekla: Tys v to jen doufal. Štěstí pro tebe. Já mám větší problém: já se na to spolehla. – Andreo, přestaň. Já jdu teda pro Helenu. – Počkej, půjdu s tebou, řekla jsem, on rozsvítil na chodbě, sbíral šrouby a poslušně

čekal; proč za mnou nejdeš, když se tak pomalu převlékám, v dávných našich dobách to znamenalo... ach jo. Valeriáne.

Už dlouho jsi mi neřekl: Studánko.

V noci jsem se probudila,

Pavel byl vzhůru, napůl seděl, držel mne za ruku, nic neříkal. Nadzvedla jsem se, oba jsme pohlédli na budík... Mluvila jsem ze spaní? řekla jsem a on odpověděl: Velice zajímavě.

Nějak docházejí síly... nepředstavujme si nic konkrétního, ale tak všeobecně: každodenní síly. Které potřebuješ, když stojíš před lavicí, v níž sedí a zasněně se usmívá ryšavá studentka, a vykládám látku, přestože mám pořád chuť vzít ten hadr, namočit, příliš neždímat a s rozmachem smazat studentce z tváře ten úsměv.

Každodenní síly. Které potřebuješ, když chceš, když zoufale toužíš a zároveň nesmíš říct o soudružce zástupkyni, co o ní říkají tví žáci. To opravdu výstižné slovo! – Které potřebuješ, když třeba najdeš fotky, o kterých nemáš vědět, že vznikly. Když se ti zdají sny, které nechceš, aby se ti zdály. Když ti říkají Hartlice a v jejich slohových pracích si vykračuješ do proudu. – Když v šatnách u bazénu stojím nahá před oblečenou slečnou, která se mi tuze podobá, jen je o dvanáct let pěknější... k tomu všemu se potřebuje každodenní síla. Nechceš mě vzít do náruče, abych na to všechno už nemusela myslet?

Chtěla bych ublížit a připadám si hnusná; chtěla bych se přiblížit a připadám si vlezlá. – Co jsem udělala špatně? Byla jsem trpělivá jako Penelopé, svodům jsem odolávala jako Dafné a dobromyslná zůstávala jako Medvídek Pú... vždyť k sobě, Valeriáne, dávno nepatříme! Rozvedli jsme se, líbí se mi jiní muži a já se líbím jiným mužům, proč žálím nad tvými tajnými fotkami, proč se mi chce znovu uvést do života gesta, která znamenala leccos v dávných našich dobách? – Takových otázek! Je to moje tělo, nebudu se jím vykupovat z obležení.

Přesto se vykupuji... proč to dělám?

A další sen: zvonek, za dveřmi stojí ta slečna z plovárny, která si do mých snů obléká moje šaty... Dobrý večer, soudružko profesorko, pozdraví zase tak slušně, vtom se jí nedostává slov ani hlasu... Prosím vás, jak je panu mistrovi? pípne. – Panu mistrovi je špatně, řeknu, Hartl

opravdu stoná, někde se roznemohl a snad i upadl, vezli ho na pohotovost, celé to chvíli vypadalo dramaticky, dost špatně je panu mistrovi, nechápu ale, co je do toho slečně. – Mohla by ho vidět? zaprosí. Ví, že to vypadá divně. Ona to ví. Ona je Pajurková. Mohla by?

Je zase v elegantní černé, krátký černý kožíšek... ona mne prosí strašně moc, řekne, a když si všimne, jak si kožíšek prohlížím, dodá bůhvíproč: Nebojte se. Nerozuměla jsem, až po probuzení mi sepnulo, čeho jsem se neměla bát: že má zase pod kožíškem něco průhledného. – Kdyby mi to bylo došlo už ve snu! Řekla bych jí, ať se vůbec neostýchá; ten pohled že Hartla okamžitě uzdraví.

Pustím ji dovnitř, nevím proč. Prostě to udělám. Když si slečna odkládá, vidím v zrcadle na vlastní oči, jak velmi jsme si podobné... jde hned dovnitř, mělo by mne uklidnit, že se v našem bytě nevyzná a čeká, kam ji zavedu, Hartl spí a děvče se po mně podívá, ale ne proto, že by s ním chtělo zůstat samo; bez rozpaků přisedne na postel, vezme jeho ruku do dlaní a přitiskne si ji ke rtům. Pak na hrud', ale ne neslušně. Tady si odkašlu. – Podívá se po mně znovu a ruku pořád drží: kdybych si prý potřebovala kamkoli zajít, něco si zařídit nebo se trochu prospat... ona snad myslí, že budu u Hartla bdít! Sedím už na své straně postele a zeptám se tiše, ale nepřeslechnutelně, jestli nevádí, že tam jsem: nevádí; zkusím tedy, jestli si nepřipadá hloupě: nepřipadá; tady nachytám Helenu, jak nás potajmu pozoruje, a okamžitě ji vyhodím. Pak se návštěvy zeptám, hlasem o něco silnějším, zda si uvědomuje, že jsem Pavlova žena... ona se ke mně prudce obrátí, v očích má ráznou odpověď. Neřekne však nic.

Neměla byste už jít? řeknu a zvednu se, udělám dva kroky ke dveřím, u nezvaných návštěv se tomu říká tahání kačera, vtom Pavel otevře oči, uvidí v mém snu svou ruku v jejích dlaních. Kolika chlapům se poštěstí toto zažít? – Jak se v tu chvíli Pajurková rozzáří! Pavel mne spatří, jak u něj sedím na druhé straně postele, a ona tak rozkošně pípne Pane mistr... musí si s tou svou horečkou připadat jako v nebi.

Nikdy nevíte, nemůžete vědět, kolik ve vás zbývá každodenních sil; já se to dozvím, až slečna odejde a Helena se mne v pokojíčku zeptá: Mami, proč se na tebe ta slečna tak podívala, když jsi řekla, že jsi tátova žena? – Najednou už není kam ukládat, naopak, všechno musí ven a já Helenu tak strašlivě seřežu vařečkou, až se šourá po kolenou, spíná ručičky a prosí...

Tady jsem se prudce posadila,

na tvářích jsem měla slzy; naklonila jsem se nad Pavla, zatřásla jím, rozhlížel se kolem sebe vyjeveně a já mu řekla: Ne, nezdálo se ti to. Byla tady. – Kdo byl tady?

Nechápal, položil hlavu zpátky na polštář. – Co blbneš? – Přišla tě potěšit v nemoci. – V jaký? Já jsem nemocnej? – Máš horečky, je to s tebou vážné. Přinesli tě, někde jsi upadl...

Položila jsem mu hlavu na rameno a vzlykla.

Bože, jak hluboko jsem klesla. Mlátím místo něj Helenu... taková vzpomínka, kdybych ji měla, by mne strašila nadosmrti. Proč se mi ta věc zdála? – A ještě mu tu pobrekávám na rameni. Chtělo by to nějakou geniální pointu, která všechno pěkně objasní.

Neprozradím moc, když prozradím, že moc neobjasní?

Jsem v obležení,

obléhajících přibývá, každodenních sil ubývá, opevnění se drolí... odkud znám jméno Pajurková? Je to její jméno? Proč o nich vřdycky všechno vím, přestože nemám odkud? – Je to zmatek. Asi bych měla přenechat duši vědě.

Jsem vdaná... ne, nejsem. On také není ženatý. Dívky, které se okolo něj popelí, nevypadají jako modelky, ale půvabné rozhodně jsou. Čím bych tak já přispěla Valeriánově žárlivosti? Jestli by ještě byl něčeho podobného schopen.

Don Pedro a don Pablo. Tak ty naše... pány tvorstva jmenuje Maria. Která z nás je Věra Lukášová, ona, nebo já? Don Pedro nám dvěma, Marii a mně, říká: starší dívky. – Oba donové přes vzájemné srozumění možná přeci jen žárlí; určitě ne tolik, aby jim to bralo spánek nebo chuť k jídlu, ale... a kvůli které z nás vlastně? Každý kvůli jiné? A který kvůli které?

Než se do toho zase pustíme, trocha obvyklého představování: don Pedro je manžel naší sousedky a nejlepší kamarádky, don Pablo je Valér H. Tlap, mistr knihařský, emeritní manžel soudružky češtinářky toho času v obležení... rozvedli jsme se, protože se mé matce zdálo, že našemu soužití už chybí dostatečný důvod, vzájemný cit i etický stan-

dard, ale časem se ukazuje, že krom toho všeho jsou na světě další oprávněné nároky: samota, stesk, touha po úsměvu či rozhovoru.

Někdy po dotyku a něžném slůvku.

Pak jsou na světě ještě podivnější touhy: mužská touha zpodobovat a ženská touha být zpodobována. I don Pablo má doma fotografie, při jejichž veřejném předvádění bych musela potřásat hlavou: Tereziny, moje, a ty další. Když začaly vznikat „ty další“, založil jim Hartl zvláštní složku, kterou léta skrývá a dozajista by se sázel, že o ní nevím. Čas od času tam potají nahlédnu, abych měla přehled, čas od času, právě jste slyšeli, do mé a Tereziny složky přispěji... komu dáš, Valeriáne, své jablko dnes? Mám o sobě i dvě něžná zobrazení, které nedělal Pavel, občas mne d'as ponouká nenápadně je zařadit; hned by si uvědomil, že jeho tajné vzpomínky nejsou už tajné, a co by udělal? Hrál by dál hru na utajování neutajitelného, nebo by zahájil vyšetřování i za cenu, že já také zahájím vyšetřování?

Rozléhal by se tu neslýšný smích či bohapustý křik?

Má i don Pedro takové obrázky?

Jestli má, ví o nich Maria? Koho na nich obdivuje, pokud existují? Chtěla bych na nich být... oblečená i nedooblečená, v odvážném rozmaru! Jednoznačně chci být ta, na kterou se upírají pohledy; ne ta, která přikukuje zpovzdálí...

Hrabětová, díky bohu, na Pavlových obrázcích není. Zatím. Další kapkou by už přetekl džbán, vážně to udělám, uhoďm ji; a co provedu s ním, když revolver pořád není k mání? – Jste zlá, řekla mi jednou; jsem strašně zlá, a nikdo se tedy nemůže divit, že se tu vztekám, trochu ječím a plánuji inzultaci své studentky, kapky se rozletí po zdi, nám do obličeje a na šaty, dokonce na obraz státníka... jménem republiky!

Kdo ještě na Hartlových obrázcích je... dlouhá chodba ke dřevěnému zábradlí a schodům doleva dolů, z levé strany proudí okny na podlahu slunce, tři zářivé kosodélníky, podlaha i schody jsou také ze dřeva, leštěného, napravo dva obrázky, šedomodré krajinky nesterpně vysoko umístěné, a pod nimi sedí Pajurková Eva – pořád nevím, odkud to jméno znám – s koleny skrčenými u brady, dívá se na ty cákance světla, na sobě má bílé šaty přetažené přes kolena, pod nimi spodničku

bez krajky, přes ně modrý živůtek, modrou zástěru, nedá se nic dělat, je krásná, velice krásná, ne, Valeriáne, tobě nebudu radit, jak začít. Odkud tyto obrázky jsou? Ležela s tebou? Jaké to bylo? Myslíš na ni?

Kdo ještě na Hartlových obrázcích je – a není na tom nic divného. Je na nich Maria... jestli don Pedro takové obrázky nemá, zřejmě jsem Marii musela najít mezi obrázky našimi. Není legrační říkat jim: naše?

Tady nemá cenu předstíraně se pohoršovat, o některých obrázcích vím, že vznikly, byla jsem u toho, ale stejně: až se s Marií jednou doopravdy pohádáme, ukážu je donu Pedrovi nebo alespoň Marii řeknu, že ukážu. Divného na tom není nic, ale nebylo by také divné, kdyby mi ty obrázky nevadily?

Pověz, můj Valeriáne, ležela s tebou? Jaké to bylo? Myslíš na ni? Myslíš na ni, když ležíš se mnou?

Když dostaneme příležitost,

dokážeme být s Marií i cudně protivné... nebo protivně cudné? Byly jsme jednou, nevím už jakým řízením, v Mariině rodišti se slavným, velice slavným spisovatelem, Maria nás naložila do auta a jely jsme, aby taky něco viděl, ukázat místní kolorit: rybníky, lesní kapličku... u rybníka on, že se vykoupáme, my, že nemáme plavky, on, že to nevadí, a my, že NE! Žádné koupání.

U kapličky on, jestli se umíme pomodlit otčenáš, umíme? abychom se tedy pomodlily, a my zase že NE! Žádné modlení. – Možná na to celé šel špatně; měl rovnou chtít, abychom se modlily nahaté... mohl by si představovat, že se modlíme k němu, mohl by vynechat nějaké křesťanské předstírání a rovnýma nohama skočit do zářivě modrého moře blasfemie, protože skutečným Pánembohem jsou si velice slavní spisovatelé vždycky jen oni sami.

Říká se, podle mého názoru hloupě, že příslušnice něžného pohlaví vždy jaksi chtějí, aby si muž podrobil jejich vůli. – V mém světě ne. Mám na Valeriána obžalobný spis váhy celého koně, ale něco podobného se v něm nikde najít nedá... jeho fotografie, ano, jsou místy pohoršlivé, jeho fotografie, ano, kladou těžko zodpověditelné otázky, ale před objektiv jsem si přece stoupla sama.

Jsme si všechny stouply samy. Takže.

Jednou jsem V. v hádce uhodila.

Odstrčila od sebe a uhodila s překvapující silou, trefila jsem, spustila se mu krev z nosu... zasmál se a zavrtěl hlavou, krev odkapávala na linoleum, odešel do koupelny a já se zahlédla v zrcadle: byla jsem bleďá, uslzená a chvěly se mi rty. – Neudělala jsem ti něco? vzlykla jsem, zatímco se soucitně ošetřoval, a on se rozesmál naplno. – Jak se teď můžeš smát? vzlykala jsem, jako jsem nevzlykala léta, neotočil se ke mně, aby mne k sobě přitiskl a pohladil, nikdo by se nejspíš neotočil a nikdo by mne nepohladil.

Lidé mému pláči poněkud odvykli.

Když já už těch příležitostí s tebou tolik nemám, řekl do stropu, vůbec jsem si neuvědomovala, že mluvím o příležitostech k zasmání, přitiskla jsem se mu k zádům a plakala jsem, nemohla jsem si pomoci, co se to s námi probíhá děje, víš to? Jestli víš, tak mi to řekni! – To neví nikdo, zalhal, zašilhal na mne, jak měl zakloněnou hlavu; konečně jsem se ovládla a zpod umyvadla vzala hadřík, namočila jej a šla jsem setřít krvavé kapky.

Tobě je to vážně k smíchu? zeptala jsem se po chvíli vkleče...

VII.

Drahý můj, asi bych

taky měla krátce zveřejnit, jak jste šli s tetou Andreou údajně do kina a my s donem Pablem zůstali s dětmi, ty jsi pro nás vymyslel lahvičku ohnivého španělského červeného a teta Andrea si vzala rajcovní hadříky... to byly šatečky! musel se za vámi kdekdo otáčet a vám oběma to určitě dělalo dobře, tedy pokud jste opravdu šli do kina, donu Pablovi občas chodí anonymní dopisy s denunciantskými kecy, vždycy vysvětluju, z jakého konkrétního důvodu je to blbost, don Pablo se tváří, jako že žádné vysvětlování nepotřebuje, ale stejně pak s dalším dopisem přijde... takže tyhle pěkné šaty si na sebe Andrea a vyrazili jste, můj drahý, do kina, když si v nich sedne, když si dá nohu přes nohu, v kině je hezky a přitemněle, moc by tam chutnal popcorn... jestli pořád věřím, že jste šli do kina? dvě patra nad námi máte volný byt, ovšem o nás s donem Pablem by se dalo říct totéž, tedy pokud vy dva jste opravdu v kině... žádné podmínky jsme si nedávali, a až my s donem Pablem vyrazíme do světa, ani vy po nás, doufám, nezačnete slídit... nebudeme hlídat děti zadarmo, můj drahý, ve středostavovské společnosti se za hlídání dětí platí; jistě, jsou to i naše děti, jsou to ale i vaše děti, máme prostě děti, vlezli jsme párkrát pod peřinu, zhasli a už jsou tady, oblékla jsem si na ten večer taky rajcovní hadříky, aniž bych něco konkrétního plánovala, večer s velkou rošádou začíná, pojmenovat věc právě takhle si zatím nikdo netroufá, nemůžu přeci...

Nemůžu přeci donu Pablovi naplno a doslova, měla jsem ruku na hrdle, jako bych chtěla nahmatat slabiky, než je vyslovím, don Pablo se díval, díval a díval, na kterou z nás ze všech myslel tu chvíli? ale díval se na mě... marné jsou dnes naděje, marné, nevádí, jsem trpělivá, vynalézavá a tyhle situace mě docela baví, don Pablo se určitě v mysli obírá soudružkou profesorkou, jejími šaty, jejím společníkem pro dnešní večer, není náhodou don Pablo se soudružkou profesorkou spolehlivě rozvedený? je, že jo? znamená to, že si soudružka může dělat úplně, ale úplně... znamená, že? ano, i s mým manželem, já ho pro tu příležitost ráda zapůjčím a donu Pablovi je do toho absolutně, ale absolutně houby; nechťelo se mu, a odpovědět musel: rozum toto všechno bere, a srdce se trápí dál, víš? řekl, což znělo doopravdy divně na konci na-

šeho tisíciletí, emeritní Andrein manžel nedbal a uchopil mě naléhavě za ruku... srdce, řekla jsem, ty ses snad vyloženě posral?!

Když na to přijde, nejdu pro silnější výraz daleko; srdce je, můj rozum, úplně hloupé, pumpuje si a pumpuje a ty se přestaň týrat, laskavě, čemu pomůžeš, čeho se zbavíš, jak ti to ulehčí? stejně nemůžeme dělat vůbec nic, že můžeme? mám jít rozestlat? ty ale nevypadáš, že bys šel touhou, čekala jsem to horší... jenže to by holky musely usnout a ty hned tak neusnou; dojdeme pro ně a zahrajem si karty? že holky spí? to toho víš o našich roztomilých dcerách fakt málo, pojď, poslechně si... táhla jsem ho přes předsíní k dívčí ložnici, připadal si bůhvíjak, jak tam ve tvých pantoflích a se mnou po boku, můj drahý, stál a naslouchal, přitiskla jsem se k němu, zlehka, nic jsem tím nemyslela, ale pod šaty jsem neměla podprsenku... najednou zevnitř Isabelino polohlasé: co je jí do toho, maměnce blběnce, jestli si kazím zdraví? co se stará? je to moje zdraví! musela jsem se smát, tiše a hodně, Isabele i maměnce blběnce; nachytala jsem naši nejstarší s cigaretou, jak se předvádí před klukama, tos měl vidět, můj drahý... smála jsem se, docela potichu, don Pablo se taky tiše smál, bylo teď možné, že se naslouchá z obou stran: oni jim i ony jim, milostnou scénu výstup nepřipomínal, i když ho moje vlasy na krku šimraly, jak jsem vrtěla hlavou, a nezapomeň, drahý, ani na má vydumlaná řáděrka u jeho bicepsů, pomalu jsem se vymaňovala, něžně, abych v donu Pablovi nezahanbila dobyvatele, dveře pokojíku se začaly pomalu otevírat, objevily se jedna nad druhou dvě neučesané makovičky, světlejší a tmavá, bleskurychle zajely zpátky do nory, když spatřily, že jsou pozorovány, za ruku už jsem dona Pabla nedržela... jenom se v prosklené skřínce zrcadlilo, jak nám to spolu sluší.

Na stole čtyři sklenky, dvě tmavočervené, dvě žlutozelené, průhledná krabice se slanými tyčinkami, v misce na drobné kostičky pokrájený ementál, hojně posypaný červenavým curry... oni si zkrátka užívali, ti všichni lidičkové tam u nás, slečinky v nočních košilích rovnaly každá svůj vějíř karet, v rozzařených očích nenadálé noční dobrodružství, utkvívaly na mně pohledy; byla jsem načančaná, milá kamarádko sousedko soudružko profesorko, šaty černé, odvážné, se zlatým abstraktním vzorem, zavazují se na šíji, vyniknou v nich má rovná ramena, a když se šaty na šíji rozvážou, vypadne z nich překladatelka celá jako z celofánu... k ničemu takhle intimnímu jsme se nedostali, přemilý

done Pablo, tu vinu z tebe nikdo nesejme, naše osamění ve dvou končí, příležitost je pryč...

V ruce jsem měla dvojku a desítku srdcovou, dvojku, trojku, šestku, sedmičku, osmičku a eso kárové, dvojku, čtyřku, šestku a osmičku listovou a jedny nizoučké trefy, první šly právě trefy, dívky se staraly o své závazky a to bylo báječné, já se neohroženě zúčastnila svojí čtyřkou, jakož i pokerovou tvář Sally Fieldové... mami, kde je táta? řekla zničehonic Isabela, šli s tetou do kina? takhle pozdě? kabonila se, pročs nešla ty? já už ten film viděla, lhala jsem bez uzardění, a já o něj nestojím, dodal don Pablo pro případ, že by to někoho zajímalo, nezajímalo to nikoho, další výnos byly zase trefy, vyslala jsem k Nejvyššímu děkovnou modlitbičku a rychle smázla tu protivnou srdcovou desítku, až Pedro s Andreou přijdou, jak se budou tvářit, když nás tu najdou veselé a hlahlolíci? dohrálo se rozdání a já svou nulu domů přesvědčivě dostala, ne, nevyjadřuju se v symbolech, Pablo výsledek zapsal, balíček karet promíchal... taková věc se může přihodit kterékoli z nás.

Pablovy ruce na mých ramenou... kdyby to byly tvoje ruce, můj drahý, Pablo nemusel dostat pěstí, praštila jsem ho sice, ale usmívala se přitom, když ty můžeš osahávat učitelku, proč by si on nemohl sáhnout na překladatelku, a proč byste si na překladatelku nemohli sáhnout oba? kdybych třeba jen ležela na pláži a ty, můj drahý, bys mě držel za ruku a ty, můj milý Pablo, bys mi druhou dlaň zahrabával do písku, hřály by mě sluneční paprsky i vaše pohledy, je snad něco špatného na takových představách? vyvádějí vás z míry, no a co, nás přeci taky, ale nejsou nepřijemné... takže to bychom měli: kino, naše pěkné šaty a ruce na mých ramenou; pak se jednou stalo, že zazvonil telefon, samozřejmě k němu nikdo nešel, protože od toho je tu maminka, maminka je tu úplně ode všeho, ještě že nechcete, aby vám utírala zadky, vy malí ničemové... i to by někdy bylo zapotřebí, ke všemu ostatnímu, co maminka v naší rodině musí stihnout, telefon zvonil a maminka se ve dveřích koupelny málem přerazila o koš s prádlem, doběhla plná bezprostředních dojmů – na mém hlase to bylo znát, chtěla jsem, aby bylo, ale Andrea jen chtěla, abych se jí postarala o Helenu, že se zdrží... ze sluchátka se linula příjemná muzika, doprovázená cinkotem sklenek, ten cinkot jsem možná slyšela jen já, protože se mi najednou taky chtělo někde být a chytat do skleničky odlesky světél, rozprávět a bezstarostně se smát a při smíchu trochu zaklánět hlavu, to víš, milá

Andreo, že se ti o Helenu postarám, není to ani poprvé, ani podruhé, určitě taky ne naposled, kocour Pablo ohlásil, že se zdrží v práci, a myši tedy mají pré, taky bych někdy chtěla mít pré, já bych toho chtěla, že? já mám své pré dnes a denně, jenže já je trávím činorodě, s tolika děcký na krku mi jiného nezbývá, a když ještě připočteme chození k telefonu, nesmí se nikdo divit, že večer padnu do postele jako zmlácená, což by nevadilo tolik, ba dokonce nevadilo vůbec, kdyby druhá půlka postele nezůstávala prázdná a já neměla pré.

Poslední várku jsem šla pověsit až pozdě večer, a kdo se nevrací jako don Pablo, náš kocour; hrklo ve mně, Andrea ještě nebyla doma, kocour se zdál být podroušen, což se projevovalo částečnou kocourovou malátností, takhle nahoru nesmí, a v tuhle chvíli, sekýrovala jsem ho pokrytecky: chce mít malér? co tu vůbec dělá? vždyť má mít noční? přivedla jsem ho k nám do bytu, Andrea se musí každou chvíli vrátit a třeba ji nenapadne na mě ještě klepat, pro jistotu dám na dveře cedulku, konspirace d'ábelská, kocoura necháme přist, kafičko mu uvaříme, bolístky pofoukáme, zlehka se přivineme, ale ani přísností nebudeme šetřit, poněvadž kocourovi by i v jeho stavu bylo podezřelé, kdyby se neocitl pod obvyklou palbou: kde byl? co tam dělal? snad si nezačal nic s tou studentkou? – a kdyby? zvedl na tomto místě opilecky vzpurnou tvář, no jistě, pán má přeci právo, když je jednou rozvedený, právo na cokoli, a musí nám svá práva hned omlátit o hlavu, tak pitomý snad není, aby si začal s žabkou z Andreiny třídy, kde se, proboha, tolik zřídil? hubovala jsem, musím se ptát kde, když se chci dozvědět s kým, koukal na mě a zase tak zadrhnutě mlčel, ať si nechá svoje pohledy... já se nepotřebuju otáčet za kdejakou sukní, pravil, mám ti zkusit vysvětlit, co potřebuju? a uchopil mě, to je hezký výraz, uchopil mě důvěrně – ať nevysvětluje, ať se mi tady laskavě nekymácí a začne se chovat jako dospělý, copak musí zničit, co mezi ním a Andreou ještě zbylo? kocour vypadal, že má blechu v kožichu, opřela jsem kocoura o zeď, nebude zvracet? dlouze, nenávistně řihl ke stropu, dobytek, ještě vzbudí děti a to bude teprve něco, lila jsem do něj horké kafe a on mě pořád nějak uchopoval, moc jsem ho neodstrkovala, aby se neurazil a neodešel, doufala jsem, že mezitím Andrea přijde domů, kamarádka moje, dělala jsem, co se dalo, přirozeně jsem pomyslíla i na možnost zdržet Pabla nejspolehlivějším způsobem... třeba bych z katastrofy, která se valila, něco měla aspoň já, styděla jsem se a tušila už, že neza-

chráním nic, taky jsem překvapení, které na něj doma čekalo, donu Pablovi přála... proč zrovna jemu by měl život fungovat s dálkovým ovládním: manželka, blik, milénka č. 1, blik, kde beru tu drzost myslit si, že bych byla č. 1...

Ale pak mě naštválo, že právě ve chvíli, kdy jsem si sama sebou byla nejmín jistá, don Pablo vyhrkl Dnes večer se to stane, a sáhl po mně, sáhl jednoznačně... jako kdybychom celou dobu čekali, až on se rozmyslí, rozhodne, řekne a vezme do ruky, nebudeš po mně hamtat, opilče, nechci a nebudu dělat milosrdnou samaritánku tvým citovým úrazům, udeřila jsem, udeřila jsem opravdu hodně a opilec stoupá do schodů, stoupá do schodů a mne si tvář, zmatek je to a ostuda, sáhnul sousedce na kozy a dostal facku, nechá si to sousedka pro sebe? bylo dnes všeho požehnaně, vid', done Pablo, ale už se vracíš do Mů, jak krásně říká básník, jsi v Mů, dát Heleně knížku na stůl ještě zajdeš, tatínek se nám vrátil ze záletů, holčičko, zahraje nám teď tatínka, přinesl knížku o medvídkovi, který si po jisté kormutlivé období svého života nedosáhl na nos, musel z něj smítka odstraňovat foukáním... tatínek přinesl do Mů Pú, ale Pú není v Mů komu dát, kde je naše dceruška? tatínek pokládá knížku na stůl, vychází z dětského pokojíčku, budete si, done Pablo, chtít v Mů zahrát i s maminkou na tatínka? se sousedkou to nevyšlo, zkusilo se to sice, jenže sousedka je nejspíš frigidní; když dcerka v pokojíčku není, maminka asi taky nebude v ložnici, její nahé nohy a černovlasá hlavička zabořená do polštáře, přesto jsi vešel do ložnice, po špičkách, postýlka prázdná, jen si zažárli, Pablo, doña Andrea sedí, v ruce sklenku a ve smíchu zaklání hlavu, pojmi to literárně: s doňou Andreou hovoří don Fernando Olazabal do Nascimento, špitá jí legendu o hříchu žlutých růží, temným pohledem se vpíjí do jejích pomněnkových očí, vždycky se najde nějaký don Fernando, nějaký don Pasquale a doña Flores, která všechno práskne, převlékám se do noční košile, pak si беру kratší, pak ještě kratší, ne, to už je moc... co ti řeknu, až celý vyděšený seběhneš dvě patra ke mně dolů, co se děje? co se jí mohlo stát? – co by se jí stalo, řeknu mu, tys nikdy nepřišel pozdě domů? například dneska? nality? tak zamkni obavy do truhly zapomnění, je to tak, že don Fernando miluje doňu Kastili, hovorem s doňou Andreou chce vzbudit Kastiliinu žárlivost... don Pasquale ve skutečnosti miluje Praskovju Fjodorovnu, kterou dnes z divadla pustili na dabing do televize, takže don Pasquale jen chodí od ničeho k ničemu,

don Enrique je mimo hru, protože miluje dona Pasquala a trpí s ním, není těžké zamilovat si muže za všechno, co musí vydržet, za slova, jež přitom nevypustí z úst... bože, to jsou zase kecý! a doña Flores má košili těsně pod pomezí čáru, hambárka, ale Flores krom svých dětí nemiluje nikoho, doña Flores pohrdla i mimomanželským sexem, doña jen pozoruje a pamatuje si a každému dopodrobna vypoví, co ve skutečnosti slyšet vůbec nechtěl.

Pár minut po tom, co Pablo odešel, dovezlo auto paní profesorku, dívala jsem se co chvíli z okna a doufala jsem, že Pablo nedělá totéž, hned jsem si ji odchytila, taky dobře upravenou, taky jsem jí uvařila kafe a taky jí říkala takhle nemůžeš domů, musela jsem jí trochu přezehlit šaty, protože vypadaly, že přes ně celý večer někdo přejížděl trakařem, zkrátka postarala jsem se o ni téměř jako o dona Pabla, můj drahý, ptát jsem se v tuhle chvíli nechtěla... Andreu asi napadlo, proč jsem ještě vzhůru a zrovna v takovéhle košili, byla by možná chtěla nahlédnout do ložnice, nemohla by mě přistihnout při ničem, ale proč jí to usnadňovat, kamarádce, chvílemi jsme se na sebe mračily v těžkém popůlnočním zadumání, ona se zničehonic otočila a odešla, myslila jsem, že jen potřebuje do koupelny nebo někam, vůbec jsem neslyšela, že klaply dveře – ale jak musel být Pablo správně vyvalený, když ho ve čtvrt na dvě ráno probudilo bouřlivé zvonění a za dveřmi stojí jeho bývalá, bojovně naladěná, šaty na mém žehlicím prkně...

Vypravovali pak oba, každý zvlášť, že na sebe chvilku koukali, pak Hartlová řekla Pustíš mne dovnitř? a Hartl odpověděl Takhle se domů nechodí, tvářil se odhodlaně, Andrea si dala ruce v bok, pánev mírně dopředu, nahrbila se a Pabla pozorovala výsměšným žabím pohledem, vtom se dvě patra nad nimi otevřely dveře, ozval se kašel a pomalé těžké ajzboňácké kroky, stáli ve dveřích proti sobě... válku nervů Hartl prohrál, ustoupil, Hartlová uvnitř řekla Ty srabe, s pohrdáním, které dodnes dona Pabla dovádí k nepřičetnosti, ani druhý den se doña Andrea do vysvětlování nehrnula, don Pablo měl nepřijemné mravenčení, vpodvečer i tuto bitvu prohrál a strhl se uragán, byla jsem u toho, ačkoli jsem si toužebně přála nebyt, zkoušela jsem se vytratit, oba však naléhali, abych zůstala, protože jak jeden, tak druhý čekali, že budu na jejich straně... můj drahý, že zase přemýšlíš, co všechno jsem si vymyslela a jestli vůbec něco? právě to jsem chtěla, trap se a muč, škvář se a bodej a do ran si syp sůl nejistoty, svět je plný nejtemnějších hříchů

a cizoložství mezi nimi není zdaleka ten nejhorší, moje svědomí našlapuje se zataženými drápkami, při dotyku přitlumeně přede a radostně se usmívá nad učitelkou, která se taky nejspíš ledačeho domýšlí; buď ve střehu, můj drahý, krásná sousedka a přítelkyně tvé ženy se ti chystá něco dopřát, nevím, kolik toho bude, ale užij si, budeš nástroj její pomsty, její slepé pomsty, otče mých dětí, zkus si sáhnout a uvidíš, co se stane a jak to bude pokračovat, nic horšího než facku neriskuješ, získat však můžeš velmi mnoho...

I jestli se mezi mnou a Pablem odehrává tajný příběh, Andrein problém nejsem já a ona to chápe, chápe, že mezi mnou a Pavlem leda tak drobné pošťuchování dětem za zády, malý přátelský flirt... že mě to někdy i krapet mrzí, ale dělat se s tím dá málo, je docela s podivem, že chápe, protože jinak nechápe nikdy nic, věčně stojí na tom svém zasraném stupínku a vyučuje, i tebe bude, připrav se, vyučovat, ať budete zrovna dělat cokoli, ona obracet hlavu ze strany na stranu, ta prsa, co je tolik obdivuješ, nahoru dolů a přitom bude vyučovat... můj drahý, nejsem já praštěná? už aby přišla Praskovja Fjodorovna z dabingu, všechno se vrátilo do starých kolejí, don Fernando Olazabal aby už sestavil zprávu o vítězství a doña Andrea aby si konečně políbila prdel.

Andrein skutečný problém už se ve vypravování mihl, ne, ne ta ru-sovlasá vítězka... jak by to asi Vláška, její táta, nesl? ale tehdy na plo-várně, vzpomínáš? ne, tys nebyl, ty s námi nikdy nejsi, sportovní čer-novláška s tmavýma očima, až na ty oči je Andrei hodně podobná a svlečená vypadala vážně nádherně, co ale nechápu: proč si chlapi donekonečna vybírají jedno a to samé? smála jsem se, když mi don Pablo potajmu vypravoval, že na otázku, co rodina, tahle holčina klidně řekla Všichni kradou a táta navíc udává, její rodiče jsou z Moravy, z česko-slovenského pomezí, museli odtamtud odejít po sovětské oku-paci, ale dnes už jim pragocentricky zatápějí, tedy aspoň co vím a já vím, jak víš, dost, republika je malá a kdekdo kdekoho zná, ta černo-vláška se podle všeho do Pavla zabouchla jako já kdysi do Karla Gotta, stačí ji pět vteřin vidět, jak se na něj dívá, jak se před ním rovná v ramenou, dvacetiletá do třiatřicetiletého, postavíčku, šatečky a vůbec, nějaké problémy se zákonem, což dnes člověka spíš ctí než dehonestu-je, ale slyšela jsem taky, že není, co se tamtěch věcí týče, přehnaně upejpává; don Pablo, a teď řeknu něco, čemu se dá na základě před-chozího vypravování věřit hůř, ale přesto by se tomu věřit mělo: don

Pablo se netočí za každou sukni, ale když se otočí, takové řeči slyší nerad... takže já jako ctnostná manželka to u něj mám dobré, šaty na šiji zůstávají zavázané, dotyky nezůstávají nepotrestány, překladatelku můžou napadat hlouposti a taky ji napadají, ale že nejsem přehnaně upejpavá, to se o mně určitě neříká... přestože se o mně pravděpodobně říká leccos.

Vyvázne don Pablo z magnetického pole těch tmavých kukadel? ani nevím, nač se vlastně ptám, jak oni jsou spolu daleko? ne, na to se neptám, těm je souzené všechno, co si jen můžeš ohledně tělesné náklonnosti představit, a Andrea, která tohle kupodivu chápe, právě z toho má nerva, Pablovy obrázky s Pajurkovou jsem potajmu ořvala, tolik bych chtěla, aby o mně existovaly právě takové, abych někomu za ně stála... není mezi nimi, aby bylo jasno, jediná fotka bez, a přitom člověk neví, kam by dal oči, tři zářivé sluneční kosodélníky na zdi, podlaha i schody z leštěného dřeva, na zdi šedomodré krajinky nestejně vysoko umístěné a na podlaze bílé šaty s modrou zástěrou, které Pajurčice měla na předchozích fotkách, slunce, dřevo, hadříky, jen krasavice nikde, klidně bych tomu nezúčastněnému objektu shodila na parkety všechno, co na sobě mám, a dívala se s donem skrz objektiv... není divu, že takové obrázky u nich doma podléhají režimu utajení, Pablo je sysluje v bytě, kde se zalévají kytky, není to ve skutečnosti nic, co by nemohlo viset v dětském pokoji, ale zároveň je to něco, co by tam rozhodně viset nemělo, ta hezká dívka si na obrázcích cosi myslí, nebo možná ten, kdo se dívá na její obrázky, na něco myslí, možná si něco myslel ten, po jehož boku stála, když svoje věci házela na zem, aby se na fotce vyjímaly tak pěkně, hadříky si nejspíš nemyslí nic, ale vypadají lákavě, napadlo tě někdy, můj drahý, když ukazuješ mou fotku s dětmi, na co myslíme nebo nač myslí ten, komu ji ukazuješ? jestli snad myslíš, že si nic nemyslí nebo že naše děti si nic nemyslí... co si myslíš ty?

Jednou někdo udělá takové fotky s naší Isabelou – já mu oči vyloupu, uši uřežu, přirození okrouhám ořezávkem na tužky a pošlu tebe, můj drahý, abys někde v ústraní zakopal, co z něj ještě zbylo... zbyde z něj málo, ale o to ostatní bude přicházet postupně a za plného vědomí, jmenuje se to tetrodotoxin, získává se z jater karibského tetrodona, ochromí sice, všechny ostatní funkce zůstanou však zachované, takže se pazdrát, co tolik potřebuje fotit naši dceru, nemůže hnout, ale rozkoše postupného ubývání pazdráta a jeho deponování do strojek na

masokostní moučku si vylíže až na dno kastrolu... Isabela si ty fotky užije, bude na ně hrdá, i já, můj drahý, v něčím hledáčku stávám ráda, snad na to mám právo, měla bych být i na jiných fotografiích než na našich společných s dětmi, jestli takové fotky nemáš, tedy si je rychle poříd', zajdi za mnou, požádej mě, přesvědčuj nebo poruč; budu se bránit, budu pohoršená, budu se ptát, nač je potřebuješ, vyslovím k tomu všelijaká obvinění, zaslechněš mě při té příležitosti trochu ječet, ale bude to náš společný děj, jehož je teď po čertech málo... proč se červenám, můj drahý, když tohle večer šeptám té nerozestlané polovině postele? kdo jiný než ta nerozestlaná postel by měl chápat, co se ženské, když jí mužský trajdá po světě, pořád dokola honí hlavou.

Radši něco literárního: Karolína Světlá, Jan Neruda, výkvět národa zasažen vzájemnou sympatií, leč ouha, patricijka Světlá je vdaná, na rozdíl od proletáře Nerudy finančně zajištěná, ta ostuda, jestli spolu utečou! stran chleba vezdejšího on navrhuje, že bude psát rukama nohama a ona že převezme starost o domácnost, prát vařit vytírat, takhle si vy mužští veleduchové představujete splnutí duší... chlapi, když běží maraton a předbíhá je ženská, z posledních sil zrychlí a pak radši závod vzdají, protože tak to aspoň vypadá, že byli stíženi náhlou fyzickou indispozicí; slyšela jsem vyprávět kamarádku olympioničku, jak se jela jen tak projet, na kolo si dala dětskou sedačku i se svým cvikýřem, na nohy pantofle a hurá, v kopci předjížděla nějakého borce s vybavením za dvěstěpadesát tisíc, čtvrtmilionový šlapal a funěl, děcko ho ze sedačky se zájmem pozorovalo, v půli kopce slezl... vy chlapi milujete hlavně iluze, které o sobě máte.

Už je to dlouhé, ty moje lamenty, jako pracovní týden na veřejném hajzlu, tak ještě tři odstavce: říkala jsem, jak ráda bych, aby moje fotky atakdále? určitě říkala a od slov nebylo daleko k činům, jenže u mě to dopadne vždycky nějak nakřivo, možná jsem brunetka, na kterou se hodí vtipy o blondýnkách... zkrátka moje tvář, je to spíš polodetail než detail, mám nahá ramena, ale to, co by na takové fotce mohlo mravnostně pohoršovat, už se na ni nevešlo, ty, done Pablo, víš, co jsem tenkrát měla na sobě, a nikomu jinému do toho nic není, ani tobě, můj drahý, své tmavé oči otáčím doprava nahoru, ven ze záběru, a v puse mám lžíci, jako kdybych při vaření nabrala příliš medu a přišlo mi líto ji strčit pod vodovod a omýt, tvářím se na té fotce jako debil a pusinku mám hezky sešpulenou, aby ani kousek sladkosti nepřišel nazmar.

Čerta starého mi sešlo, jestli se obrázky dostanou do ruky Andrei, vlastně co povídám? vždyť jsem to chtěla, viděla jsem v duchu, jak sebou škubne a hryže si rty, jak na to zkouší nenápadně zavést řeč, jak já si ji hezky vychutnávám... milá kamarádka učitelka si nejspíš u mého jména v notýsku udělá černý puntík, na dalším snímku zvedám tvář k objektivu, oči rozšířené, rty pootevřené, na spodním rtu přilepené pírkó, jako kdyby mě Andrein ex právě učinil ženou někde ve slepičárně – můj drahý, snad by tě mohlo uklidnit, že se nepokouším o smysl-ný úsměv...

Vadí mi, že se moje fotky dají najít jen v cizích bytech, navíc pomíchané s jinými; mnohokrát jsem si představovala, jak to všechno najdeš a co uděláš, můj drahý, protože něco udělat budeš muset – ukradni je a schovej, choď se na ně potajmu dívat! asi se nespletu, když zkusím předpovědět, že místo na mě budeš zase civět na kamarádku učitelku, jako na ni zírají její studenti při vyučování, můžete si spolu o nich povídat, ty španělsky, ona česky, ano, myslím o jejích přednos-tech, bude se červenat a připitoměle smát, nelži, já vás slyšela... v písni o panenkách, které šly silnicí a potkali je myslivci, se zpívá *Ta maličká / ta je má / ta je má / ta je má / ta má očka jako já...* co je ve verši *Ta je má* zájmeno, a co sloveso? Podle mě dotyčný myslivec nekouká panence do očí, nýbrž trochu níž, a očarovane si šeptá *Ta je má*, ve významu *Ty* teda jsou! až po chvíli se opanuje a začne mlžit o očkách...

I mně je třiatřicet, vy všichni mí drazí, ale já se nepotřebuju cpát doprostřed světa tím, že něco dokážu nebo umřu; nechci umřít ani něco dokázat, je vám to jasné? já chci žít!

Žít...

VIII.

Žít.

Kamarádko, tak to je úkol. To by chtěla každá.

Žila jsem. Narodila jsem se do učitelské rodiny a měla učitelské dětství. I dospívání jsem měla učitelské, s pedagogickým dohledem nad vším, od oblékání po zábavu. Vzdělání u nás bylo v úctě, ve školách jsem prospívala chvalitebně. Též v ostatním životě jsem prospívala, osvojovala, zajímala se: o literaturu, ekonomii i vesmír. Přiměřeně jsem sportovala. V domácích pracích jsem byla pečlivá, svou přemítavou sestru jsem měla ráda a ráda jsem přemítala s ní. Když jsme se začínaly parádit, věci na sebe jsem jí půjčovala bez zaváhání. V zrcadle jsem nevypadala špatně, ani když jsem nebyla zcela oblečena, totéž na plovrně, s chlapci jsem se stýkala bez zábran i újmy na dobré pověsti...

Mívala jsem, nezapírám, občasné dívčí zmatky; jako třeba dojem, že mám malá prsa, nebo zamilovanost do dvou učitelů zároveň. Zamilovaná jsem bývala pořád, myslím tak od páté třídy základní školy, Simone de Beauvoir by vám porozprávěla pěkně: o materialistické metafyzice, o pohledu do zrcadla, o kouzlu pasivity. O Posledním mohykánovi, o blondýnkách vítězících nad brunetkami... neměla bych se odbarvit?

Stala jsem se ženou, myslím teď v úzce fyziologickém smyslu, ve věku, kdy se dívky ženami obvykle stávají... aniž by šlo o vzpomínku vysloveně povznášející. Prostě už jsem na sobě nechtěla mít rodové učitelství, alespoň pro tu chvíli. – Špitally jsme si o tom s mou přemítavou sestrou, neboť ona dostala ten báječný nápad také. Přibližně v té době se naši rodiče kvůli rodinnému učitelství rozvedli a táta pak brzy umřel, což máma vzala na vědomí jako dějinnou spravedlnost...

Chyběl mi, táta. Chybí pořád. Nechtěly jsme, aby měl dojem, že nás ztratil. A už vůbec jsme s ním nechtěly mluvit jen pod máminým dohledem. Chodily jsme za ním, pak i do nemocnice; zprvu jsme to před mámou tajily, ale potom, když už jsme, ehm, byly ženami víc a začínaly jsme se tak i cítit, řekly jsme dost! do toho nám žádná máma mluvit nebude! Neobešlo se to bez značných výstupů, my obě jsme začínaly přemýšlet nad vlastní domácností, nebo spíš snít o ní, z důvodů čistě ekonomických se nic víc než snít nedalo. – Ovšem, pořád jsme studovaly. Na učitelky, jak jinak. Říkaly jsme si, že nám se nic podobného

jako naší máti nestane, stát nemůže; chyba není v učitelství jako takovém, nýbrž v jednotlivých učitelkách.

Pořád jsem se zamilovávala snadno, svou dívčí něhu jsem však nenabízela na potkání. Byly to příhody bez pokračování; jednoho dne jsem však přijala pozvání, odjela do Jevan a oslovil mě tam chlapík, který se mi jako mužský nijak zvlášť nelíbil, ale mluvil zajímavě. Dostala jsem chuť na cukrkandl, asistovala u krádeže a vyjela na jezero. Neruda Jan, Světlá Karolína... přibrali jsme je do lodičky.

Měla jsem šaty s pěkným výstřihem, chlapík se usmíval a díval, Neruda uhýbal očima, Světlá svírala rty. – Řekla jsem jí, že svobodná mysl se ženě projevuje i takto.

Příběh lásky a cti; s námi otázky cti nenastávaly. Já byla nezadaná a on dávno rozvedený. Jeho bývalou ženu jsem poprvé spatřila na fotografii: drobnou, pěknou. Nikdy mě nenapadlo žárlit, nikdy o ní nemluvil ošklivě. Mohla jsem doufat, že tak nebude mluvit ani o mně, vídali jsme se denně. Nebyl netrpělivý, má území mu podléhala beze spěchu a zdálo se zbytečné ho brzdit nebo se bát, že opět půjde o příhodu bez pokračování.

Na jedné schůzce jsme strašně zmokli, u něj v garsonce porozvěšovali mokré věci, tiskli jsme se k sobě, naše blízkost rostla jako strom, jako rychleklíčivá bylina rostla, div neprobourala strop... a já nepřišla v noci domů. – Ano, pár chviliek jsme taky udrželi. Pozoruhodné je, že si ten den a večer pamatujeme každý jinak, přitom nejde o tak starou historii.

Máma měla spoustu řečí, když jsem si druhý den přišla pro pár věcí.

Určitě jsem si přála stát se středobodem Hartlova života, a určitě bych se divila, kdybych se jím doopravdy stala. Vdala jsem se za něj, povila mu dcerku, měla s ním a on se mnou obvyklá trápení, když vtom mne znovu dostihlo prokletí našeho rodu, učitelství v pokročilejších podobách. Silně do děje vstupuje naše máti. Vidím nás v den rozvodu, jak jdeme Prahou a teprve teď mi dochází, co jsme provedli. Co on provedl. Nebo spíš co já provedla.

Co jsme zkrátka oba provedli.

Na jaře jsem jela v tramvaji s hlučnými nebo možná jen povídavými adolescenty a jedna mladá vyprávěla: „Udělal mi psychologický rozbor, jak strašně jsem strašná.“ Kdyby chtěl někdo udělat takový rozbor mně, jak strašně jsem strašná...

Všechno začalo jako docela obyčejné suplování. Kolegyni Buzkovou naboural... přesněji vůz kolegyně Buzkové naboural nějaký řidič se zbytkovým alkoholem v krvi, nebyl připoutaný a airbag mu zlomil vaz, kolegyni Buzkovou to jen potlouklo, ale když se vysoukala z auta a zjistila, co se stalo: šok a mdloby. Záchranka. Že se nedostavila na hodinu přírodopisu, to by její třída rozdýchala bez problémů, jenže kolegyně Buzková je zároveň tělocvikářka a odpoledne měla u té samé třídy fungovat jako pedagogický doprovod na obvodní soutěž v košíkové. – Kluci už tak hůř snášeli, že jsou jediní v ročníku, kteří mají na tělocvik učitelku, na soutěž se těšili, ale právě teď všechno vypadalo, že nikam nepojedou.

Já měla tu třídu ráda; dovedli rozeznat, kdy legrace končí, mladíci se ke slečnám chovali pěkně a lepší žáci neohrnovali nos nad těmi slabšími. Takže jsem se nabídla, že půjdu já, šla téměř celá třída, fandili jsme hlasitě a kluci hráli jako z not, vyhráli čtvrtfinále i semifinále, nečekaný úspěch, na naší škole roky nevidaný a já byla u toho, kluci stáli na vrcholku světa, všichni tam po nich koukali, i po jejich pedagogickém doprovodu, jak mu to sluší... převlékla jsem se pro tu příležitost a kluci koukali, do školy takové věci nenosím, a holky je popichovaly: Neměli byste spíš myslet na basketbal? – Naši kluci na basketbal mysleli; nedělalo jim problém, že nejspíš prohrají, chtěli ale prohrát, ne se nechat zadupat do země.

I děvčatům ze třídy to slušelo. V celé naší výpravě, původně sportovní, panovalo něco jako všeobecné erotické zneklidnění. Nevěděla jsem, jak s tím naložit, žádná ministerská vyhláška podobné problémy neřeší a v kurikulárních materiálech se rada rovněž nalézt nedá. – Ale sportovní výkon to chlapcům jednoznačně zvyšovalo.

Není že bych na každou novou situaci potřebovala návod. Stála bych za hřích, ano, všechny jsme tam stály za hřích, ve finále čekali habáni, kteří všechno drtili o desítky bodů, a nebudu tu lhát, jak jsme se stmelili a překonali sami sebe. Jak David zase jednou přemohl Goliáše. – Kluci bojovali statečně, hráli dobře, vyždímali se ze všech sil a prohráli 27 : 35. Jenže v závěru zápasu přišel ředitel z té basketbalové školy obrů, zjistil, že tři kluci hrají přes jeho výslovný zákaz, a tak se rozzuřil, že nechal svou školu s ostudou diskvalifikovat.

A najednou jsme šli jarními ulicemi s pohárem za vítězství, nad námi se klenul slunný podvečer, nikomu se ještě nechtělo domů. Roze-

pnul se mi knoflíček navíc, bylo to filmové a nechala jsem ho tak. Měla jsem pořád před očima, jak bojují až do konce, přestože prohrávají. Jak je po zápase vyprovázíme vlastně až do sprch, sledujeme je zářivými očima obdivu a mírně utěšujeme, přestože oni žádnou útěchu nepotřebují. Jak z nich prohrané finále snadno opadává, jakou mají chuť do žertování o sobě, o nás. Recitují Suchého: „Stejně tak hrdě vypjata, dvě běloškvoucí poupata...“

Žádní sluneční supermani. Ale obyčejní prima kluci, jací se mi vždycky líbili nejvíc. Za měsíc složí maturitu a odejdou, budou mít vzpomínku, já budu mít vzpomínku: že jsme protentokrát opravdu stáli za hřích, oni že jsou prima kluci a že se nedalo vůbec nic.

Kdo jsem? Jenom úča? Chtěla bych s Nerudou na rovník, nebo s Pavlem, nebo s Georgem Clooneym? Zapnula bych se cudně, před Georgem nebo před Nerudou? A co by říkala paní Karolína, kdyby jí o tom všem někdo vypravoval: byla by ironická.

Přišla jsem pak domů a byla bych to chtěla někomu říkat, asi Marii, ale byl u ní Pavel a chystali pro děti tiramisu, dívali se po sobě, když jsem jim vyprávěla ty zážitky a pocity. Ne všechny. Dávala jsem jim, ano, do ruky zbraň, ale oni ji nikdy nepoužili proti mně.

Je hezké mít s kým mluvit, když jste něčeho plné.

Ano, Hartlová Andrea.

Asi jste o mně slyšeli nebo četli... obrázky jste doufám neviděli. Ani na hrnečku. – Stavovala jsem se jednou u Jury Hraběte, prosklená hala velická jako náš čtyřpokojový byt, milý Valeriáne, skrz halu se prochází do zahrady s bazénem... viděla jsem kdysi film, kde taková distinkovaná dáma jako já vešla do takového domu, jako je tento, sedla si, nechala si nalít, pět minut se rozhlížela, pak požádala o telefon, vytočila číslo svého manžela a bez varování začala vřestět: Víš, co jsi? Jsi nula!

To jsem ti, uznej, já nikdy neprovedla. Jura udělal kávu, s chutí jsem srkala, díval se, až mne napadlo nenápadně se zkontrolovat, jestli je všechno v pořádku, chvilku jsme probírali, kvůli čemu jsem přišla, a já se znovu napila; když jsem hrneček kladla zpátky, konečně jsem si všimla vyobrazení na něm. Nešlo o obtisk, obrázek se nedal seškrábnout, byl to výřez z fotografie zatavený do politury, usmívala jsem se

na sebe jako Marlene Dittrichové Modrý anděl, z druhé strany zase já jako Marilyn Monroe. – Co čekáš, že teď udělám? řekla jsem, když jsem se hrnečku dosyta naprohlížela, že ti chrstnu kafe do obličeje? Že hrnek rozbiju o zed’?

Mám ho prý dát manželovi k vánocům.

Žít. Někdy to dá práci.

V okamžitém svém rozpoložení jsem domů nemohla a Valeriánovi právě končila pracovní doba, až cestou jsem se sama sebe začala ptát, jestli je dobrý nápad přijet za ním bez ohlášení. Možná by šlo zkusit na něj počkat před vrátnicí nebo opodál, a v případě, že by neodcházel sám, se tiše vytratit... že ale dovedu být přízpůsobivá!

Zahlédla jsem Hrabětovou, jak před tou moderní budovou postává a pak mizí, viděla mne, chtěla jsem, aby mne viděla, žádné opodál, žádné přizpůsobování, krátce strážná, loňská, ale pěkně zelená tráva a porůznu zbylé sněhové bochánky nejroztodivnějších tvarů, zelená a bílá, šla jsem hrdě s hlavou vztyčenou, a počkejte, co ještě přijde! Dveře Pavlovy kanceláře nebyly dovřené; přidržela jsem je před zat’ukáním, aby se nevhodně neotevřely, a v ten se zevnitř okamžik zep’tal Pajurkové hlas: Je něco v nepořádku doma?

Hlas Pavlův bez rozmýšlení odpověděl: Všecko.

Strnula jsem, napadlo mne kopnout do těch dveří, postavit se do nich s rukama v bok a zaječet... ta jeho Eva se také slyšitelně zarazila, jenže on už se ze své sebelítosti vzpamatoval: prý pokud by si měl sám sebe vážit, tak přeci nebude denuncovat svoje manželství...

Pokrytec. Bože, to je lhář. – O jakém manželství to mluvíš?! mohla bych zaječet, jsi snad ženatý?! Nevím, jak mne to napadlo, ale byla jsem si jistá, že dívka rychle a chápavě přikyvuje, srozumění veliké... jestli ji míníš dostat do postele, brachu, musíš to na ni válet přes naše rodinné záležitosti? Nestačí prostě říct, že má očka jako ty a že tolik pochopení jako u ní jsi nikde nenašel, přestože jsi je celý život hledal?

Nekopla jsem do dveří ani jsem na ně neklepala, prostě jsem otevřela, ani v jednom to nevyvolalo úlek, jako kdyby celou dobu čekali, že se objevím. – Dobrá, stáli by si za hřích; jsem dospělá, nebudu se hned kácet. Vypadá jako já před dvanácti lety, vážně jsem někdy byla takhle

pěkná? Do mých snů si obléká moje šaty, tiskne si v nich jeho ruku na hrud'...

A další rána mne čekala teď, když jsem se rozhlédla po místnosti: měli věci ve společné skříni! Oni mají společnou skříň! Takže ona se před ním převléká, celá dílna ví, že ona se před ním převléká... celá dílna o mně škodolibě mluví. Stálo mne to řádnou porci každodenních sil, ale byla jsem pořád roztomilost sama.

Nebude vám vadit, slečno, když tu řeknu pár slov svému manželovi? obrátila jsem se k té holce, a ona právě tak sladce odpověděla: Ani v nejmenším, milostivá paní. Klidně sem přiveďte, koho chcete. My jsme s Pavlem stejně na odchodu...

Obávám se, že jsem zrudla. Toto je v mém opevnění setrvale bolavé místo. Nevěděla jsem honem, co odpovědět; holka si navlékla kožíšek, udělala pukrle a šla. Čekala, že Pavel půjde s ní? Na chodbě vzdalující se kroky, pak lítačky, dvakrát, třikrát. Ty si necháš tykat od takové píčky? řekla jsem, nikdy jsem dosud nic takového neřekla. Já vím, po č musí být měkké i, učím to; ale momentálně vážil víc tvrdý ženský vzor než měkká souhláska... Pavel pátral v paměti, ne, netykala mu, ale minimálně jednou se o něm zmínila jako o Pavlovi. Cos jim o nás napovídala?

Andreo. Uklidni se. Stalo se něco?

Ano. To se tedy stalo.

Neklidně jsem se rozhlížela a neklidně popocházela, napůl jsem si rozeprula plášť a zase jej bezmyšlenkovitě zapínala. Sebrala jsem z Pavlova stolu hrnek, bílý, žádné filmové vyobrazení na sobě neměl, ale to není polehčující okolnost vůbec pro nic. Vy všichni hnusní hrnečkové světa!!

A s nečekaně hbitým rozmachem jsem jej hodila proti zdi.

Odloupl se kus omítky, hrnek zůstal celý. Škoda. Pavel jej zvedl a podal: okamžitě jsem jej hodila do okna, což mohlo být drahé, pokud by se podařilo okno rozbít, ale já trefila jen rám. Jsem k ničemu, to se stalo. Ani rozbít nic nedokážu.

Myslelas, že nás nacytáš, co? – Však jsem nacytala. – Nenacytala, zavrtěl hlavou, přišla jsi moc brzo. – Já bych zas řekla příliš pozdě... stála jsem teď u něj, měl mne na dosah, ale jako by mezi nás něco postavilo skleněnou stěnu, slabounce jsem škytla a v zrcadle viděla, jak se mi lesknou oči. Sebrala jsem se stolu papír a začala ho překládat na

vlaštovku. – Tak ono je špatně úplně všechno, řekla jsem a on zvedl hlavu: Andreo, neblázni. Já s ní přeci nic nemám.

On je hlupák. Všichni jste hlupáci, pánové tvorstva. Vlaštovka ho minula jen o vlasek. – Už jsme se nadělali spousty hloupostí, řekla jsem a přistoupila k němu, nechystáš se, doufám, provést nějakou další? – Chystám, pravil, přes tu skleněnou stěnu uchopil do dlaně moje ňadro, vážené návštěvnice a žáčky. Levé. Ne, nechtyla jsem ho za ruku, nebránila se; není toho moc, co se dá dělat, každopádně je lepší cokoli než neudělat vůbec nic...

Díval se mi přitom do očí, i já jsem se mu dívala do očí, mé oči měly vyjadřovat skutečnou obavu. Jenže já se ničeho neobávala, bylo to vlastně divné; schylovalo se k sexu a já ten sex chtěla.

Teď? řekla jsem a rozhlédla se kolem. A tady? – Když teď, tak jedi-ně tady, pronesl hlasem, jakým se recitují poučky z dějin. – Tady v této špíně? Co když někdo přijde? Budeš zase nemocný... varovala jsem, ale už jsem se rozepíнала, on rozkládal křesla, malinko se děj zadrhl, až když mě bral do náruče a já se malinko vzepřela. Teď začneš dělat fóry? – Nemůžeš si mě brát jako máslo z ledničky! řekla jsem, ale držela ho přitom kolem krku, už jsem se k němu zase tiskla. – Kolikrát tě člověk musí dobývat? pravil, znala jsem tu větu z filmu, na dobývání, ano, na to on je expert, koho všeho už tady dobýval? Ve skřínce má její věci, křesla rozkládá obratně, určitě ne poprvé...

A tak jsem všechno, co bych byla chtěla k dobývání říct, spolkla.

Soulož popisují různí autoři různě, Kunderův Ludvík Jahn mlátí bývalou svazáčku přes prsa, Šotolův arcibiskup je ohromen jejich velikostí („měkké bílé hlavy nemluvnat“) a radost na něj přijde dřív, než by si přál. Updikův pohled na soulož je pohled učitele, který má ve třídě hodně žáků a nerad by, aby si některé doma stěžovalo, že je zanedbáváno. Hans Schnier je naopak monogamní, trpí, a o souložích mluví jako o „té věci“. Umělecká povaha.

A já mám, z jiné chvíle, taky výmluvnou pasáž.

Ležela jsem pod tebou, ponížení ani stud už jsem necítila, ó brázo, jen břeživou vlhkost uprostřed stehů a mlhu kolem sebe... tu a tam nepatrný vstřícný pohyb či sotva slyšitelné nadechnutí.

Změnil se rytmus. Ubližovat jsi mi neměl; toto jsi doopravdy přehnal! Špičkou jazyka jsi slízl s tváře své ženy slzu: chutnala jsem ti? Chutnala jsem ti vším, co na

mně bylo k ochutnání. — A nyní bych vám, milí studenti, řekla pár slov o pornografii v umění. Konkrétně zde je tato scéna ze struktury díla nevymutelným stavebním prvkem estetického účinu — a také jsme vám ji dopředu slíbili, bobužel pro mne. V umění zaujímáme ovšem stanovisko zásadní: pornografie je autorský poklesek. Podbíživý, neodpustitelný, hnusný.

Znovu se změnil rytmus. Zničehonic jsem ho chytla za zápěstí, stiskla, a zaryla mu nehty do kůže. Zůstával po nich naběhlý šrám, táhnoucí se až na hřbet ruky. Jeho prstům jsem neublížila, naopak; vteřinku jsem si jimi hnětla prs, pak jsem otevřela oči; byly by se do Hartla zabodly, kdyby to byly nože nebo kdybych dovedla pracovat s nadsázkou...

Vážené, není k zahoeení,

taková rychlovka vpodvečer, když jedna jste právě odešla a druhá se přede mnou nenápadně schováváte za roh budovy a čekáte, až na vás dojde řada, moje vlasy mu padaly do tváře a šeptali jsme si slůvka. Doufáme, že tam nikde nemají bezpečnostní kamery, které by zaznamenaly náš výkon, bylo to dost nevázané a hlasité; vzala jsem svůj boj proti vám, vážené, zgruntu.

Já si milence najít nedokážu, poněvadž to, co bych si přála a chybí mi, tajná láska nenabízí. Samozřejmě, stane se, může to být docela hezké a pocity si užijete, ale sotva se doma život mění k lepšímu, užuž zařazujete zpátečku v obavě, jak by se všechno mohlo zase pokazit, kdyby vyšlo najevo... i když s představou, že se hrdě a pomstychtivě přiznáte, jste si také pohrávaly.

Pistoli malé ráže, namířit.

Jednou jsme s mámou žehlily a skládaly prádlo a v rádiu zrovna dávali Pygmalion. Higgins, bylo to už na konci hry, Lízu úkoloval: šunka, sýr, manžetové knoflíčky... najednou máma řekla, o vteřinu dřív než rádio: „Kupte si je sám.“

Dávala se na mne a v hlase měla radost, velikou.

Naše máma tajně věří v Pánaboha; tajila to i před námi, doba víře moc nepřála a my ostatní jsme zrovna tohle době příliš nezazlivali.

Nechci Tě naštvat, ó Nejvyšší, ale pro mámu jsi myslím nebyl tajemné dobro, které sílí naše myšlenky a skutky, ale prostě spiritualizovaná představa Velkého Učitele, který má, jak už tak učitelé mívají, pokaždé pravdu. – Pokud se týká mne: kdykoli a kdekoli jsi byl dosud zapotřebí, všude jsi chyběl. To uznej.

Takže jak je to vlastně s Tebou?

Pavlovi rodiče nežijí. Nechodili k nám a nestrkali mi mezi dveřmi kastrůlky, abychom snad neumřeli hladem; nechodili na vizitace, jestli a jak máme uklizeno; Pavel k nim nechodil žalovat, co jsem zase vyvedla, jaká jsem a jaká nejsem, přestože bych určitě měla být... jaká jsem? Jací jsme? Nechce se mi o tom teď přemýšlet.

Chce se mi vykládat hlouposti.

Ještě jeden sen, který se pravidelně vrací: Mistrův dům, do něhož se takříkajíc chodí „odpracovat si odpuštění“. – Kdo je Mistr? Přímo ze snu to není poznat, nelze však vyloučit, že ctihodný Valerián, mistr knihařský. Opatrně jsem ve snu našlapovala, naslouchala, byl v tom nějaký hlubší smysl; nějaká souvislost, kterou jsem však hned po probuzení zapomněla.

Do toho domu se zkrátka chodí, nevím proč, a spíš to vypadá jako nějaká kvartální povinnost dívčí či ženská; ví se dopředu, že tam Mistr nebo Guru nebo kdokoli může cokoli chtít, od cateringu přes drhnutí dlaždiček nebo hlasité předcítání až po veřejné zkoušení šatů či pózování před fotoaparátem. Zkrátka Pan Mistr poručí a my se před splněním rozkazu pomodlíme.

Helena má svého otce raději než mne.

Moje pedagogické metody jsou ze všech stran zpochybňovány. Jako literární postava autory zajímám, především když vstupuji do proudu, a v užitkové keramice účinkuji jako lechtivá filmová reminiscence... připadám si marná, zbytečná a marná. Kéž by kolem nás vedla zamrzlá řeka, po které by se dalo odbruslit pryč. Žít, milá Marie?

Myslíla jsem, jak o nás všechno podrobně vyložím; teď si říkám, jestli by nebylo rozumnější přestat...

Odejít
Té nejkrásnější
Odejít II

Orfeus & Dido
Orfeus & Dido, doslov
Soumrak na náš rod
Anna H.
Ze života pospolitého hmyzu
Ještě jednou Odejít

Zůstávají po nich na trávě stopy.

Zatínám v kapsách pěsti, ale skutečnou zlost už necítím. Blížíci se soumrak šlápoty zakryje, noční mráz se s nimi vypořádá a ráno bude zahrada zase tak pěkná, jako by tu nikdy nebyli... a my budeme mít na měsíc pokoj.

„To se ti ulevilo, vid’?“ zavolá Petra zlomyslně.

Stojím u okna, skrytý za záclonou... asi bych se tam měl zdvořile šourat s nimi. Doufáme jen, že Petra nezapomněla zamknout.

„Tobě snad ne?“ odpovím. Padrone nemotorně zasune klíč do zámku a zkusí otočit... samozřejmě, že zapomněla! Staroch se obrátí k domu a zahrozí pěstí. – Na okamžik vypadá, že se bude belhat zpátky, ale rozmyslí se.

Má aspoň téma na příště.

„Že já nezamkla?“ zavolá zase Petra, odjinud než předtím.

„Ne, nezamkla. Opravdu mi to usnadňuje.“

„Promiň.“

„Vždyť jsi viděla auto.“

„Vracejí se?“

„Ne. Máš štěstí.“

„Já? – Já bysem vynadáno nedostala.“

Pozoruju, jak obřadně nás padrone zvenčí zamyká, a chce se mi přeci jen seběhnout dolů. Ze všeho, co bych mu mohl, bych ho nejradši přidržel u zídky, pěkně pod krkem, aby dostatečně koulel očima... a dál nevím, ale možností je spousta.

„Proč nás tak děsně nesnášej?“

Trhnu sebou. Rozhlížím se po ní, jak se tváří, ale její hlas pořád žádnou tvář nemá. „Pojď sem, jestli mi něco chceš. A nehulákej na celej barák.“

Vyhlédnu znovu: auto neodjíždí. Zřejmě nás hodlají ještě pozorovat, jestli třeba nezapálíme děkovnou vatru a nezačneme k ohni snášet jejich majetek.

„Pamatuješ, co jsi slíbil?“ zavolá zase Petra.

„Co jsem slíbil?“

„Slíbil jsi zajít k Hrabětům s tím dopisem.“

„Povídám pojď sem! – Nemám otevřít okno, aby bylo líp slyšet?“

Auto se pomalu odpíchne.

Takže za měsíc, starouškové. Třeba vás do té doby Perun smete a pohrbí pod lavinou něčeho smradlavého. – Odvrátím se od okna. Petra musí být v koupelně, poněvadž do vany začne téct voda.

„Co tam děláš?“

„Meju si hlavu.“

„Prosím tě, volala vaše třídní. Že se mám zastavit, až budu mít chvíli. – Nevíš, co mi může chtít?“

„Vím.“

„A co?“

„Jen at' ti to řekne sama. Třeba bych na sebe propíchla zbytečně moc. – Byl jsi s tím dopisem?“

Byl, milá dcero. Pan Hrabě jej odmítl převzít... jestlipak poznal, jak přesně zasáhl? Asi poznal. Neznamená, když je šachista, že je úplný blb. – Předal mi zajímavou informaci: tvá matka už není moje žena. Když člověk chodí mezi lidmi, ledacos se dozví... začneme chodit mezi lidmi?

„Tak byls?“

Rozhlížím se po prasklinách ve zdi. – Co mi, ksakru, na šachistovi vadí? Nikdy by mě tam Petra nedonutila jít, kdybych z jiných zdrojů nevěděl, že se s Janou zná. Kdybych nečekal, že se o ní třeba zmíní... zmínil se, tak co mi teda vadí? Navíc on za nic nemůže. On Janu k rozvodu a do svatby s někým jiným nenutil.

Snad ten jeho barák? Všechno tam na mě křičelo: Nic nejsi! Nikdy ničím nebudeš! Nic nemáš a drž hubu! – Ale vrat'me se, dcenko, k prarodičům: tolik si přáli, abys zůstala u mámy, když vás za ní po letech pustili na návštěvu... možná víc než máma sama.

„Já myslím, že oni nemají rádi mě,“ řeknu. „Ty se v tom se mnou prostě vezeš.“

Chvilí je v koupelně ticho, pak se odtamtud ozve: „Já jim přeci nic neudělala.“

„A co jsem jim udělal já?“ kroutím hlavou. Vtom zvoní telefon; přejdu do obývacího pokoje a zamračím se, aby volající pochopil a hovor zbytečně neprodlužoval.

Ve sluchátku se ale ozývá jen škrundání.

„Haló? – Tak haló!“

„Haló?“ slyším slabý hlásek.

„Jano? Jsi to ty?“

„Haló.“

„Povídám Jano! Slyšíš mě?“

„Slyším,“ řekne Jana najednou velice nahlas. „Pěkně blbě, ale slyším.“

„Nemůžeš to vytočit znova?“

„Ne, nemůžu. Je tam Petra?“

Ne. Petra tu není. Petra je v koupelně, a to je příliš daleko pro mě, nemohu tam jít. Nedošel bych. Kabel není tak dlouhý a tekoucí vodu nepřekřičím. Mám tu čaj, vychladl by mi. Není zkrátka šance, bývalá manželka a matka. Šance na nic. – „Už jsi dlouho nevolala.“

„Nebyl důvod. Ani teď není důvod se vykecávat. Potřebuju akorát mluvit s Petrou.“

„Co jí chceš?“

„A co je ti po tom? Dáš mi ji, prosím?“

„Jen jednu otázku, drahá. My dva jsme se rozvedli?“

„Prosím nezdržuj. Ten hovor stojí prachy.“

„Ten hovor stojí u vás pár babek. Nedělej ze mě blbce. Navíc určitě voláš z divadla.“

„Dáš mi tu Petru? Je to důležitý.“

„Hele – buď mi odpověz, nebo to polož.“

„Tak dobře. My dva... my dva se nerozvedli. Rozvedla jsem se s tebou já. Chápeš ten rozdíl, pitomečku?“

„Ale ano. Nebo se aspoň snažím.“

„Vladimíre, co to do tebe vjelo? Ty sis snad myslel...“

„Nic jsem si nemyslel,“ skočím jí včas do řeči. „Takže je to pravda? A že ses tam znova vdala... je taky pravda?“

„To ti taky policajti práskli? – Díky, hoši!“

„Nemluv nesmysly, prosím tě.“

„Ty nemluv nesmysly. Seš úplně směšnej... Vladimíre? Jsi tam?“

„Tys měla důvod chtít, abych se všechno dozvídal od cizích lidí?“

„Od kámošů to nemohlo tolik bolet, uzněj. – Policajti jsou přeci kámoši, ne? Jinak bys takhle o mně všechno nevykecával.“

„Jsi hnusná.“

„Ty jsi hnusnej. Říkám jim snad já přes telefon, s kým se válíš? No? Proč nic neříkáš?“

Skutečně mlčím, a pak bývalé ženě přes půl Evropy sdělím: „Petra ti vzkazuje, že s takovou krávou mluvit nechce.“

„Petra... ach, ty hajzle. Komunistické hajzle.“

„Kurvo.“

„Impotente. Hovno. – Jsi a budeš Hovno.“

„Tak jo. Zato ty jsi světlo západní kultury.“

„Vladimíre, tohohle budeš litovat.“

„Polib nám prdel, Švýcarsko. Nebo nám ji vyliž, chceš? Čau.“

„Vladimíre... nepokládej to!“

A bác! Neuposlechl jsem tě, drahá. Jen klidně čmuchej, s kým vším se válím! Jsou to skrovné počty.

„Kdo to byl, tatí?“ zavolá Petra.

„Nikdo.“

„Ne, počkej...“

„Na nic nebudu čekat! Téma jsme vyčerpali. Bude se taky někdy večeret?“

„Cože?“

„Večeret!“

„Ukroj si chleba. Já nemám čas,“ řekne. Opírám se o zárubeň, hledím do chodby.

„A co tam děláš tak neodkladného?“

Chvilí je ticho. Pak se Petra zeptá: „Taky mi jednou budeš lozit všude po bytě a přejíždět prstem rantly ode dveří?“

Tentokrát telefon nezazvoní, a já bych zrovna nějaký přivítal. Místo něj spustil vysoušeč vlasů... když ponížení tolik cítí Petra, jak si mám připadat já?

Ale já si ve skutečnosti nepřipadám nijak.

„Kašli na ně. Starají se o svou nemovitost, nic víc.“

„Co říkáš? Neslyším tě. – Tati, pojd' dovnitř, proboha.“

V létě jsem ji s kamarádkami našel na střeše; opalovaly se, neochotně se zakrývaly a jedna, myslím Hana, řekla doslova: „Jinej by si považoval, jaký má v domě čupr holky...“ Co se na to dalo říct? Musel jsem se smát, a na střechu už za nimi radši nechodím. Přestože kamarádka Hana je skutečně kus.

Odkášlu si.

„Já vím. Mám doma čupr holku.“

„No to si piš. Proč jim aspoň něco neřekneme?“

Proč. Proč. – Bydlíme v jejich domku. Ale smíme používat jen dva podkrovní pokojíky, ačkoli s výjimkou letních měsíců zůstává prázdný.

Platíme běžné nájemné, provoz, daň z nemovitosti a pro letní kunčofty zajišťujeme kompletní servis od výměny ložního prádla po shánění letenek. A ještě abychom těm vydrhiduchům byli nakonec vděční.

„Vystěhovat nás přeci nemůžou,“ zahuhlá Petra.

„Divila by ses, co všechno můžou. A nemusej. Není, řeknu ti, žádná výhra, že nám po mámě zůstali jen...“

„Zůstala jsem ti přeci já,“ skočí mi do řeči.

„No. Ale když tě tenkrát brali s sebou, měl jsem nahnáno. – Mohla z tebe dneska bejt hezká Švýcarka.“

Pořád se opírám o zárubeň a hledím do předsíně, moje věty poletují a mizí v koupelně, jako kdyby Petra nedržela v ruce vysoušeč, ale vysavač. A vtahovala je k sobě.

„Však ty bys mě tam nenechal.“

Přikývnu; nedochází mi, že mě Petra nevidí.

„Jistě. Zkusil bych všechno, co by šlo. Pravda ovšem je, že by toho šlo velice málo.“

„Tak proč s mě tam pouštěl?“ zakuňká Petra.

„Prosím nekuňkej. Nehuhlej a nekuňkej. – Neměl jsem? Abys mě nenáviděla, že ti bráním jet za mámou?“

„Byla bysem jim zdrhla.“

„Našli by tě, a co bys tak asi mohla? At' děda s babičkou jsou, jaký jsou...“

Nikdo mě nepřeruší; zmlknu sám. Možná proto, jak málo přiléhavé se mi zdá, když se v naší rodině řekne: děda s babičkou. – Fen taky ztichne. Koupelna malou chvíli přemýšlí. Čekám nyní... ne, já si přeju: aby Petra vyhlédla nebo i vyšla do předsíně, a aby řekla nebo si jen pomyslela: Nemusíš se bát. Já už tam nikdy nepojedu... jsem hlupák. Sentimentální hlupák, který měl strach. A pořád má. Že mu i z jeho dcery zůstane jen hlas.

Hlas bez tváře, hlas v telefonním sluchátku.

Když Petra promluví, je slyšet, jak mezi rty cosi svírá. „Budeme jim za to líbat nohy?“

Veškerý náš vděk je v těch slovech, milí starouškové. Odejít není kam, přitom jak moc by se chtělo odejít! Za měsíc tu budeme zase stát v trpělivém pozoru, tajně svírat pěsti a zadržovat bezmoc. Přijďte se podívat.

Zase po vás zůstanou ty stopy.

Běsním.

A zároveň se bojím. Odkládal jsem to, dokud se dalo, a nyní se už nedá; budu ti to, dcero, muset říct. Jenže jak? – Víš, rád bych... a dál? Vhodné pokračování mě nenapadá. Nebo ti nemám říkat nic a prostě tam s ní přijít?

Ale zrovna tak bych ti rád pověděl, jak velmi otce vyděsí, když se v noci nečekaně vrátí a nenajde dceru doma... ty ale ještě nevíš, že jsem se v noci na včerejšek nečekaně vrátil.

Běsním sice zatím úsporně, jenže ne vysloveně potichu: dávám si záležet, aby bylo slyšet, co dělám. Co mi může vypadnout z ruky, to vypadne, čím můžu třísknout, tím třísknu. Přikusuju buchtu... tu jsi, dcero, upekla jako odpustek?

A už tě tu máme; přišla ses na moje běsnění podívat zblízka.

„Co vyvádíš?“

„Vařím si kafe.“

Dcera chvilku mlčí, jako by na něco čekala, a pak řekne vyčítavě: „Moc ti to nejde, vid’?“

„To víš. My starší pánové.“

„Tak jo. – Ty se fakt nezeptáš, jak jsem včera hrála?“

Napůl se otočím; obrovský hrnek s kávou nesu k ústům, ale nedonesu. „Ne,“ řeknu nevěřicně.

„Ano.“

„Ale ne!“ – To už zařvu, položím hrnek a chytím ji za ruce. „Ale ano,“ praví Petra a rozesměje se na celé kolo.

„Takže český disent vyhrává na celý čáře?“

„Nevím, co český disent,“ vzpouzí se moje dcera, když ji k sobě přitáhnu a dám pusu na tvář.

„No dobře, dobře. – Jak to nesla?“

Okamžitě zvažní. „Skvěle. Fakt skvěle. Až já budu mít za sebou, co ona, vezme mě osmnáctiletá holka, o který nikdo nikdy neslyšel, a já jí dokážu říct, co ona včera mně...“

„Tobě už je osmnáct?“ zakroučím hlavou. Jako vždycky si všímám toho opravdu podstatného. „Ty budeš mít někdy za sebou, co ona? – Víš, že byla ve finále Wimbledonu?“

„Jen jako juniorka, tati. Ty nechceš slyšet, co mi řekla?“

Ohlédnu se, kam jsem položil hrnek. „Ale jo. Chci to slyšet.“

A Petra se naštv: „Snažíš se říct, že nechceš.“

„Snažím se říct, že důležitější...“

„Jasně,“ skočí mi dcera nezdvořile do řeči. „Ten tvůj vyváženéj přístup! – Tati, ty vůbec ničemu nerozumíš. Až já budu velká...“

„Až ty budeš velká, bude na tobě, kde v noci spíš. Ale tak velká ještě nejsi, milá dcero.“

Takový obrat Petra nečekala. Důkladně si přihnú kávy a konečně jsem rodič, jakým bych si přál být častěji: rázný, cílevědomý.

„Já čekám,“ řeknu téměř výhružně, ale Petřinu tvář, když konečně zvedne oči, nekřiví pokora.

„Myslí jsem, že se ti dá věřit. Že jsem byl ale blbej?!“

„Jestli se mi nedá věřit, když jsem jednou nepřišla domů...“

„Kdes byla?“

„To je snad jedno, ne? Stejně už mi nevěříš.“

„Kdes byla, sakral!“

„Bruslit,“ pípne vzdorovitě. Zle se zachechtám, oj, to je dnes pěkné běsnění! – Jenže nakonec mi přeci jen dojde, že takový nesmysl by si jako výmluvu těžko přichystala.

„Ono se tomu dnes říká bruslit?“

Dcera se urazí. „Ne. Tamtomu, co máš na mysli, se říká pořád stejně. Já byla ale bruslit.“

Hm. Dobrá odpověď. Řekla by, kdyby... nebyla bruslit? Chtěl bych to vědět?

„Tos ani nebyla ve škole?“

„Ne.“

„Nepřeháníš to? Budeš mít omluvenku?“

„Nepřeháním. Budu.“

„Od koho to budeš mít omluvené?“

„Od doktora Kočky.“

Hm... co asi léčí doktor Kočka, doufejme kapacita ve svém oboru? Jakou nemoc dokáže zahnat přísným pohledem, důkladným vyšetřením a vhodnou medikací? Na které klinice působí, která vědecká symposia navštívil a přednášel – nebo snad doktor Kočka neléčí, jen vystavuje omluvenky?

Třeba není žádný doktor Kočka, jen v jednom šuplíku leží sympatické razítko... docela rychle jsem vyměkl, že? Neříkám to, čtenáři, rád: toto je běsnění na můj způsob. Ale přestaňme se donekonečna týrat!

Dcera je zase v koupelně, za chvíli odejde plácát míček přes síť a tatík se svým neklidem popochází po bytě. Ještě by mohl zazvonit telefon... a telefon, jak jinak, skutečně zazvoní.

„Jana. Už ses uklidnil?“

„Nevím, o čem mluvíš. Já byl úplně klidnej.“

„Já vím.“

„Petra tu není.“

„Já vím.“

„Tak co ještě chceš, Švýcarsko, když všechno víš?“

„To ses moc neuklidnil. Zavolám zejtra.“

„Kdybych tě mohl poprosit: nevolej už. Dej mi pokoj.“

„Proč ti mám dát pokoj?“

„Máš jiný starosti než my tady, a taky jiný potěšení. – Nechápeš, že s tebou nechci nic mít?“

„Ještě pořád?“

„Jo. Ještě pořád. – Protože ty vždycky jednáš stejně: lidem za záda, aby nic nevěděli a nemohli taky nic.“

„To náš rozvod tě tolik vzal?“

„Rozvod ne. – Ale tvý sobectví a bezohlednost.“

„Promiň, ale čím sobectví? Ty ses tenkrát rozhodl...“

„Ty ses rozhodla! Jano, dost!!“

Jana zmlkne; ale i na tu dálku nějak způsobí, že sluchátko hned nepoložím. Chvíli mlčí, a pak řekne: „Víš ty co? – Ono není špatný, když mě jednou taky oslovíš jménem...“

Ale tady už jí s tím vážně seknu. Ruce se mi chvějí a rty brebtají. Jdu za Petrou, z koupelny slyším šum vodních provázků a zase si připadám jako ve filmu, který jsem už viděl a který, pokud si pamatuju, nedopadne dobře. Přes dveře povídám: „Budeš tam dlouho?“

Světлана chce jít na tenis se mnou. – Opravdu chce, nebo si jen myslí, že by měla, když už sebrala odvahu a vzepřela se manželovi? Kterého na celé záležitosti trápí jedině, aby mu v kariéře neškodilo, že se jeho manželka schází s živlem... nemá pan manžel pod kamenem taky nějakého broučka?

Zabouchám a zařvu: „Budeš tam dlouho?“ Jenže Petra pořád neslyší... a ty už se laskavě ztrat', čtenáři. Běsnění skončilo. Nepřipadáš si trapně, přikukovat u dívčí koupelny?

Ne, vážně – opravdu ti to není trapné?!

Ale jednu věc uznám:

kus odvahy máš, že jsi sem vlezl. – Neříkám rád, že se lidé zdráhají k nám chodit, ale pochopení pro ně mám. Zkrátka to tak je, a neuděláš s tím nic ani ty, ani já.

Vystupuješ-li na zastávce v kopci poprvé, pravděpodobně neodoláš a přejdeš silnici: pravý břeh Vltavy máš jako na dlani. Co vidíš, není barvotiskový portrét v idylickém tónu; spíš dramatický záznam zápasu člověka s krajinou. Člověk se na krajině odvážil snadno rozpoznatelného násilí, s jeho pomocí se usadil a intenzivně žije. – Ono to pokaždé nevyjde tak vlídné a pohostinné, jako je třeba budova ústředního výboru strany.

Ted' zrovna máme v našem vypravování jaro; žádné už zimní šlápoty, brusle, sychravé telefonáty a tenis v hale, kde je každé dupnutí tak hlasitě slyšet. – Od zastávky se lze pustit kteroukoli pěšinou; každá tě nakonec zavede správně. Ale za dopravní značkou, když jaro propukne, klene se vchod do botanického loubí až kýčovitě krásy, s omamnou vůní šeríku a krátce stríženou travou. Tuhle cestu bych si vybral já. Na tvém místě bych se i zul. Budeš si připadat docela jako na venkově.

Takže rač vstoupit. Rač vstoupit do naší zahrady, zaposlouchej se do vlastních kroků. Co tě mezi námi čeká: ledacos. On si vyčítá, že není osvícený rodič, i ona mu to vyčítá. Ona je nedospělá, někdy protivná. Chtěla by, aby někdo myslel jen na ni, a on by zase chtěl, aby ona nemyslela jen na sebe...

Schody, ke kterým tvoje kroky vedou, se k domu přistavovaly později, a dveře, k nimž schody stoupají, taky nebyly v původním architektonickém plánu. Vyšel jsem z těch dveří a stojím na těch schodech, na sobě montérky jako nějaký básník, když zrovna píše. V ruce mám pilu. – U branky Petra s mládcem od nich ze třídy, nevidím ho tu poprvé ani podruhé, vidím ho tu rád! Rozhodně raději než nápadníky jiné, ale k tomu se ještě dostaneme.

Loučení, zdá se, vrcholí. Dají si pusu? Nějak na to nevypadají, tihle dva. U nohou se Petře válí pohozená sportovní taška, vtom ji Petra zvedne, odemkne, zjevně bez ukončení hovoru vchází dovnitř a zamyká, aniž by na hocha pohlédla. Scházím se schodů, Petra zrozpačtit, když mě zahlédne, mládenec zdvořile pozdraví, dokonce se mírně ukloní. A odchází.

„Proč nešel dál?“ ptám se. A Petra odpoví: „Co že jsi doma?“

„Překážím?“

„Nesmím se zeptat?“

Smí se zeptat. Samozřejmě smí, ale tolik snad z konspirace pochopila, že nebudu odpovídat tady před čtenářem. Přestože by čtenář nemohl příslušným místům prozradit nic, co by místa dávno nevěděla. „Vy jste spolu náhle přestali kamarádit?“

„Tati, kde budeme v létě o prázdninách?“ odsekne.

Místo abych zjišťoval, co zajímá mě, budu muset odpovídat, nač se mi odpovídat nechce. Prázdniny jsou krizové téma; neotravovala by s tím, kdyby jí nápadník tolik nehnul žlučí. Tenhle slušný chlapec asi velké vyhlídky na prázdniny s naší Petrou nemá.

„Ze spousty možností, které se nabízejí...“

„Takže na chatu. S tetou a Luckou a s Radkou. Bezva.“

„Vždyť je tam krásně,“ podívím se, ne úplně věrohodně. Něco takového jsem přeci musel čekat.

„Bylo by. Kdybych tam nemusela být s nima.“

„Nikdo neříká, že tam budeš s nima. Já jsem myslel...“

„Jo aha. Ty jsi myslel.“

„S kým bys tam chtěla být?“

„To je snad moje věc, ne?“

Sevru v ruce pilu, až prsty zabolí. – Mám trochu vztek. Ke všemu našinec, jako osvícený rodič, nemůže pořád dokola opakovat, kdo koho živí a tak podobně. „Jen se ptám. Ty se můžeš vždycky zeptat, nač chceš.“

„Jo. A ty mi, nač chceš, odpovíš.“

„Petro. – My nejsme, co se týče chaty, v situaci...“

„My totiž nejsme nikdy v žádný situaci.“

„My totiž jsme v jedné konkrétní situaci pořád,“ řeknu, a o něco smířlivěji dodám: „Chápu, že to unavuje, a na vině jsem já. A taky máma. Tak nám promiň.“

Už i Petra má docela vztek, aspoň myslím.

„Tati, to není fér. Nikdy jsem ti slovem nevyčetla...“

„Tys měla co?“

„Jezdila jsem vždycky, kam jsi chtěl. I na pionýrský tábory jsem jezdila.“

„Nikdy jsi neřekla, že je to od tebe obět’.“

Petra tentokrát přidá i zamítavé gesto.

„Nebyla to oběť. Ale ani můj toužebný přání.“

„Já si pamatuju. Tvůj toužebný přání bylo jet na vodu s tenisovou partou, když ti ještě nebylo čtrnáct a nejstaršímu tam ještě nebylo osmnáct. To tedy promiň.“

Nepospíchej, čtenáři, na nás; nehltej. Nic ti neuteče...

Zkusme si všechno probrat ještě jednou. Blížící se soumrak na rozkvetlé zahradě, které se člověk, aniž by se projevil jako despota, pokouší vmluvit svůj názor. Na schodech nad tou zahradou si povídají lidé; ona si nese tenisové rakety, on má v ruce pilu; ona se zdá být svěhlavá, on ji vychovává a zjevně moc neví, jak na to. Té jeho výchově se ona brání, bývá to někdy veselé, bývá to i dramatické a čas od času se kvůli tomu hádají.

„Možností nikdy moc nebylo, ale vybírala sis z nich sama. Je to tak?“ Petra ohrne nos a já dodám: „Taky jsi byla za mámou, připomínám skromně. A na západ se zas každé nedostane, to ti snad připomínat nemusím. Zvlášť v naší situaci.“

Petra ohrne nos ještě víc. „A je tu zas, naše slavná situace.“

Měl bych taky odseknout. Chci odseknout. Mám co odseknout, ale pro dnešek dost. Končím, končím tu v roli otce. Polib mi šos, mé dítě. Je máj a vítr přináší vůni šefíku.

Miluju jaro pro onu iluzi probouzení, ale jara mé dcery jsou pro mě rok od roku těžší. Svě dceři, na rozdíl od zahrady, vmluvit vlastní názor neumím. Zbývá jen z posledních sil jej hájit. – Nejméně takový kus odvahy jako ty, čtenáři, mám i já, ale odvaha sama je jen začátek... chápeš to? Asi nechápeš.

Tady zkrátka nikdo nic nechápe.

Razítko přívětivě cvakne.

Ofoukám listinu a zařadím do složky. Ve dveřích se ještě jednou zdvořile ukloním a omluvně usměju. V zrcadle, které tam mají, mi skromnost a pokora sluší.

Pavla mě ovšem tahá za košili, takže pohled nevychutnám. Sotva vypadneme, užuž mě podrážděně oslovuje: „Všímal sis, jak úplně jinak mluvila s tebou a se mnou?“

„Nejspíš si mě s někým spletla,“ řeknu, Pavla odmítavě vrtí hlavou. „Věděla moc dobře, kdo jsi. Svině úřednická.“

Proti nám stoupá po schodech dobře vypadající pán v šedém obleku, s pěknou kravatou; na ta slova zvedne hlavu, se zájmem si Pavlu prohlíží. „Co tak civíte, člověče?“ zeptá se Pavla, aniž by se zastavila, další větou ho oslovuje už z podhledu. „Nikdy jste o nikom neslyšel říct, že je svině?“

Muž se zastaví, pozoruje nás, možná odhaduje své síly.

„Pavlínko,“ řeknu, vezmu svou bývalou švagrovou za loket a tlačím ji od pokušení pryč.

„Co je?“

„To nesmíš. Pán si třeba úřadu váží.“

Z odpočívadla se ještě jednou, než nám zmizí, po pánovi podíváme. Rozohněná Pavla mu pošle vzdušný polibek – ale ani ten pána, zdá se, neobměkčil. Buď jsme se ho něčím dotkli, nebo mu navěky zaseli do duše nedůvěru.

Nebo je on taky úředník a cítí odborovou sounáležitost.

„Blbeček,“ řekne Pavla o dalších deset schodů níž. Jak jsem Pavlu prováděl kolem pokušení za loket, nyní už se docela přirozeně držíme za ruce – jednu dávno minulou sezónu jsme se takto vodili. Od října do června, dokud mě neseznámila se svou sestrou. Oba máme zhrublé dlaně, a když o sebe mozoly zadrhnou, Pavla se pustí.

„Co Světlana?“ zeptá se.

Pokrčím rameny; dalo se čekat, že se zeptá. Kašna dole v hale je v provozu a droboučké kapky příjemně osvěžují. Mám Pavle za zlé, že se pustila, a odseknu: „Prosím tě. Nebudeš přeci dělat, že nic nevíš.“

„Odkud? – V práci si každá rozmyslí, bavit se o těchhle věcech.“

Kývnu srozuměně hlavou, ale ústa vysloví něco jiného: „To bych tě, Pavlíčku, nesměl takový léta znát.“ – Pavla udělá provinilý obličej. Jistě by zachovala normální výraz, kdyby jí na tom záleželo.

„No... něco málo se proslechlo,“ řekne.

To bych prosil, že se něco proslechlo, a málo toho určitě nebylo. Proč o tom asi začala právě dnes, když záležitost je už nějaký ten týden stará? – Chce se mi s ní o tom mluvit?

„Ona dostala od manžela na vybranou?“

Neodpovím. Společná mise povolna končí. Co jsme si předsevzali, splnili jsme. Rodina má listinu, kterou potřebovala, listina má razítko,

po kterém toužila, a razítko má nadpis úřadu, jemuž pánové v pěkných kravatách důvěřují. Nyní se s bývalou švagrovou rozejdeme a uvidíme se... nevím kdy.

„Mrzí tě to moc?“ vezme mě Pavla na okamžik sama za ruku. Dá mi práci uvědomit si, o čem mluvím.

„Nechme to bejt. – Co ty?“ řeknu radši.

„Já? Mně k úplnému štěstí stačej bejvalí manželé. A jejich potomstvo.“

Vím, co má na mysli. Každý, kdo dnes žije jen s trochu otevřenýma očima, to ví. Který či která nemají někde někoho bývalého? Třeba já mám u břehů Bodamského jezera bývalou ženu, a tam, kam bývalá švagrová zrovna jede, bývalou Světlanu. – Ano, dostala na vybranou. Vybrala si, co musela, a živel tu stojí a raduje se z razítka.

„Přeci to není vždycky jen trápení,“ pronesu do posmutnělého ticha jako apoštol pozitivního myšlení.

A mrknu, co Pavla na to. Má o odstín světlejší vlasy než její sestra... tu a tam dokonce s měděným tónováním. Úzkou inteligentní tvář, pár pih u kořene nosu a živé oči, šedozelené. Naše Petra se jí podobá víc než svojí matce. – U příležitosti Návštěvy Úřadu za účelem Dobývání Lejstra si oblékla volné tmavě fialové šaty s občasnou kresbou, na níž bílá linka přechází do červené... nebo naopak? Když se nahoře v kanceláři sklonila nad listiny, zahlédl jsem i fialovou podprsenku odpovídajícího odstínu.

„Takovýhle pohledy už po mně laskavě nevrhej,“ řekne, ale určitě jsem ji i potěšil. Pohledy měla vždycky ráda.

„Kam jdeš?“ řeknu já. „Do nakladatelství?“

Pavla přikývne.

„Doprovodím tě, smím?“

„To nemusíš. Jseš vůbec hodnej, že ses sem kvůli nám táhnul.“

Sáhnu jí po ruce, ale opatrně, jako bych se bál elektrického výboje... vtom na schodech zadupou kroky a sbíhá k nám muž v šedém obleku. Kravata za ním energicky vlaje. Jak mohl tak rychle vyřídit svou věc? Stojíme tady přeci sotva chvíli.

Pavla se ke mně lehce přitiskne. Muž vypadá, že míří k nám, že s námi má co do činění a že se přitom nebude ohlížet vůbec na nic – ale nakonec nás obejde a jen koutkem úst ucedí: „Svině!“

Popadne těžká vrata, rázně zabere a je ten tam.

Přijde to jako na povel. Ani se nestačíme pořádně rozesmát, ani dveře se ještě nestihly zavřít; na chodbě Úřadu se rozechvěle i bezmocně objímají a líbají dva lidé. Pak se pustí, rozpaky mezi nimi by se daly krájet. Ani ona, ani on nemají daleko k omluvě za vyšlehnutí vášně... tak nepatřičné zde v kamenné katedrále byrokracie.

„Co pořád tak koukáš?“ zašeptá Pavla.

„Já nekoukám.“

„Koukáš. Nech toho,“ praví Pavla a jako v opravdové milostné scéně mě znovu prudce políbí, polibek stále trvá, je čím dál těžší udržet ruce i mysl v neutrálních zónách, opravdu bychom neměli...

Kolem jde skupina úředníků ze školení či ze svačiny; při pohledu na nás jejich brumláni ustane. Pavla má zavřené oči, náhle je však otevře, odtrhne se a přes moje rameno vyštěkne: „Nechcete si laskavě hledět svého?“

I já se otočím tím směrem.

„Rozchod!“ zařvu jako na vojně, když jsem ještě býval velitelem družstva. Hlas mám hromový, mocný, všechna vášeň, pro kterou tu není místo, se v něm uplatní. A úředníci se poslušně pohnou a cupitají pryč. Jen rty jim cosi ševelí...

„Tohle je malér, Vladimíre,“

řekne Pavla, když jsme s tou naší hroznou ostudou konečně venku. „Co uděláme?“

Olíznu si rty. Co bychom dělali, vždyť je to zatím celkem legrace. Zacinká zastavující tramvaj.

„Nemám ponětí.“

„Překvapil bys, kdybys měl... takhle jít shánět podpisy pod nějakou petici, co? To bys věděl, kam.“

„Cože?“

„Bože můj, nečum!“ téměř vykřikne Pavla a popadne mě za ruku. Do tramvaje, která na refýži pohostinně otevřela dveře, přeběhneme bez zaváhání. Přestože tato linka nejede k Pavlinu nakladatelství.

Vůz je poloprázdný a my si pohodlně sedneme; Pavla blíž k řidiči, já za ni, ona se hned ke mně otočí. „Ty bys byl schopnej vybavovat se donekonečna. Tolik času nemáme.“

Slušelo by se, abych i já něco řekl, ale mě nic nenapadá. Pojedeme chvíli proti proudu řeky, pak přeseďneme na autobus, který brzy odbočí a bude šplhat do kopce, nad krajinu, na níž se člověk dopustil snadno rozpoznatelného násilí. Těsně pod vrcholem vystoupíme... a budeme asi potřebovat tu tvou odvahu, čtenáři. – Což ovšem Pavle nebudu vykládat. Ví to právě tak dobře jako já.

„Na druhou jsem smluvená s Petruškou,“ plánuje věcně. „Po škole jde rovnou k nám. Takže nemusíš mít obavy...“ Tady zaváhá a zvedne oči: „Vlastně jsem se nezeptala, jestli vůbec chceš.“

Teprve nyní ve mně cosi povolí. „Záleží na tom?“

„Ne,“ přizná Pavla. „Konečně to vzala do ruky ženská... panebože. Já jsem myslela...“

„Jo aha,“ řeknu, co jsem pochytil od dcery. „Tys myslela.“

„Buď zticha, ano? – Myslela jsem, že už mě taková věc nepotká... Vladimíre, řekni něco! Ještě by to šlo zarazit.“

„To teda nešlo,“ řeknu tvrdě. Pavla si položí bradu na ruku a prohlíží si, jako by mě viděla poprvé.

„Vždyť je to doopravdy malér.“

„Ještě ne,“ zavrtím hlavou. „Maléry teprv nastanou.“

„Proč právě dneska, řekni!? Mohli jsme znovu začít tolikrát...“

„Já chtěl,“ přiznávám, co jsem měl přiznat už dávno. „Jenže tys byla zrovna vdaná.“

„To bylo...“

„Jo,“ souhlasím rychle, aby nepokračovala, a vezmu ji za ruku; tentokrát elektrický výboj opravdu nastane. – „Na to se příště vykašli,“ radí Pavla a mimoděk si přitiskne moje prsty ke rtům. „Vdaná, rozvedená... malér je to pokaždý. Nejsme my dva praštěný?“

Ano. Nejspíš jsme. Ale mně to vyhovuje. Až těsně pod vrcholem kopce vystoupíme, zuju se. Je máj. Přiměřu k tomu i Pavlu a budeme brouzdat bosýma nohama krátce přistřiženou trávou a u nás na zahradě se opájet šeríkovou vůní. A zip jí stáhnou dolů už na schodech k nám nahoru... co jsem to řekl? Minimálně já jsem praštěný dost.

Ale ten zip na šatech jí doopravdy stáhnou. Ať naši sousedé vidí, že i v odboji se žije plnokrevným životem.

„Co máš s naší Petrou?“

„Šiju jí kostým.“

„Kostým ti na sebe nevezme. S tímhle je hrozná.“

„To už nech na mně,“ řekne Pavla. Pak dodá: „Něco taky poslala Jana. A ty budeš protentokrát tak laskav a nebudeš se ani tvářit, ani mít chytrý řeči. – Nevolala ti? Myslím Jana.“

Má bývalá žena si Petru na dálku strojí. Pravděpodobně jí to tak stačí. Nebo nestačí a stejně jinou možnost nemá, kdo ví?

„My si teď nevoláme,“ zalžu.

„Tys jí nevolal, co vím, nikdy.“

„Měl jsem snad důvod?“

„Měls milióny důvodů. Jenže jsi byl hrdej.“

„Od tebe to sedí,“ řeknu trochu dotčeně. Vynalézavá milostná předehra, není-liž pravda? „Sama jsi na mě nepromluvila rok, když se provalilo, že s ní chodím.“

„Čtrnáct měsíců,“ opraví mě Pavla a pohlédne na hodinky. „Čtrnáct měsíců, devět dní. A jedenadvacet minut. Byla bych nemluvila dýl, jenže jsem ti potřebovala říct...“

„Nepřibližuj se ke mně, ty grázle,“ přeruším ji jako žák, který nechce, aby jedna z mála jeho vědomostí přišla nazmar. Ale Pavla si slovo vzít nenechá; jako by v sobě cosi chtěla přehlušit.

„Správně. – Ty jsi fakt nevěděl, že je Jana vdaná?“

„Nevěděl.“

„Tak zřejmě ani nevíš, že už je zas rozvedená. Ale hlavně, že jsi hrdej. – Dělá spoustu užitečnějších věcí, jako ty tady. To nejspíš taky nevíš. Aspoň mluvit byste spolu měli.“

Já vážně nevěděl, přes mé kriminální kontakty, že ze mě švýcarský soud sňal okovy manželství... ani ty další věci. Jana nezůstává lidem dlužna, jen Petře zůstala; jí ovšem tolik, že to nepůjde nikdy splatit.

„Já žasnu, co všechno spolu nesemelete do telefonu.“

„Je to moje ségra, Vladimíre. Myslet si o ní můžu, co chci. I si to myslím. Ale úplně ji zasklít, to nedokážu.“

Odvrátím se a narazím pohledem na vyšehradskou skálu. „Bylo to svinstvo,“ zamumlám. „Strašný svinstvo.“

„Zrovna takový svinstvo, jaký už tyhle svinstva bejvají. Ty sám, vzpomeň si...“

„A ty jsi se mnou rok nemluvila.“

„Čtrnáct měsíců,“ opakuje Pavla na celou tramvaj. „Jenže ty s ní nemluvíš už čtrnáct let.“

„Ty a já jsme nebyli svoji. Neměli jsme dítě.“

„Nech těch keců. – Opravdu věříš, že když spolu dva nemaj žádněj papír na nic ani fakana, že je to pro toho, komu daj kopačky, snazší?“

Tramvaj uhání podél řeky a já se raději dívám na vodu, hemžící se veslaři. Pavla vstane, ale jen aby mohla pokročít ke mně a sednout mi na klín. „Změníme téma, ne?“ pošeptá mi. „Nebo to zkazíme ještě dřív, než začnem. – Pojede Petra v létě k nám na chatu?“

„Kam jinam? Pravda je, že má spoustu řečí.“

„Asi by ráda byla s tím svým, ne? – Vladimíre, ty ruce. Drž se zpátky. Nebo se aspoň rozhlídni. Nečumí někdo?“

„Ona o něčem mluvila?“ říkám opatrně, zničehonic se však rozhodnu a pravím: „On je totiž ženatej.“

„Není.“

Otevřu dvakrát naprázdno pusy. Pak řeknu: „No dobře. Není. Ale pořád s tou svou žije. A mají holčičku.“

„Tak proč jí to prostě nezatrhneš?“

„To nejde.“

„Jak: nejde? Mysli si, co chceš, ale zatrhnout jí to musíš! Jestli on za to stojí, ona tě beztak neposlechne.“

„Připadám si vůči ní...“

„Dost! – Vladimíre, s tímhle už nikdy nezačínej. Nemůžeš pořád příkyvovat a chápat. A hlavně se nemáš zač cejtit provinilej. Ani za Světlanu, ani za nic. Ani za to, co se za chvíli stane... teda jestli se to stane.“

„Proč by se to nemělo stát?“

„Vid? Já taky nevím,“ řekne Pavla, a vtom musíme rychle vystupovat, aby nás tramvaj nezavezla jinam, než si přejeme. Zastávka autobusů je nedaleko, zrovna k ní jeden přitažlivě prázdný příjíždí. Na zastávce čekají babička a voják. Když rozeznám číslo, Pavlu za-držím; babička a voják nastoupí. – Vane čerstvý větřík, ochlazuje rozpálené úmysly. Sednu si na lavičku a koukám na řeku. Pavla mi po několika vteřinách neklidného popocházení zase sedne na klín, uvelebí se a šaty po mně vzdušně rozprostře.

„Jestli potřebuješ ještě něco probrat, začni,“ řekne ona. „U vás doma už to půjde ráz na ráz... co zase koukáš?“ vyčte mi a opravdu: sotva nás autobus vyveze nahoru, přebírá velení.

Začne tím, že se odmítne zout. „Brouzdat se trávou mužem jindy,“ praví odhodlaně, „na to nepotřebujeme volnej barák. – Nahoru nejdu,“

řekne rozhodně, když si ji vedu ke schodům a rozcvičuju prsty na ten zip; odtrhne se ode mě, pospíchá k hlavnímu vchodu a vytáhne klíč. Jdu za ní, ona mezitím odemkne, dveře do haly nechá dokořán a jde přímo do parádní ložnice. Otevře okna. Sháže peřiny na zem a já jen tiše zírám.

„Pavlíno, co to vyvádíš?“ osmělím se pak a ona se po mně otočí. „Nahoru nejdu,“ zopakuje mi a zouvá si lodičky – až teď si je zouvá. Ta ženská si tu prostě dělá, co chce!

„Ale vaši nechtěj, abysme jim sem lezli.“

„Nemysli na to,“ pobídne mě Pavla a přetáhne si šaty přes hlavu. „Je teďka vhodná chvíle pro opatrnost?“ dodá; průvan vzdouvá záclony a spolehlivě za chvíli něco odněkud shodí. Určitě taky brzo prásknou dveře... Pavla sedí na posteli s nohama skrčenýma pod sebou, vyčkávavě ke mně vzhlíží.

Ne. Vhodná chvíle pro opatrnost... momentálně ne.

Chodím okolo telefonu.

A vrhám zamilované pohledy – asi jako Medvídek Pú na lahvičku s medem. Hodí se už lahvičku otevřít, nebo se ještě má počkat? Protože když se jednou lahvička otevře...

„Ještě deset minut, a byla bych se ozvala sama,“ řekne Pavlin hlas do telefonu snad ještě dřív, než vytočím celé číslo. Ona musela sedět a držet na sluchátku ruku!

„Co se děje?“ ptám se.

„No co asi. Walda si odved holky a já tu chodím po domě. A říkám si, proč nevoláš.“

Něha mě zaplaví zcela. Všechny dveře jsou zase zamčené, okna pozavíraná, postel vzorně ustlaná; po našem hříchu nezůstala jediná stopa. – Ale po jakém hříchu? Komu jsme co provedli, na kom jsme se s Pavlou provinili? Proč se tak cítíme i teď?

„Kam vzal Walda holky?“

„Představ si: na fotbal. A ony nejen jdou, ale mluvěj o tom a těšej se už dva dny. Na fotbal. – Jen aby jim tam nějakěj masturbát nedal na budku.“

„Petra už odešla?“

„Dávno. Určitě hned běžela za jedním jistým. Vladimíre, ty to tak sekne... s málokterou žábou provedou prima hadry takovej zázrak jako s ní. Tohle má po mně – po Janě koukal vždycky každej, ať měla na sobě cokoli. Dokonce i když to na sobě neměla, pamatuješ?“ zasměje se. „Poslyš, jestli jí řekneš nějakou hovadinu a ona to nebude chtít nosit, zaškrtnu tě.“

Ruka, co neдрží sluchátko, by se chtěla Pavly dotknout, uchopit, přitáhnout – jenže to nejde. „Stihlas dojet?“

„Jen o chlup. Pomalu přestávám mít na tyhle věci nervy. – Co všechno na národním výboře člověka nepotká, vid?“

„Ani nemluv,“ pravím. „Mám toho plnou hlavu.“

„Fakt? To je dobrá zpráva. – A jinak? Žádnej malér?“

Ne. Malér žádný. Měli jsme být tam, kde si vyděláváme na chlébездеjší, a my si šeptali v posteli, kde byla počata dcera Petra. Já a sestra její matky jsme si tam šeptali...

A malér žádný.

„No sláva. Stejně je nejlepší,“ začne Pavla, slyšitelně kousne do jablka a pokračuje s plnou pusou, jako by slyšela, nač myslím, „milovat se v pracovní době. Když nic jiného, aspoň ti běží výplata...“

Rozesmějeme se. Přesně tohle já tak dlouho potřebuju: rozpustilou a bezstarostnou ženskou! Mám ji v rodině, chodím okolo ní roky, aniž bych cokoliv. – Pavla znovu hryzne do jablka a s plnou pusou vykládá: „Konečně... bylo to hezký, nebylo? A co teprv, až budu Světle líčit...“

„Pavlíno. To neuděláš.“

„Neokřikuj mě. – To víš, že neudělám. Jenom se neopatrně prokecnu, a pak to ze sebe nechám tahat po kouskách... jejej, ta bude kyselá! Já se tak těším!“

Pořád doufám, že to nemyslí vážně. Zkousím si ji vybavit, jak sedí u nich v hale, na klíně jejich starodávný aparát, a rozhlíží se... ale nejde mi to. V mých představách ona sedí, s nohama skrčenýma pod sebou, tady v parádní ložnici a průvan nadouvá záclony.

Ten obraz mi nejde z hlavy.

„Pavlíčku, uvědomuješ si, že nás určitě někdo poslouchá?“

„Mě nikdo... jo tak! Aspoň si užijou trochu randy. Ahoj, kluci!“

Rozkuckám se. „Co máš na sobě?“ řeknu pak.

„Vlád' o, ty cvoku... co bys chtěl, abych měla?“

„Nevím. Chtěl bych se přijet podívat.“

„To bych neradila. – Babičku lejstro neusmířilo.“

„Na babičku seru... pardon.“

„Vladimíre, nešil!“ umravňuje Pavla, slyšitelně přitom přemáhá smích. Ale potom trochu zvážní a řekne: „My je mezi sebe nesmíme pustit... víš?“

„Nechci mezi nás nikoho pouštět. Chci být s tebou.“

„Hergot, tebe to vzalo! A to si konkrétně představuješ jak?“ Odkudsi vezme další jablko, ale zakousne se rozvážněji. „Ty máš dojem, že se takový věci dneska sluší říct, že jo?“

„Musíš pořád něco chroustat?“

„Musím. Nikdy jsi nezažil dívčí rozpaky?“

„Co nám ve skutečnosti brání? Ty někoho máš?“

„Například naši. Chceš mít ze života úplný peklo?“

„Ono by to mohlo být ještě horší?“

„No to si piš, že mohlo. Jseš si jistě, že by to Petra rozdejchala?“

„Petra tě má ráda.“

Pavla si znovu ukousne. „Já ji taky. Moc. Jenže plácáme nesmysly, Vladimíre. – Petra, a ty si myslíš, co chceš, už je velická. Dospělá holka. Nemůžeš dopustit, aby jí do života vtrhla macecha a dvě mladší nevlastní ségry. Úplně ji tím vykořeňš.“

„To je blbost.“

„Podívej – vždyť tys ji nakonec ani nemusel vychovávat. Vychovávala se sama. Musela se naučit role, který by normálně hrála Jana, a sám víš, že to nebyla sranda. – Ona vyrostla na tom, že je tvoje partnerka. Že její slovo je polovina vaší domácnosti. A ty jí teď chceš... ne. To prostě nemůžeš.“

„No není přeci moje manželka, aby...“

„Právě že je! Tvoje dcera je tvá tolerantní manželka a já tvá milující milenka, a tak to taky zůstane. Můžeš mě mít, kdy si řekneš, se vším všudy. – A laskavě už mluv normálně, slyším dědu. Jak schází po schodech a heká.“

Usadím se u telefonu pohodlněji.

„Tak to já tě beru za slovo, Pavlíno. Já chci teď. Teď hned.“

„Hohó,“ praví Pavla společenským hlasem, „vy jste, doktore, starý lichotník... víte, že o tom jdou po celé Klamovce legendy?“

„Nepřetvařuj se tak trapně,“ vyčtu jí. „A neříkej, že by ti to bylo tolik proti mysli.“

„Já vaše důvody samozřejmě chápu, doktore,“ vychutnává si Pavla tu chvíli. – Okolo šmejdí bývalý tchán a snaží se předstírat, že neposlouchá, ale doktor v telefonu ho určitě vzrušuje. V jejich rodině na tituly vždycky dbali. Těžce nesli, když nápadníci ani manželé jejich dcer nikým nebyli, nic neznamenal a někým být ani něco znamenat nechtěli.

„Ale nemůžete si dovolit nepřihlížet ke konkrétním souvislostem. Tak třeba u nás v nakladatelství: román sovětského autora, jenž za něj dostal státní cenu...“

„Nech na pokoji sovětský autory,“ přeruším ji. „Žádnéj sovětskej autor, ani se státní cenou, by dostatečně barvitě nepopsal, co se stane s hlavním hrdinou, jestli mu teď jedna mladší paní s šedozeleňma očima dovolí, aby ustříhl u nás na zahradě nejkrásnější poupě, nasedl na autobus...“

Zde žádné přerušení nenastane. Řeč dojde sama od sebe. – Já si můžu dovolit pohodlně se rozvalovat ve fotelu a neříkat nic, ne však Pavla; ta nemůže zůstat sedět s očima zaníceně upřenýma do dále, po jejichž horizontu jede v autobusu muž s poupětem.

Takže z posledních sil praví: „To je roztomilá myšlenka, doktore! U vás v akademii bývá vždycky tak veselo! – Vážně musíte někdy přijít; víte přeci, jak ráda naše máti tyhle věci poslouchá...“

Ten telefon zase!

Nedá pokoj a nedá.

„Hrabě. Haló. – Pavlino? Jsi to ty? No tak haló!“

„To jsem já.“

„Která já?“

„No já. Tvá oblíbená čokoláda Nestlé.“

Roztřesou se mi nohy a zpotí ruce.

„Jsi sám?“ zní ze Švýcarska Janin vzdálený hlásek. – Je náhoda, že volá? Co když volala Pavle... ale proč by se jí Pavla svěřovala? My mezi sebe nesmíme nikoho pustit; říkala to tak, nebo ne?

„Kdo by tu měl bejt? Prosím tě, uklidni se.“

„Já klidná jsem. Ty čekáš Pavlin telefon? – Proč to vy dva nedáte zase dohromady? Nebylo by to rozumnější než otahávat paničky vlivnejch lidí?“

Silou mocí se ovládnou, abych nezačal rvát.

Občas se s Janou počastujeme tak štědře, že ti u odposlechu musí mít horizontální radost. – Mají oni nás ještě „rozpracované“, když vidí, jací jsme neškodní, obyčejní, ubozí?

„Máš tam Petru?“ promluví má bývalá.

„Nemám. Ty jí posíláš věci na sebe?“

„Vladimíre, tohle děláš schválně?!“

„Nedělám. Nemám. – Nevím, kde je.“

Nic jí prozrazovat nechci. Buď bude chápavě nad věcí, nebo začne radit. Nezdá se mi, že bych byl právě ve stavu snést jedno nebo druhé... možná by krátká prudká hádka byla teď nejlepší scénář, jenže Jana praví potichu a smutně: „Tobě vadí, když si vezme něco ode mě?“

„Petra má co nosit.“

„Ale vždyť jo. Myslela jsem to jinak.“

„Potřebuje mámu. Ne hadry.“

„Petra mámu má. – Takže ji dneska zase zapíráme? Vladimíre, tolik tě obtěžuje mluvit se mnou o naší holce?“

„Jaký náš?“ řeknu a ruce se mi třesou, vztek je nádherný a naprosto v pořádku; neměl bych jej však cítit, ale jen hrát, po tolika letech. „Jaký náš, ty krávo blbá?!“

Jako moderní žena si právo svobodné volby, má bývalá milovaná, nesmíš nechat vzít. Jenže té volby pak musíš nést i důsledky. Tak nás nech na pokoji, znovu tě prosím.

Telefon zase zvoní. Ruka se natáhne, na okamžik klesne... nehodlám v tom pokračovat dál. Ale co když zvoní Pavla?

„Hrabě. Haló. – No haló!“

„Vladimíre, s tímhle mě nesar. Jestli ti připadám hnusná, tak nadávej, umíš to pěkně. Nebo křič. Ale pokládání telefonu si odpusť.“

Mluvit byste spolu měli, říkala Pavla. No dobře, tak spolu mluvm. Děláš tam to samé, co já tady. Já se tady starám o dceru, a ty tam děláš co? „Voláš z práce?“

„Ne. Z domova.“

„Co na to tvůj šetrnej švýcarskej manžel?“

„Nevím. Bude nejspíš někde u milenky.“

„Jano, proč mi v jednom kuse lžeš?“

„V čem ti zas lžu?“ vyjede Jana vztek. „Jak se to dělá, aby člověk tolik let nenáviděl jako ty? Jseš nelidskej.“

„Nelidskej, říkáš.“

„A nejsi? Jinej na tvým místě by ze mě aspoň zkoušel tahat prachy. Dávno by se znova oženil. Neměl by prostě důvod...“

Šťavnatě zelené švýcarské svahy, na nichž se pasou nejvýkonnější krávy na světě, se odmlčí.

„Jano? Ty... bečíš?“

Jana skutečně popotáhne.

„Stalo se něco?“ řeknu. Kdy já ji naposledy slyšel plakat?

„Malý je zle.“

„Cože?“

„Vladimíre... nepokládej to. Je strašně důležitý, abys mi to teď nepoložil, slyšíš mě? – Vladimíre, řekni něco. Řekni třeba... Vladimíre?“

Přeci jen sluchátko položím, přes její úpěnlivý tón. Se mnou mít druhé dítě nechtěla... proboha, je to patnáct, šestnáct let! A odkdy je zločin mít dítě?! Jsem vážně nelidský. – Třesoucíma se rukama hledám papírek, uhlazuju ho a vytáčím číslo, které jsem dosud nikdy nevytočil.

Jana se ohlásí švýcarskou němčinou.

„Co je malý?“ vyhrknu rovnou.

„Vladimíre, ty mi voláš?“

„Jo. Volám.“

„Kde jsi vzal moje nové číslo?“

Neodpovím. Vybaví se mi její sestra, jak nahá chodila po domě a hledala, nač by mi je mohla napsat. Vidím ji všude, kam se podívám, připadá mi to strašně dávno.

„Zavěš, bude to stát spoustu peněz. Já zavolám sama.“

„Jo, a von se posere, ten tvůj. – Jano? Ty už zase brečíš?“

„Tys fakt nevěděl, že mám holčičku?“

„Ne. To jsem nevěděl. Nepochlubila ses.“

Jana mohutně zatroubí do kapesníku. „Nestojím ti ani za to, aby ses na mě zeptal? – Ségry třeba? Copak se s ní nevidáš?“

Vídám, má nejsladší. A dnes se mi o ní nejspíš bude zdát... proč o ní Jana mluví? Proboha, snad nejde o rodinný komplot?! Zaženu tu myšlenku; neuměl bych si představit důvod podobného spiknutí.

Z okna spatřím kluky od Petry ze třídy, tlustého Juráše odvedle a toho od posledně, jak docházejí k naší brance. Vstanu, okno otevřu a držím v ruce sluchátko, naznačuju, že zrovna nemůžu a ať si zvenčí branku odemknou a vejdou.

„Co je?“ řekne do telefonu Jana.

„Přicházejí nápadníci,“ pravím. Jana se uchechtne: „Jdeš za nima? Musíme končit?“

„Hned nemusíme. Však oni se nezblázněj... budou štípat dříví, jestli chtěj počkat. – Co je malý?“

„Nevím. Má horečky. Usnula jsem v poledne s ní, zdál se mi sen. O tobě. Musela jsem...“

„Jak se jmenuje?“

„Hanni. – Hanka...“

„Hanka je Petřina nejlepší kamarádka.“

„Já vím,“ řekne Jana a rozpláče se, naštěstí naposledy. „Prosím tě, promiň,“ řekne potom. „Co dělají ti... nápadníci? Ježíši, já bych tam chtěla být s tebou!“

Odkašlu si znova, abych nemusil říct, co mám na jazyku. Protože bych to docela říct chtěl.

„Seděj. A klábosej. – Co bys dělala, kdybys tu byla?“

„Sešla bych dolů a popichovala je... poslyš, přede mnou tajit nemusíš, že Petra chodí se ženatým.“

Ach jo. – Musela jí tohle Pavla říkat? – „Je rozvedenej,“ namítnu se stejnou razancí, s jakou Petře říkávám Je ženatej. – Asi bych na věc měl mít jednoznačnější názor, když už se o Petřině avantyře po Evropě ví a, jak se zdá, i zasvěceně rozmlouvá.

„Jak on vlastně vypadá?“

Jak vypadá? Jak už tak ti, co se potloukají okolo našich dcer, vypadají... jsou to takoví slušní všudybylové, aby do nich hrom bacil!

„Jano, já už budu muset jít.“

„Viděl jsi ho?“

„Viděl.“

„Mluvil jsi s ním?“

„Mluvil.“

„Tvářil se provinile? – Vlád’o, sakra! Z tebe to leze jak z chlupatý deky!“

„A divíš se? On se tváří, že nic. Přátelství mezi mužem a ženou. Vykládal mi Bedřich, kterej má stejně starou holku, že si takovýho přivedla domů ukázat, seděl tam u nedělního oběda, žral kachnu, Bedřich na něj koukal a nemohl nic, jen si říkal: tak tenhle parchant vobstarožní šoustá mojí holčičku?“

„Aby to samé nepotkalo tebe... spí s ním? Myslím Petra.“

„Jak to mám vědět?“

„Ty s ní o tom nemluvíš?“

„A jak bych o tom asi měl mluvit, nevíš?“

„Česky,“ řekne Jana. „Vladimíre, vždyť ona na to čeká. S kým má mluvit? Řekls jí aspoň... o nějaký antikoncepci?“

Zrozpačitím, zřejmě i zrudnu; ve Švýcarsku o tom, doufejme, nic nevědí. „Já myslel, že tohle s ní probere Pavla.“

„Jo aha. Ty jsi myslel.“

„Ženský se tyhle věci...“

Začal jsem, ale zarazím se a nedořeknu. Nevysvětlím, jaké věci.

„Nechceš se ještě jednou zeptat, co bych dělala, kdybych tam byla s tebou? – Vladimíre, končíme. On se vrací. Budeš se mnou mluvit, když zejtra znovu zavolám?“

Dnes už podruhé – a opět ve chvíli, kdy mě hovor zajímá nejvíc – přichází nějaký otrapa. Má oblíbená čokoláda Nestlé zašeptá: „Tak pa.“ A zavěsí.

Já pokládám sluchátko opatrně a s lítostí. Hoří mi tváře. Takto asi před hochy nemůžu... přitom musím. Nasazuju si na hlavu staré potrhane sombrero, aby měli na co koukat a nevšimli si hned, jak je otec jejich spolužačky a známý odpůrce vyvedený z míry.

„Přišla ti návštěva,“

řeknu, když dcerka konečně dorazí. Mráкотně se otočí a já ji až teď pořádně vidím.

„Máš tam hoši.“

„Kde?“

„Vzadu za domem. Poslal jsem je řezat dříví.“

Petra se zasměje, a najednou ji popadne předváděcí běs: „Chceš vidět ještě něco?“ – Sáčko od kostýmu svlékne, drží ho za poutko na jednom prstě a pak si ho přehodí přes rameno. Má pod ním průsvitnou halenku... to bude ten Janin příspěvek.

„Smím to nosit?“ řekne zlehka vyzývavě.

„Jestli bude předseda komise chlap, tak odmaturuješ s vyznamenáním.“

„Tati, vzpamatuj se. Kdy já maturuju.“

„Jednou snad jo. – Hele, běž už za nima. Ale at' nám nepodříznou v inspiraci barák!“

Petra sáčko neoblékne, jen usadí na ramenou a vykročí. Tohle si ne-nechám ujít. Je slyšet, že hoši nelenoší. Protahují rámovku polenem, dokonce u toho zpívají do rytmu

*Přijďte k náám
já vám dáám
plný krajáč mléka*

Činí se už hezkou chvíli a polínek je okolo nich jako nastláno. Snad to i jaksepatří naštipou; copak by se slušelo nechat mou cácorku pracovat, v takových krásných šatech? Nebo mě, chudého peóna, co ani na pořádné sombrero nemá? Chlapci načali další sluku:

*Až já budu selkou
budu ji mít velkou*

„Jak to jde?“ řekne Petra pevným hláskem, aby nemusela poslouchat zbytek. Hlavu zvedne jen Jindřich, ten občasný nápadník, co bych ho tak rád vídal místo...nechme toho Zůstane koukat, vpíjí se očima, touží, trpí.

„Asi už stačí, hoši,“ řekne Petra velice manažersky. „Budete mít co dělat, abyste to do večera uklidili.“

Juráš se s heknutím narovná a řekne: „Nečum a hned jí jednu vraž.“

„Otoč se,“ odpoví mu Jindřich. „Stojí to za to.“

Koukají na ni oba. Zase to cítím: pýchu a stud. Já nechci, abyste se na ni dívali podobnými očima; já si to nepřēju. Jsem její otec, víme? A mám právo veta, i na pohledy. Jakékoli. Hlavně takovéhle.

„Co na mě civíte?“ řekne jim, zapře ruce v bok; opatrně ovšem, aby se jí kabátek nesvezl a ona ho nemusela potupně chytat u kolen nebo dokonce sbírat ze země. Nahrbí ramena, pánev trochu dopředu, upřený pohled zpod obočí. Elegantně se před nimi obrací jako na přehlídkovém molu a Jindřich pustí rámovku.

„Je docela sexy, není?“ řekne Jurášovi a nespouští z cácorky oči. Juráš po ní ještě jednou mrkne a naopak sevře pilu pevněji.

Zabručí: „Konečně vypadá aspoň trochu jako ženská.“

A to je taky pravda. I když by se možná hodila přesnější definice, co vlastně znamená „ženská“: sedět tu ve vile a v průvanu a čekat, až někde prasknou dveře? Organizovat přes půl Evropy sexuální gramotnost vlastní dcery? Stát před spolužáky napůl nahý a rozdělovat jim práci? Petruška se pro změnu nakloní horní polovinou těla dopředu jako hádavá trhovkyně.

„A doteď jsem vypadala jako kdo, vy chuligáni? Jako liščí ohon s ebonitovou tyčí!“

Slyším ji za domem hrát o zeď

a jdu se podívat; obracím přitom v ušpiněných prstech stonek růže. Vybíral jsem pečlivě a vybral dobře. Ze všeho nejvíc bych se teď chtěl rychle umýt, rychle převléct a růži dovézt na místo určení.

Jenže to nejde. Nemůžeme dělat, co chceme. Musíme podnikat věci přiměřené... prostě přiměřené věci. Za rohem zakopnu o pohozenou tašku s tenisovou raketou. Druhou raketou, tou dražší, se Petra činí; honí se ze strany na stranu jako motorová myš a pěkně se do míče opírá. Nad vápnem namalovanou sítí má vyznačené ještě patnácticentimetrové pásmo a trefí je pokaždé.

Mladou dámu, kterou ohromovala, když se objevila v elegantním kostýmku, dávno uložila do skříně: má stejné tričko jako já, rudé s emblémem. Sedám si stranou na zem, vtom Petra sklouzne, nedosáhne a zahraje rámem – míček mi prosvíští těsně kolem ucha do zahrady a zmizí ve srovnaném dříví.

„Končím,“ zavolá na mě, sedí na zemi a nezvedá se. Ale vypadá přitom spokojeně a šťastně.

„Já se jen dívám. – Kvůli tomu mě chceš zabít?“

„Trefila jsem? Netrefila. Tak neskuč.“

„Zvedej se. Neseď na tom studeným.“

„Ale tati,“ řekne Petra.

Vstane však, holčička moje poslušná... i emblém máme oba na tričkách stejný. Ona má nápis i kresbu na dvou čitelných místech mokré.

„Hele, nezačíněj zas,“ řekne mi zdaleka ne tak odevzdaně, když si všimne, kam se dívám.

„Skákat mají jenom míče.“

„Šíleně vtipnej. – Pro koho's ušmíkl tu kytku?“

Zadívám se jí do tváře. „Pro nikoho. Jen tak,“ řeknu a podávám jí růži. „Dáš ji do té úzké vázy.“

Dcera zaujatě přivoní ke květině. Loudáme se ke schodišti a tam se ona zastaví. „Znám ji?“

Znáš, milá dcero. Ale slíbil jsem, že ti nikdy nepřivedu macechu, navíc ona tvou macechou ani být nechce... že prý jsi polovina naší domácnosti. To se podívejme!

„Kde v létě budeš? U ní?“

Odkašlu si. Petra znovu přivoní ke květině. Její oči o mě na okamžik zavádí, jazyk olízne osychající a malinko rozpraskané rty.

„U koho?“

„To právě nevím. – Myslela jsem, jestli byste se v létě... za náma nechtěli stavít.“

„Za váma? Ty nebudeš na chatě sama?“

„Jak to myslíš – sama?“

„Jak já to myslím... důležitý je, jak ty to myslíš!“

Myslíme to oba, a jak! Já myslím, ona myslí, čtenář za námi stěží zůstává pozadu... muselo to přijít, a tak to přišlo. Věděli jsme, že to přijde, je to tady, posadím se na vyhráté schody a Petra udělá totéž.

Mlčení se protahuje. Když si ji představím samotnou na chatě třeba s chlapci, co nám tu řezou dřevo... loni nebo předloni jsem na chatu jel a takový pár viděl: chystali se vystupovat, on držel v ruce velký starodávný klíč a u nohou měl naditou kabelu, zatímco ona jen s kabelčičkou na kapesníček nebo na kartáček na zuby nebo možná i na tubu prášků, jejichž účel se za dnů mé mladosti sděloval šepem.

Držela si od něj odstup, jako hraběnka od podkomořího... zato chlapec se tvářil podnikavě. Cítil jsem, jak jsem se na ně díval, že se červenám, nevím ani proč. Červenám se i teď.

„Ten vlasatej fešák, co o něm říkáš, že je básník?“

„Jseš o dost lásek pozadu, tati.“

„Já jen, že vypadá slušně. Jestli by neměl dostat ještě šanci.“

„Slušně vypadá i Sachrův dortík. – Tati. Přeci víš, s kým chodím.“

Ano. Já to bohužel vím. Vzdychnu si.

„Tobě se to nelíbí, vid’?“ praví dcera, jako by mi z výchovných důvodů musela zakázat televizi, přestože poběží můj oblíbený seriál.

„Ale co?“ řeknu hlasitěji.

„Ty víš, co.“

„Aha!“

„Žádný aha! Tati, ty jseš stejnej cynik jako všichni.“

„Nejsem cynik, praví Oscar Wilde. Mám jenom zkušenosti.“

„Nemůžeš si odpustit ty zasraný kecý?!“ řekne má dcera. Facka by jí sedla jako přišitá. Petře dojde, co řekla, a položí si ruku na pusu... nehodím. Snad kvůli květině, co ji Petra drží? Ostych plesknout přes tvář mladou dámu, které tak slušel její první opravdový kostým?

Petra už vidí, že tentokrát vyvázne. „Tati, promiň.“

„Já nejsem uražený,“ pravím uraženě.

„Jsi. Fakticky promiň. – Ale proč se na všechno každej kouká jenom takhle, proč? Vždyť je to ponižující!“

„Ponižující.“

„Ano. Ponižující. – Tobě by fakt vadilo, kdyby za mnou přijel?“

„Stejně si uděláš, co budeš chtít, nebo ne?“

„Ano,“ odpoví. Toto nečekala. „Asi ano.“

„Dobře. Tak v tom případě by mi to vadilo.“

„Ty zase myslíš na tamto, vid’.“

„Pokud oba mluvíme o bruslení,“ usklíbnu se, „tak ano. Myslím.“

„Tati! – A odkud víš, že... že se to neděje už dávno?“

„Já nic takového nevím,“ řeknu, a ptám se dál normálním hlasem, přestože srdce mi tluč v krku: „A děje? Pavel sem za tebou chodí?“

„Nechodí. Zvala jsem ho, ale on nechce.“

„Ty jsi ho zvala.“

„Ano. Zvala. – Já ho mám ráda, tati.“

Ach tak. Chtělo by se mi i k tomu něco ironického dodat, jenže nesmím. Určitě nesmím.

„Petrušo, vezmeš ode mě obyčejnou rodičovskou blbost, jako že nemáš nic zmeškáno?“

„Bleble,“ řekne má dcera. „Ble – ble. Ale co se tu dalo chytrýho čekat, že?“

Rezignovaně pokrčím rameny. „Jistě. Chytrýho nic.“

„Ničemu nerozumíš, tati. On je jinej než ostatní.“

No ovšem. Připadám si mrňavý u majestátu jejího citu. – „Což k ostatním není spravedlivý. Oni se jen nestihli oženit a rozvést.“

„Proč jsi tak zlej?“

„Zakazoval jsem ti někdy, aby ses s ním scházela?“

Petra neodpoví, protože by mi musila dát za pravdu, a já pokračuju: „Přitom on není a nikdy nebude chlap pro tebe.“

Nechápe, jak jsem na něco takovýho přišel. – A já zase nechápu, co je na tom k nepochopení.

„Jestli to za sebou nemáte a někam spolu pojedete, budete k tomu mít určitě blíž než kdykoli předtím. – Jestli se těšíš, je všechno v pořádku. Těšíš se?“

„Strašně. Nemyslím na nic jinýho.“

Nejradši bych po ní něco hodil.

„Petro, teď úplně vážně. Není to rozumný.“

„Tys chodil za mamkou proto, že to bylo rozumný?“

Ne, určitě ne. – Nechodil jsem „za mamkou“, protože to bylo rozumné. Chodil jsem za její sestrou, taky ne proto, že to bylo rozumné... prostě jsme spolu rádi byli.

„Je to manžel tvý třídní.“

„Bejvalej, tati. Bejvalej.“

S její tvrdohlavostí nehne nic. „To je úplně fuk,“ říkám zoufale, „žijou spolu. Vychovávaj holčičku.“

„Že ji nechám pozdravovat pěkně.“

„Ona se ti pomstí. Pomstít se nám je dnes dost snadný.“

„Že mě veme do kabinetu a nafackuje mi, s tím počítám. – Jo, je to namyšlená kráva, ale ne křivák. Není trochu divný, že to o ní říkám já?“

Nač ve skutečnosti myslím, když tady dceři rozmlouvám nápadníka? – Ne, neklade nám za branku kytice planých růží. Petra se kvůli němu nenakrucuje před zrcadlem; prostě si natáhne první, co má po ruce, a jde. On pracuje v tiskárně, to by se leckdy hodilo... zajdu za Petřinou třídní a udělám scénu, ať si bývalého laskavě líp hlídá.

Petru s ním na chatu nepustím, navléknu jí pás cudnosti...

„Když už padlo, jak já chodil za mámou: čekával jsem na ni venku před brankou. Pokud přšelo a děda s babičkou byli doma, směl jsem dovnitř do haly. Spolu na chatu? Ani ve snu. Ne úplně oblečenou jsem mámu zahlídl až po osmi měsících a ona pak se mnou dva dny nemluvila. Mezi náma to sice nedopadlo, ale dlouho bylo, jak bejt mělo... kam sakra spěcháte, vy všichni? Ty máš chodit po výstavách s klukem, kterej se tě ostýchá vzít za ruku! A ne zvát k sobě do pokojíčku chlapa starýho, jako já jsem! Ještě že aspoň on má rozum a nejde.“

Ano, jsem lhář. Výchovný lhář. – Těch osm měsíců jsem přeci chodil za Pavlou, vodil ji, kam se dalo, a Jana seděla doma. Pak jsme ji jednou vzali do Kunratic na pláž, na tu tamtu, trochu jsme se jí po straně posmívali, jak věc rozdýchává... a potom už šlo všechno ráz na ráz. Nikdy nebyl důvod Petru naším příběhem nějak zvlášť krmit.

Hledíme na sebe. Petřiny oči jsou jinak zelené než její matky. Do Janiných očí jsem se díval... to už jsme počítali. Jako pozorovatel nejspíš nestojím za mnoho, protože rozhodnutí odejít, má milovaná bývalá... vlastně bývalá milovaná, tak je to správně. Toho rozhodnutí, přestože jsi je musela už v očích mít, jsem si prostě nevšiml.

Chybíš tu. Jestli se Petra urazí, nebude mít za kým jít, a to bude zlé. – Ale kdybys tu byla, chvílemi bys i malinko přebývala...

„Proč musíme pokaždý na léto pryč?“ zeptá se pak Petra už ze setrvačnosti. „Vždyť by ti jejich kunčofti o nás vůbec nemuseli vědět! Proč se aspoň nezeptáme?“

„Je to ponižující, vid’.“

„Jasně že je to ponižující! Jim stačí kejvnout a my srazíme kufrы. V životě jsme od nich neviděli ani marku.“

„Já myslím... já vím. Když ono je to těžké, dcero. Tys někdy doopravdy toužila po jejich markách?“

„Po jejich markách ne. Jsou to přeci i naše marky.“

„Nevím, jak jsi na takovouhle blbost přišla.“

„Chodím jako hadrnice,“ řekne. Ani toto od ní neslyším poprvé, a rozčiluje mě. Jak je to dlouho, co přišla vyfintěná jako ze žurnálu?

„Nechodíš jako hadrnice.“

„Do toho se neplet’, tati. Co ty o tom, co se nosí, víš? Leda...“

Nedořekne. Ale nedořekne to se zvláštním požitkem; asi bych už jí vážně měl připomenout, jak se mluví s tátou.

Proč jsem tak zlý, no? Samé proč a žádné proto.

„Ty máš snad, milá hadrnice, málo nápadníků?“

„No – na holku s rodinným domkem...“

„Tak ty máš rodinný domek,“ podívím se.

„Ne, tati, fakticky. – Co s ním bude, až umřou?“

„Fuj. Nevím. Neumím takhle přemýšlet.“

„Tati, nech toho.“

„Čeho mám nechat?“

„No toho. Nedělej ze mě... však víš.“

Petřiny vlasy se měděně zalesknou; opravdu vypadá jako ženská, dokonce už se tak i chová. „Já nechápu, proč bysme nemohli... úplně věčně,“ řekne. A tady já na chvíli ztratím sebeovládání; tohle ti, milá dcero, vážně nedaruju.

„Dobře. – Až situace nastane, universálním dědicem všeho bude teta Pavla. My...“

„A máma?“

„Nad mámínejma nároky se stát zvesela zasměje.“

„Takže já...“

„Takže ty se nějak elegantně ocitneš v Pavlině poslední vůli, aby tvůj nárok nemohlo žádné hovado zpochybňovat. K vypořádání toho nároku ovšem dojde, teprve až...“

„Tati. – Jseš fakticky zlej,“

Jsem zlý. – Jsem strašně zlý. Jenže takhle se o tom prostě mluví, milá dcero, když se o tom mluví věčně. Svou smrt každý nosí s sebou, a když mu náhodou vypadne, roztrhne se o zem a konec, někdo ji po něm posbírat musí.

Mluvme věčně o všem! o smrti i o životě! Proč musím já žít jako mnich? Pořád vrážím čumák do prázdné misky a rachotím jí ve svém kotci: už mám snědeno! už mám snědeno! nebylo by ještě trochu?!

Má dávná láska se chová jako ženská, má bývalá žena se chová jako ženská, má dcera se chová a vypadá jako ženská, to je ženských, to je ženských, co já s nimi se všemi... nechceš taky o tom, dítě mé, prohodit pár slov? Já s věcností tohoto druhu končím a budu zlý. – Napůl se zvednu, praštím oběma pěstmi do stolu a zařvu: „Tak si laskavě odpusť ty své zasraný kecý!“

Slzy jí vyhrknou z očí okamžitě... ne, to ne. Napůl se odvrátí, abych jí neviděl do obličje... taky ne. Zkamení a oči bude mít stále chladné a suché... vždyť já ani nevím, co ta má cécorka udělá, až na ni takhle hnusně zakřičím!

Zahlédneme se zároveň.

A Pavla strne. Dojdu až k plotu, květinu prostrčím skrz plaňky a Pavla ji vezme do prstů. Ani pořádně dotknout se jí nemůžu; při stavbě plotu se na takové věci nemyslelo.

„Ty už máš zase chutě, co?“ řekne Pavla tiše.

„Ale ne... já se jen dívám.“

Je to tak: opravdu se dívám. Má volnou letní sukni z blankytné modři a ještě volnější letní blůzku. Žlutou. Sluníčko na obloze.

„Budeme pokaždý tolik spěchat?“ zeptám se.

„Nechci, aby mě u vás někdo viděl.“

„Kvůli vašim?“

„Kvůli našim taky.“

„Co je jim do toho, prokristapána? Co se děje?“

„Pavle. Mně se nezdá, že by toho bylo málo. – Napřed děláme ostudu po úřadech, potom dokonce...“

Položím si prst na rty. Pod pověšeným prádlem zahlédnu dívčí nohy, jak se proplétají k nám... „Ahoj, strejdo,“ pozdraví Radka, ale tvář k jejímu hlasu stále nevidím.

„Co tady děláš? Jé, tys přines mámě kytku?“

„To rostlo u cesty.“

„Jo u cesty... mluvil jsi s babi? – Radši bych se jí, bejt tebou, dneska vyhnula. Teta Jana prej kvůli tobě musila utéct do Švýcar.“ A Radka se škodolibě zachechtá.

„Nemáš co na práci, beruško?“ osloví Pavla pověšené prádlo, teprve nyní vykoukne Radčina hlava. Dívka drží kyblík s kolíčky na prádlo, další kolíčky má ve vlasech, na uších jako náušnice a na krku jako náhrdelník... je, zrovna jako naše Petra, víc podobná své tetě než své matce. Geny si putují, kudy chtějí, i když jisté zákonitosti vysledovat lze: starší z dcer je v jejich rodě pokaždé ta drzejší, parádivější, hůř se opaluje a mívá větší problémy najít si kluka než její sestra. Radce a Luce je šestnáct a čtrnáct a platí o nich všechno, co jsem právě řekl.

„Vždyť vidíš, maminko, že pilně pracuju.“

„Až to pověsíš, vyšůruješ kotec.“

„Táhle! Rada je na Lucii.“

„Není. Právě jsem to změnila.“

„To není spravedlivý.“

„Není. Půjdeš sama, nebo tě tam mám dovést za ucho?“

„Strejdo!“ zakňourá nešťastně Radka. „Řekni něco. Stejně je to jen kvůli tobě!“

„Nekňourej,“ řeknu jí. „A popadni kartáč. Pořád jsi dopadla líp než teta Jana... aspoň jak babička říká.“

„Co říká babička!? Co je s babičkou!?“ ozve se za námi skřípot francouzské hole; královna matka vstupuje na scénu. Uviděla mě, sešla zadním vchodem...

Radka pobledne velmi, Pavla a já jenom trochu.

„Co tu chceš?“ vyhrkne stará paní. Když ona se obešla bez pozdravu, i já se bez něj obejdu.

„Vypadáte skvěle, maminko.“

„Nejsem pro tebe maminka, syčáku. Klid' se odtud.“

„Měl cestu kolem,“ řekne Pavla.

„Ty se do ničeho nemotej. Nebo dopadneš jako tvá sestra. – Tak slyšels?“

„Stojím na veřejné komunikaci, maminko. Vašeho majetku se nedotýkám.“

„Mami, nech ho bejt.“ zamračí se Pavla, ale maminka nedbá. Proto sešla dolů, aby mi vynadala.

„Táhni, zmetku! Umiš leda rozeštvávat lidi. Však to o vás v televizi dobře říkají.“

Dělá chybu, maminka. – Dělá velikou chybu, když nedbá, co mladší dcera radí, protože Pavla zbledne ještě víc a najednou se hystericky rozječí: „Nech ho bejt! Nebo tu přísámbůh se vším seknu, popadnu holky a psa a nastěhuju se k němu! A vy si třeba shníjíte ve špíně!“

Radka i já vyvalíme oči.

Až se mi zatmí, jaká je to představa. I když vím, jak málo pravděpodobná je... dokonce i baba vyvalila oči. Ten, který zničil život starší dceři a který jen z milosti bydlí v jejich druhém domě, tak přesně tenhle znovu ohrožuje zdejší rodinné štěstí.

„Cos to řekla?“

Ale Pavla výhružný tón nevnímá. „Co jsem řekla, jsem řekla. Beztoho je barák psanej na mě.“

„Opakuj mi, cos řekla.“

„Nemluv se mnou tímhle tónem! – Řekla jsem, že se nastěhuju k němu. Třeba hned dneska večer!“

„Co s ním máš, kurvo?!“

„Hovno!“ zajechá znovu Pavla, bez ohledu na Radčinu přítomnost. „A tobě je do toho taky hovno!!“ – Poprosím Radku očima, aby se vytratila; jenže neter' stojí s otevřenou pusou a kouká. Hlavně aby o nic nepřišla... to by opravdu bylo veliké neštěstí.

Takže se pohnu pryč.

Dojet sem trvalo čtyřicet sedm minut a cesta zpátky bude určitě ještě delší, zvláště když se takhle loudám. Sám akt předávání květiny netrval ani pětinu toho času. Zastavím se u rohu zahrady, trčícího už vysoko nad úroveň cesty. Tady by nás nikdo neviděl, kdyby sem Pavla přišla.

Opřu se o plot a dívám se do krajiny. Nejspíš je zbytečné tu čekat, ale odejít se mi taky nechce. Potřebuju o tom s někým mluvit, ale k mání už je jen dcera Petra... stejně jí to budu muset říct, ve vhodné chvíli.

Kdy nastane taková chvíle?

„Vlád’o,“ ozve se za mnou. Pavla přiklekne z druhé strany plotu... a nečekaně zrudne. „Už zase koukáš. – Nač myslíš?“

„Na nic.“

„Vlád’o! Nerozčiluj mě. – Já na to snad nemyslím? Sbalit si... stačilo by pár věcí. Chodila bych se tě každou chvíli dotknout, abych se ujistila, že se mi nezdáš.“

Vím, co řeknu, ale prozatím nemůžu. Do krku mi naskočil knedlík a ne a ne se hnout.

„Co nám teda brání?“ zeptám se nakonec.

„Všecko, Vladimíre. Musíme vydržet. – Budu ji muset odprosit.“

„Cože? Ona ti řekne... a ty ji odprosíš?“

„Jinak přestane jíst. To je vyzkoušený.“

„Tak ať nežere, babal“

„A zdechne, vid’. Ulevilo by se ti? – Řekla mi víc, buď klidnej.“

„Ulevilo by se hlavně tobě, Pavlíčku. Promiň... co ti ještě řekla? Ona je strašně zlá ženská.“

„Já vím. Já to vím, Vlád’o. A taky moje máma. – Musíme prostě... chci říct, že nejsi jedinej, kdo se trápí.“

Je ticho. Nad námi rozprostírá vlídná křídla večer; naši rodičové i naši potomci, ať už si o nás dvou myslí cokoli, myšlenky našťestí pětují v skrytu. Po nebi bloumá osamělý aviatik, na zemi hude tklivou píseň cikáda. A ta vůně! Jen já se nezmůžu už ani na koktání.

„Skutečně?“

„Nebud’ takovej. Skrz tenhle debilní plot ti nemůžu dát ani pusu. Tak mi pomoz a nedělej to ještě těžší.“

Sklopím hlavu a přešlápnu. „Mám odjet?“

„Ne. – Prosím tě, ne. Ale sem za mnou nechod’.“

„Dobře. Kdy se uvidíme?“

„Já jsem myslela...“

„Jo aha. Tys myslela.“

„Vlád’o, ty jsi naštvanej. To jsem nechtěla... co ti takhle schází?“

„Ty,“ řeknu a zvednu oči. Voní tu rmen a rdesno a žabí kalich; jak se všechna ta květena kolem jmenuje? A teplý asfalt, připomínka civilizace. Jsme civilizovaní lidé, tak půjdeme odprosít, že jsme si na chvíli dovolili myslet taky na sebe...

Skromnost a pokora mi sluší. Razítko jsem obstaral, květinu utrhl a dovezl. Jsem tady a jinde chybím; třeba si dcerka přivedla domů manžela své třídní... kde je mé místo, tady, nebo tam? Neptám se, že bych snad dobrou odpověď neznal.

Dobrá odpověď je: tady. Dobrá odpověď je: tam. Dobrých odpovědí je víc, uměl bych přesvědčivě zdůvodnit kteroukoli. Ale mě ani nenapadne něco zdůvodňovat. Jen si tak stojím, opřený o plot, vymýšlím jména bylin... a porovnávám v duchu: Hrabě Vlastimil roztáhl křídla a nechal tu syna. Hrabětová Jana... vlastně ona už se teď jmenuje jinak. Švýcarsky. – Ach, ti světoobčané, bezstarostní Daidalové! Jak evropsky ta křídla roztáhli!

Jen my, co světoobčany nejsme, sedíme spořádaně na zadku doma a v jednom kuse někde chybíme.

Tak nevím:

šlo to povědět líp? Za okny ujíždí krajina směrem, odkud přicházím; ještě jednou si rozhovor s Janou opakuju, koukám z okna a dost se mi na světě líbí. Vždyť já úplně odvykl jezdit vlakem!

Celý den váhalo, myslím počasí, co si na večer obléct, po nebi se táhly zimničně bílé skořepinky pospájené jednotlivými tenoučkými tahy štětcem. Ale teď navečer... až je z toho jednomu horko. Půjdu se vykoupat, hned jak na chatu přijedu.

Vlezu do jezu, hlavu strčím do proudu, a když ji zase vynořím, opravdu už je vzpomínka na scénu s Janou pryč.

„Pavel tu nebyl?“ zakřičím na Petru a oklepu se jako pes.

„Byl. Už odjel.“

Ta slova jí ze rtů víc odečítám, než skutečně slyším. Přitisknu se břichem ke kůlům, voda mi špláchne do obličeje, zahluší mě a strhne do proudu. Až se vynořím, zase zatřepu hlavou.

„Proč odjel?“

Petra krčí rameny a ukazuje si na uši. Šlápne na kámen, vyhoupne se přes hranu jezu, posadí se doprostřed proudu. A já se usadím vedle ní.

„Povídám, proč odjel? Vy jste se pohádali?“

„Byla jsem na něj hnusná.“

Takovou zprávu vždycky vyslechnu s chutí. – Pavla na nás mává, taky zvednu ruku. Řeka se klikatí ve světélkujících odlescích, spoléhal jsem na ni právem: je mi dobře. Je mi už docela dobře. Ještě jednou se ohlédnou na Pavlu, která tam se dvěma mládenci bojuje nějaký vodní boj, a ptám se: „Co je to za kluky?“

Petra pokrčí rameny. „Tak. Kluci.“

„Víc mi neřekneš?“

„Ježíšmarjá, tati!“

Nejspíš neřekne. Dívám se po proudu: je málo vody na sjíždění řeky. Pár, který teď jel kolem nás, drhne dnem o kameny; napřed neochotně vystoupí on, drží v ruce láhev s vínem, pak ještě neochotněji ona... vtom jejich osvobozená loď najde vhodný proud a uplave jim i s pádly a všemi věcmi. Řeka je plná kamenů, špatně se za lodí pospíchá s tou lahví.

A já řeknu: „Volala máma.“

„Jo? A co chtěla?“

„Nevím,“ řeknu. Petra vycítí příležitost a řekne mým tónem: „Vy jste se zas pohádali? – Měl bys mít rozum. Konečně, vždyť my jsme jen ženský.“

Rozesměju se na celé kolo.

„Kam na ty cancy pořád chodíš? Vždyť ty přeci nejsi...“

„... žádná ženská?“ dopoví rychle Petra. „Vážně tomu věříš?“

Zkusím se na ni podívat téměř očima, ale stydím se. Ženská. To se mi jako snaží něco říct? Kolem nás plyne voda a odnáší slova pryč, zase se díváme jeden druhému do očí.

„Co je to za kluky? Snad nejseš na chatě s nima?“

„Tati, neboj. – On je vědec. Historik. Píše knihu o Valdštejnovi.“

„O Valdštejnovi. – No, jestli mě to mělo uklidnit... mělo mě to uklidnit?“

„Mělo.“

„Tak zatím to nepůsobí. – Který? Ten ramenatý?“

Zavrtí hlavou. „Ne. Ten druhý.“

„Ten klouček?“

„Bude mu šestnáct.“

„To určitě bude. Ale kdy?“

„Tati, nech toho. Můj nápad to nebyl.“

„Nějak ten správnej věk ne a ne trefit, co?“

„Povídám nech si to. Zase jseš strašně vtipnej.“

Ohlédne se za Pavlou, podívá se na mě, já se otočím po proudu: ten pár, co mu uplavala loď, už ji nedohoní.

Nemůžu říct, že by mi jich bylo líto. „Petra o nás ví?“ zeptám se pak Pavly u vaření. – Má na sobě, Pavlínka, jen poněkud delší tričko; sluší jí. Sluší jí moc. Takových párů mužských očí tu vidí, jak jí to sluší, a ještě se přidal její bývalý manžel. Přesněji první bývalý manžel... Pavla má, už jsme to zmiňovali, bývalých manželů víc.

Uchopím ji za lokty.

„Není to fuk? Stejně se dneska v noci provalí všechno.“

„Ona je tu s nějakým klukem?“

Pavla ustoupí o slepičí krůček, opře se o mě. „Bud’ v klidu. Jsem pořád s nima. – Prostě kolidovaly termíny. Kdybych si nebyla jistá, že to bude absolutně bez problémů, nezvala bych ho.“

„A co tu straší Walda?“

„Přijel za synem... za nevlastním synem. To je právě ten hoch, co spává s tvou dcerou.“

„Já pořád doufám, že si děláš srandu... víš, jak poplašená je moje otcovská tentononc?“

„Vím. Musí bejt něco strašnýho, jak teď trpíš... chceš z ní mít skleníkovou kytku, co se před klukama stydí převlíct si tričko?“

„Pavlo, nech toho.“

„Čeho? – Vždyť si jen dělám srandu.“

Obrátí se ke mně, vezme mě kolem krku. Dívám se jí zblízka do očí a řeknu: „Ty jsi děsná kuplířka.“

Rozesměje se, dá mi pusku, zamíchá jídlo v hrnci a olízne vařečku. „Ale dá to práci, řeknu ti. Oba jsou tak vzorný... tak zdrženlivý! – Víš co? Ty jsi takovej podvodník!“

„Jakej sakra podvodník?“

„Opovrženíhodnej podvodník. Cos jí to vykládal, hambáři, jakejs byl decentní, když jsi k nám chodil? To jsi přeci chodil za mnou!“

Stydím se. Koho by napadlo, že si takové podrobnosti vybředají... ale Pavla se nezlobí, Pavla se ke mně bez rozpaků vine a hlasitě šeptá: „Víš ty, kolikrát a jak sprostě jsem si nadávala, že jsem ji na tu pláž tenkrát vzala s náma?“

Chytne mě za ruku, naposledy olízne vařečku, položí ji a vezme do ruky kovovou tyč. Uhodí s ní do triangu, který visí nade dveřmi, a začne povykovat: „Večeře! Večeře!“

Má tak krásně pronikavý hlas, když se rozeře...

Nesvedu se ráno

nadzvednout, abych ji neprobudil; stejně spala jen jedním okem. Šedozelené kalíšky se doširoka rozevřou. „Proč nespíš?“

„Nechce se mi. Už musíš vstávat?“

„Ještě asi ne.“

„Ješ smutnej nějakej celej. – Tobě Jana něco napovídala, vid’?“

Nechce se mi mluvit, ale stejně přikývnu. Představa, že bych to v sobě nosil až do dalšího setkání, je neúnosná.

Pavla se ve spacím pytlí uvelebí pohodlněji.

„Já budu hádat, ano? Vyčetla ti... no nekoukej. S tím jsi přeci musel počítat, že se domákne.“

„Počítal jsem. Ale ne že bude zase tak hnusná. Vždyť poslední dobou se s ní dalo mluvit.“

„To naši. Naprášej jí všechno. – Neřekla ti náhodou, že Petru nemá s tebou? Řekla? Přeci tě nerozhodí tak evidentní kravina.“

„Jak tohle víš?“

„No od našich, od koho jinýho. Že se nám ale uměj postarat o zábavu. – Ještě něco říkala?“

Pavliny oči jsou veliké, plet’ hebká, ústa rudá. Její očekávání veliké. „Já to snesu, Vladimíre. Neříkala nic o naší Radce?“

Zavrtím hlavou. „Ne, o Radce ne.“

Pavla se uchechtne. „Vladimíre, nelži. Radka byla na gynekologický klinice a ona to přes naše vyčmuchala. Zbytek je ve švýcarský licenci. Chtěla prostě ublížit. – A ty se mnou mluv upřímně, moc tě prosím.“

Stydím se zase, pokolikáté už. „Jseš si tak jistá, že Radka...?“

„Proč bych nebyla? Nemá důvod nic tajit. – Lucka taky normálně přišla a řekla.“

Vyjevím se. „Lucka? Vždyť je jí sotva čtrnáct.“

„No a co? Přišla ta chvíle a ona byla zvědavá. A zamilovaná. Neměla důvod... se zdráhat. Ani mi pak nic neříct.“

Ach bože. Bože můj. Jestli se mě teď zeptá... ne, ona mi spíš sama poví. Ale já to nechci vědět, tomu se musí předejít. Skloním se nad Pavlu, položím na ni ruku; dotknout se nahé kůže funguje spolehlivě. Obejmeme se, není vyhnutí. Ringo, který celou dobu ležel vedle nás, vstane. Kýchne a vrazí mi svůj ledový čumák do ucha.

„Nech toho,“ řeknu smířlivě. Pavla má oči zavřené, hlavu otočenou na stranu. Zašeptá: „Ty mě zase zlobíš, víd?“

Chtěl bych říct: Ono se tomu dneska říká zlobit? Ale nemůžu, Ringo pořád doráží. Zvednu k němu hlavu a spatřím naši Petru, jak se na mě bez úsměvu dívá, v ruce drží náramkové hodinky... prstem poklepává na jejich sklíčko. Můj anděl mě zve, musím jít.

Petra váhá, pak přeci jen přistoupí. „Promiň,“ řekne, a já zřetelně cítím, jak Pavliným tělem proběhne tlumený záchvěv, „ale říkals...“

„To je v pořádku. Dík.“

„Petrušo?“ promluví Pavla se zavřenýma očima. „Nepodívala by ses... někde musí bejt moje košile.“

„Máš ji uvnitř,“ řekne Petra a vstane, odchází pro ni. Pavliny oči se otevrou. – Tu ruku, co nebyla pod jejími zády, mám plnou vlhkosti. Má láska mě chytne a zašeptá: „Otři se o mě. Já se pak vykoupu.“

Na úplný závěr milostné příhody je to dobrý motiv, takový nerudovský. Pavla se nadzvedne na lokti, ohlédne se k chatě a hubuje. Tíše a vlídně, zato s majetnickým gustem.

„No nekoukej. – Hlavně to, prosím tě, neotři do spacáku.“

Ruka váhá. Použít tu krásnou ženu jako hadr?

Nedá se nic dělat, musíme vstávat. Život na nás nepočká. Ráno pozdního léta převaluje nad námi nízký opar, slunci se zatím nechce ho rozhrnout. Je líné. A já jsem taky líný. Nevím, jak jinak to nazvat. Vždycky jsem se přesouval z místa na místo a odevšad mě něco hnalo dál. Odsud mě nežene nic. Přitom je nejvyšší čas jít.

Vyprovázejí mě, brouzdají po travnatém pažitě. Každé pusy na tvář, nic víc, ale když se konečně odtrhnu a ujdu prvních pár kroků, příběh-

ne si ještě pro pohlázení Ringo. Skloním se k němu, prohrábnu mu kožich a zaslechnu očekávané tlumené vrčení. Obě noční košile se drží za ruce a pozorují nás. Ringo mě vyzývá: nikam nechod’.

Poplácám ho po hrudi; duní srozumitelně jako basový buben. Měl bych tě poslechnout, věrný pse ovčáku. Nejraději bych tu sedl na zem a nemyslel na nic, čas by se zastavil, všechno by se zastavilo. Jak se na mě Petra dívala... co to měla celou dobu v očích?

Vyhlédnu z okna:

modré volvo tam pořád ještě stojí. Za volantem sedí sličná černo-vláška a z vozu vystupuje chlapík, mnohem méně přitažlivý; právě na toho čekám. Otevírá zavazadlový prostor...

„Co je? Co jsi zmlknul?“ řekne do sluchátka Jana.

„Nic. Koukám z okna. – My o vlku...“

„Tafra t’afra. – A já tam zas nejsem.“

„Jano, já budu muset jít.“

„Počkej ještě! Je sám?“

„Není. Přivezla ho nějaká kočka.“

„Já slyším naději v tvém hlase. Myslíš, že on s tou kočkou něco má?“

„Jsi vadná? Jak to mám vědět?“

„To se přeci pozná na první pohled. – Kdybych tě se ségrou potkala na ulici...“

„Jano! – Já jdu. Hádají se... vypadají, že se hádají.“

„A jejdá. To by neměli. Že by nevěděla, za kým ho k tobě veze?“

„Já nevím, holka. Tyhle techniky máme každé jiný. On ty své se mnou nekonzultuje.“

Jana se rozchechtá. „Radši běž. Já ještě zavolám.“

Položím sluchátko a přistoupím k oknu. Pavel už vleče k naší bran-ce nadité tašky. Slyším je dobře, hlasy se po zahradě pěkně nesou. „Je to žačka vaší ženy.“

„Nejsem ženatej, láska moje.“

Pootevřu si okno, abych slyšel ještě líp.

„Co tomu říká tat’ka?“ řekne modré volvo.

„Fakt tě to zajímá? Já ho zavolám.“

Tak to by už stačilo. V rychlosti nazuju pantofle, vyjdu na schody a mlaskavě sbíhám za nimi. Slyším, jak volvo startuje, Pavel zamává, dívku si pečlivěji prohlédnout nestačím. Vytočí okénko nahoru a zatůruje tak silně, až se jí ve smyku protočí kola.

„Tvoje žena?“ řeknu kousavě, když beru tašku za druhé ucho.

„Jo,“ odsekne. – Vždyť já ho nakonec i chápu, nemravu nemravného. Komu co bude vykládat, proč? Pod schody si divadelně povzdychnu: „Ach jo. Vlastně proč ne, že jo?“

Čímž řeknu všechno podstatné za něj. Jenže Pavel, místo aby počkal, jestli téma třeba neumlkne samo od sebe, začne hnusně řvát: „Víš moc dobře, vole, kdo je moje žena.“

„Co na mě hulákáš?“

„Já nehulákám.“

„Je tvý ženě dost podobná, všiml sis? – No tak jsem se splet, nevztekej se! Jak to, člověče, děláš? To je ukecáváš nebo co?“

Pavel sevře pěsti. Tak bych mu s chutí dal jednu do zubů. Dáme materiál na zem a začneme se rvát? – Proč prostě nevyložil, nenasedl zpátky do vozu, neobjal tu dívku omluvně kolem ramen? Kdyby si ji zkoušel usmířit, jak já bych mu držel palce!

Za chvíli přijede Pavla, mohli bychom mít pro sebe chvílku. Vypadni, nápadníku! Dej se do běhu, dohoň ten modrý vůz a zastav ho, udýchaně se nakláněj dovnitř a mluv, mluv! Říkej, jak jí to sluší!

„Hrome, tohle vyšlo krásně,“

zakleju decentně a proběhnu palcem listy. Rozevřu brožuru uprostřed, zálibně přičichnu a zachytím přitom Pavlín pohled. Neznatelně pokrčím rameny. – Nemůžu se od brožurky odtrhnout a laskám se s ní milenecky, obhlížím ji ze všech stran. – Ale nejde z mé strany jen o lásku ke knihám. To bych nebyl upřímný.

Nemá sem lézt. Chodím já jemu za dcerou? Pravda, té je teprve deset nebo kolik. „Poslyš, tuhle vem s sebou,“ podávám mu výtisk, do kterého jsem vložil papírek. „Dáš ji Marii.“

Oba vzhlednou. Čekal bych, že se Pavla třeba trochu zamračí, ale ona nic. Pavel mi knížkou zamává před očima, místo aby ji vzal a hned skromně odešel. Vůbec nic nechápe – vůbec nic!

„K čemu vám ještě je takovej senilní dědek?“

„Copak že tě stařeček tolik dráždí?“ pravím já.

Pavel se div nezalkne, jak téma prožívá. „Dráždí. Cokoliv dneska napíše, je braný jako literární fakt. I sebesenilnější žvásty.“

„Já vám rozumím,“ usmívá se má přitažlivá milostnice; ne, vážně: k čemu je dobrý tento rozhovor? A jak dlouho ještě potrvá? Jestli jsi, lásko, přišla kvůli tomu, nač právě myslím, musíš vidět, že naše vyhlídky jsou pramalé. Tak se aspoň neusmívej.

„Rozumím vám. Ale tak to prostě je.“

„Vždyť on už je naprosto mimo mísu. Být autor přece není sinekura za zaslужy. A na věky.“

„Neříkám, že je to spravedlivý,“ povídá Pavla; proti naší přesile nemáš, hochu, šanci. „Ale je to tak, a čím dál víc bude. – Nebo byste radši nějakou komis, která bude líp než kdo jinej vědět, co je a co není umělecký?“

Hovoří přesvědčivě a já se na ni dívám. Má na sobě přiléhavý kalhotový kostým a jemnou světlemodrou blůzu. Pod blůzou má... to sem nepatří. Místo toho probíráme s mírně obstarožním nápadníkem mé dcery věci, které jsou úplně jasné. A hlavně teď nedůležité. – Jak by se tvářil, kdybych mu řekl: Nechceš vypadnout? My zase nemáme tolik příležitostí.

„Já bych už asi měla jít,“ řekne Pavla. Oba se k ní otočíme a ona se chystá vstát. Krátké smutné sdělení, které si očima vyměníme, Pavel nezaznamená. Ne, lásko má, opravdu ho nemůžu vyhodit.

Leda by se dovtípil sám. I to mě rozčiluje, jak se dívá na Pavlu. Rozčilují mě oba, přestože jsem dospělý a rozumný a vím, že rozčilovat se je dětinské a ponižující a ničemu se tím nepomůže.

Vtom zazvoní telefon. Pavla se nadvzdne, bez sebemenších rozpaků si aparát přestěhuje na klín a zdvihne sluchátko. Svráští čelo, koukne na Pavla a zakryje telefon rukou. „Jestli prej jste tady,“ šeptá hlasitě, a on se po krátkém zaváhání pro sluchátko natáhne.

„Okamžik, předám,“ řekne Pavla a podá mu celý aparát; všichni slyšíme, jak volající zavěsil. Pavel jen chvíli naslouchá, pak položí sluchátko a řekne: „Tohle mělo bejt co?“

„Byl to mladej hlas,“ řekne ustaraně Pavla.

„Není to nákej žárlivec žárlivá?“ napadne mě.

„Nemá důvod žárlit,“ namítne Pavel, a Pavla: „Třeba to ale neví.“

Příhodný čas a místo, má milovaná,

proč nesejdou se nikdy pospolu?

Nejsem si jistý, ale tohle je myslím Browning. Robert Browning. Příště se nemusíš tolik strojit; celibát v mojí duši nadělal díry, kterými táhne dovnitř existenciální mráz. Což nezmizelo a trvá; jistě, navenek musím být taky tátou, švagrem, strýcem, zetěm...

„Proč jsi nikdy nic pořádného nepodnikl s tím jejím tenisem?“ řekne Pavel. Asi aby zamluvil, že jsem ho už podesáté přistihl, jak vyhlíží k zahradní brance.

„A co, ty vole?“ odseknu nečekaně hrubě. – Snad má hrubost souvisí i s tím, že Pavla už tady není. Když se zvedla, zadoufal jsem ještě, že se sebere a půjde on. Ostatní by pak bylo dílem několika okamžiků... jenže Pavel si umínil dočkat se mé dcery.

„Všichni tyhle ti šampióni jsou nebezpečný zrůdy. Nechce se mi za nima Petru pouštět, a mít z ní pak doma něco podobného.“

„A jestli by to ráda zkusila?“

„Ona ti něco říkala?“ zeptám se, do očí se mu nedívám. – Zato on si mě prohlíží. Vypadám, nebo lépe řečeno snažím se vypadat, jako bych tuto otázku položil jen tak. A on chápe, jak mi je; oni totiž spisovatelé pořád něco chápou. Nebo si myslí, že chápou. Nebo si jen říkají, že chápou, a ve skutečnosti je to, zda chápou nebo nechápou, nebere.

„Ty to s ní myslíš vážně?“ řeknu konečně naplno.

„Jak – vážně?“

„Myslím vážně. Jako chlap se ženskou.“

„Jestli nám chceš zakázat, abysme se vídali...“

„Nejsem blb,“ zabručím. Možná to byl od něj jen lišácký trik, a když si to uvědomím, vykypím znovu: „Tak se starej! – Opatř jí trenéra. Sežeň sponzora. Protlač ji na rakouský a jugoslávský satelity. Domluv jí slušného debila. Vyždímej ze svazu peníze... prachy, kamaráde, prachy, známosti a styky. Přesně to, co nemáš, zrovna jako já. Takže nad nikým neohrnuj nos, a chlastej.“

„Nikdo nad tebou neohrnuje nos. Ty sám ohrnuješ nos nad lidma, který něco dokázali.“

„Ty lidi,“ přeruším ho dotčeně, „ty lidi, co podle tebe něco dokázali, jsou jen viditelný vrcholky ohromný pyramidy konexí a peněz, který pod ně ze všech stran serou. Nic víc.“

„Všichni ne.“

„Až na výjimky úplně všichni. Jakýkoli soupeření s nima je nerovnej boj. – Já mám jiný starosti. A Petra je bude mít se mnou.“

„Jiný starosti máme všichni.“

„Neuraž se, ale teď nevíš, o čem mluvíš. Ty ses šťastně rozvedl. Máš svou rodinu i svůj klid, a vytěžil jsi z toho pěknou knížku. Já nemůžu dělat nic z toho, co bych chtěl; aby se tchán s tchyní nenakrklí zbytečně moc. On jim totiž tenhle ten barák patří. – My s Petrou můžeme být rádi, že vůbec tento.“

Nechce se mi, jak už pozvedám láhev k ústům, hledat přesnější formulaci. Loknu si jednou, podruhé. Potřetí. Připíjíme lidem, kteří dobrovolně přijali místo na okraji společnosti, aby mohli dělat, čím doufali změnit svět. – Jenomže svět, jak má ve zvyku, mění je.

„Vyrazit vás odsud nemůžou.“

Odervu si láhev od úst s nanejvýš žalostným mlasknutím. „To by ses divil,“ otru si rty a drobně říhnu, „co všechno můžou. I teďka! Dělá jim zahradníka, zedníka i údržbáře. A nedá se říct ani popel, poněvadž jak mi jednou dají soudní výpověď, a oni tím vyhrožují v jednom kuse...“

„Museli by ti nabídnout náhradní kvartýr,“ namítne.

„Jenže na obvodě volný byty jsou,“ zakroutím hlavou. „Kdybys je viděl...“

A on zmlkne.

„Já vím,“ povzdychne si potom.

„Možná víš,“ říkám zase poněkud stroze, „možná nevíš. Každopádně ti nehrozí, že bys tam šel bydlet.“

„To se nikdy nedá říct na sto procent,“ pokrčí rameny. „Já už totiž soudní výpověď mám.“

Zazvoní telefon, a není dámské obsluhy, aby se ho ujala za nás. Sotva zaslechnu Janin hlas, napadne mě, že stačilo málo a byla by se dovolala své sestry. Komu by vadilo, kdyby si o tom pomyslela to jediné správné?

„Pospíchám, Jano,“ řeknu.

„No jo, pořád. – Tak co ta naše nová? Je pěkná?“

„Je to krasavice,“ řeknu a dívám se po Pavlovi. „Jako ta nejhezčí knížka: modřej přebal přes něžně bílý stránky. Jano, čau.“

„Počkej! Já nevěděla, že ty jseš ke všemu i básník.“

„K čemu všemu? – Ne, radši mi to neříkej. Jano, zavolej jindy.“

„Kdy na mě budeš mít chvíli čas?“

A ze sluchátka se ozve klapnutí. Takový obyčejný středoevropský rozhovor konce druhého tisíciletí... rozhovor rodičů o nápadníkovi jejich dcery. – Ono se dnes už neříká nápadník, spíš přítel; je to takové dospěle usedlé. A zodpovědné.

„Jaký je to bez ní?“ řekne Pavel najednou.

„Bez koho jako?“ zvednu nechápavě hlavu a hned se zastydím za to, nač jsem právě myslel. „Myslíš jako konkrétně bez ní? – Nebo bez ženský? To si snad my dva nemusíme popisovat?!“

„U mě je to jinak. Já mám Andreu denně na očích.“

Nejradši bych ho uškrtil. – Místo aby chápavě vypadl, když za mnou přišla dámská návštěva, bude se mě teď vyptávat, jaké to je, když člověku něco chybí?

„Vidím, s kým se stýká,“ praví důrazněji.

„Tebe ještě zajímaj takovýhle věci?“

„Je lepší lhát sám sobě, že nezajímají?“

A já zvednu obočí. „Není nejlepší nic nevědět? – Slyšels vtip, jak přijde chlap na policii nahlásit zmizení vlastní ženy a policista chce popis: Je těsně před důchodem, vysoká asi metr padesát, krapet přítloustlá, řídký vlasy, dioptrický brejle, pod nosem jí raší knír, kulhá na pravou nohu a dost chlastá... víte co? Nikoho nehledejte.“

Vtip nás nerozesměje. „Proč jsi Petře nepřivedl macechu?“

„Slíbil jsem, že to neudělám,“ vysvětlím prostě. Chtěl bych ho urazit, nebo možná trochu zabít, a až by byl trochu mrtvý, třeba by se mi trochu ulevilo.

„Ona je dál než jiný v jejím věku. A je to tvoje vina, Vladimíre. Vina. Ne zásluha.“

Asi čekal, že mu tady skočím do řeči a začnu se hádat, jenže já na něj jen bez hnutí civím a z tváře mi nejde rozeznat nic.

„Mnohem dál,“ ujist'uje sám sebe. „Takže je celkem přirozený, že zkouší něco...“

„Zkouší?“

„Ano. Jen zkouší. O nic jinýho nejde.“

„Hm,“ zamručím, „asi by mě způsob, jak uvažuješ, měl uklidňovat. Ale neuklidňuje. Vy jste se zas pohádali?“

„Ona něco říkala?“

Znovu ztichneme. Chtěl bych mít sílu přímo říct: „Spal jsi s ní?“

Jenže tu sílu nemám, a to je ještě otázka, jestli by mi řekl pravdu. – Nebo bych mohl říct: „Jak bude tobě, až ti začnu píchat dceru?“ Jeho dcerce je, už jsme si říkali, málo; asi by mi usekl hlavu.

Což by byl vhodný konec všeho.

„Třeba je to patetický nesmysl,“ vysloví se po chvíli. „Ale já od ní nechci... nic brát. Jen jí něco dát. Teda jestli mám co.“

Já mu rozumím. Rozumím. On ty otázky, které nedovedu položit nahlas, i tak slyší. Chce, abych věděl, že je slyší. A chce mi na ně taktně odpovědět, ale já o žádnou jeho odpověď nestojím.

Stojím jen o to, aby ji nechal na pokoji.

„Promiň, ale tohle už zní vyložene směšně.“

„Já vím... já vím. Já vím. Ty bys to uměl líp?“

Nakonec se našeho kvítečku

přeci jen dočkáme. Dávno se na příjezdové cestě rozžaly bledě kulaté lampy a travnatá alej změkla těžkými stíny, když před naší brankou neslyšně zabrzdí další elegantní vůz. Vystoupí z něj Petra a oba čekáme, zda se ještě nakloní dovnitř: stalo se. Pohlédneme jeden na druhého. Slovesný umělec trpí, jeho maso se škvíří v ohni pochyb, jistě nás tím brzy umělecky obohatí. – Co to je, co nutí slovesné umělce sedat ke stolu, vyhlížet z okna, jak smutně opadávají stromy, přeseďávat z půlky na půlku, ohryzávat tužku a nakonec si poznamenat *Ten list tě, Bože, nemusí prosit o nic. Dal jsi mu růst a on to nepokazil...*

Neuměl bych to líp, kamaráde. Neuměl. Asi bych se ani nepokoušel. Připadá mi, že je tu kolem víc a rozumnější práce, než motat hlavy dcerám přátel a psát vkusné a talentované knížky zdánlivě o něčem jiném.

Jednou jsem cosi hledal, s pocitem provinění otevřel šuplík Petřina stolu. Pak druhý. Krámovat dceři ve věcech! Po všech těch letech, kdy jí šuplata prohrabávali státní lupiči, zúčastňuje se i otec a má přitom pocity opravdu smíšené.

První sešit byl nadepsaný Matematika pro nultý ročník. – Chystáš se studovat matematiku, dceru? Ty, která zkoušíš každý sport a všechny zvládáš; která ráda uklízíš, poněvadž se ti líbí vidět za sebou hotovou

práci; která máš, a je to moje vina, mín hadříků než tvoje vrstevnice, ale zato ti sluší cokoli, co na sebe vezmeš? Chceš zabloudit v čisté říši čísel a pátrat tam po absolutní nule? Nebo je to dávná kamufláž, pro případ domovní prohlídky?

I když nám už prohlídky nedělají; momentálně jsme v situaci, kdy o ně prokurátora žádám já. Zalistoval jsem sešitem a vyklouzly fotky, temně modrostříbrné: Petra s Hankou Benešovou na úchvatně nasvíceném přírodním kluzišti krouží krasobruslařské figury. Ovšem musel tam být i někdo, kdo zmáčkl spoušť.

Zmáčkl ji včas. Velice pěkná holka, tahle Hana.

Ono se tomu dnes říká bruslit? ptal jsem se, Petra se urazila a byla v právu. Brusle na nohou má. Raději jsem dal fotky zpátky a sešit zavřel, ale zavřený jsem ho taky nedokázal nechat. Vždycky je to silnější než já, a já bych přitom tak potřeboval být silný! Co udělám? Zavrtěl jsem se, přesedl z jedné půlky na druhou. Možná je tohle to jediné, co umíme.

Svět se mění. My se měníme. Náš čas se mění. Taková byla doba, ale přes všechnu snahu bude taková dál. Určitě se stanou věci, které jsme si nepřáli, přestože jsme spoléhali, že se jednou všechno změní. – Listuju v sešitě a má dcera na jeho stránkách dodává: „Dívám se, rodičové, jak moc jste vyvedený z míry...“

Bojím se o ni.

Já přeci vím, že hlavní jsem nějak udělal a nemůžu nad ní donekonečna. Myslím bdít. Žije, brouká si u toho, setkávají se v ní dějiny velké a malé; mně moje sudičky život protkaly dvěma sestrami a už to tak zůstane; i Petře bude brzy slušet, až se v kanceláři skloní nad listiny. Kdo tam s ní bude stát a dívat se?

Určitě někdo, kdo je úplně jiný než ostatní.

Neměl bych, ale bojím se. Jednou jsem řekl Pavlovi: „Víš, hochu, ono bejt táta je taková dost sranda. Můžeš si to užít na hromadu způsobů. Teprv když to spadne celý a je z tebe i máma...“

S kým mluvím, ten mi můj strach rozmlouvá. Potkal jsem Marii, jak o ní před chvílí byla zmínka, měli jsme na škole poklesek... zatáhl jsem ji na sklenku, nebo ona mě zatáhla? Je to jedno. – Začala o kultuře:

„Mně se to líbilo... nebo ne? Ne, nelíbilo, i když místy jo, ono je to docela vtipné, že by nechtěně? Tak já ti nevím: výjimečný film, ale fakt debilní...“

Takhle ona mluví. Byla ráda, že mě vidí, věděla o mně stokrát víc než já o ní; to by správně mělo být obráceně. Vyšlo taky najevo, že ona je Pavlova sousedka a nejlepší kamarádka jeho bývalé, třídní profesorky naší Petry. Krom všeho zajímavého, co o nich vyslepičila, snažila se, docela dost se snažila dát najevo... říkala mi to ne slovy, nýbrž úsměvem, její úsměv má mnoho podob, říkala mi to očima, prsty, kterými si hrála s vlasy, občasným pohledem sobě do výstřihu. Všechno bylo úplně jasné.

Žvatlala o Pavlovi jako zamilovaná sextánka. Co v sobě ten sakramentský chlap má, že si kvůli němu koukají ženské pod šaty? Chtěl bych to taky mít?

Už dávno máme na zahradě

zase jinovatku. Starouškové chodí, opatrně našlapují, prominentní sachisté vyjíždějí a nevracejí se; ačkoli můj oblíbený jmenovec se teď určitě objeví... takhle decentně já ve vyprávění pomínu převrat, na jehož chvíli jsme čekali tak dlouho?

Ne, opravdu ze mě nedostanete slovo revoluce.

Má bývalá chce jít se mnou na pivo a na polívku... revoluce ne, ale společenský pohyb způsobil, že přijet se podívat by doopravdy mohla. – Slovo dalo slovo, ona přijela a chodili jsme všude. Prošli jsme se po Praze, postáli pod Melantrichem... Praha sametová.

Slušelo jí to, myslím Janě. Zažil jsem už exulanty, kteří se vrátili a pořád ohlíželi, měli strach; Jana chodí a žije. Dívá se, pozoruje, strach nemá. Vnímá nadšení kolem a nevyjadřuje se k němu. Co je mezi mnou a Pavlou, rozpoznala snadno; trochu nám přeje a trochu by nás ráda zabíla.

Představil jsem jí Pavla. V sametových dnech u nás řídil malou revoluční tiskárnu, udělal obrovský kus práce... Janě se pochopitelně líbil (Pavle se taky líbí), studovala ho, vyptávala se, nakonec mi svěřila, jak si vůbec není jistá, že s Petrou „srkají z poháru rozkoše“. (Však ani Pavla si jistá není.) – Záleží na tom, krucinál?

Sešli jsme se v hospodě, Jana měla na svou první Prahu spočítané hodiny a chtěla stihnout co nejvíc. S představováním se nemuselo spěchat, ale se zrovna logisticky hodilo a my tu příležitost brali jako pokyn osudu. – Seděli jsme kolem stolu: má bývalá žena, má současná milenka a nápadník naší dcery, bývalý manžel její třídní učitelky... Jana, bestie, vypravovala o Bedřichovi, o rodinném obědě; dusili jsme se smíchem, jak jsme tam seděli kolem stolu, vtom Pavel rozhodil rukama: „Dobry, ale kde je teda ta kachna?“

Petru jsme z první návštěvy vynechali. Po dlouhém váhání. Jana smutnila, ale chápala, Pavla mi opatrnost vyčetla, Pavel slíbil, že se slovem nezmíní.

Když měla pro mě Jana přijet, stál jsem s hrnkem kafe na schodech a koukal k aleji. Z níž dřív nebo později zasvitnou dvě zářivá světla jako oči budoucnosti; kolikrát jsem si v uplynulých letech takovou chvíli představoval, kolikrát jsem neřekl jediné slovo!

Už je to pryč. Ne, nejsem dojatý. Neříkám, že nedokážu nic cítit; jen se v tom nějak nevyznám. Trochu mi rozkvetl život: změnilo se moje pracovní zařazení i nasazení. Pohlavní život je nepoměrně bohatší než předpřevratový, ale dá se to připsat na vrub převratu?

Jediné slovo! – Neřeknu nic asi ani dnes.

Odejít
Té nejkrásnější
Odejít II

Orfeus & Dido
Orfeus & Dido, doslov
Soumrak na náš rod
Anna H.
Ze života pospolitého hmyzu
Ještě jednou Odejít

Od budovy na bránu

bylo třiatřicet kroků prosluněného nádvoří. – Naivnější z nás si ty kroky představovali jako cestu ke svobodě, ale každému nakonec došlo, že klamal sám sebe. Měl jsem tisíc důvodů, proč odsud spěchat; jenže to, co mě čekalo, mohlo být daleko horší. Šel jsem pomaleji a pomaleji, třicet kroků je ovšem jen třicet kroků. Na bráně si mě prohlíželi s porozuměním, nejspíš něco podobného neviděli poprvé.

Budme hned od začátku upřímní: já jsem se bál.

* * *

Bylo už o podobných chvílích vysloveno leccos a nemyslím, že někdo z předřečníků vědomě lhal. – Zasalutovali, odemkli, hned za mnou pečlivě zamykali. To za tím zvukem jsem se napůl otočil. Napadlo mě zabouchat a říct, ať mě vezmou zpátky.

Budme upřímní: ve skutečnosti mě to nenapadlo. Jen jsem se, jde mi o ten pohyb, ohlédl. Mou kapsu žádné klíče netížily; žádné tlačítko od zvonku si nepřálo, abych naň přitiskl svůj prst. Žádná práce nepřahla po mé síle a zručnosti, žádná oddaná duše se neupínala ke dnešnímu datu. – Svoboda není jednoduchý statek a já se naučil žít bez něj.

* * *

Budme upřímnější: klíče mou kapsu tížily. Mohl jsem se rozjet do Medvědí, jinak to ani dopadnout nemohlo. S odpojenou elektřinou a nefungujícím čerpadlem bylo Medvědí přístřeší skrovné, víceméně však pořád moje... sem tektonické posuny doby nedosáhly. Uvědomoval jsem si dobře, že jsem svým způsobem boháč; z těch, které tu zanechávám, málokdo po výkonu odjede do svého Medvědí. – Měl jsem kam jít, nechťelo se mi tam. Nevysvětluje se to snadno.

Jenže nebudu zřejmě dělat jen věci, do kterých se mi chce. Zvláště jde-li o věci nerozumné. Byl bych chtěl vidět Helenu, což se ode mě nejspíš čekalo a byly připraveny protiakce; chtít vidět Helenu rozhodně rozumné nebylo. Rozumné bude jet do Medvědí, zažádat o zapojení té elektřiny. Stírat prach, opravit, co opravit umím, před večerem si zaplavat na Zálivu, ohřívat na kamnech guláš z konzervy a večer při svíčke probírat písemnosti a fotografie.

Pokud tam ještě nějaké jsou.

Další nerozumná věc: byl bych se chtěl vidět s Evou, a byl bych se s ní chtěl nejen vidět. Byl bych se jí chtěl dotknout, zlehka a opatrně. Mluvit s ní. Usmát se na ni. Byl bych chtěl vedle ní stát u pracovního stolu. Jistě se nikdo nediví, že mě napadají dívčí jména, když konečně stojím před branami... před branami instituce, která se tak pečlivě zamývá.

Existují však touhy, na jejichž naplnění lidský důmysl zatím nestačí. Když už se v upřímnosti motám ode zdi ke zdi jako opilý, řekněme si taky, že v mých touhách chybělo, co by se dalo očekávat hlavně: mužská žádost.

* * *

Byl jsem svobodný člověk, a svoboda se v prvních okamžicích jevila jako výkon dalšího trestu. Takže jsem stál na parkovišti a přesvědčoval sám sebe, že nikam nespěchám a že není nic proti ničemu, když stojím a rozhlížím se a přeci jen tak trochu vypadám, jako že nemám kam jít.

Z malého nissanu na parkovišti vystoupila žena, zabouchla dvířka, ale nezamykala je. Opřela se o auto a dívala se, jak se na ni dívám. Bylo to zajímavé, byl to můj první děj, pohyb v zorném poli... a jak jsem tu ženu pozoroval, napadalo mě cosi. Byl jsem si dokonce čím dál jistější.

Eva už nežije – a Helena to taky nebyla. Žena měla světlé hnědé vlasy. Udělal jsem dva kroky, ale na kraji silnice jsem se zastavil, položil tašku na zem. Bušilo mi srdce.

Když u mě bílý nissan zabrzdil a paní Julie vystoupila, opět měla ten světlý kostýmek, obšíváný zlatou nití. A do něj nachovou blůzku. Blůzka ladila s čalouněním vozidla. – Pod něžným alabastrem skrývá se výbuch purpurové vášně, řekl jsem, když jsem ji takhle oblečenou viděl poprvé... první věta, kterou jsem jí kdy řekl, a hned tak hrozná!

Vezli jsme tenkrát s Evou náklad do vily, kde se v přístavku rodila knihárna, paní Julie nám otevírala vrata... Vy jste pan Hartl, že? odpověděla mi se sklopenýma očima, a špičkou střevíčku rozhrábla kamínky na pečlivě sypané příjezdové cestě. Nebylo divu, že to řekla; má pověst mě tu a tam předeběhne.

Manžel volal, že se s dcerkou stavíte. – Pardon, vmísila se Eva, já nejsem dcera pana Hartla. Vzala mě za ruku, já polkl, paní Julie přijala ty informace statečně.

I to je přeci hezké, pravila...

„Potřebujete někam zavézt?“ promluvila paní Julie dnes. Byla o šest let starší než v té vzpomínce; jí to na půvabu spíš přidávalo. Pokrčil jsem rameny, ale muselo se i nahlas odpovédět.

„Vy jste sem přijela za mnou?“

První krok měl jsem za sebou, žádné zvířecí zvuky ze mě nevyšly... tři roky jsem se ženou nepromluvil jediné slovo!

„Za vámi. – Tak kam vás mám vzít?“

Pokrčil jsem rameny ještě jednou. Možná se mi to zdálo vhodně ležerní.

„Asi do Medvědí, ne?“

„Vám se tam chce?“ pokračovala ve výslechu.

„Nevím.“

„Byl byste třeba... teď rád sám.“

„Ne,“ odpovéděl jsem okamžitě; to je takové literárně společenské klišé, že v mé situaci by člověk rád odstoupil do ústraní a v poklidu hledal nový směr a cíl. – Odpovéděl jsem tak rychle, až to znělo málem jako odseknutí, a ještě ke všemu jsem sjel očima dolů. Ten pohled musíme vyhodnotit jako jednoznačně kriminální záležitost, ale uvnitř byl Hartl pořád jako beránek.

„Máte s někým něco domluveno?“

„Ne,“ pravil jsem. Už jsem se jí zase díval do očí. Paní Julie si dávala záležet, aby se v jejím výrazu nezměnilo vůbec nic.

„Souhlasil byste, aby vaše první jídlo po návratu byl zajíc na smetaně?“

Zajíc na smetaně! – Tedy ne guláš z konzervy?

„S brusinkama?“ plácl jsem ohromeně.

„A s citronem a se šlehačkou.“

Roztáhl jsem ústa v slabomyslném úsměvu žrouta, a udělal jsem: „Vy mi podstrojujete, mistrová?!“ – Rozesmála se, chválabohu. Další malé vítězství: po letech vtip, a ženy se mu smějí!

„Jste se nejspíš moc nezměnil, vidíte?“

Zvedl jsem tašku ze země. „A to je dobře nebo špatně?“

Dodnes jsem vděčný, že vše proběhlo právě takhle; žádné „Vítejte zpátky“, žádné vypytování, žádné ujišťování, že to mám za sebou... žádné: „Život jde dál.“

Ale: kam pojedeme, co k obědu. – Kde se tu Julie vzala, nevěděl jsem. Nasedli jsme, rozjeli se, jenže po dvaceti kilometrech jsem musel

poprosit, aby zastavila. A zvracel jsem u silnice v ponižujícím záchvatu nevolnosti.

* * *

Nedalo se čekat, že se světu za branami instituce přizpůsobím nějakým pokusným šprýmem. – Po obědě jsem hostitelku poprosil, jestli bych nemohl zajít na dílnu, a ona, místo aby šla se mnou, mi jen beze slova podala klíč. Asi tušila, že zážitek bude mohutný. Jenže já se rozbrečel, až když pak přišla s kávou a bábovkou. Dokonce až když jsem se té kávy napil. Se stavem myslí to nemělo společného nic; tělo se chovalo, jak samo chtělo.

Naproti tomu přístavek, kde jsme s Evou jeden čas přespávali, se mnou nic drastického neprovedl. Bude znít hrozně, když řeknu, že tam se mnou Julie strávila hned první noc, vysvětlení je prosté: křičel jsem ze spaní na celý dům, a když Julie přiběhla, zase plakal. Uvařili jsme čaj a povídali o tom, proč jsem křičel.

Franta Kondr, Juliin manžel, zatím do vypravování nespěchá. Co by si pomyslel, kdyby nás našel? – Následující noc jsem Julii hledal po domě, když jsem se křikem probudil...

Připadal jsem si hloupě, jako nesvéprávný.

* * *

Měla před dvěma lety rakovinu prsu a museli ji operovat. Když o tom k dalšímu nočnímu čaji vyprávěla, neplakala. Je silnější než já, nebo možná míň poničená? Byl bych ji přitiskl k sobě a pohladil, jenže i bez toho byla naše situace na pováženou: noc, vdaná žena, čaj a matné povědomí, že se některé věci nedělají.

Ráno jsem potichu vstal a šel si zaplavat. Noční hrůzy se rozpouštěly ve vodě a znovu překvapovalo, jak o mě osud znenadání pečuje. Proč? – Když jsem se vrátil do přístavku, přivítaly mě Juliiny otevřené oči a já jí beze slova dal pusu na tvář.

Další večery jsme chodili rovnou ke mně, s náměsíčnou samozřejmostí. Žádné dotyky, tělesné touhy nadále mimo pořad. Krom toho, že se některé věci nedělají, mě napadlo, jestli se na ně třeba nečeká. Jednou se brzy ráno dostavil Franta, já naštěstí nespál, a buďme upřímní: jak Julie rychle proklouzla po zadním schodišti k sobě, to přeci jen vypadalo trochu jako ze Šamberka.

Mé dny se ale neskládaly jen z nocí. Zkusil jsem pustit stroje, poněvadž si mě tu nechají. – Pan mistr a jeho pracovní kredit je ovšem minulost, budu muset začít úplně od začátku. Že prý si užiju své, povídala Julie.

Budme upřímní: toho jsem se nebál.

* * *

A taky jsem si užil, do sytosti. Na dílně byly samé ženy a dívky, jako kdysi v planografii... odtamtud Frantu Kondra, který v podniku dělal náměstka, znám. Nejstarší bylo devětadvacet, nejmladší devatenáct, počovaly jedna jako druhá.

Nechaly mě zametat dílnu. Posílaly na nákup, já s úsměvem chodil. Začínaly přepočítávat práci, kterou jsem vykazoval, poněvadž jim nešlo do hlavy, že by si to, co ony tak dobře umí, někdo osvojil za dva dny. Mladší holky se mi po straně dívaly na ruce a zkoušely napodobovat, krásná a důležitá mistrová se mračila čím dál víc. Čas jejího panování spěl k málo důstojnému konci; možná to dosud nevěděla, určité to ani vědět nechtěla.

Nad ránem mě pořád trápivaly noční můry: choval jsem se tišeji, ale stejně jsem se neprobouzel sám. Vyprosil jsem si dovolení chodit do bazénu na zahradu... zase taková literární řeč! O nic jsem přeci neprosil. – Julie sedávala na okraji s nohama ve vodě, hovořila, občas si odhodila vlasy z tváře; dva dny jsem sbíral odvahu, a pak jsem ji chytil za ruku a stáhl k sobě. Ta ječela!

A zároveň se smála a cákala po mně plnými hrstmi.

* * *

Ve středu odpoledne jsme sestavili pigpongový stůl a hráli jsme. Budme upřímní: měl jsem hlavně dobrou vůli obětovat se rozptýlení hostitelky; v minulých letech se Hartl něco nasportoval! Ale ukázalo se, že víc než patnáct míčků v setu nedokáže proti Julii uhrát. Nemilosrdně mě honila ze strany na stranu a nic z toho, co Hartl v instituci pochytil od lepších hráčů, nefungovalo.

Rozptýlení jsem té krásné poraněné ženě přinesl. Nemalé. Mlátila do mě s chutí, úplně propotila tričko. Po hodině jsme měli vrcholového sportu nad hlavu a šli si zaplavat, čas na zahradě vlídně plynul a já se cítil báječně i bez tělesných tužeb. Večer ztmavl v noc, vešli jsme do

přístavku, potmě hledali vypínač a stáli blízko sebe... s rozvahou, čtenáři, stále s rozvahou pěstuj svá očekávání!

Nad ránem mě zase probudila křeč toho snu, ale už jsem nevřískal; chvíli jsem se vzpamatovával, pak opatrně vstal, zaplavoval si a nachystal na táč jednoduchou snídani s kávou. – Julie ještě spala, když jsem se s tácem objevil.

„Už dlouho se nestalo,“ vzpomínala pak, „aby mi mužský přinesl snídani do postele... stalo se to vůbec někdy?“

Ale zvykla bych si.“

* * *

V pátek týden, co jsem dal instituci vale, a došlo na první konflikt. Uvítal jsem v něm nevinně: Veronika, dílenský benjamínek, mi chtěla pomoci s úklidem, a když ji mistrová okřikla, vzepřela se. Že bych měl radši dělat práce, při kterých ode mě mohou něco pochytit. – Než mistrová, která pochopitelně musela zaujmout postoj, stihla otevřít pusu, řekl jsem: „Ale já taky vždycky tvrdil, že o úklid se má starat služebně nejmladší...“ A zatahal jsem Veroniku za pramínek vlasů, půvabně se jí vlnící na skrání.

Usmívali jsme se na sebe: milá tvářička! Velké oči, velká pusa, pěkné rty. Její vlasy měly Juliin odstín; tmavovláskám v mém životě nejspíš odzvonilo. Julie přišla, pozorně na nás hleděla, najednou se k úklidu začaly přidávat i ostatní. Jen mistrová se pořád mračila.

Večer jsme o tom mluvili a Julie příkyvovala, že takových příhod bude přibývat. A příkyvovala dál, když jsem říkal, že dřív nebo později nastane situace, ve které bude mistrová žádat jednoznačnou podporu.

„Má na to právo.“

„Má,“ souhlasil jsem. „Ale bude muset taky dokázat, že její šéfování je to nej... nej... víte, co chci říct.“

„Vy nejste hloupý,“ řekla mi, já se rozesmál a Julie se dívala nechápavě: co je tady k smíchu? – „Řekla jste to s takovým ulehčením... jako kdybyste konečně sehnala argument proti někomu, kdo vám setrvale říká opak.“

* * *

V sobotu přišlo a Julie mě vzala na nákupy, poněvadž jsem krom věcí po Františkovi a těch, ve kterých jsem odjel z instituce, neměl co

na sebe. Dala mi zálohu na plat, nakupování si užívala a trvala na tom, abych si koupil i plavky. Měla nos: odpoledne se vyčásilo a přijel František s okouzující, poněkud rezolutní mladou dámou a s lehce rozmazleným dítětem. Dáma si mě prohlížela jako cizokrajného opeřence ve voliére... a Julii se špetkou útrpnosti.

Sledoval jsem, jak Julie situaci zvládá, zvládala ji s nadhledem. A já si protentokrát naordinoval westernovou málomluvnost. – Choval jsem se jako dlouholetý loajální zaměstnanec, který si pečlivostí i ochotou vydobyl právo nemuset pracovní dobu vykazovat píchačkami... a víc nic. Pobyt v instituci ubere na společenské sebejistotě pro komplikovanější chvíle, a přesně v takové jsme právě teď byli.

Ne, nemusel jsem vypravovat o převýchově, ani blíž o důvodech, pro něž jsem ji podstoupil. Seděli jsme u zahradního stolku, rozprávěli, taky jsme mlsali zmrzlinu; ke všem těm donedávna nedostupným radostem bylo příjemné, že jsem tam neseděl v obnošených Františkových hadrech.

A když jsme si později šli zaplavat, i já jsem měl v čem.

Uplynulo osm dní od mého návratu. Možná už bych dokázal být celou noc sám, ale buďme upřímní: nebyla příležitost to vyzkoušet.

Věru jsem nemyslel,

že všechno půjde tak snadno!

Lovil jsem lžičkou poslední jahodu ve šlehačce promíchané se zbytky čokoládové zmrzliny, těšil se, že hosté odejdou a nastane večer, pak i noc, po noci ráno a den volna s Julií. A další noc s Julií. A další dny, v nichž si budu na živobytí vydělávat tím, co umím, a večer usínat ve dvou. Potřebuje člověk k životu víc?

Ve úterý časně odpoledne si mě Julie zavolala do kanceláře, aby mi sdělila, že jde („s kámoškou“, nezapomněla dodat) do kina. Nebudu se sám bát? – Slíbil jsem, že nebudu. Zdálo se (nebo mi ješitnost malovala vidiny?), že se Julii sice ode mě moc nechce, ale ráda by šla do toho kina: prožít pěkný večer s kámoškou a s myšlenkou, že až se vrátí domů... že až se vrátí domů, bude se v domě svítit.

„Všimáte si,“ pravila nakonec, „jak po vás Veronika kouká?“

„Aby ne, po takovým chlapovi! – Ono ji to brzo přejde.“

„Proč myslíte?“

„Jak dlouho potrvá, než paní mistrová vyšťourá, odkud jsem přišel... neměl bych radši jít? Budu mít u ní průšvih.“

* * *

Průšvih jsem měl, Julie do kina šla. Zaplavaval jsem si, chodil po domě a zkoušel vychutnávat samotu... nešlo mi to příliš. Budu se muset samotě znovu přiučít. Takže jsem nakonec byl i rád, když před domem zastavilo auto a vylezl František; zřejmě má ve zvyku stavovat se nečekaně, nicméně s určitou pravidelností. Potřeboval cosi podepsat, musel se Julie bezpodmínečně dočkat (šlo o něco z toho, o čem se bude později mluvit v souvislosti s „právní pomocí“), a tak jsme čekali, trochu popíjeli, o instituci a přilehlých oblastech nemluvili.

Své soukromé věci probíral otevřeně a s chutí. Svěřil se, že rozvod nepřipadá v úvahu – přišel by draho. Stěžoval si na tiskárny, má jich po Praze víc. Lidé chtějí socialisticky pracovat a kapitalisticky žít... poslouchal jsem Františka a bral jeho stesky jako normální továrníkův folklór, ale Julii pak stačilo pět minut, aby řekla: „Franto, já do tebe vidím. Ty z pana Hartla teď budeš chtít sedřít kůži...“

Z láhve na stole ubylo dost a Julie Františkovi sebrala klíčky od vozu. Nabídla mu, aby u ní přespal... a nemohla mu říct, že ona sama půjde spát k Hartlovi. Takže já jsem si konečně vyzkoušel, jaké je být celou noc sám, a upřímně říkám: nebylo to dobré. Nebylo. Možná, jak byl Kondr pod vlivem, po Julii sáhl. A ona, ocitnuvši se v té situaci, možná neodmítla... co se s tím dalo dělat?

Nemohl jsem s tím dělat nic, dlouze jsem hleděl do tmy.

* * *

František podpis potřeboval. – Já s ním nemohl nepopíjet. – František nemohl odjet, když měl vypíté. – Na taxislužbu jsme se nedovolali. – Jedno ke druhému pasuje, námět k podezírání vznikl dobrý. Zvlášť pro tu rezolutní mladou dámu...

Pokud se ta věc stala, Julie ji dámě dlužila. Protože ji dlužila, nepochybně si ji užila: konečně si nemusela připadat jako ta třetí. Mohla sladce váhat. Mohla si připadat provinilá i šťastná. Mohla si vychutnat, že má pod jednou střechou manžela i... kdybychom byli upřímní, jak bychom ho nazvali?

Přitom ještě před nedávnem neměla nic, krom samoty. Krom domu, v němž nemá kdo svítit, když v něm ona není. Krom provozu, který musí vydělávat stůj co stůj, aby umořoval dluhy z manželských podnikatelských výbojů. O nichž se však manžel před spaním neradí s ní, ale s tou druhou. S tou, která se nemusí donekonečna obviňovat. Která má oba prsy zdravé. Která mu „dala dítě“...

* * *

„Až půjdete děvčatům nakoupit,“ pravila Julie ráno na dílně, „stavte se u mě.“ A nahoře pak pokračovala: „Vy si možná myslíte bůhvíco, vidíte?“

Nemyslel jsem si. Nebylo nic, co by mezi Julíí a mnou mohlo být špatně... když mezi námi nic nezačalo takříkajíc v běžném slova smyslu. – Myslel jsem si, pravda, o malinko víc, než když Franta přijel poprvé; tenkrát jsem si jen oddechl, že Julie neměla malér. Proč by měla mít malér, řekne si možná někdo, ale má smysl takovým něco vysvětlovat?

Buďme tedy upřímní: měl jsem připraveno pár slov, jen sám pro sebe. Při cestě na nákup se mi vybavilo, nač jsem si nevzpomněl dlouho: jak jsem se kdysi vracel v noci domů a doma nikdo nebyl, přestože být měl. Až nad ránem mě z polospánku probudilo zvonění, za dveřmi Andrea, střevíčky v rukou... byli jsme už s Andreou rozvedeni a myslet jsme si oba mohli, co jsme chtěli.

* * *

Mistrové se opět zdálo, že jsem byl na nákupu příliš dlouho. A ze mě zbytkový alkohol ani zbytečná žárlivost ještě nevyprchaly; řekl jsem, nijak výrazně a rozhodně ne se zlobou, ale přeci jen slyšitelně, že tedy nemusím na nákupy chodit. Na to ona, že budu dělat, co se mi ještě řekne, nejlépe pomocné práce, protože k ničemu zodpovědnějšímu zatím není důvod mě pouštět. – Kocovina a žárlivost, třebaš neveliké, nejsou dobrými rádkyněmi: opět velmi decentně jsem pravil, že se mohu s kýmkoli, tedy i s ní, měřit v libovolné profesní dovednosti; nepředpokládám, že si ona na soutěž troufne, protože výsledek by byl pro ni velice ponižující.

Náš *ensemble* stál a otvíral a zavíral pusy. Poprvé jsem odmítl, a hned tak zarputile! Viděl jsem, jak Veronice září oči. – Dělalí jsme kazety na speciální formát a mistrová si na soutěž troufla, když mi před

ní dala podepsat lejtstro, že se zavazují případný znehodnocený materiál uhradit. Nerozuměl jsem jí; čtrnáct dní Hartlovi kouká na ruce a neví, s kým má tu čest? Podepsal jsem ochotně a výsledek byl, jak jsem dopředu slíbil, pro paní mistrovou ponižující.

Nebyl ponižující velice, i já paní mistrovou podcenil. Je rychlá jako čert. Jenže u práce nepřemýšlí. Což by nevadilo, kdyby někdo přemýšlel za ni; stačila by její rychlost. Náš provoz by dokázal velice slušně vydělávat, kdyby na to přišlo, a ještě krásně uživit jednu křehkou, možná cizoložnou kapitalistku... závěr soutěže Julie viděla.

Okolo jedné přišel zákazník s velkou zakázkou a šibeničním termínem. Byl jsem u toho, mistrová na obědě zrovna zajídala potupu, Julii se chtělo zákazníkovi pomoci. Co si mu ne jeho vinou vyhořelo a zdálo se, že se na to nebude moci vymluvit. Šlo mu o vlastní důvěryhodnost, ne o peníze; podmínky nabízel velkorysě. Během jednání se mistrová vrátila a hned tvrdila, že termín nejde stihnout. Něco podobného bych na jejím místě říkal taky, i když já bych asi napřed chvíli poslouchal. Víc peněz jsme z něj vymáčkout nemohli.

Položil jsem otázku, zda není předčasné házet flintu do žita. Zákazník mě v životě neviděl, paní mistrovou dobře znal... přitom se mu tolik chtělo věřit právě mně! Tak jsme ho poslali na cigaretu a já navrhl, že se ustaví dvě party. Já si vezmu Veroniku a ta další mladá budižničemu, co je paní mistrová právem sekýruje, použijeme vlastní pracovní postup a s nikým se o něj nebudeme dohadovat.

„My se svou polovinou,“ pravil jsem, „můžeme být hotovi zítra kolem desáté, a do jedné stihneme pomoci i s druhou půlkou.“ Takové prognózy mistrovou pochopitelně rozběsnily, a co hůř: my byli hotovi ještě o hodinu dřív...

* * *

Na druhý den zákazník doslova bublal vděčností.

Já u předávání zakázky nebyl. Jen jsem přikukoval z oken, která jsme na příkaz mistrové s Verčou myli, „protože se skrz ně už nedá koukat“. – Se zákazníkem přijela mladá žena, ryšavé vlasy... velice pěkná. Neříkala nic, ale já nepotřeboval slyšet její hlas.

Nevím, jestli mě zahlédla. Nevím, co bych říkal, kdyby mě oslovila. Nebyl jsem rozechvělý... byl to jen film, který běžel a já ho chtěl dokoukat. Vzpomínal jsem na jejího tátu: moc jsem se mu nelíbil, vrstev-

níkovi, když nás občas viděl spolu nebo když ona se o mně zmínila. Nic konkrétního sice nevěděl, ani nemohl vědět, jen podezřival... buď v klidu, Vladimíre, mě za okamžik potká to samé.

A ve vydání o dost horším.

Mistrová nevěděla (jak by mohla?), že jsme i tuto noc s Julí strávili každý ve svém pelíšku, a že tedy trpíme jistým druhem abstinenčních příznaků. I když si ani jeden netroufáme pojmenovat, co přesně nám chybí. Takže když Julie přišla poděkovat a našla nás ležet na skla, dopálila se a mistrové sebrala rozdělování práce. „Za neprofesionální přístup,“ jak se výslovně vyjádřila.

Byla chladná a zlá. Vůbec jsem nevěděl, že umí taková být. Mistrová si zkusila sama pro sebe říct, že se na to „může taky vysrat“, a Julie ji postavila do latě. Že klidně může. Že ona, Julie, je opravdu zvědavá, kdo bude o takového fracka stát. Že si to sice nemyslela, ale nyní vidí: kdyby na to přišlo, bez paní mistrové se docela dobře obejdeme.

* * *

Dívali jsme se s Verčou po sobě.

Ne, nepochechtávali jsme se škodolibě, aspoň ne navenek... dobře, dobře, konec legrace. Slušelo jí to, Veronice, mužské rozechvění jsem ani teď nepociťoval žádné, a ona ženské? Ano, to je otázka.

Julie byla pořád tak energická, když si mě vzala stranou.

„Ona vás zná? Ta, co tu byla pro zakázku?“

„Koukala po mně moc?“

„Pavle! – Kdo to je?“

„Jen pátrejte, pátrejte. Ale neohrožuje vás víc než mě František.“

Zatínala pěsti, ale zároveň se rozesmála. Chvilku jsem se díval, jak se směje, pak jsem neznatelně kývl.

„Ano. Byl jsem překvapený. Myslel jsem, že je v Americe.“

„Ona má důvod vás ani nepozdravit?“

„Řeknu ti všechno večer v posteli, chceš?“

Přestala se smát, jako když utne.

* * *

Ještě ten den jsem si šel zalít kávu a s hrnkem v ruce zaslechl, jak vítr lomcuje oknem v mé světničce. Chystala se bouřka. – Když jsem věc dával do pořádku, ozvalo se za mnou odkašlání a uprostřed místnosti

stála Veronika. Celá nervózní a zadýchaná. Než by se dívala na mě, radši se rozhlížela kolem sebe.

Bylo uklizeno; to mě v instituci naučili dobře. Neslyšel jsem klepání, ale neřekl jsem nic. Asi ji stálo dost odvahy jen vstoupit, a příliš zdržovat se taky nechtěla.

„Šel byste na moment ven?“

„Tady jsme sami,“ máchl jsem se rukou po svém království, a ona řekla: „Tady nechci.“

Kývl jsem a odemkl dveře k bazénu. Sotva jsme poodešli pár kroků, už vyhrkla: „Je pravda, že jste byl... že jste se zrovna vrátil...“ a na víc se nezmohla.

„Myslíš z basy?“ řekl jsem klidně. Jen polkla a přikývla.

„Od koho to máš?“

„Na tom nezáleží. Můžete mi říct?“

„Můžu,“ řekl jsem. „Ano, je to pravda.“

Krve by se v ní by nedořezal. Ach, té literatury zase! – Zprudka se otočila, ale neznámá síla jí nedovolila odejít. Hlavu skloněnou a ramena svěšená váhala, váhala, pak se přeci jen napůl obrátila ke mně.

„A můžete...“

„Můžu,“ přerušil jsem ji, pořád tak klidně. „Ale nerad bych ti to říkal teď, pěti větama. Je to tak trochu celej můj život, víš?“

Dívala se do země, pak na moje nohy, pak zase do země. Museli jí, její zpravodajové, říct, proč mou přítomnost v instituci tak dlouho vyžadovali, a ona si určitě přála, abych tu informaci jednoznačně popřel, radši i vyvrátil.

Ve dveřích najednou stála Julie, kterou sem přivedl instinkt; zarazila se, když nás viděla, a já se snažil beze slov naznačit, ať jen neváhá a přistoupí. Ani ve snu by mě nenapadlo mít nějaké spády, o kterých by nevěděla.

Snažil jsem se, povedlo se. Snad ještě nejsem pro společenskou mikru úplně ztracený. „Je něco v nepořádku?“ zeptala se.

Verunka se ohlédla, přišla do strašných rozpaků, a já pravil: „Nao-pak. Verča klade očekávané dotazy: zda jsem byl v nápravné instituci, a pokud ano, tak proč. – A já odpovídám, že byl.“

Julie jen přizvedla obočí. Dopadly první velké kapky, stahovali jsme se do přístěnku. „A že ta druhá odpověď nemůže bejt takhle krátká,“ dodal jsem.

Tady Julie přikývla. „Nechcete, Veroniko, zůstat dneska na večeri? Možná bych vám k tomu taky pár věcí dokázala říct. – Máte ráda domácí sekanou? S bramborovou kaší?“

Dívka, pořád v rozpacích, přeskakovala pohledem z Juliiny tváře na mou. – Na uzlových bodech nového života číhají gastronomická řešení: zajíc na smetaně, houskový knedlík. Zmrzlina s jahodami a se šlehačkou. Domácí sekaná... a přitom Julie v krásných bílých šatech určitě vypadala víc jako vévodkyně než jako kuchařka. – Zato Veronika obvyklé džíny a ze tří triček, která do práce nosí, to nejvíc seprané.

Taková pěkná holka, a parádnice tak chabá?!

* * *

Od mého návratu uplynulo čtrnáct dní, a v Hartlových aktivech už jsou dvě ženy, s nimiž strávil noc!

Žiju však stále jako mnich, na tom se nemění nic. Jen na sebe беру tíhu příběhů, naslouchám a domýšlím je; v té rodině je něco špatně, macecha, otcovo přehlížení, provdaná starší sestra a švagr ve společném bytě, žádné hrůzy nebo temná rodinná tajemství, spíš okrádání, využívání (já bych spíš řekl zneužívání) na hlídání dětí, které oba páry svědomitě plodí... jinak páté kolo u vozu a celkový nezájem. Dali jsme k sekané trochu piva a pak sklenku, sklenky, snad jsem jí aspoň něco vysvětlil: například proč bych tolik chtěl vidět Helenu a proč je to stále velmi nerozumné.

Veronika plakala. Erotika žádná, zato slz dostatek.

Sklenek bylo nakonec šest a Veronice ujel poslední autobus; nastal problém, kam s ní. Nakonec jsme ji uložili u mě a já jsem, ne bez zado-stiučinění, řekl Julii: „Vy si teď možná myslíte bůhvíco, vidíte?“ – Brzy ráno jsem si šel zaplavat, protože pátá i šestá sklenka ještě dělaly neplechu, a Veronika přišla za mnou, bylo to nevinné a pěkné a jako malá odvěta za Františkovu středu docela v pořádku.

„Trochu po paní Kondrové koukáte, že?“ pravila, když jsme se oblékali, a bylo divné, že ve smyslu, jaký taková slova mívají... že zkrátka nic podobného o Hartlovi neplatí. A jeho zdrženlivost že se netýká jenom Julie: ještě před chvílí se mnou Veronika seděla na okraji bazénu a Hartl se díval, nic nepodnikal ani na nic nemyslel. Asi jako když si galerista zálibně prohlíží přírůstek v expozici.

Hezký obrázek do vínku novému dni.

„To je něco jiného,“ odpověděl. Copak ho to děvče včera neposlouchalo? – Prostě: když Hartl myslí na Helenu a podobně, splétá se pocit krivdy i provinění do nevyplivnutelného chuchvalce a hrozí zadusit. Naštěstí bývá po ruce Julie...

„Já vím,“ řekla Veronika. „Je bohatá.“

Tady už jsem jen mávl rukou, a ozvalo se zaklepání. Slyšela nás Julie? Viděla na zahradě? Omlouvala se, když vešla, i my měli svrbění se omlouvat. Opět přišla na řadu gastronomie: na stole lívance, jogurt, broskvový džem a zase čerstvé jahody...

* * *

„Udělal jste na ni dojem,“ pravila Julie, když jsme to spolu probírali, a já namítl: „Oba jsme na ni udělali dojem.“

„My oba?“

„Julie, nemyslete. Lidi to, co je mezi náma, vnímaj.“

„Mezi námi dvěma něco je?“ zeptala se s údivem tak ochotnickým, že se mi chtělo říct zcela klidně: „Nehraj si na pitomce, miláčku.“ Ta by koukala! – Ale možná by nejen koukala; možná by něco řekla. Třeba, že si to sice do včerejška nemyslela... mohla by říct takových věcí! Nebo by nemusela říkat vůbec nic, jen být chladná a zlá.

„Co myslíte vy?“

„Třeba vám připadám málo atraktivní,“ řekla a zrudla; pochopitelně jsem se zastyděl taky. „Třeba vás chci ušetřit výčitek svědomí,“ pravil jsem já, tenhle pokus byl chabý a hloupý a já se styděl ještě víc. Udělal jsem krok k ní, ona o krok ustoupila.

* * *

Ve čtvrtek jsme s Veronikou vyrazili na velký nákup, ona mě chytla za ruku a komíhala jí dopředu dozadu. Otáčel jsem se, kroutil hlavou a hrál dospělého... jenže pod maskou (buďme upřímní) jsem rozkvétal pozdním blahem.

„Mám vás plnou hlavu,“ přiznala. „Asi jsem se zabouchla.“

„Nestraš. Větší hloupost bys udělat nemohla.“

Zasmála se a vyplázla jazyk. „Jenže já se zabouchla do vás obou, víte? Vy asi nerozumíte.“

Vypadala tak šťastná! Úplně se proměnila a pořád se smála, i když nebylo čemu.

Nastaly další velké zakázky, z Františkova provozu, který si s nimi nevěděl rady. Naše krásná mladá mistrová trucovala a její oblíbenkyně taky, neodpracovaly ani minutu navíc. Zato mladá budižkničemu dělala deset, někdy i dvanáct hodin denně. – „Přesně takhle!“ vyčetla Julie Františkovi, když přivážel další a další balíky. „Přesně takhle jsem říkala, že to dopadne. A ty jsi jen vrtěl hlavou.“

* * *

„Trochu jsem odvykla spát sama,“ přiznala v jedné z mála chvil, které jsme pro sebe dokázali ukrást... úsměv na rtech jí dal dost práce. Pokrčil jsem rameny; taky jsem odvykl spát sám, jenže mně nic podobného nehrozilo. Na spánek v podstatě nebyl čas... a kapitalisté at' si problémy, které jim kapitalismus způsobuje, vyřeší sami.

I kdyby si chtěla pěstovat žárlivost, skutečný důvod k ní Julie neměla. Je na pováženou říkat pořád dokola: tělesné touhy nula nula nic. Mohl bych třeba sám sobě vystavit omluvenku, že enormní pracovní nasazení a tak, ale časem enormní nasazení polevovalo.

Stejně jsem se však na nic nezmohl.

* * *

Byl pátek večer, vlastně noc, Julie mi usnula na rameni, jitřní křeč probudila jen mě a já mínil postupovat podle osvědčených vzorů. Najednou k bazénu přidusala Julie: zapomněli jsme na zakázku, přijedou si odpoledne. Musím. Alespoň větší část. Kafe mi přinese na dílnu. Má někoho zkusit povolat?

Nikoho jsme nevolali, pracovní sobota byla úspěšná. Za soumraku jsme s Julií rozdělali malý oheň, opekli špekáčky, dřevo řevavělo, ona pořád o čemsi chtěla začít a nezačínala. Vzal jsem ji za ruku, hrál jsem si s jejím snubním prstýnkem. Dívala se na moje prsty a nebylo poznat, co si myslí.

„Připadám vám jako nadržená panička?“ řekla najednou. Pustil jsem ji, jako kdybych se o ni spálil.

„Ne. – Já jsem cynicky vyhodnotil situaci a jdu po vás. Přestože můj zájem je jen obmyslná společenská bublina...“

Tady mě uhodila přes tvář. Mlčky, přesně, vši silou. A ještě jednou. S těmi ranami se muselo počítat, ale kdo by myslel, že v nich hledám rozkoš, spletl by se. Skutečně bolely.

„Koneckonců, co mi tady schází, že? Mám práci, byt, stravu...”

„Drž hubu!” zaječela Julie a znovu se rozpráhla. Chytil jsem ji za zápěstí, držel a řekl: „Vždyť tě to napadlo!”

„Co sakra víš, co mě napadlo?!”

„A kdo komu říká, že mu třeba nepřípadáš atraktivní? Nedošlo ti, jak hrozně mě to muselo nasrat?”

Chytil jsem ji i za druhou ruku a stlačil k zemi. Nevím, jestli kdy něco takového zažila; Andreu jsem v podobné situaci i uhodil. – Byla blízko, hebká a zraněná a krásná, dáme si trochu špatné literatury: blýskající oči, ústa se zlobně kříví, ramena se chvějí. Jenže ani tenhle pohled ve mně nerozpoutal mužnou vášně.

„Pust’ mě, ty impotente!” ječela.

* * *

Asi se toho hned polekala. Oheň dohořival; myslím ten, co jsme na něm opékali... malé vášnivé intermezzo. Potřebovali jsme zřejmě shodit náklad, měli jsme naloženo příliš. Kdybychom v tu chvíli už byli milenci, všechno by bylo daleko snazší.

Za celý náš společný život, to je nějakých sedm osm let, mě Julie praštila třikrát; ta třetí rána přijde brzy. Jestli někdy v nouzi či bezmoci trískla Františka, nedozvěděl jsem se a neptal se.

Sám za sebe jsem šťastný, že jsem jí za ty rány stál.

Není však možné,

aby literární hrdina šel svým příběhem setrvale bez vášně; něco takového si přeci nikdo nekoupí. – Byla sobota dopoledne, krásné počasí, všechna práce hotová a já zrovna poklízel na dílně, abych si, až půjdu plavat, mohl říct, že je to za odměnu. Když jsem zaslechl zvonek, vykoul jsem z okna... a rozbušilo se mi srdce.

Když se život láme, někdy se srdce rozbuší. Díval jsem se přes vrátka, pak jsem vyšel na zahradu a pomalu kráčil k nim. Přesně tak, jak jsem se na začátku šoural přes vězeňské nádvoří. – Obě byly velice krásné; Andrea ještě a Helena už. Taky krásně oblečené: Helena měla černý komplet, šortky a živůtek v jednom, bílé tričko, černobíle kostkovaný páseček, černobíle kostkovaný klobouček, černý baťůžek na

zádech, černé tenisky a bílé ponožky. Andrea klasicky v zelené a bílé, a já se nečekaně vzrušil při pohledu na krajky podprsenky, prosvítající skrz jemnou blůzku... vysloveně se mi zatmělo před očima. Jsem přeci jen ještě mužský.

I Andrea měla klobouk, ovšem širší a střízlivě elegantní.

„Čau, holky!“ říkal jsem, jako kdyby tu byly naposledy včera. „Přišly jste na zmrzlinu?“

„Vezmeš nás dovnitř?“ pravila Andrea. „Nebo se napřed musíš zeptat?“

Měl jsem jí hned jednu vrazit, zasloužila by si. Jenže já se ohlédl. Přicházela Julie v bílých šatech; jak se stihla tak rychle převléct? Když jsem s ní těsně před odchodem na dílnu mluvil, měla na sobě ustržené džíny. – Měřily se s Andreou nemilostivě, i když pod vybranou společenskou maskou.

„Hartlová,“ představila se Andrea jedním ze svých nejprotivnějších tónů. „Mohla bych...“

„Já vím, kdo jste,“ přerušila ji Julie. Otevřela branku dokořán, děvčata vešla a Julie hned zase zamířila do domu. Zavedl jsem návštěvu ke stolku u bazénu, roztáhl slunečník a řekl: „Prominete na okamžik?“ Dost nezдовоřilé.

A mně vyhovovalo, že to takové je. V kuchyni u Julie jsem se opřel zády o dveře a díval se, jak se připravuje zmrzlina a káva. Nemohl jsem si pomoci, pořád se mi zatmívalo před očima. Taky srdce bušilo stále naléhavě a ruce se zase trásly. Zatnul jsem zuby a sevřel pěsti, zkusil jsem se ovládnout silou.

„Nevadí vám, že přišly?“ zeptal jsem se, a po chvíli jsem váhavě dodal: „Myslíte, že mají něco zlého za lubem, nebo...“

Julie zvedla oči od zmrzliny, pak je zase sklopila.

„Budou nejspíš mluvit o penězích,“ řekla. „Počítám, že byste to radši neslyšel, ale...“

Chvilíčku jsem na ni zaraženě zíral, a pak jsem si uvědomil, že bušení ustalo. Zaklonil jsem hlavu, spráskl ruce a rozesmál se. „Je to možný?“ říkal jsem a vrtěl hlavou, „je možný, že jsem takhle blbej?“

Juliiny šaty se mi otřely o nohy.

„Je to možné,“ připustila. „A je to i hezké. – Hlavně se nerozčilujte, všechno chápejte a k ničemu se nezavazujte. Ten její je na prachy; možná je to celé jeho nápad.“

Dalo se čekat, že teď na okamžik zmlkne, a taky jsme zticha byli. „Odkud to všechno víte?“ pravil jsem potom, odpověď jsem slyšet nepotřeboval... a dodal jsem: „Chci vás tam mít u sebe.“

A ona zavrtěla hlavou. „To se nehodí.“

„Omyl. To se dokonale hodí.“

„Třeba se pletu. Třeba nic chtít nebudou.“

„To, že jsme přese všechno slušní lidé,“ pravil jsem a sám cítil, jak zvláště ta slova ode mě zní, „by nám nemělo bránit vidět věci tak, jak jsou. – No tak, Julie! Nasadit úsměv, vypnout prsa... a jdem.“

„To, že jsme možná slušní lidé,“ odpověděla Julie bez výrazu, „nám, zdá se, nebrání říkat si občas kraviny.“

Zakroutil jsem hlavou. Vzal jsem ji za zápěstí, pak pod lokty, pak znovu za zápěstí. A políbil jí ruku. „Jsem debil,“ řekl jsem. „Prostě jen debil. Nedělám tyhle kraviny naschvál.“

Pak zase jsme chvíličku neříkali ani nedělali nic, jen jsme se jeden na druhého dívali... „Roztaje jim zmrzlina,“ zašeptala konečně.

„Julie si dá s náma,“ řekl jsem bývalé rodně, když se rozestavovaly dobroty po stolku. „Nevadí vám to, že ne?“

„Samozřejmě ne,“ pospíšila si Andrea. „I když my původně doufaly...“ – Myslí asi, že to nedořečené zvedne Julii ze židle, kam já ji naopak pohledem přimražoval.

„Stejně bych jí všechno hned vyžvanil,“ usmíval jsem se roztomile a Andrea právě tak roztomile pravila: „Ale ano. Ano. – Ostatně, říká se to o vás...“

* * *

Budme upřímní: když už jsem jí nevrazil facku, měl jsem aspoň vzít na lžičku kopeček zmrzliny a hodit jí do výstřihu. Byly by tam kopečky tři, z nichž jeden by se zmenšoval a cestoval přes Andreino stále pěkné břicho ke klínu... zbytek odstavce raději přeskočíme.

Ano, chtělo se mi sáhnout a šknout a uhodit a zvrhnout stůl. Vydávat zvuky. Všechno vykonat, bestiálně přitom mumlat. – Měsíc už tady žiju s krásnou ženou jako Chopin s George Sandovou. Nepotkávám se s myšlenkou, že mi něco chybí. Pak si přijde takováto bestie... a mně se zatmí před očima. Bylo to zlé. Zlé.

„Povíte nám, proč jste přišly?“ pravil jsem a nijak neskrýval, že se silou vůle ovládám. „Jistě máte nabitý program.“

„Tolik nespěcháme,“ usmála se Andrea. Mrkla na hodinky. „Enrico pro nás přijede v půl. – Opravdu, je tu jeden problém...“ pokračovala přesně podle Juliina očekávání, a já místo poezii dávných vzpomínek naslouchal próze života.

„Jakou sumu navrhuješ, miláčku?“ pravil jsem.

Andrea vyslovila částku a já pokýval hlavou. „Bylo zapotřebí otravovat tady? Nebylo jednodušší nechat všechno projít úřední cestou?“

„To by nikdy nemohlo hodit tolik,“ pravila zničehonic Julie. Andreina maska na tváři se dál usmívala, ale Helena zrudla.

„Tati, prosím tě...“

„Buď zticha, Heleno,“ zarazila ji Andrea velice tvrdě.

„Já jen myslela – když tady paní zaměstnavatelka...“ zrozpačitěla dcerka. Andrea doplnila kolekcí posledním úsměvem a pravila: „Ano, paní zaměstnavatelka... též právní poradkyně? – I panu manželovi bude třeba právní pomoci, že?“ obrátila se k Julii.

Julie otevřela pusu, ale já ji promluvit nenechal. „Vaše požadavky zvážím,“ řekl jsem. Obrádně, ale nijak pomalu jsem si zapálil cigaretu, kouř vyfoukl Andrei přímo do tváře a vstal. „Ale teď nemám ani čas, ani trpělivost poslouchat vás dál. Vypadněte.“

Helena zrudla ještě víc, zato Andrea ke mně spokojeně vzhledla. Vtom před domem zajčely brzdy a výraz mých drahých se změnil: Enrico přijel dřív! Drahý Enrico! – Tedy takového borce každý den neuvidíte: kotlety, tmavé brýle, italský přízvuk, italská hlučnost. Italské boty. *Bongiorno, signore!* Vypadal jako karikatura z Passoliniho filmu.

Nasedli do vozu a odjeli, aniž jsme jim stáli za jediný pohled.

Enrico se choval velmi majetnický, i k Heleně, ovšem k té s jakousi blahovolnou otcovskou převahou, což Helena hůř snášela... jistě bych ho do krvava zmlátil, třasořitku mafiánského, kdybych se rozhodl pro silová řešení. Ale pak by mě instituce znovu nasála zpátky, zamkla by se pevně a odemkla až za hodně dlouho.

Můj zítřejší osud si žádal dnešní zdrženlivosti.

* * *

Sklízeli jsme s Julií ze zahradního stolku a najednou mě to přemohlo: posadil jsem se a konečně se rozesmál. „Co je to potkalo, chuděry?“ vrtěl jsem nevěřičně hlavou a cinkal lžičkou o poháry.

„O kterou mu jde? O starou nebo o mladou?“

„Starou víc má,“ pravila Julie a vítr jí půvabně rozevlál šaty, „mladou víc chce.“

„Hm,“ udělal jsem.

„Ale i jedna dobrá zpráva: kvůli tomu to vezme konec.“

Zamnul jsem nos.

„Proč dobrá zpráva? Já jim nepřeju nic zlého.“

„Vážně?“

„No fakt. – Já jen nechápu, proč s tolika penězi...“

„Ještě tolik peněz nemají. Stará paní ne a ne umřít.“

„Hm. A co s tím uděláme... teda udělám?“

„Vždyť jsi to sám řekl: necháme je projít ouřadem. – Já vystavím potvrzení o příjmu...“

Dívali jsme se jeden druhému do očí, já pořád seděl a Julie pořád stála a lehce pokyvovala hlavou.

„Přeci je nemůžeme takhle brát na hůl.“

„Jaké my? Ouřad rozhodne. Ouřad vypočítá, ouřad stanoví. My se podřídíme rozhodnutí ouřadu,“ pravila, šaty se znovu rozevlály a na okamžik odhalily pěkné nohy. Ten okamžik je, dalo by se říct, zlomový; i když zlomový mohl být i moment, kdy se dílnou rozlehlo zazvonění. Nebo když jsem si pod Andreinou blůzou všiml kraje na podprsence. Nebo když Julie řekla, že si sem přišly pro peníze?

„Strašně vám to dnes sluší,“ vydechl jsem. Takovou všímavostí málokdy ženu urazíte, ale kam se podělo mé tak cudné přátelství k této ženě? Jak bez něj budu dál žít?

„Děkuju... ale ono mi, co tu bydlíš, ještě nikdy nic neslušelo?“

Tady se nedalo dělat nic jiného než nesrozumitelně mumlat. Taky jsem posunky dával najevo nesouhlas.

„Já se na něco zeptám, ano?“ pravila Julie. „Ty jsi čekal... vy jste možná čekal, že...“

Rozuměl jsem jí, i tomu, proč větu nechce doříct.

„Nevím. Nevím, co jsem čekal. Rozhodně ne tohle.“

Mluvil jsem pravdu. Nečekal jsem to. – Ale nečekal jsem ani, ve snu bych se nenadál onoho zlomu: že ve mně setkání s Andreou uspí mniha bez tělesných tužeb a naopak mě donutí rychle se rozpomenout, že po nocích se dají dělat i jiné věci než rozprávět o bolesti a smrkat do jednoho kapesníku. Nebo ještě jinak to můžu říct: jestli jsem ještě včera měl nějaký problém, právě teď jsem žádný problém neměl.

„Ona je taky vyvedená z míry,“ řekla Julie, „nemyslete si. Přišla se pokochat ztroskotancem...“

Ano. To dávalo smysl. Najednou mi došlo, že Františkova návštěva onehdy, s jeho novou rodinou, byla pěkná surovost, a já že jsem v té komedii hrál podobně kladnou úlohu, jakou Julie dnes v komedii mé.

„Jste pěkně bledej,“ pokračovala Julie. „Ale držel jste se.“

„Držel. Ovšem jen díky tomu, že...“

Nyní se větu nechtělo doříct mně. – „Díky čemu?“ zeptala se nemilosrdně. Odmlčel jsem se, chvíli sbíral odvalu, ale nakonec jsem jen řekl: „Julie, vám to tak sluší“

Bylo to zlé, zlé. Zlé. Že o tom zase začínám: starého kriminálního navštívila jeho bývalá, mezi nadry měla pěkný žlábek, ale s kriminálním mluvili jen o finančním narovnání. Nikoli o žlábků. Takové věci se stávají, což neznamená, že jsme na ně pokaždé připraveni; kriminálník, silně vyveden z míry, se kriminálně rozhlíží, první ženu, na niž mu padne zrak, nemotorně oslovuje a mumlá. Styděl jsem se sám za sebe.

Julie mi rozuměla naprosto přesně. Bylo to tak, buďme upřímní. Já rozuměl jí, ona mně, ovzduší porozumění se tetelilo v horku.

Rozuměla mi, ale nemilosrdná být nepřestávala.

„Já myslela, že si všímáš hlavně Veroniky.“

„Veronika je krásná holka,“ odpověděl jsem.

„Že? A nestydí se to ukázat.“

„Potřebujeme ji tu.“

„Já ji tu potřebuju! Ale na práci!“

Přešlápl jsem a polkl.

„Ano, je to tak. Potřebujete ji vy. – Julie, prosím tě...“

„A z bývalé jak jsi celý pryč! – Ona tě nechá zavřít do basy, aby se nemusela dělit o majetek, pak přijde tahat z tebe další prachy, a ty...“

I to na mně poznala? – Úplně bezchybně ale taky neuvažovala; Andrea se nemusela dělit, ani kdybych v base nikdy neseděl. Kdyby už jen proto, že jsme byli dávno rozvedeni.

„No tak, Julie! – Nemáte na koho žárlit.“

Julie se vztekle nadechla. „Ne, to nemám. Já jsem totiž vdaná, jestli ti neuniklo.“

Otočila se, odcházela, ohlédla se. Udělal jsem dva rychlé kroky, chytil ji a zadržel u dveří, než je stačila otevřít. V Juliině tváři nebylo ani stopy po obavě, když říkala: „Chceš se vztekat? Klidně se vztekej.“

„Už jsem ti někdy pověděl, že jsi kráva?“

„A ty jsi býk, nebo vůl? – Lhala bych, kdybych řekla...“

„Ale jsi vdaná. Pitomější výmluvu nemáš?“ přerušil jsem ji. „Ty sis, jak sem přijel s rodinkou, nevšimla, jak pěkně jsi vdaná?“

Julie, dalo se to čekat, znovu uhodila.

Nebyl problém uhnout, nebyl problém stát, neuhýbat a ránu snést; měl jsem za sebou ty tři roky. Trefila dobře, rázná a bojovná žena v bílých šatech. Chytil jsem ji za zápěstí, pak pod lokty, znovu za zápěstí. Měl jsem silný dojem, že mi ze rtu teče krev, a skutečně: když jsem jí políbil ruku, zůstaly na jejích prstech krvavé stopy.

„Jsou věci,“ říkal jsem a malinko přitom chraptěl, „který ti dokážu říct, jen když ti koukám do očí. A jiný věci zase říkám, jen když na sebe nevidíme. A zas jiný, když mě ani neslyšíš. Když mě vůbec nemůžeš slyšet. – Jsou věci, který neřeknu jinde než pod rozkvetlou třešní. Nebo ve vodě. Nebo na vejletě na kole...“

Hleděla na mě bez hnutí. Nevím, jak mě napadla rozkvetlá třešeň; nejspíš jsem se docela zbláznil. „Některý věci si lidi řeknou jen předtím,“ pokračoval jsem, „některý až potom. Potřebuješ to namalovat?“

Nebránila se. Sklonil jsem k ní tvář, její rty uhnuly. Já tak miluju tyhle scény, v nichž se hlavní postavy spořádaně drží zpátky! Nakonec se Julie vymanila a odešla.

Neměl jsem nikde stání, znovu za ní jít se nějak nedalo. Chodil jsem po přízemí domu a doufal jsem, buďme upřímní, že poslouchá, jak chodím po přízemí domu. A že si domyslí, že nemám nikde stání. Nakonec jsem ji našel v garáži. Jedno nablýskané kolo měla opřené o zeď, druhé dávala dohromady.

Otočila se ke mně. „Moc jste si mě v těch šatech neužil, co? Když ony ve vás probouzí nepatřičné myšlenky.“

„Ty šaty ne,“ pravil jsem a postavil se nad ni. „Udělal bych kola sám. Proč nic neřeknete?“

„Protože nechci,“ pravila o něco slabším hláskem, ve kterém dnes slyším vzdálenou ozvěnu marnivosti. Přiklekl jsem k ní, dotkla se mého rtu. „Bolí?“

„Nebolí. Hlavně zas neřekněte, že jste vdaná.“

Julie hledala vhodný klíč; teď se ohlédla a odpověděla: „Já přeci mlčím. Mluvit budete vy. – S tím, co jste mi chtěl jako cyklista, budete moct za okamžik začít.“

A krajina se před námi otevřela, jako když ženě stáhnete zip na šatech... jako když se na divadle rozhrne opona, tak se před námi krajina otevřela. Kdy já byl naposledy na výletě?

Všechno je nové, nač jsme důkladně zapomněli.

Vítr roznášel vůni horka a senoseče. Tohle je má zem, říkal jsem si, země to slyšela a já věděl dobře, co bych mohl své zemi vyčítat. Jestli je to, co si vykládáme, příběh pořád víc ubrečený než erotický, tak slzy by ani nestačily po tváři stéct; takové bylo horko a vítr.

Šlapali jsme do pedálů, v dáli se hromadily tmavé mraky a z tváří nám stékaly krůpěje. Ty prosté věci, co přinášejí největší radost, v žádném nabídkovém katalogu nenajdete. Dlouho jsem ženě nestáhl zip na šatech, rozhrnuvši se oponu jsem taky sto let neviděl...

Ohlížel jsem se po Julii, ale držela se statečně. Ženy vydrží víc než muži, jakkoli vypadají křehčí; jako patnáctiletí atleti jsme jeden čas trénovali s pozemními hokejistkami spojované rovinky. Po atletickém ovále dokola, rovinka sprint, zatáčku volně vyklusat, šest, osm kilometrů, první rovinky jsme vyhrávali o patnáct metrů, dvacátou či pětadvacátou ještě vyhráli a za třicátou měli problém se hokejstek udržet. Po čtyřicáté jsme padli, ony vzaly hokejky a šly hrát.

Blížící se soumrak na stadionu za jarních podvečerů, slastná únava, nekonečné hovory o všem a o ničem, pak do sprchy. Jednou nám tam vrazily naše hokejistky: „Vypadněte! Teď se sprchujeme my!“ My koukali, drželi jsme svoje bambule, byly o pět nebo o osm let starší a smály se nám... zkrátka vydržely víc.

Mraky byly mnohem blíží a dalo se čekat, že hned napoprve zmokneme. Ani Julii, ani mě to netrápilo. Vyšlapali jsme další vrch a zastavili poblíž sympatického remízku, abychom si přes plot jedné osamělé zahrady přivoněli k šeríku. Remízek obklopovalo houští, a když se člověk zahleděl do krajiny, následoval mírný dolík a pak se široká stráň zvedala. Silnice šla nahoru mezi dva kopce, trčící do oblohy.

Napráhl jsem k nim ruku. Něco podobného jsem pak po letech četl, ale já už měl svou verzi dávno napsanou. Snad jsem i něco řekl, ale co to bylo?

* * *

„Nebudeme kola moc uklízet, že ne?“ zeptal jsem se, když jsem všechno, co jsem mohl toho dne jako cyklista vyslovit, měl za sebou.

„Pojedeme zítra znova?“

Julie se ve dveřích zastavila.

„Tebe to neodradilo?“

Neodpověděl jsem; prováděli jsme právě kola mezi dveřmi a já se snažil, abychom nenakapali víc, než bylo nutné. Julie měla vlasy i pod čepičkou zplihlé a po tváři jí stékaly kapky. Zvenku se ozval hrom, a ona řekla: „Můžu se ještě na něco zeptat?“

Ukládali jsme kola do chodby vedle sebe. Bylo tam přítmí, cítil jsem cibuli a pach chladných dlaždiček. „Myslím, že ano,“ řekl jsem. „Tady je to docela vhodné.“ Opíral jsem se zády o zárubeň a držel dveře, aby se mi Julie mohla protáhnout pod rukou. Byl jsem promočený ještě víc než ona.

Julie však nikam nespěchala. Stála a koukala mi na klíční kost, svou otázku pořád nepokládala. Pustil jsem dveře a vzal ji za ruce. Pak kolem pasu. Pak jsem grif ještě obměnil a otočil jí čepičku štítkem dozadu. Byli jsme mokří, trochu i zablácení, prochvívaly mezi námi elektrické plusy. Dočkal ses, čtenáři.

Rozražený ret pořád bolel, bolelo mě vlastně všechno. Odvykl jsem na kole jezdit. Měl jsem pořád plné oči té jízdy krajinou, ale uklízení kol mělo taky svůj půvab.

Leželi jsme pak v přístavku, věci poházené porůznu po podlaze, Juliina ani moje pořádkumilovnost tím netrpěla. Snad čtenář nelituje těch chvil, které z vypravování vypadly... a pokud lituje, tak snad promine. Jestli nepromine, může si je v duchu dopsat sám.

Každý to má rád trochu jinak, tak aby si všichni přišli na své.

* * *

„Sama tomu dnes nevěřím,“ pravila Julie, uvelebila se pohodlněji a podepřela si hlavu, „ale napadlo mě tenkrát, když jste sem s Evou přijeli: s tímhle chlapem bych si to docela i rozdala.“

Zvedl jsem se na lokti. „Rozdala? Přesně tohle slovo?“

„Třeba by si pak nechal kecý o něžném alabastru,“ dodala. V obličeji byla pořád pěkně červená; bloudila po mně rukou, jako kdyby ohledávala ztracený a znovu nalezený terén. Něžný alabastr měla všude, Julie opalování moc nedá.

Byl bych chtěl skrýt, jak mě Evino jméno zasáhlo, ale viděl jsem, že je to beznadějná snaha. Položil jsem se zase na záda a hleděl do bílého

stropu, na zahradě pořád šuměl déšť a po nebi se tu a tam koulel odcházející hrom.

„Není to nějaké znamení?“ zeptal jsem se.

„Co?“

„Ta bouřka přeci.“

„Pořád nemůžete zapomenout, že?“

Obrátil jsem se a položil Julii prst na ústa. Zmlkla, zachvěla se; otevřel jsem pusku, ale nebylo jediné slovo, které by se dalo nahlas říct. Julie se položila na záda a já se sklonil k tomu zraněnému prsu; byl maličký, svraskalý a zjizvený.

* * *

Tak zdrženlivě příběh začal, a teď dvě čísla bezprostředně po sobě? A jak nevycválně o tom mluvím! Šeptala mi nesrozumitelná slůvka, na skrání jí tepala žilka, dech se uklidňoval a zase zrychloval, šeptal jsem taky ledacos neslýchaného. Vzpíral jsem se nad ní a zase se k ní skláněl, Hartlův celibát končil mezi jejíma nohama. Co jsem šeptal?

Je to až legrační. Já, přesvědčený ateista, šeptal jsem: „Bože můj!“

Když se naše dýchání uklidnilo, vzal jsem ji do náruče a nesl k bazénu. Kapky deště se rozstříkovaly o hladinu, bylo to konejšivé a my jsme se ve vodě objímali. Tolik jsme se k sobě tiskli! Nad vzdálenější zahrady už se zase chystalo sluníčko.

Pak déšť ustal, my se oblékli, já vyvedl kola na zahradu a pečlivě je čistil. Julie přišla na pomoc se dvěma hrnký kávy. „Nechystáte se, doufám, plánovat nějaké hlouposti,“ pravila; bylo až omračující, jak přesně byla naladěna na mou vlnovou délku.

* * *

Chtěla mi říct, že má strach. Chtěla mi říct, že Evu už mi nic nevrátí, ať o té věci dokážu zjistit cokoli. Chtěla mi říct, že si nepřeje, abych o věci cokoli bližšího zjist'oval, protože má strach. Protože v průběhu zjišťování mohu narazit na lidi, proti jejichž kriminální minulosti je ta moje růžovým památníčkem nedospělé dívky.

To a spoustu dalšího chtěla říct, a taky mi to řekla, ale až v průběhu měsíců a let; nyní se příběh potřetí zalomí k vášni. Už zase jsme se objímali, zprudka oddychovali... a trochu i šeptali. Mezi bicykly na vlhkém trávníku.

Je to pořád ještě

úplně běžná historie z našeho zeměpisného pásma: dva lidé, kteří si tak nějak zbyli a opatrně se k sobě blíží. Byl bych chtěl říct, že v našich nocích byla cudnost a chyběl stud; já to tak cítil. Ale myslím, že pěkně lžu, když tvrdím, jak opatrně se k sobě s Julií blížíme – veškerá naše opatrnost se týkala tělesného kontaktu a poslušně zmizela, když jsem otočil čepičku šátkem dozadu. Nebo možná dřív: když jsem ucítil cibuli. Nebo možná o opatrnost nešlo, jen ji to připomínalo.

* * *

Nazítří se objevila Helena a řekla: „Přišla jsem se omluvit.“

Měla na sobě nachové šaty s černočervenými průsvitnými květy. Ale se naučily krásně oblékat, co jsem byl pryč! Já ten čas trávil daleko méně užitečně.

„Nemáš zač se omlouvat.“

„Ale mám. Byla jsem tu s ní. – Místo abych řekla, jak to doopravdy bylo, dělala jsem jí kašpárka.“

„On někdo čeká, až ty řekneš...“

„Tati. Ty na to čekáš.“

„Já nečekám vůbec na nic,“ pravil jsem, srdce mi zase bušilo; pokud ale Helena mínila o věci hovořit, okřikovat jsem ji neměl.

„Strašlivý horko,“ odtahovala si šaty od těla.

„Tak se namoč,“ řekl jsem bez rozmyšlení. Helena se otočila, abych jí stáhl zip... když jsem zaváhal, řekla: „Ono to bude někomu vadit?“

„Protivíme se rozhodnutí soudu. Třeba právě na to někdo čeká,“ pravil jsem. „Jestli mě znovu zavřou, prachy na Anglii jsou v pekle.“

„Anglii hlídá Enrico,“ poučila mě. Ani v nejmenším ji neudivilo, že mluvím o Anglii; přitom si čtenář může ověřit, že o ní ještě nepadlo ani slovo. „Kolikrát si říkám, jestli máma... jestli všechno nebylo jen kvůli tomu, že ses k ní tenkrát nevrátil.“

Pravila má dcera. Bradu teď měla položenou na sepjatých rukou... boky i zadek pěkně opálené, voda, modravé kachlíčky, ticho na okraji města. Proč jsem včera toho italského lotra nezastřelil, když sem pro ně přijel? Nebyla by to přeci vražda; jen salva spravedlnosti.

„Jak: nevrátil? – Máma o to přeci nestála.“

„Ale stála. Hlavně potom, když Eva...“

Ve dveřích se objevila Julie, sebrala ze země Heleniny věci a vyzvala ji, aby se klidila. Jinak že ty hadry hodí do bazénu za ní. Nestačí jí, co už způsobily? Helena z hlouposti a její matka ze vzteku? Jak Julie mluvila (Heleně tykala), hněv se v ní živil z vlastních zdrojů a plamen se vzpínal výš a výš.

Buďme upřímní: i já dostal svůj spravedlivý díl, a Heleniny věci nakonec ve vodě skončily.

* * *

Vzali jsme po obědě auto a vypravili jsme se do Medvědí. Donekonečna to odkládat nepůjde, pravila Julie. Dům překvapivě nebyl vykradený; zhruba jsme jej prolezli, malinko poklidili, vpozdvečer se vykouпали na Zálivu, seděli na molu a dívali se, jak se k obzoru pomalu blíží slunce. Vzal jsem ji kolem pasu, ona mi položila hlavu na rameno... jak romantické! Opodál stála ve vodě volavka a čekala.

Vrátili jsme se domů, a doma je slovo, které v Hartlově slovníku začíná nabývat dávného významu. Spát už jsme nešli ke mně do přístavku, nýbrž nahoru do ložnice; Julie na tom trvala. Zdálo se, že chce osudu hodit rukavici: přistihne nás konečně František, nebo nepřistihne? Jenže František si doma nadělal do bot, když tu onehdy zůstal přes noc, a od té doby se objevuje výhradně za světla.

Doma. V noci jsem se probudil, aniž mě donutil sen či vzpomínka. Probudil jsem se prostě doma a mohl se klidně otočit na druhý bok, mohl jsem sáhnout po ženě, tiše oddychující vedle mě, a mohl jsem i potichu vstát a jít si na zahradu zakouřit.

To poslední jsem doopravdy udělal.

* * *

Týden šel plynule a krásně. Práce bylo mnoho, noční jsme zatím stavět nemuseli. Když mě Verča ráno nenašla v přístavku, na dílně do mě pak drcla ramenem a přimhouřila oko. – Znovu jsme se s Julí začali probouzet, ale ne s křikem. Tím, že jsme do života přibrali... mně se nechce to slovo říkat. Není tak výstižné, jako když se řekne: doma.

Šeptali jsme, občas jeden druhému vykali. Někomu se to může zdát podivné, někomu i směšné.

„Nebude jim dole divné, kde jste?“ zeptala se Julie.

„Asi bude,“ řekl jsem. „Už o tom nejspíš nahlas přemejšlejší.“

„Hm. Měl byste jít.“

„Když mně se najednou vůbec nechce dělat. Jen bych se pořád líně protahoval, občas se nad váma sklonil...“

„Přesně,“ pravila; v poduškách jí to slušelo. Tvář měla plnou dopoledního světla, já se na ni nemohl vynadávat, a přitom bych opravdu neměl zahálet! Práce je tolik, že se v ní topíme.

„Pavle, ne. Už musíš jít.“

„Vždyť jdu. Jsem na odchodu.“

„Jsi na odchodu čtvrt hodiny. – Myslíš, že se o nás ví?“

„Nevšiml jsem si ničeho,“ zalhal jsem. Jenže lhát Julii není snadné. Stačilo jí pozvednout obočí a chut' na další lhaní mě rychle přešla.

„Taky bys poznala, kdybych si začal třeba s Veronikou.“

„Což ale není jedno a to samé. – A jaké třeba? Přichází v úvahu někdo jiný?“

„Ještě se mi líbí paní mistrová,“ přiznal jsem a oba jsme vyprskli; na ten okamžik rád vzpomínám. S Julií bylo hezké všechno, i posmívat se jejím zaměstnankyním. Sklonil jsem se k ní a Julie pravila: „Vy byste se rád trochu předváděl, vidíte? Jaký jste borec. Všichni mají z kapitalistky vítr, ale vy jste jí neohroženě zvedl sukně... promiň, já vím. Prosím tě, promiň. Jsem pitomá.“

Neříkal jsem nic.

Julie se otočila a skryla tvář do polštáře, takže ji téměř nebylo slyšet, když opakovala: „Já jsem tak pitomá...“ Prudce se zvedla a otočila ke mně. „Jestli myslíš... jestli si myslíte, že je pro mě teď ze všeho nejdůležitější, aby se... ty si to opravdu myslíš!“

„Nemyslím. Oba přeci víme, že se to provalí. – Vždycky se všechno provalí.“

Julie povzdychla a vysmrkala se. „No tak jo. Provalí. I když hned dneska by ještě nemuselo. – Mistrové řekneš, že jsi jednal se zákazníkem. Dostaneš sice zase vynadáno...“

Dostal jsem vynadáno. Taky spoustu úkolů. Dostávám úkoly a vynadáno každou chvíli; paní mistrová svému osudu vzdoruje vši silou, a já se na ni jen soucitně usmívám. – Sice nás to rozesmálo, ale mistrová skutečně je pěkná ženská. Stála by za hřích (to říkávala Andrea), když myšlenky na něj teď znovu našly místo v životě.

A napětí mezi mistrovou a mnou lehce erotický podtext má. Její černé vlasy, černé oči, energický výraz energické ženy... přesto něžná

stavba jejích útlých ramenou a šíje probouzí v našinci ochranné pudry. Naše mistrová se dovede obléknout tak, aby našinec ten rozpor citlivě vnímal, a dovede pak našince sejmout uprostřed jeho nejcitlivějšího vnímání.

„Udělám, co nařizujete,“ odpověděl jsem paní mistrové.

„Stačí, když to uděláte; nemusíte nic dopředu hlásit.“

Polovina provozu vyprskla smíchy. Někdy se našinec brání pokusem dát mistrové hned na místě klystýr. – Stoprocentně ona vyčmuchala mou minulost a donesla Veronice. Nebo jen naražila, aby o ni Veronika zakopla. O mně a o Julii ví mistrová minimálně sedmkrát víc, než s Julií považujeme za možné, a když si představím, co všechno si ještě přibájí!

Pravda je, že my dva nejsme mistry konspirace. Onehdy se nedopatřením stalo, že Veronika zůstala v práci přes, my na ni zapomněli, na chodbě jsme se znenadání objali... Hartl koneckonců věděl, že Veronika ví. Julie se červenala, i Veronika se červenala, slušelo jim to oběma.

Julie Veronice s milými rozpaky řekla: „My dvě asi budeme trochu sokyně, že?“

A Veronika odpověděla: „Snad to spolu nějak přežijeme...“

* * *

No, a v dohledné době se ještě přihodilo, že jedna zakázka skončila obrovským úspěchem den a půl před termínem; přihlíželi jsme s Julií odjezdu plně naloženého pickupu, bezděčně se ke mně přitiskla, vzala mě kolem pasu a já ji kolem ramen. Na dílně se pak holky uculovaly, pokašlávaly, a Veronika řekla: „Šéfová, my jsme to viděly...“ Julie nemrkla okem, když odpovídala: „Něco takového, děvčata, se může přihodit každé z nás.“

Bylo to normální a pěkné, a normální taky bylo, jak se tvářila mistrová a její přítelky blbyně. Takže Julie večer řekla: „Jen jestli jsme to krapet nepřehnali.“

Přikývl jsem. „Budou bonzovat Františkovi.“

Julie se zamračila. „Na Františka jsi měl myslet dřív, než sis se mnou začal,“ pravila, jak už to ženy se svou logikou dovedou. Trochu mnou trhlo, ale pak jsem přeci jen odpověděl: „Ale ani ty si nemůžeš dělat, co chceš, a přitom poučovat kolem dokola. – Na Františka myslíme oba, od první chvíle. Protože od první chvíle jsme v tom oba až po uši.“

Ted' přikývla ona, chmurně se usmála. Přistoupila k telefonu, vytočila číslo. „Franto, musíš se stavit. Stačí deset minut... naprosto nutný. Ne, po telefonu ne. Jo, dneska.“

Nechtělo se mi být u té rozmluvy. Ale Julie nežádala, jako já požádal ji, když přijely Andrea s Helenou. Julie poručila. I Františkovi pak poroučela: už nebude jezdit do vily jako domů; vždycky se předem ohlásí. Dál vezme laskavě na vědomí (říkala trochu zadýchaně), že ona tu žije se mnou. Se vším, co taková věc obnáší. A bude to respektovat výměnou za naši dosavadní vstřícnost při přebírání zakázek a za slib, že Julie nepožádá o rozvod.

František zachoval ledovou tvář. Napadlo mě, jestli od začátku nebyl ve věci jeho postranní kalkul... snad mi na závěr nepoklepe na rameno. Snad si se mnou nebude chtít připít, jako že se na mě nezlobí. – Naopak, zlobit by se měl. Měl by si mě přeměřit nepřátelským, trochu zkoumavým pohledem, a v jeho řeči ke mně, bude-li jaká, neměl by chybět chlad a opovržení. Samozřejmě, on žije s jinou, má s ní dokonce dítě; ale sehrát tuto scénku by se mezi slušnými lidmi patřilo.

Naštěstí pochopil, co situace žádá, a choval se opravdu chladně.

Až dlouho po Juliině smrti se jednou svěřil: když ten večer odjížděl a podíval se do zpětného zrcátka, všiml si, jak červené má zničenonic uši. Zároveň se přistihl, že si beze slov pobrukuje. Už je to uděláno... a tady se mu udělala ve vyprávění odmlka. Dalo nám oběma práci, abychom se v té odmlce nerozesmáli.

Nebo nerozbrečeli? Já nevím. – Ano, byli jsme trochu opilí.

* * *

V noci mnou Julie zalomcovala. Byl jsem vyplašený, co se děje, a Julie měla taky oči navrch hlavy. – Ale ona jen potřebovala vědět, zda vím a můžu jí říct, jak tohle celé skončí?

„Co by mělo končit?“ zíval jsem a procítal hodně pomalu. „Vždyť to sotva začalo! Já bych tu chtěl šťastně žít a umřít ve spánku...“

„Šťastně se mnou žít nebudeš. A teď spát už teprve ne.“

Kolik nocí jsem jí pokazil já svým probouzením! Takže se dá pochopit, že jsem vstal a uvařil čaj. A poslouchal, protože Julie mluvila. Nechtěla by, abych kvůli ní nebo komukoli jen hasil podnikatelské požáry. Plaval v bazénu, jezdil na kole a otáčel jí čepičku štítkem dozadu. Viděla, jak jsem bral do ruky svou dávnou knížku... mimochodem:

že tam knížka byla, překvapilo ještě víc než fakt, že Medvědí nebylo vykradené. Fotografie, filmy i texty jsem dávno oželel... byla to Andrea nebo Helena, kdo je sem milosrdně nastražil?

(Ani jedna, ani druhá. Po čase jsem potkal... bud'me upřímní, ale nejmenujme. – Vypadala krásně, měla malinko nemravné spády, dvě roztomilé děti a slibně rozjetou kariéru u zahraniční firmy. Zašli jsme s dětmi do cukrárny; muselo být pro ni být dráždivé probírat na veřejnosti vzpomínky se známým kriminálním. A tam příběh fotografií a všeho vyprávěla jako bezmála špionážní thriller.)

Nemá cenu, říkala Julie, aby se Hartl pokaždé, když vezme do ruky kus bývalého života, poplašeně rozhlížel, jestli ho přitom nikdo nevidí.

„To jsem udělal?“ zeptal jsem se, abych taky přispěl.

„To jsi udělal.“

* * *

Z její strany nešlo o plané řeči: nechala opravit starší už, ale bohatě vybavený Nikon. Dokoupila věci do fotokomory. Odhodlala se, sama se postavila před fotoaparát. Začali jsme, jak jinak, její tváří...

Ale ne. Poslední větu neberte prosím vážně. Není zapotřebí nic naznačovat nebo pod třemi tečkami skrývat. Začali jsme Juliinou tváří a setrvali u ní. Hráli si s osvětlením a s filtry, hráli jsme si, s čím vším jsme si hrát dovedli. – Julie obstarala číslo na Helenu, abych se omluvil za výstup u bazénu (sama při tom opodál dělala obličej) a požádal ji, jestli by se nepodívala po dalších doličných předmětech. Mohlo to dělat dojem, že chci pokračovat v blíž nespecifikované trestné činnosti. Ale Helena nebyla uražená a příhodě u bazénu se smála.

Setkali jsme se konspirativně za městem a já převzal tři plné obálky a tašku s filmy. Máma prý o nich nemá tušení. Cha! – Helena mě kousek svezla a zbytek jsem šel pěšky, aby se hra na utajování dohrála až do konce. Když auto zmizelo za prvním rohem, moc se mi chtělo usednout pod nejbližší strom a aspoň jednu obálku otevřít. Nikde jsem se však nezdržoval, šel jsem a v mysli se obíral Andreou. Že nemá tušení? Andrea teď ví o každém všechno.

Nebývala taková, teď taková je... lidé, mezi kterými žije, ji vyučili tak znamenitě, že ji nenávidí i vlastní sestra. – Musí vědět všechno; nikdy neví, jaká informace se jí může hodit, zítra nebo za deset let. Byly s ní časy všelijaké, chvílemi pěkné, i po rozvodu. Andrea se odmála

chystala být učitelkou a skutečně se jí stala. Pro manželské soužití to není povolání příliš vhodné, jenže co je doopravdy vhodné pro manželské soužití?

Kolikrát jsme ale stáli spolu, bok po boku: proti tchyni, před bytovými komisemi, nad Heleninou postýlkou... schylovalo se k dešti, silnice se pomalu měnila v ulici. Patnáct nejlepších jejích let jsem s Andreou prožil... opravdu vím, která byla nejlepší její léta?

* * *

Julie si k obálkám sedla se mnou. Přišlo to samo od sebe, přirozeně. Trochu jsem si říkal, že uvidí leccos, i když jsem si nevybavoval nic, co by mohlo způsobit nadměrné pohoršení. Trochu jsem si taky říkal, že žádnou z těch, které se na nás ze snímků usmívaly nebo mračily, jsem dopředu nevaroval, že si je po čase budu prohlížet s Julií.

Fotky s Petrou H. V plavkách s padajícím ramínkem ji nemám... Andrea o nich dlouho nevěděla, a nepobouřily ji jaksi z mravnostního hlediska. Spíš, že Petra byla její studentka, to za prvé, a za druhé ji Andrea neměla ráda, nejspíš by to přiznávala obtížně... nebo už přiznala? Vyprávěl jsem Julií o škole, co se dalo, smáli jsme se a třídili obrázky.

Další fotky. Eva sedí na dřevěném molu, skřčené nohy přitažené k břichu a prsům. Hledí do vody s úsměvem vědmy. Nic na sobě nemá, ale výjev není pohoršlivý ani pro desetileté dítě.

Tenhle obrázek jsem zvětšil, zarámoval a vystavil v přístavku. Veronika i Julie před ním postály, společně i každá sama, a já jim jednou, ale až o dost později, udělal o Evě seminář. Slova nastupovala sama, jako kdybych odněkud četl školní úlohu.

„Nach a čern. Paleta blankytů. Krajky, romantika, ale i vampýří silueta... nebavilo ji žít jenom jeden život. Černokněžnický pracovní plášť plný kruhů, jako když do lesní tůně hodíš kámen.“

„To máme oblečení. A jak vypadala ona?“

„Ohnivě rty,“ žvanil jsem. „Temné oči, hebká plet, něžná šije, rovná ramena. Ve výrazu tváře dráždivý, sotva patrný nádech rýmy. Nadra... mám pokračovat?“

„Tak tohle nám určitě ještě řekni.“

„Drzá či hrdá. Podle nálady a příležitosti...“

Rozesmáli jsme se. Nemyslím, že se kvůli tomu Eva na věčnosti zlobí, a Julie s Veronikou tam na ni určitě nežárlí.

Milovali jsme se s Julií často, zaháněli hladové roky. Chtěl jsem, aby nosila kratší sukně, ona zas, abych si nechal narůst vlasy. Vyhověli jsme jeden druhému. Františkova mladá dáma, když se někdy objevila, už neměla k útrpným pohledům důvod. Spíš si začínala hlídat Františka.

V Julií se probralo k životu sebevědomí hezké ženy, a ona si své sebevědomí užívala. Na ulici jí jednou fouklo pod sukně tak pěkně, že se otočil i důstojný pán, který šel kolem; Julie se nepoplašila, se smíchem je nechala vlát. Vzpomněl jsem si na Evu: „Ať se kouknou, když to doma nemaj.“

Povídala ráda, Julie, smála se ráda. Povídali jsme i o tom, o čem jsme si každý myslel něco jiného, uměli jsme se pohádat i smířit. Postel jsme k tomu nutně nepotřebovali, ale s postelí to bylo pěknější.

* * *

Taky se Julie zeptala, nač se nezeptal ještě vůbec nikdo: „Mluvil jsi s Evou... myslím potom?“

„Mluvil,“ pravil jsem. „Teda nemluvil. Seděl jsem u ní a držel ji za ruku. Najednou mě tak strašně stiskla...“

Julie si rukou zakryla pusu.

„Ty jsi byl u toho...“

„Čekala na mě,“ řekl jsem a dost jsem se divil, jak věcně o tom dokážu povídat. „Na víc jí síly nezbyly, ale dočkat se mě musela.“

Oba jsme mlčeli; kdo promluví, tomu se po pár slovech zlomí hlas. Až po čase mi došlo, nač v tu chvíli myslela Julie, ale nic si nevyčítám. Napadnout mě to mohlo, musel bych ovšem mít mimořádnou chvíli.

„Pamatuješ, jak se v Pyšné princezně Ivánek dívá za čeledínem a za děvečkou a říká: ‘Škoda, že odcházejí.’ A pan Korbelář...“

Stáli jsme na cestě a dívali se, král Miroslav s Pyšnou princeznou už mizeli za stromy, kde na ně čekal uhlíř a jeho děcka. Julie vytáhla kapsník a utřela mi nos, pak i sobě. Vypadá to jako bohapustý kýč, který právě dosáhl horních pater nevkusy.

Jenže co naplat; ty věty jsme si doopravdy řekli!

Odejít
Té nejkrásnější
Odejít II

Orfeus & Dido
Orfeus & Dido, doslov
Soumrak na náš rod
Anna H.
Ze života pospolitého hmyzu
Ještě jednou Odejít

Zkusme to povědět jinak:

on se vrací ze záhrobí a vede s sebou přízrak ženské podoby. Možná zkouší přivléct vzpomínku, možná živou bytost, která vlastní vůli poztrácela cestou, po níž se nyní vrací. – Ona zažene nebo nechá odejít manžela, když se ujistila o jeho charakteru. Žije osamělý život, dokud do jejího království nepřivede boží úradek pohledného cizince... a tady se obě cesty, na rozdíl od podání mytologického, potkaly.

Nikdy člověk neví, kdy se příběhy začnou chovat po svém. Kdy si zobákem otevrou dvířka od klece, vzlétnou, zakrouží, výsměšně usednou na nejbližší telegrafní drát, začnou si natrásat peří.

A kafrají úplně do všeho...

* * *

Zase všechno vypuklo. Dodávky, palety, termíny, prodloužené směny. Když Veronika nepřišla domů osm nocí po sobě, stavil se rozzlobený švagr, že potřebují hlídat děti a jak si to ona představuje, přeci má nějaké povinnosti... taková drzost! Oni si upletou fakany a povinnosti má někdo jiný?!

U rozhovoru jsem nebyl. Kdybych byl, rozhovor by se o dost protáhl nebo naopak zkrátil, ale to jsou jen pozdní řeči. Měl jsem tam být, rodinného vydrhiducha seřvat a vyhodit. – Veronika šla hlídat, s nechutí, ale šla; slíbili, že jen do půlnoci. Ovšem slib nedodrželi, zůstali na tahu až do rána.

Vztekala se, div neplakala; napadalo mě, co bych jim asi tak řekl, kdybych za nimi zašel; napadalo mě, co by asi tak řekla Julie, kdybych za nimi zašel... Julie by Veronice řekla, že nemá cenu nic vykládat; je třeba vzít pět švestek a jít. S tím se nedá než souhlasit. Ovšem odchází se odněkud, ale taky někam, což bývá hlavní problém. Ke mně do přístavku by se Verča krásně vešla... slyšíte, jaké hlouposti vykládám?

Ne, jen si dělám srandu. S Verunkou jsme o tom na dílně povídali, objevila se Julie a ptala se, řekli jsme napřeskáčku dvě věty, co je nejvíc špatně, a Julie: „Proč o tom špitáte tajně? Takovouhle šikovnou holku bychom tu přeci potřebovali, ne?“ A strčila do mě loktem.

Věděli jsme všichni, že si zkoušíme na něco hrát. Že to může dopadnout všelijak. Ale mohlo to dopadnout i dobře a za riziko naše hra rozhodně stála.

Bylo krásné září.

Ještě v květnu byla Julie osamělá paní, která si každý den musela sáhodlouze zdůvodňovat, že jí ve skutečnosti nic nechybí. Ještě v květnu Veronika žila s rodinou, po které jí už nic nebylo a které nic nebylo po Veronice – jen neustále žádala její čas a peníze. A já jsem ještě v květnu svou práci dennodenně zveleboval instituci, ve které byl život málo snesitelný a ze které jsem se přitom téměř bál odejít.

Pak jsem já vylezl ze vrat a Julie z auta. Pak se objevila Veronika a já ji zatahal za pramínek vlasů na skrání. Najednou jsme spolu sklízeli ze stolu po snídani, potkávali se ve dveřích a usmívali se na sebe. Měli jsme náměty k hovoru i k zamyšlení. Julie kdykoli mohla přijít na dílnu a našla by tam „svého mužského“ i „svou dceru“ – na těch uvozovkách přeci vůbec nezáleželo.

Pak dostala Veronika předvolání před rodinný koncil.

„Pavel tam půjde s tebou,“ pravila Julie. Veronika se po mně podívala, a nejspíš se jí v mém výrazu něco nezdalo, protože řekla tiše: „Já bych to zvládla sama.“

„Zvládla,“ odsekla Julie. „Ale půjde tam s tebou Pavel.“

„Takhle spolu přeci mluvit nebudeme,“ pravil jsem, Julie zrudla, ale trvala na svém. Co navrhuje ona, je nejrozumnější.

„Možná to bude hnusný,“ řekla ještě Veronika a Julie zvedla triumfující ukazováček: právě proto půjde s Veronikou Pavel. Ona, Julie, už nechce slyšet řeči. Bude sedět tady a myslet na nás a držet nám palce.

A upeče nám dort.

* * *

Takže Julie seděla a myslela a držela a pekla... zatímco my jsme stáli přede dveřmi a slyšeli zevnitř dohadování, kdo půjde otevřít. Stiskl jsem Veronice horkou dlaň, dveře se otevřely, stála v nich mladší žena v ošklivých propínacích šatech a kupodivu si prohlížela víc Veroniku než mě. – Ostatně, jaké kupodivu? Nad Veroničiným oblečením pro tu příležitost jsme strávili hezkou chvilku, a přídavné jméno „hezký“ na tomhle místě upřesňuje určení časové. Julie opět prosadila svou; jasně a zřivě se obávala, aby Veronice nevyčetli, že se „obléká jako kurva“.

Nezůstalo u „kurvy“. – Pro jejich zlost nebylo omluvy, i když pochopit se dala. Ztráceli levnou pracovní sílu, přispěvatele do rozpočtu, navíc to Veronice moc slušelo... bílá blůzka a černá sukně s rozpar-

kem. Jednoduchý střih, jednoduchý účinek. Ve vrcholné fázi zkoušení si Julie natáhla bílé šaty, stouply si k sobě a Julie mi řekla: „Máš docela pěkný harém, nemáš?“

Ani já jsem nevypadal zle, a mluvil jsem inteligentně a rázně. Jsem rozvedený, mám dospělou dceru a s bývalou manželkou běžné nekonfliktní vztahy. (Při té lži jsem se ani trochu nezačervenal. Kdybych byl řekl, že s ní mám vztahy jen běžné, byla by to pravda celá.) Zkrátka: má bývalá při restitucích zbohatla a dostala se do společnosti, kam jsem ji nemohl a ani nechťel následovat. Nicméně můj, samozřejmě už i Verončin životní standard je ucházející: ve vile máme zařízené bydlení (původně jsem chtěl říct „pokojk“, ale včas jsem se vzpamatoval) s výhledem na zahradu a bazén; do práce máme pět metrů, jen přes chodbu; nevyděláváme málo; chceme žít spolu, ale svatbu zatím neplánujeme; za měsíc pojedeme k moři.

To o moři byla okamžitá improvizace, zdařilá, a Veronika, pro kterou to byla stejná rána jako pro její rodinné vykuky, se zachovala skvěle a nehnula brvou. – Její macecha i její sestra dlouhými pohledy ulpívaly na svých protějšcích, jimž láhve piva v rukou velice slušely a břicha přes gumy od trenýrek úspěšně přetékala. Jen v pohledu Verončina táty se dal zahlédnout odlesk čehosi jako spřejné něhy: snad aspoň ty, holka, se budeš mít líp, když všechno ostatní stojí tak nějak za pendrek.

Ale možná jsem si jeho výraz vysvětlil špatně.

Odsud si Veronika neodnese nic, řekli, leda pár svých hadrů; v sobotu ji potřebují na hlídání; kdy splatí peníze, které dluží? – Veronika se bránila, že o hlídání nic neříkali. – Říkají to teď. – Na sobotu máme program, řekl jsem zase tak rázně, poznámku o penězích ať radši neopakují; jsem ochoten předstírat, že jsem ji neslyšel. – Tady se rozmluva zadrhla, protože macecha a švagr se začali bojovně čepýřit.

Zatímco táta a sestra už se jen dívali...

* * *

„Já se za ně tak stydím,“ pravila Veronika, když jsme vyšli z toho strašného činžáku. Dlaň měla pořád horkou, ale červen do tváří jí „kurva“ ani jiné štvavnaté výrazy nevehnaly.

„Máme to za sebou.“

„Jsem tak ráda, žeš tam byl.“

„Vidíš. A tolik jsi měla keců.“

Zastavila se, dala mi velikou hladovou pusu.

Julie by se nepohoršila, kdyby ji viděla. – „Jak ses jim líbila, Pavlova snoubenko?“ smála se nám. Vyprávěli jsme, nepřeháněli jsme, přesnými postřehy jsme nešetřili. Smáli jsme se všichni; nejšťasnější myslím byla Julie. Mám vysvětlovat proč?

Bylo pořád září, které se od května tolik lišilo.

* * *

A na stole dort. Ořechový. S marmeládou a se šlehačkou. Moje maminka taky podobný dělávala: piškotový korpus s namletými oříšky se naplacato překrojí, namaže meruňkovou nebo jahodovou marmeládou... a pak se ty dvě poloviny na sebe připlácnou a ozdobí. Možná si někdo myslí, že jsem zase spáchal nějaký gastronomický jinotaj. Oč ve skutečnosti jde, je vzpomínka na mou maminku.

Julie si do sytosti užívala rodinu, manžela a dceru. Oba poněkud netradiční, ale kdo by si nad tím lámal hlavu.

Žilo se nám spolu hezky, a to ještě zdaleka není všechno!

Když pro Veroniku přišli, ať jde večer ven: radosti rodičů, kteří vypravují dceru, pak i radosti rodičů, kteří vypravili dceru. Teď mají dům jen sami pro sebe... druhý den pak Verunka musela telefonicky vyřizovat agendu, která se jí výpravami rozrůstala. Snad každý mladý muž toužil našemu kvítečku něco navrhnout, někam ho pozvat nebo s ním o něčem pohovořit. Co jí asi říkali? – Leckdy to byly dlouhé hovory. Velice dlouhé.

Po nich si s Julíí špitaly. Občas mi něco málo prozradily, i té otcovské žárlivosti jsem si užil!

Všechno zkrátka pokračovalo, jak mělo.

Helena zvonila a zvonila,

únavou a slabostí sotva stála... když jsem se objevil a šel ke vratům, podlomily se jí kolena, sedla si na zem a loktem se opírala o tašku, ve které měla veškerý svůj majetek. „Tati, prosím tě...“

Vzal jsem ji do náručí, nesl dovnitř, vyběhla za námi Julie. Já nestihl ani otevřít pusu; sykla a udělala posunek.

„Je ti něco?“ ptal jsem se Heleny.

„Ale ne. Nic mi není,” šeptala mi do ucha. „Jsem jen špinavá. Děsně utahaná.”

„Máš asi hlad, vid'. – Čím začneme?”

Chtěla všechno najednou. Vlétl do vany, sníst deset rohlíků, vypít putýnku mlíka. Hned taky ve vaně usnout. – Uložili jsme ji, Veronika za ní šla... „A cokoli budeš potřebovat z mejch šuplat, ber. Nic neřeš.”

* * *

Měl jsem Helenu před očima, jak se přišla omluvit: něžná i sebevědomá, nádherná k zalknutí, dívka s budoucností. Teď se naopak zdálo, že její budoucnost už byla.

„A ty se jí nebudeš na nic vyptávat!” řekl jsem Veronice ještě na chodbě a schytl jsem okamžitou i dost popuzenou odpověď: „Ale tatí! Jsem snad blbá?!”

Co si Helena myslela o Veroničině oslovení? Myslím, že jí byla Verča sympatická; přitom si Helena možná přála, aby jí sympatická nebyla. – Buď se mnou Veronika spí, a pak překáží Julii, nebo si hraje na mou dceru, a pak bude překážet Heleně. Nebo se mnou spí a ještě si hraje na mou dceru. To by bylo vůbec ze všeho nejlejší.

Veronika mi napřed říkávala Pane mistr, potom Pavle, nakonec Tati; Helena mi, slyšeli jste, říká Tati, občas Pavle, na Pana mistra doufejme nikdy nedojde.

* * *

Na budíku bylo půl třetí ráno... otevřely se dveře, dovnitř někdo vešel a já rozsvítil lampičku. Na okraj lůžka k nám přisedla Julie s hrnkem malinové šťávy. Držela ho Heleně u pusy, já jí podepíral hlavu a Helena hltavě pila, až zuby drkotaly o okraj hrnku.

„Chceš ještě?” řekla Julie, když byl hrnek prázdný.

„Ne. Děkuju.”

„Nechám vás teď zase spolu, ano?”

„Ne!” řekli jsme současně. Opravdu jsme chtěli, aby zůstala. Když jsem se poprvé oženil, tchyně chtěla, abych jí říkal Mami; zdálo se mi divné říkat Mami dvěma různým ženám, ale zvládl jsem to.

Helena Julii Mami nikdy neřekne, pouto si však brzy vybudují. Veliké. A snadno. Dovnitř vklouzla i Veronika, Julie se dívala na její noční košili... kratší už nemohla být. A já se výchovně zamračil.

„Verčo, zalez. Vstává se brzo.“

Ale ona přisedla k nám a odhodlaně našpulila rty: „Sklapni, tat’uldo. Tohle se snad týká nás všech.“

A nikdo neprotestoval, takže to nejspíš byla pravda.

* * *

Pošťuchovali jsme se ráno v koupelně, Helena za námi přišla se zalepenýma očima... pak usnula a spala dalších jedenáct hodin.

Večer měla chuť na krupicovou kaši se skořicí. Posmíval jsem se, když jsem ji vařil, Julie mě mírnila, ale jen ohleduplní k Heleně být nemůžeme. Protože bychom se brzy samou ohleduplností zohleduplnili. – Helena večerela, najednou v jídelně Verča s Kryštofem a ona neučesaná, ve Veroničině košili, pusou umatlanou kaší... takže ani nevstala. Řekla jen, že ji těší. Mladý muž byl zřejmě připravený na ledacos, ale... ten jeho soucitně pohrdavý pohled! Konečně však Helena mohla dát někomu najevo něco jiného než vděčnost.

Její chování ho viditelně dráždilo; inteligentní mladý muž ve slibném postavení, a taková přivandrovalkyně! – Ani přiblížit by ses k ní nesměl, sokolíku, když v *Casino de Monte Carlo* hrála *trente et quarante*, s nahými rameny a diadémem ve vlasech! Jenže už má za sebou své dny slávy. Nestýská se jí po nich, perspektivní blbečku; třeba jednou pochopíš, o čem se tu mluví.

I perspektivnímu blbečkovi Veroničino „Tati“ vadilo... z jiných důvodů než Heleně. Vlastně jsem mu spíš vadil já, hlavní mužská role; byl by ji chtěl hrát sám.

„Pan Hartl není tvůj otec,“ ohradil se před Helenou, snad myslel, že ona ho v té námitce podpoří, a Veronika po něm sekla: „Pan Hartl je můj otec daleko víc, než jím kdokoli jinej kdy byl. Jen díky jemu a Julii je ze mě něco, čeho sis ty, Náramná Vznešenosti, ráčil všimnout. Jestli tohle nechápeš, táhni!“

Úplně se zalykala. Kryštof zbledl a já ho se zájmem pozoroval.

„Počkejte,“ zasáhla Julie. „Veroniko, máš tady v domě velika práva. Ale není důvod, abys hned říkala takové věci.“

A Helena do toho polohlasem: „Je mi blbě...“

Všichni jsme se otočili a já se ustaraně naklonil: „Jak – blbě? Co tě bolí?“ Rozhlédla se po ostatních, jako kdyby se ostýchala s nějakou opravdovou intimitou, vzala mě kolem krku a šeptala.

„Nic mi není. Nemůžu vás už poslouchat.“
Narovnal jsem se. „A nemohlas něco sníst?“

* * *

Takže se hádka pěkně rozpustila v péči o nebohé děvče, které před nedávnem našli sedět před vraty. – Julie se hodně držela zpátky, ale že nás miní mít pod dohledem, bylo vidět. Já s tím neměl problém, Helena trochu ano, říkal jsem jí, ať to nechá být. Jsem šťastný, že se vrátila, určitě jí nastávají lepší časy, a lidé okolo si vždycky myslí hlavně to, co sami chtějí.

Promluvily si, beze mě. Pěkně od podlahy si promluvily a Helena řekla, že Julie jí musí uvěřit, nebo ji vyhodit. Že s ní ona, Helena, nebude hrát žádnou zákulisní hru. Řekla, jak mi tenkrát ublížilo, že ona nebyla *intacta*. Nikdo nám nevěřil; nikdo ani nechtěl uvěřit a ten, kdo by mohl svědčit, svědčil by sám proti sobě. – Nikdo neposlouchal. Já byl pro všechny nejpustší zvrhlík a Helena mladistvá oběť, kterou navedl, aby ho kryla.

„Taky si to pak v kriminále pěkně odnesl,“ pravila Julie.

„Já vím. – Já to vím, krucinál,“ rozohnila se Helena, „a teď aby se o mě ještě staral. Nebo vy oba.“

„Koho obviňuješ? – Slyšíš se vůbec, jak mluvíš?“

„Tak co mám dělat? Mám se zabít?“

A plesk! Už ji Helena měla. Julie se nevztekala, mluvila klidně.

„Budeš teď dělat, co se ti řekne, a držet u toho pusy. Jestli něco podobného plácneš i před tátou, vezmu na tebe řemen! Rozumělas?!“

Helena rozuměla.

Facka, kterou dostala, nebyla žádná symbolická; osahávala si tvář a chvěly se jí rty. „Tohle’s udělala naposledy,“ syčela. „Budu tu třeba mejt hajzly, ale fackovat mě nebudeš. Rozumělas?!“

* * *

Vyprávěly mi tu scénu obě, každá po svém.

Julie rozuměla, Helena rozuměla. Křičely na sebe nebo i hnusně syčely, aby si porozuměly... Julie v šedých manšestrákách a šedém svetru s vycpanými rameny, protkávaném stříbrnou nití. Helena džíny a tílko po Veronice; nabízeli jsme, že ji někam vezmeme a oblékneme, a ona odmítala a děkovala: tohle jí přeci stačí.

Veronika se s ní dělila i o pokoj a chudák Kryštof chodil spát domů k mamince. Nebylo mi líto perspektivního blbečka, přestože ve všem měl vlastně pravdu: nejsem Veroničin otec. Co vlastně jsem, myslím jako její? Nebudeme po tom pátrat moc usilovně, souhlasíte?

* * *

Nakoukl jsem do ložnice a vyvalil oči: jak tam Julie s Helenou seděly, nohy schované pod peřinou, a okolo nich miliardy fotek s jedním jediným námětem. Přisedl jsem na zem, bral do ruky jednu fotku za druhou, neprohlížel je. Jen jsem se ujišťoval, že jsou, existují... a hned je zase odkládal.

„Vyprávíš?“ řekl jsem a odkašlal si. „Tak vyprávěj. Nešetři mě.“

„Jsi zlej,“ řekly mi obě najednou.

„Já jsem zlej?“ ujišťoval jsem se.

„No to se ví, že jsi,“ pokračovala už Julie sama, sáhla po těch dvou fotkách a podala mi je. „Já vím,“ řekl jsem a zjevně ze mě padala tíha, jako ze zločince v detektivce, který se přeci jen rozhodl vypovídat. „Je to tak. Nemůžu na ni zapomenout. Jen proto jsem ti, Heleno, ublížil.“

„My s mámou ublížily tobě,“ řekla Helena. „Ztratil jsi tři roky života, a kdyby nebylo Julie, byl bys ztratil mnohem víc. – Já sama ty fotky chtěla, vzpomeň si.“

„Nedalo se čekat, že budeš mít víc rozumu než já,“ namítl jsem. „Já ho neměl, co by se za nehet vešlo. Pořád jsem ji v tobě viděl.“

„Už nevidíš?“ zeptala se tiše Julie. Dveře se otevřely, Veronika vyvalila oči, přesně jako před chvílí já, zůstala stát – ale Veronika se zbytečnými úvahami nezdržuje. „Jé, můžu k vám?“ řekla a už byla u nich. „Tohle taky fotil táta?“ pravila nad jedním obrázkem a Helena se rozječela jako siréna: „To je můj táta, ne tvůj!!“

Veronika se neurazila. Vzala Helenu za ruku, přitiskla si její dlaň ke rtům. Objala ji, něžně, Helena se dala do pláče... dole na dílně na nás dřeli, a my si tu pěstovali mimořádné rodinné srozumění. Necítil jsem se provinile; však si svou nepřítomnost na dílně napravujeme.

Dívali jsme se s Julíí po sobě, nic jsme neříkali, ani žádná mimika. Tady nebylo co vymýšlet, události plynuly samy.

„Tatí?“ vzlykla Helena.

„Ano?“

„Víš, co je s mámou?“

„Ty mi to chceš říct, nebo se dozvědět?“
„Nech ji,“ pravila Julie. „Ano. Zhruba víme, co s mámou je.“
„A jestli ji někdy najdete před vratama jako mě?“
„Asi ji tam necháme ležet,“ řekl jsem. „Bude to pro nás obrovský zadostiučinění.“

Ale Julie do mě strčila a Heleně řekla: „Proboha, vždyť už jsi dospělá! Jak se můžeš ptát na takové kravinyl?“

* * *

Ano, Helena je dospělá. Možná nevíme přesně, co to znamená, ale dospělá je. – Nebudu říkat, že dřív, než to muselo být, Heleně už není tak málo jako na fotkách. Z jedné se usmívá Eva, ze druhé Helena, na jedné má Eva červený rolák, na druhé Helena, na jedné je za Evou velká žlutá stojací lampa, na druhé za Helenou.

Jsou to oblečené fotky, ale stejně mi daly u soudu co proto.

Nebo Heleniny rty, v nadživotní velikosti. Rudé a nenalíčené. Nepravidelné, podrobně pojednané rýhy odshora dolů, na dvou nenápadných místech přeškrtnuté vertikálními jizvičkami. Jemné bělavé chmýří v koutcích a ve stínu pod dolním rtem. Droboučké rezavé pihy vetkané mezi horní ret a stín podnosem... víc se na fotografii nevešlo.

Když se Helena narodila, neoslavoval jsem s přáteli v restaurátu, nedával jsem rundy ani nepokřikoval. Jel jsem do Medvědí, komíhal nohama na molu, připadal jsem si lehký a slabý jako po nemoci. Ráno jsem jel za Andreou do porodnice, držel ji za ruku a protivných sester si nevšímал. V poduškách jsem měl malinko pobledlou ženu, v zavínovačce holohlavou dceru, teď mám na fotce její rty. Býval jsem básník, mohl bych o nich kouzlit jako bůh.

„Jak rtové bijem o mříže.“

* * *

Julie. Veronika. Helena. Žiju se svou ženou a se svými dcerami; co na tom, že role jsou už z velké části přeobsazené? Čas plyne, my se z něj těšíme, Julie čím dál hezčí, z jejího oblékání jsem pořád celý pryč. Je šťastná, vděčná za každý okamžik. Má skvělý nový parfém, svěží, ne sladký. Ale nejkrásněji voní hned po milování.

Byli u nás Františkové. Mladá dáma se rozhlížela, jestli František nekouká a nehodnotí: Julie rozesmátá, holky dospělé, zatímco Františ-

kův rozmazlený capart se rychle měnil ve zpykykaného spratka. My to velkoryse přehlíželi, jen jsme si občas vyměnili pohled: tak, aby mladá dáma viděla. Františku, Františku.

* * *

V Heleně jsme získali další osobnost, která umí odboj na pracovišti přidusit. Julie jí k tomu dala kompetence a z Heleny je řízný organizátor. Podniku se daří, výplaty tloustnou, nikdo nechce o práci u nás přijít. Paní mistrová ji sama vzdala, když už tu neměla komu poroučet, možná si teď drbe hlavu.

Rád se na Helenu dívám, když organizuje, dokonce když mi velí. Začala se znovu zajímat o svůj šatník, o svoje vlasy, o zrcadlo. Ledacos jsem pobytem v instituci promeškal, ale spoustu radosti takhle získávám zpátky.

* * *

Veronika je v podnikové hierarchii něco jako přední dělnice. Některé fotky, které jsem s ní udělal, jsou na pováženou, ale před Julií ani před Helenou je neskrývám. Často je fotím všechny dohromady; ukázal bych vám, ale jak říkám: tisk by vyšel moc drahý.

Paridův soud. Kryštofovi bych některé Verčiny fotky docela ukázal, snobovi blbému; dívka se mění. Obléká se jinak, ukazuje se jinak. Nikdy nevydělávala tak málo, aby musila chodit v jedněch kalhotách, ale chodila. Nezajímalo ji to.

Když jsme se poznali, jednou jedinkrát jsem ji viděl v sukni; sukně vypadala, že je po starší sestře, Verunka se v ní viditelně necítila dobře, vlastně ji ani neuměla nosit. Pohotově tehdy odsekla, že svět má spoustu hezcích k okukování. Ostatně, takoví jsme prý všichni, jako my chlapi: nacpat holku do volánů a krajek, abychom měli pěkné pokoukání... trochu se při svém hubování mračila, trochu smála, a já o tom večer vyprávěl Julií. Ani ve snu by mě nenapadlo mít spády, o kterých by Julie nevěděla.

Změnil se, Veroničin názor. Možná v tom hraju nějakou roli.

* * *

Po jaru přišlo léto, po létě podzim. Roční období se točila, čas plynul, nechyběly nám nové děje. Práli jsme si, aby co nejdéle vydržely ty

stávající, naše branže se začínala potýkat s problémy a občas jsme naši branži řešili.

Veronika se s Kryštofem rozešla, ale se k sobě zase vrátili. Helena po mužích nekoukala; byl bych jí přál, aby mohla o svých třináctých komnatách mluvit, ale musela by se pro to sama rozhodnout. Něco z ní tahat jsem se opravdu nechystal.

* * *

Julie se o svůj šatník nikdy starat nepřestala, taky by si tady zasloužila mít fotku. Chodila pravidelně na kontroly k doktorům, vždycky jsme pak zajeli do Medvěda a seděli na molu... abychom se nemuseli pořád ohlížet, jestli někdo neposlouchá.

„Můj život byl úplně prázdný

a ty jsi ho zaplnil. Můj dům byl úplně prázdný, a ten jsme taky zaplnili... ježišmarjá, co to ze mě leze?! Žijí s námi naše holky...”

Koukal jsem. Pak jsem si odkašlal: „Už přestali oblbovat buněčným neklidem?“ – Tu větu jsem neměl připravenou, prostě jsem ji řekl.

Julie se rozesmála. Normální veselý smích šťastného člověka. Před chvílí se vrátila od doktora, chodila po ložnici a převlékala se, na to jsem se vždycky rád podíval.

„Pomůžeš mi umřít?“ zeptala se najednou. „Bez tebe to nedokážu.“

* * *

„Předpověď je zlá,“ řekl doktor, „potřebujete vědět přesně, jak to probíhá?“

Nepotřebovali jsme. Ale podnikli jsme kroky. Hlavně Julie podnikala kroky, praktické: aby se zbavila vily a tiskárny, dokud měly tehdejší cenu. Měla se svým manželem jisté zkušenosti, a on se prodeji nijak nebránil, protože zrovna potřeboval hotové peníze. Takhle to vypadá rychle, když se vše odbyde ve třech větách, ovšem jde o sled zdlouhavých úkolů.

Po čase už se všechno muselo říct holkám. Taky jsme obchodně la-vírovali „v zájmu maximalizace výnosu“; člověk by myslel, jak „okoralá máme srdce“, ale nám pomáhalo nežít jen s hlavami svěšenými. Nako-

nec všichni vyšli po hmotné stránce slušně: Veronika se svým Kryštofem se mínili udělat pro sebe a peníze na rozjezd se jim hodily, my s Helenou jsme si dávali dohromady Medvědí... Julie chtěla být tam, kde budu já. S prací ve vile jsme skončili, nový majitel o mě nestál, já jsem nestál o nového majitele. Však se ještě setkáme, brachu. – Taký se mě nijak nedotklo, když v čele týmu nastoupila na své staronové místo bývalá mistrová.

„Vy jste tu už dělala, ne?“ zeptal se pan podnikatel. A paní mistrová sladce sklopila oči: „To je vždycky tak. Všeho do času...“

* * *

„Myslil jsem kdysi, že to tady prodám,“ řekl jsem Heleně o Medvědí. „Hlavně tehdy, když... když to potkalo brachu a naše. Ale babi se domu a všeho držela jako klíště. – V lochu jsem děkoval pánubohu, že jsme neprodali. Sice jsem nakonec dům nepotřeboval, ale ono je lepší mít a nepotřebovat...“

Vzpomínám dobře na tu chvíli: seděli jsme v lese na mýtině, vonělo slunce a jehličí, před chvílí jsme přivezli Julii a ona hned usnula. Vytrátili jsme se na chvílku, leželi na zádech, žvýkali stébla, já se nadzvedl, ukázal prstem a řekl: „Támhle mě tenkrát našli.“

„Jak – našli?“ nechápala Helena.

Zase jsem se položil na záda a koukal do nebe.

„Kdysi jsme... pohádali jsme se a vyhodila mě. Jen jsem dojížděl makat, na kole, a nastydnuł přitom. Marodit nešlo, práce bylo moc a já do práce přijížděl i z ní odjížděl v nestandardní doby. Lepší řešení než kolo neexistovalo; pohodlnější určitě bylo jet občas autobusem, jenže pak by se na některý štaci hromadily kola.“

No, bylo mi čím dál hůř, ale byl jsem hrdej. Uraženěj a hrdej. Pak přišla první sněhová vánice, Julie začala opatrně rejdivat zpátky ke břehu, jenže uraženec uraženěj ji posílal někam. Kdybys věděla, jak si teď nadávám za ty tejdny, kdy jsem s ní mohl bejt a nebyl!“

* * *

Spíš než Heleně jsem vyprávěl sám sobě.

O tomhle stavení, jak z něj lidi odcházejí a zase se do něj vracejí, jako jsem se té zasněžené noci vracel já. Pak jsem kolo závějemí jenom vedl, upadl jsem, upadl podruhé a potřetí, horečka mi zatmívala oči.

Rozmlouval jsem sám se sebou a docela si držel palce, abych se z té šlamastiky dostal. Nohy klouzaly, vzdálenosti neubývalo a na zem jsem sebou plácnul už asi posedmé.

Byly dvě hodiny ráno. Julie vstala, vyděšená snem nebo předtuchou, na dílně vyzvedla Veroniku, která tam ještě dřela jako čínský kuli, naložila ji do vozu... a zachránila mi tím život.

Protože sama by mě nebyla do auta dotáhla.

* * *

Helena při vypravování bezmocně zatínala pěsti.

„Do prdele,“ říkala přerývaně, „copak se nedá nic dělat?“

„Bejt katolíci, asi bysme se modlili. Což je ale taky na draka.“

„Proč katolíci?“

„To máš jedno, kdo. Bůh patří všem. Jsi na řadě – pojď do mé náruče, dcero.“

Byla by mě nejradši praštila.

„Tati! Tak si aspoň zoufej! Nemůžeš takhle ležet, a nic!“

„Promiň. Ale to je právě to jediný, co můžu...“

Sesedli jsme se kolem

a mluvili, co bude; Veronika byla čerstvě těhotná, a pokud by se jí narodila holčička, měla se samozřejmě jmenovat Julie. Debil Kryštof jezdil za firmu po světě a nikomu, ani Veronice, pro tuhle příležitost nechyběl – beztak od začátku říkal, že s tím nesouhlasí, že takhle jednat nikdo právo nemá a že nastanou problémy.

Taky pak nastaly. Kvůli němu, debilovi.

Ještě naposled jsme všechno prošli. Najednou byla Julie unavená, vzala do ruky ten hrnek. Naklonil jsem se, dal jí pusu na tvář a poprosil: „Drž nám palce.“ Julie se usmála, chytla mě za ruku a slíbila: „Budu s váma, co jen to půjde.“

A vypila hrnek do dna. Vidím před sebou pořád těch několik minut zamyšlení, pak jsme se pohnuli. Všichni se někam rozešli a postupně začali dělat, co bylo zapotřebí.

**Odejít
Té nejkrásnější
Odejít II**

**Orfeus & Dido
Orfeus & Dido, doslov
Soumrak na náš rod**

**Anna H.
Ze života pospolitého hmyzu
Ještě jednou Odejít**

Zajeli jsme do kina,

po návratu uvařili silnou kávu a zasedli k počítačům. Nebyla to první noc strávená takovým způsobem. Ani druhá. Ani poslední. – Při závěrečných sekvencích filmu jsme už jen toužili jet domů, bylo nám fuk, jak příběh dopadne; ostatně, nebylo těžké to uhodnout. Ale nechtěli jsme odcházet a otravovat ostatní.

Nad ránem jsem si šel zaplavat na Záliv. Nad jezerem se válela pára, pozdní léto, plaval jsem a nebyly vidět břehy, voda hezky teplá. Chodím sem na sklonku noci často, i v dešti, dokud pozdní léto nezačne být pozdní příliš.

Byl bych vzal psy, ale se jim nechtělo. Nepřemlouval jsem je ani jim nevelel. – Psy jsme si pořídili, když se Julii začala vracet nemoc; mají do domu vlastní přístup, nemusí čekat, až jim někdo otevře. Nechali jsme jim ale postavit i kotec; kdyby už kvůli těm čtrnácti dnům, co fena hárá. Jsou vždycky pěkně uražení, když je zavřeme.

Kvůli nim a kvůli Julii se Medvědí oplotilo. Nechtěla do urny, ale rozsypat u nás pod strom, a nestála o to, aby přes ni pořád někdo coulal. Peníze, za které se prodala vila a tiskárna, nás zajistily a nemusíme moc přemýšlet, kolik co stojí.

V průběhu let se pak Medvědí dost měnilo, hlavně Anninou zásluhou, ale Annin příběh začne až za nějakou chvíli. – Když se vejde do domu, uprostřed haly je schodiště do patra, dřevěné. Dole se vaří, jí, topí, je tu i maličká knihárna. Nahoře se spí, píše, jsou tam počítaďla. Na zahradě nic moc neroste, jen na podzim je vždycky na zemi spousta listů. To taky Anna změnil.

* * *

Bylo čtvrt na šest ráno, když jsme se s Helenou v ložnici sešli.

„Viš, že je máma v Praze?“ zeptala se. Přinesla si jablko, v prstech rozpůlila. Byl jsem rád, že můžu kousat do ovoce a nic neříkat.

„Odkud bys to věděl, že?“ zívla.

„A to já bych se zas dozvěděl. – Co pořád nevím: proč jste musely odjet a proč jste se pak zas vrátily.“

Helena se nad odpovědí zamyslela.

„Chceš to podat sociologicky... nebo pohádkově?“

„Zkusíme napřed pohádkově.“

„Takže: šly jsme s mámou hledat prince. A potkaly spoustu zajímavých lidí, princů taky; jenže co jsme ve skutečnosti hledaly, nenašly jsme. Zato jsme cestou pilně sázely neštěstí.“

„Nemohla bys teda spíš sociologicky?“

„Ne. – Poslyš, co my dva uděláme, až sem máma přijde?“

„Ty myslíš, že přijde?“

Neodpověděla hned; lovila v noční košili kousek jablka, který jí upadl. Když ho našla, vsunula mi ho mezi rty.

„Máš strach?“

„Já se ptala první.“

Uchopil jsem ruku, ve které nedržela jablko, a točil prstýnkem. „Vůbec ji sem nemusíme pustit,“ řekla ještě.

„Nemusíme. Ale my ji sem pustíme.“

Vrtěla nesouhlasně hlavou.

„Ona není na dně, jako já byla. – Daří se jí dobře. Je bohatší než dřív.“

„Já vím.“

„Takže přeci jen něco víš.“

Pořádně jsem si ukousl a promluvil s plnou pusou.

„Svět je malej, Heleno. Strašně malej. Vsadil bych se, že i ona už o nás ví úplně všechno.“

A ona zvedla obočí. „Snad toho není zas tolik.“

Pokrčil jsem rameny.

„Co když tě znovu dostane do basy?“

„Nedostane.“

„Pavle, jestli tě znovu zavřou, já už nechci žít.“

* * *

Takhle to doopravdy řekla.

Přitulila se ke mně a ještě šeptala. Vzal jsem ji kolem ramen. Čtenář už četl, že Helena je kočka, dumlá mi ušní lalůček... pohoršuje vás naše situace tolik?

S nikým se nestýkáme, pozvání nepřijímáme, ani žádná nedostáváme. Nikoho nechceme vidět, nikdo netouží vidět nás. Se širými lány, velkými a rodnými, spojuje nás počítač. Chceme-li něco říct, svěříme se jemu. – Trochu jako poselství v láhvi, nad kterým si říkáš: dopluje? Nedopluje? Nevíš, nemáš než naději. Nnic víc ani od života nechceš.

Jsmě... teď nevím, co říct. Svou roli jsme odříkali, potlesk ať si diváci spánembohem – ano, přesně tam. Já si v samotě spíš libuju, ale Helena? Co uděláme?

Musím na to přijít, protože kdo jiný.

„Měla bys mít děti,” říkám někdy, a ona odpovídá: „Aby to s nima dopadlo jako s každým, komu jsem v životě vstoupila do cesty?”

* * *

Snáší se soumrak na náš rod? Heleně se zdál sen, že jsou s Andreou v nějaké kobce a právě za nimi zapadly dveře; každý zná ten zvuk, jímž kovové dveře dovedou rozeznít celou budovu. Andrea si zakryje rukama tvář, Helena ji za ně chytne, a jak jí dlaně pomalu táhne dolů, mámina tvář za nimi mizí. Jako by si Andrea stahovala škrabošku, pod kterou nic nemá. Myslím vůbec nic.

Výtvarně nepůvodní, jako sen hrozný.

Bývá cynická i elegická, dcerka moje. A někdy se prostě jen rozněží a sbírá na zahradě listy a ptá se, kdy zase vyjedeme do kina a na co. Už dlouho si nekoupila nic na sebe, já ji k tomu marně pobízím. – Chodíme pěkně tůry po okolí, nebo jezdíme na kole. V zimě na Zálivu bruslíme, v létě plaveme. Plavat jezdíme i v zimě, do bazénu v městečku. Do práce se nám nechce, není důvod.

V noci se díváme na filmy a hudební pořady, sedíme u počítačů. Občas zhasneme dřív a šeptáme si, co se počítačům svěřit nedá. Když se jeden z nás probudí, probudí se brzy i ten druhý. – Sedáme u ohně, opékáme; když jdeme nakoupit, držíme se za ruce.

Ten čas, který jsme spolu zameškali, už nedoběhneme.

* * *

„Já zas nikdy nepochopila, proč jste se s mámou rozvedli. Já ani nevěděla, co rozvod znamená, když mi to Isabela vyslepičila.“

„Jak – Isabela?”

„Tys vždycky myslel, že babička, vid’? Tenkrát ve vzteku... pamatuješ, jak máma babičku sprdla? Že tohle žádná máma své dceři neudělá? A já přitom všechno věděla už dávno.“

Co můžu udělat, abych pro Helenu nadzvedl víko téhle krypty? Nebojím se, že Andrea přijde, nebojí se toho ani Helena. Přes všechny její řeči. Možná by ji právě Andrein příchod vysvobodil.

Heleniny obrázky.

Její rudé rty. Líbí se sama sobě, když stojí před zrcadlem nebo před mým fotoaparátem. Líbí se sama sobě, když se usmívá z monitoru počítače... už jsme se o těch rtech zmiňovali.

Ta fotka je poměrně stará. Dostyta jsem si s ní pohrál, udělal obrovitý plakát, pár dnů se jím kochal a pak jsem na něj zapomněl. Až při stěhování do Medvědí se plakát vynořil a já ho nainstaloval, lepší výraz mě nenapadá, nainstaloval na jedno dost výrazné místo. A on tam je. Nikdo k nám nechodí, aby si ho všiml a vypτάval se, a já si nenechám od nikoho vykládat, co mám nebo nemám mít v domě. Zvlášť když jde o Heleniny rty.

* * *

Pak fotka s lebkou a jablkem. Jablko je velice, krásné, žíhané, lebka už má dávno všechno za sebou. Helena se lebce dívá do očních důlků, na sobě má košilku, která jí sahá sotva po pupík, k objektivu je natočená bokem a zády. Jediné, co je na fotografii zaostřené: dřevěná podlaha, vyvolávající intenzivní, fyzicky nepříjemnou obavu, že si Helena brzy zadře třísku.

Fotka je černobílá a světlá moc nepochytala, je záhadná a melancholická... vymyslela si ji ona, já se dlouho bránil. Soud to nezajímalo.

To všechno přeci nemůže být pravda. Taková slušná rodina jsme byli, dokud Helena pár fotek nevyštrachala. Nemohla si srovnat v hlavě, kdo všechno na nich je a co všechno se na nich ukazuje... a taky jak to, že pořád přibývají další.

Knížka v černých deskách některé fotky ukáže. Neskrýval jsem je ve **Špaluku** z důvodu mravopochestnosti, ale vydání by byly příšerně prodražily. Celý projekt by nevratně zavedly do červených čísel – do červených nebo do černých? Já vždycky zapomenu, která barva je správně.

* * *

Pak fotky, na nichž se vrací téma Paridova soudu.

Mně se zdá, že si na obrazech bohyně leckdy jsou jedna jako druhá. Je mezi nimi rozdíl jen v tom, co slibují? – Mám vysvětlení docela prozaické: výtvarný umělec neměl na víc modelek peníze, proto jednu pojednal z více úhlů.

Nebo ho oslovuje jen jeden typ krásy?

Andrea, Evička a Helena si byly podobné hodně, často jsem nevěděl kudy kam. Pak ale Eva umřela, Andrea s Helenou zmizely... Juliina tvář byla pro mě vysvobozením. Veronika se Julií trochu podobala, ve tváři, pak se vrátila Helena, obarvila si vlasy, znovu si byly všechny dost podobné.

Paridův soud. Holky sedí na kraji bazénu, já přináším tři jablíčka, aby žádné nebylo líto, že zrovna ona nic. Jste všechny nejkrásnější, děvenky moje, nemusíte mi nic slibovat.

* * *

Zajela za námi Maria. Ani se dopředu neohlašovala, prostě to riskla. Stála před brankou a psi štěkali a Helena vyšla ven, aby se podívala, na koho.

Maria tady se mnou párkrát byla, ovšem mluvíme o minulém tisíci-letí. Bývali s Pedrem našimi sousedy. Tak jako my, i oni měli doma problémy, veliké... jestli se nepletu, viděl jsem ji naposled u soudu. Pořád jí to sluší, což nemyslím jako prázdny kompliment.

Přijela se mnou definitivně zúčtovat?

* * *

Měli jsme oba, Helena i já, radost, a oba nás taky napadlo: co tak najednou? Řekli jsme si to hned, jediným pohledem. Smíření sice jsme, ale i trochu podezřívaví... není, nemůže být Maria krom jiného i předvoj Andreiny expanze? My si takové myšlenky občas pěstujeme, připadáme si u nich náramně chytrí.

Helena odemykala a psi doráželi a já sbíhal po schodech. Maria, návštěva z dávné minulosti! Náš panelák se dvěma výtahy, plno dětí, plno maminek a paní Uchytlová jako nutné zlo. Zasekli jsme se u branky a mluvili a zase mluvili jeden přes druhého, pak si Maria všimla kového štítku na sloupku.

„Hartl, Hartlová, Kondrová... kdo je Kondrová?“

„Ta už nežije.“

„A Malorinová?“

„Ta taky nežije,“ řekl jsem tiše a Helena se dívala jinam.

„Proč jsou tady psaný?“

„Protože tu bydlej.“

„Jak – bydlej? Když už nežijou.“

„Teto, to bys nepochopila,“ řekla Helena. Já po Marii koukal, byla krásně nastrojená, Helena mi položila hlavu na rameno a Maria pravila: „Co čumíš?“

Rozesmáli jsme se, uvařili kafe, ke kafi rozbalili čokoládové piškoty s jahodovým želé a mluvili jsme, mluvili, pořád jsme mluvili. Maria bloudila očima po knihovně a já viděl, že hledá černé desky, určitě se dozvěděla a teď byla zvědavá, měla nedočkavou ruku... čekala, že se v knížce najde? A bude nedůvěřivě koukat sama na sebe? O nějakém velkém pohoršení bych dost pochyboval.

Maria četla a prohlížela a četla, pohledem přeskakovala z Heleniny tváře na mou; octla se tu mezi lidmi balancujícími na šikmé ploše? Až bude tázána, a ona tázána bude, může to říct opravdu zodpovědně?

Ne, ve skutečnosti nevím, nač myslela. Don Pedro a don Pablo v jejích kapitolách jsou snadno čitelní, ale mají literární inspiraci z Boženy Benešové: jsou to dva tenisáky, se kterými mladičká hrdinka rozmlouvá a ve finále se je slizký vošoust snaží nacpat hrdince za blůzku. Próza už nežije, leda jako literárně historický fakt, ale Pedru a Pabla je v písemnictví čím dál víc.

* * *

Z našich luhů a hájů jsme časem přešli na její, Mariiny; pořád držela tu knížku a prsty hladila černý potah, ale přitom vypravovala svoje dějiny, všechny ty příhody vypravovala věcně jako něco, co už je uzavřené, co bylo a skončilo a čeho nemá smysl být nám všem líto. I když to mohlo skončit mnohem líp.

„A Isabel mi řekla: Co mohl táta udělat blbě, to blbě udělal. – Ale není žádněj únosce, a já proti němu svědčit nepůjdu.“

* * *

Jen u kávy a piškotů nezůstalo; zvedl jsem se a začal chystat fufu. Helena pomáhala, Maria protestovala, ale pomáhala taky, řekli jsme, že u nás samozřejmě přespí, tady už Maria protestovala hodně; vypadalo to, jako že nám nechce svou přítomností bránit v krvesmilstvu; řekl jsem, že jí jednu vrazím, jestli toho nenechá; Maria řekla, že to bych si tedy mohl zkusit, Helena řekla, že si ráda půjde lehnout jinam a my že

můžeme v poduškách vzpomenout mladých let (přesně takhle)... já útočně navrhl Marii, ať klidně komukoli vyslepičí všechno, co tu viděla i co si domýšlí, Maria, už nazlobená, řekla...

Zkrátka upřímné odpoledne a večer; na dotaz, jestli je tu Maria jako předvoj, nedošlo, a stejně bychom odpovědi nevěřili. Když Maria odjela, s Helenou jsme to převraceli ze strany na stranu a nakonec jsme si řekli: ať se stane, co se stát má.

* * *

Večer s Marií neproběhl bez sklenky, přesněji bez sklenek. Nikdy jsme se spolu tolik nezřídili, natož s Helenou; za všechny roky, co bydlíme na Zálivu, jsme s Helenou nevypili skoro nic, a najednou všichni pod vlivem, dvojsmyslné řeči, hihňali jsme se jako pubertáci.

A škytali jsme a zatajovali dech.

Mezi Marií a mnou byly vzpomínky, které by se nad sklenkami vychutnávaly velice dobře, ale nějak na ně nedošlo. Každý z nás měl tolik jiného k vypravování!

* * *

Ráno jsme šli plavat, koupel nám udělala moc dobře. – Byli jsme rádi, že přijela, i jsme si něco dalšího smlouvali... a události příští jsme téměř s jistotou očekávali.

Soumrak na náš rod

Jezero vychladlo, listy zežloutly a opadaly, přešly podzimní plískanice a napadl sníh, spousty sněhu jako každý rok. Bylo třeba ho denně odhazovat. Po nocích mrzlo a večer jsme brali psy dovnitř; pomazlit se lezli až do postele, ale spát chodili na chladné dlážky ke vchodovým dveřím. Sněhu bylo tolik, že nám jednou utekli přes plot a za tu chvíli, než jsme je přivolali zpátky, stihli ulovit zajíce. Instinktivně přesná práce, při níž mrazilo v zádech. Ale i pytláctví to bylo, jednoznačně.

Nechali jsme zajocha odležet, pak ho Helena připravila. Dala si záležet, psi se mohli pominout z té vůně... zajíc na plotně pracoval k dokonalosti, my pracovali s ním. Odhazovali jsme další sněhové nadělení. – A vtom se z hájku ta postava vylouppla.

Místy zapadala do sněhu až po pás; směrem k autobusu cestu nikdo neprotahoval. Šla rovnoměrně za svým cílem, v pohybech měla lehkost a vůli. Psi se nám zase urvali, vyběhli jí naproti... kupodivu neštěkali, ohony však vrtěli jen střídmě, aby si nezadali. A pobíhali okolo ní. Jak poznali, že sem patří?

Měla nenápadný, nijak levný kožíšek, bílý svetr s vysokým rolákem, na zádech moderní batoh. Vypadala o dobrých patnáct let mladší než já a krásně voněla; však jsme slyšeli, z dostupných zdrojů, že se dává po všech stránkách dohromady. Takže mi klidně mohla říct: „Nevyženeš mě?“ Normálně, bez jakékoli koketerie.

Potěžkal jsem lopatu a pravil: „Ahoj, Andreo.“

Řadu věcí o nás vyprávěla ona... řadu věcí autor, jak ho znám, škrtl. Myslím na Andreu jako na něco, s čím se nedá nic dělat; křivdu necítím, ani nenávist. Ani lhostejnost. Lásku ne, nebo možná nevím, touhu určitě ne – přestože Andrea vypadá tak dobře. Kdybych se s ní vyskytl pod jednou příkrývkou, třeba by si tělo dalo říct... tohle je zbytečné sáhodlouze rozebírat. Já celibátu znovu přivykl, srovnal jsem se s ním, jsou to taková modrá období.

Byla tady, Andrea. Nevěděl jsem, co to znamená; přijela nás navštívit, zatknout, nebo se k nám prostě vrátila? Nic jsem nečekal a ničeho jsem se nebál; trochu zvědavý ano, to jsem byl. Ale pořád mě víc zajímal zajíc v hrnci, sněhové návěje na střeše a vůbec. Náš život je jinde, momentálně před domem, dům je můj, zahrada moje a ničí zasrané miliony nepotřebuju. Nepotřebujeme.

Máme dceru Helenu, milá Andreo, a k Heleně máme dluh. Ty jsi ji provedla svým životem, já svým. Myslím, že z nás dvou jsem já napáchal menší škody, ale škody jsme prostě páchali. Měla by mít ty děti, já bych Heleně přál k dětem taky hodného muže, který by nám všem předvedl něco onačejšího, než jsme dokázali ty a já.

Zhruba tohle k Andrei cítím, ani zdaleka to není všechno. – Andrea smířená nebude. Bude nás organizovat, poučovat a já se budu vztekat, ale mi to nebude nic platné. Stojíme tu a psi okolo nás běhají, z komína kouří, všude bílo. Za cestou zamrzlé jezero. Místo se jmenuje Medvědí a čtenář si vzpomene, že jsem se původně odhodlával tady po výkonu bydlet. Dům je oplocený, zajíc v hrnci, má dcera je pořád jen má dcera, to bych pro jistotu rád dodal.

Nebo si myslíte, co chcete. Já na to kašlu.

Juliinu vilu a celý provoz vlastní nový majitel, provozu šéfuje, jak jinak, naše hezká paní mistrová, jde jim to oběma od desíti k pěti. – Nestihl jsem jí dát klystýr a už nedám, ale stojíme tu přesně v sestavě, která paní mistrové otočí kolo dějin. Stojíme, máme si hodně co říkat: máma, táta, dcera. Pořád jsme rodina... sejde na tom? Prostě tu stojíme a revitalizujeme vztahy, nebo spíš chystáme se k tomu a nikdo pořádně neví, jak začít.

* * *

Začali jsme pěknou, i když nevelkou rolí zajícovou. Ztrestali jsme ho, jako bychom tři dni nejedli; Andrea snědla sedm knedlíků! Ale řeč se nám rozbíhala pomaleji. – Mluvme spolu hned od začátku upřímně, žádala, na to jsem odpověděl, že kdybychom měli mluvit upřímně, nemluvili bychom vůbec; prostě bych ji praštil lopatou a zahrabal pod sních. Jestli ne ještě něco horšího.

Seděli jsme a vyhlíželi z okna: zase hustě sněžilo, jako někde u Čechova, padal soumrak. Byl bych se chtěl zeptat, když tedy upřímnost: na jak dlouho je plánovaná její stáž tady v Medvědí... ale váhal jsem, vždyť sotva přijela. Necháme ji tu přespat? poprosila Helenu jako paní domu, Helena ji dovedla k ložnici, rozhrnula závěs a řekla: „Však se k nám vejdeš.“ A když Andrea viděla veliké neustlané lůžko a její noční košili zmuchlanou s mým pyžamem, všechno, co si připravila a taky nejspíš zakázala, šlo k čertu.

Pověděla Heleně, že je špinavá čubka. Na to Helena odsekla, odsekla vyloženě s radostí, že žádná čubka, jen tátova sladká holčička. Ty jsi, mami, sice čistotnější, ale jinak opravdovská kurva... důvěrná oslovení nám každopádně jdou.

* * *

To bychom jaksi měli soumrak.

Noc proběhla klidně: žádné úpění a skřeky, jako když se kdokoli z nás odněkud vrací. Brzy ráno jsem šel odhazovat sních, vtom za mnou Andrea, bosa, jen v košili, vypadala odpočatě a podnikavě, já ji zaháněl, ona podlehla okamžitému popudu, košili svlékla a přehodila ji přese mě... stál jsem jako věšák, neviděl nic, Andrea se třela sněhem. Evidentně se jí chtělo výskat a taky trochu výskala, ne moc; protože kdyby dělala velký rámus, mohla by přijít její dcera a říct...

Čas plyne rychle. Divná věc: copak Andrea nepotřebuje být fyzicky přítomna ve svém impériu? Vážně jí stačí pár mailů a telefonátů? Nikdy jsem nebyl bohatcem rozhojňujícím statky, tak o jejich životě nic nevím. – Andrea je tu, má dovolenou? Ať jsou její plány jakékoli, nám v ničem neprekážejí.

Andrea je tu a užívá si nás. Občas Helena vidí, že si někde v koutku špitáme, a já tu a tam natrefím Helenu, jak cosi potichu plánuje se svou matkou. Mám se bát? Co u nás Andrea je, byla Helena pětkrát ve městě. Což se předtím nestalo hodně dlouho.

Pořád chumelí. Hotová Aljaška, severní a jižní pól. Amundsen, huskyové a podobně. Svět má najednou pod čepicí, sněhovou. Čas plyne, střídáme se ve vaření, celibát neprekáží a po večerech koukáme na filmy nebo hrajeme karty. Jako kdybychom měli všechno hotové.

* * *

„Nemusíš se tam vláčet se mnou,“ řekl jsem Andrei, když jsme se Heleně po jednom výjezdu chystali naproti, ale ona jen vrtěla hlavou.

Brodili jsme se závějemí už nejmíň půl hodiny, když zavrnl mobil a dcerka nám rozjásaným hláskem sdělovala, že všechno jinak. Že autobus nestihla. Že jí nemáme chodit naproti. Ahoj, já už musím.

Seděli jsme ve sněhu a vyčerpaně se smáli. Studánkové oči, zamrzlé řasy, chundelatý rolák. Bílý. Moderní, nahrubo pletená čepice. Zpátky od autobusu jsme vraceli dlouho, a když jsme stáli před domem a já lovil po kapsách klíče, přihodilo se, konečně, něco katastrofického: ze střechy se utrh obrovský sněhový plát a zavalil nás.

Stokrát za den si říkám, že bych měl návéje odrýpnout, vždycky pak mám něco důležitějšího na práci. Já stál blíž u domu a měl větší štěstí; srazilo mě to na zem a uhodil jsem se o schod, ovšem hýbat jsem se mohl a za okamžik už zase viděl. Andrea pod sněhem zmizela celá. Kdyby mě to bylo omráčilo, neměli jsme šanci.

Vyzmítával jsem se ven a slyšel za dveřmi psy, jak kňučí; pak jim sepnulo a pelášili ke psímu průlezu. Popadl jsem lopatu a už přibíhali: vrazili do mě v rychlosti čumákem a začali zběsile hrabat. Jak může zvíře tak přesně vědět, co je zapotřebí? – Za dvacet vteřin se objevila válenka a já udělal hloupost, která mohla Andrei ublížit, kdyby měla poraněnou páteř: popadl jsem ji za nohu a vytáhl ven. Měl jsem strašný strach, že se udusí.

Tep jsem nahmatal, ale při smyslech nebyla. Nemohl jsem najít čpavek, tak jsem jí zkoušel dát přičichnout k rozemnuté česnekové pastě... dodnes se mi kvůli tomu smějí. Nakonec jsem jí místo jemného propleškávání vrazil pořádnou facku a rozkřičel se: „Vstávej, mrcho! Tebe přeci patří zabít, a ne abys...“

V duchu jsem viděl Evu na nemocničním lůžku, jak mi v posledním okamžiku tiskne ruku. Julii, jak dopíjí z hrnku čaj. Zařval jsem tak příšerně, až ovčáci zalezli pod stůl: „Tak se přeci prober, svině šeredná!“

A na ta slova Andrea otevřela oči.

* * *

V noci se probudila, potichu jí tekly slzy, setřel jsem je palcem... napila se malinové šťávy a hned usnula. Můj návrat do říše spánku nebyl tak hbitý. – Ale najednou bylo půl deváté ráno, byl jsem jako omámený, nebylo to nepříjemné ani nepohodlné. A já po mnoha letech znovu pocítíl tu pradávnou lidskou touhu: zůstat ležet a nevstávat.

Helena už přijela, šramotila dole. Jak to Andrea má, myslím s muži a tak? Zřejmě se nikdy nezeptám, a otázka je, jestli to vůbec chci vědět. Helena stoupala do schodů a hlasitě dupala, aby nás při ničem nepřekvapila.

Něco mezi nás Andrea přivezla, nevím, co to je. Nebo nám možná něco sebrala? Tu naši tichou melancholií. Dům je najednou plný hovoru, hádek, smíchu. Helena si občas rtěnkou přimázne rty, jen trochu, nic moc viditelného. Koupila si i pár hadříků, opravdu jen pár... ale hezkých. Při jedné příležitosti pravila, že se mnou nebude tak často jako dosud; zlobím se?

Jak bych se mohl zlobit? Jsem rád, že to Andrea dokázala.

* * *

Helena svou mámu ráda popíchne.

„Půjdeš se mnou do vany?“ ptala se mě, když jsme přišli z lyžování. Andreou škublo, my se šli cachtat a Studánka pak suše oznámila, že zítra musí do Prahy... „Nemáš důvod se urážet,“ řekla jí Helena. „A já mám přeci jet do toho Ústí.“

Tady jsem se na obě překvapeně zahleděl.

„Kdybys mě nechala domluvit, věděla bys, že se pozítří zase vrátím. Den tu snad táta bez ženské vydrží.“

„Vydržel mnohem dýl, mami.“

„Já vím, Heleno. Já to vím. – Proč jsi zlá?“

„A proč ty vždycky chceš, oč ve skutečnosti nestojíš? Jak dlouho ta-
dy s tátou budeš, i jestli se zejtra vrátíš? Tejden? Dva? Jak dlouho pak
zase budeš pryč? – Proč o tom s tátou aspoň nemluvíš?“

„Co je tobě do toho?“

„Kdybys o nás doopravdy stála, mohla jsi tu být roky. Nemusely
jsme se teď o tátou hádat.“

„Holky!“ řekl jsem dost nahlas. „Mohl jsem mámu vzít po hlavě lo-
patou, když přišla. Ona by to pochopila. Ale jsem šanci prošvihl... a vy
mi tu laskavě přestaňte povykovat, sakra!“

Mluvil jsem jako šafář, předseda světa. Obě dvě stály, příkyvovaly,
přestože by se byly chtěly dál hádat.

Dívaly se na mě a spokojeně se usmívaly.

* * *

Míval jsem s Andreou i hovory tiché, komorní... ona mou ruku ve
své a já u ní na zemi; důvěrné šepoty. Kdybychom při nich hráli svůj
part v mém filmu nebo kdyby řeč přemalovávala vhodná hudba,
mohlo by to z vhodného úhlu vypadat, jako když k sobě obnovujeme
něhu. Naslouchám jí, naslouchá mi, usmíváme se.

Dotyky bývají ostýchavé, rozmluvy probíhají ve věcně urážlivém
tónu. Pak přijde večer a nad naším hněvem slunce zapadne – možná by
si dala říct, ale mně se nechce nic říkat.

Mám představu okenní tabule, na které v dešti splynou dvě kapky
do jedné. Dají se zaslechnout dost hrozná věci, ale jsou to jen slova.
Dáme si sklenku, dvě, i čtyři. Andrea je pořád k nakousnutí a já ji pořád
nenakousávám. .

Jestli dobře rozumím, tiskárnu po Julii chce zase koupit... nějaká
jednání proběhla, připustila. Neřekla ano nebo ne, ale z jiných zdrojů
jsem věděl, že smlouva ještě podepsaná není.

Andrea mohla vyčkáváním srazit cenu, takže vyčkávala.

* * *

Chodily s Helenou po domě, který mě při návratu z vězení tak vlíd-
ně přijal, jako dvě drahé navoněné bestie a opovržlivě všechno obhlížely.
Majiteli Andrea dopředu řekla, že neprohloupí, když to snese. Zašly do

provozu, museli kvůli nim zastavit práci a majitel se, jak bylo dohodnuto, zeptal: „Nebudete potřebovat někoho schopného, paní Hartlová?“

Stály prý zrovna u té, kvůli které divadlo inscenovaly. Má nejsladší, jediná a jedinečná paní mistrová. Všeho do času, krásná dámo. – Už když je uviděla, musela tušit, že je zle. Prohlížely si ji od hlavy k patě... Andrea řekla jen: „Schopného? Chm.“

* * *

Byl to opravdový tyjátr, laciný až k vulgárnosti, ale zabíral: mistrová bledla a rozšiřovaly se jí oči. Andrea zjistila, co se dalo: nejsladší odešla i s dětmi od muže kvůli milenci, milenec si ji nechce vzít, a přijde-li ona o zdroj obživy, hrozí, že přijde i o děti... mohl jsem u toho výstupu být, odmítl jsem. Rád jsem si však nechal všechno vypravovat, když jsem vařil; tentokrát žádný zajíc či fufu, nýbrž báječný šoulet s kachnou. Kachnu jsem potřel medem, taková náhlá inspirace, ony seděly u stolu a jedna přes druhou povídaly.

* * *

Studánka je tady. Odejde, jak říká Helena, nebo neodejde, nebo jako chytrá horákyň: půl na půl? Která její půlka zůstane? – Splnila svou misi a má se věnovat nějaké jiné? Jsou čtenářky i literární postavy, které Andreu nesnášejí... co vezme s sebou, jestli odjede? Moc už toho tady na rozdávání není.

Chtěl jsem jí, ano, plácnout zmrzlinu do výstřihu. Nehájil jsem jí, když o sobě slyšela, že je „opravdovská kurva“... ve vězení mě, buďme upřímní, napadalo leccos a je hlavně Juliina zásluha, že nic z toho se pak nestalo skutečností. – Jseš tu, Spodničko, máme toho za sebou hodně. Vid? Co máme před sebou? Přišla sis ke mně ohrát srdce?

Leckdy jsem myslíval, že už žádné nemáš.

* * *

Četli jsme spolu povídku, ne moji: chlapíkovi se zauzlí život, praskne na něj „mimomanželský vztah“, který „nezůstal bez následků“, on musí všechny naložit do auta a jet. Tchyni, manželku, milenkou i dosud nenarozenou dceru. – Tchyně se hrozně rozčiluje; kdyby měla s tou ženskou nasednout do jednoho vozu, *„byla by to prý její smrt. Což původně nemělo být proroctví, nýbrž negativně formulované přání.“*

Takhle šikovně si nás autor připravuje. Nakonec do auta přeci jen nalezou a:

JUDr. Oskar D. v nejprudší bádce a zároveň v nejvyšší rychlosti přehlédne kamion, a pak se ani na relativně široké silnici nebude mít najednou kam vejít. Díky nedbale zapnutým bezpečnostním pásům vylétí při nárazu do hníjící řepy a veškerý ženský živel ponechá mýlnku na maso, v němž se náhle změnil jeho pečlivě udržovaný vůz.

Právníké vzdělání však umožní Oskarovi zcela se vyvléci z důsledků jeho nesporného řidičského mistrovství, a naopak namočí do nich nešťastnou osádku kamionu, kterou pátrání přistihne s několika gramy marihuany v kapse, čehož Oskarovy profesní styky dokážou znamenitě využít...

* * *

Četli jsme večer, v posteli. Pak jsme zhasli, hned usnuli, čtenářský zážitek nerozebírali. Ale u snídane jsme si na něj vzpomněli, pochechtávali se a jeden druhému přiznali, že nás autorův cynismus bavil a jeho pečlivost při vymetání nepohodlných postav taky... kousali jsme do housek s marmeládou, upíjeli kafe a dívali se jeden druhému do očí.

Je hezká i přitažlivá, pořád. Všechno zlé mezi námi se doopravdy stalo, a nebylo toho málo; má důvody mě nenávidět a já mám důvody nenávidět ji. Každopádně přijdou okamžiky, kdy s ní budu rád. A ona se mnou. Rozumíte tomu?

Ne, nemyslím teď na to, jak hněv nezapadá – vlastně jak nad ním nezapadá slunce. Vždyť si můžeme večer číst a pak hned usnout.

* * *

Až přijde léto, sedneme si na molo a budeme koukat na vodu. Až přijde soumrak, uvidíme na hladině lodičku: sedí v ní dva a živě rozprávějí, kousají jablko, on jí kouká do výstřihu... Té nejkrásnější. I ona se občas do výstřihu podívá. Máchá ruce ve vodě, nohy úplně u sebe nemá, neláme si s ničím hlavu. Jsou spolu. Mohlo se jim přihodit cokoli, taky se jim to přihodilo, určitě však dopadli líp než Neruda a Světlá.

* * *

Soumrak na náš rod je spíš slogan pro chvíle, kdy bychom si rádi dali sladký moučník nostalgie; ve skutečnosti nás všechny hnusné věci,

co jsme si navzájem provedli, nezabily. Nechlubíme se jimi, ale neodstavili jsme je za kulisy. Bojíme se jako každý a jako každý cítíme bolest, ale naše katastrofy neodháníme „sebemučivým zřeknutím“...

Odejdou, odejdou obě. Ale jsem jim vděčný, že jsem o ně nepřišel, že se vrátily, že si do knížky v černých deskách můžu přidat nové jejich fotografie. Přemýšlím nad tím, jak je zveřejnit, a jednou možná na něco přijdu.

Odejít
Té nejkrásnější
Odejít II

Orfeus & Dido
Orfeus & Dido, doslov
Soumrak na náš rod

Anna H.
Ze života pospolitého hmyzu
Ještě jednou Odejít

Vyhledal jsem v nářadí

kleště a vyšel na zápraží. Psi se trochu divili, že jdeme ven, když ještě poprchává, ale vyběhli s chutí. – Mě nic nenutilo jít právě teď. Pletivo by bylo klidně hodinu počkalo. Nebo dvě hodiny. Nebo pět. Den, týden, měsíc.

Nutilo, nenutilo. Zvědavý jsem byl. Dívka nemohla mít víc než osmnáct a nevypadala na výletnici. Viděl jsem ji už z dálky, jen kvůli ní jsem šel hledat ty kleště. Rachotil jsem plotem, ona mě minula, ale najednou se zastavila, zaváhala... jak začínají lidské příběhy? Já to vím, a občas bývám zvědavý, jestli doopravdy začnou.

* * *

Měla na sobě mikynu, džíny, na zádech malý batoh. Děšť snad přechkala pod nějakým stromem a nevypadala špatně, ani v džínách ne. Ale připadala mi nasydlá a vůbec všelijaká, prochládlá něčím víc než jen počasím.

„Prosím vás, pane,“ řekla, „nedal byste mi kousek chleba?“

Hlas měla hlubší, příjemný. Tmavé urousané vlasy. Rozhlédl jsem se po okolí.

„A třeba hrnek mlíka?“ dodala ještě.

„Potřebovala bys spíš čaj,“ odpověděl jsem. „A teplou postel.“

Jak přímočaře dokážu i ve svém věku jít na věc!

„Stačil by mi ten kousek chleba,“ pravila ona a kašel se skrz slova prodíral nahoru, aby si prohlédl hodného pána, co mluví o teplé posteli. Prsty už měla vpletené do drátěných ok.

„Jen s chlebem před tím, před čím utíkáš, neutečeš.“

Tady se na mě poprvé podívala.

„Já před něčím utíkám?“

„Poznám to, děvkeno,“ řekl jsem s tou pravou dávkou profesní suverenity. „Jsem spisovatel. Víme?“

Odemkl jsem. Psi vyběhli ven, očichali ji a nenaježili se.

„Pojď dál,“ řekl jsem, teď byla řada na ní, aby se rozhlédla: nikde nikdo, žádný svědek, a spisovatelům (zvláště takovým, kteří se za ně sami prohlašují) neradno věřit. – Mohou mít pod domem mučírnu. Mohou mít někde jámu s hašeným vápnem. Všelijaké kobky si mohli za ty roky vybudovat, a spoustu dalších nebezpečí může obsahovat po-

zvání od nemladého muže, který si říká spisovatel. Já na jejím místě bych nadhodil batoh a pokračoval v cestě.

Musela být dost na hromadě, protože vešla. Nebo na ni zapůsobil můj dobrotvivý zjev. Nebo jsem ji nalákal tou postelí? Byla unavená, uvnitř asi i dost zkroušená... ti spisovatelé! – Co oni si pokaždé vyfantazírují! Ovšem obavy, které vzbuzují, mají čím vyvážit.

Uvařil jsem jí čaj a namazal krajíc. Pak druhý. Pak třetí krajíc a druhý čaj. – Mohla se umýt. Změřil jsem jí teplotu a odborně nasadil penicilín. Následovala telefonická konzultace s doktorem, se kterým jsem hovořil spiklenecky. Což mi taky získalo body.

Skutečně jsem ji uložil do postele, hned usnula. Já naplnil pračku a odeslal Andrei i Heleně zprávu s obsahem zdánlivě žertovným; ani ve snu by mě nenapadlo podnikat jim něco za zády.

* * *

Doktor přišel a ona spala. Neprobudila se, jen vrněla; když jsme vyšli z ložnice, doktor pravil: „Máš to ještě zapotřebí?“ A prohmatával naučeným pohybem kapsy saka.

Porozuměl jsem: nabídl jsem mu cigaretu a připálil.

„Co je jí?“

„Dohromady nic. Týden ležet. Penicilin jsi jí dávat nemusel. – Jak to, člověče, s těma ženskýma děláš?“ potáhl rozkošnický.

„Doktore, neserte mě,“ odsekl jsem šeptem. „Vemte si ji domů, jestli závidíte.“

„Kamaráde, to neříkej dvakrát.“

„Teď se kasáte. Ale kdybyste doma neměl ženu, která by vás s ní hned vyrazila, držel byste hubu.“

„Ach bože,“ pravil doktor. „Ta příroda... jaká ona je nezničitelná! A tak nějak krásně surová!“

„A vy jste zas, doktore, úplněj vůl.“

Vyprovodil jsem ho až na dohled jejich domu a zamyšleně, ovšem rychleji se vracel. Nechtěl jsem, aby dívka otevřela oči, nevěděla, kde je, a nikdo aby u ní nebyl. – Však když se probudila, s vytřeštěnýma očima se posadila a dala se do pláče... mohlo mi srdce utrhnout, jak mi to cosi dávného připomínalo.

Naštěstí zase hned usnula a její ruka na polštáři vypadala tak osaměle, že jsem sešel do své *haberdashery* a vyhledal velkého huňatého med-

věda. Trochu jsem mu zkusil vyprášit kožich, ale medvěd byl čistotný, hygienicky nezávadný a dívka ho k sobě, aniž by se probudila, hned přivinula.

* * *

Medvěd se jmenuje Boris. Jak se jmenuje dívka, stále nevíme, jenže z faxu už lezou čtyři listy papíru. Odeslala je Helena. Na každém je podobenka policejního typu a pár základních údajů; jeden z nich se zdá odpovídat. Osmnáct jí bude v září, jmenuje se Anna H. Utekla z pas-táku v H. Ani jedno H nebudu teď dešifrovat.

Mohu však nabídnout výborný kuřecí vývar. Vařil jsem ho nad rá-nem; v noci jsem kvůli čtyřhodinovému penicilinovému cyklu mnoho nenaspal. Taky jsem znovu zapnul pračku, protože Anna už propotila tři noční košile!

Ale má péče jí jde viditelně k duhu. Polévky snědla dvě plné mis-ky... bůhví, jak dlouho nejedla, chuděrka uprchlice. Porušuju už zákon, nebo ho teprve poruším? – Co se mnou zamýšlíš, osude vratký? Neby-lo už dost toho všeho? Žen, milenek, schovaneK a dcer?

Kde je pořád bereš?

* * *

„Kdy přijde pan doktor?“ zeptala se a obhlížela si paže a ramena. „On mě někdo převlíkl?“

„Pan doktor tady byl už předevcírem večer.“

Dívka i Boris na mě hleděli velkýma kulatýma očima. Mému chová-ní nelze mnoho vytknout, ale podezřelý jistě jsem. Spisovatel, a tolik nočních košilí! – Poprosila mě o hřeben a o zrcátko. Hlavu je zapotřebí umýt, ale oči má pěkné, živé. Zvědavé.

„Proč to děláte?“

„Co proč dělám?“

„Proč se o mě staráte?“

„Doktor ti předepsal týden v posteli.“

„Hm,“ udělala, a zdálo se, že jí ta vyhlídka není proti mysli. Nechal jsem ji chvíli, a pak jsem pravil: „Neměla bys mi o sobě říct aspoň pár slov?“

„Radši nechtějte nic vědět,“ usmála se, poprvé se tu usmála, malin-ko tajuplně a nervózně. Byl bych jí chtěl odseknout, že pokud se ne-

mám nic dozvědět, nejlépe bylo nežádat ode mě chléb... což se, každý pochopí, odseknout nedalo. Otevřel jsem ústa, že řeknu: „Milá Anno!“, ale nakonec jsem jí beze slova podal papír od Heleny.

Přelétla ho očima. „Vy jste fízl? – Že mě to hned nenapadlo.“

Řekla to pěkně pohrdavě, a co já mohl v takové chvíli? Já vlastně nepotřeboval vědět víc, než jsem věděl... třeba jestli ji na útěk vyhnaly křivdy vychovatelů či chovanek, nebo jiné věci. Nebo jen stesk, stesk bůhví po čem, touha aspoň na chvíli sama vést vlastní kroky.

I jestli ty kroky směřují bůhvíkam.

* * *

Vařil jsem v kuchyni další zdravé a chutné jídlo a uslyšel za sebou našlapovat bosé nohy. „Vy jste se urazil?“ řekl Annin hlas. Ohlédl jsem se, chvilku se na ni díval, přitom jsem sesypával pokrájenou papriku do salátu a neříkal nic.

„Tak promiňte. – Seberu se a půjdu.“

„Leda prdlajs,“ pravil jsem. – „Děvče, ty máš ležet. Za tři nebo za čtyři dny si o tom promluvíme. Ted' zalez.“

Ale ona se nehýbala.

„Mrzí mně, co jsem řekla.“

„Nech to být. Radši řekni, kam bys šla?“

„Věčně tu přeci bejt nemůžu.“

„Věčně ne. To je jasný,“ řekl jsem. – „Ale musí se taky jíst. Musí se někde spát. Když jseš, promiň, zrovna na útěku, to všechno stojí peníze. Máš o tom s kým mluvit? Máš si o ně komu říct?“

Stála tam, oždibovala krajku na rukávu a její bosé nohy na dlážkách mě zlobily velmi. Skopl jsem pantofle, posunul je nohou před ni a ona je poslušně nazula.

„Třeba byste mohl vy. Já bych vám je vrátila.“

„Já vím. Ale prachy dojdou nebo o ně přijdeš, a pak? Začneš krást nebo co?“

Chvilku přemýšlela, ale jinak, než jsem mínil způsobit.

„Asi to ´nebo co´.“

A já se urazil. Naštval a urazil.

„Půl roku se schovávat nevydržíš,“ vyhrkl jsem.

„Vydržím.“

„Nevydržíš. Jsi na cestě pár dní a už jsi na umření.“

„Nejsem na umření. Seberu se a jdu.“

„To už jsi říkala. Půjdeš, až řeknu já. A zalez, nebo bude zle.“

Poslechla. – Půjde, až řeknu já; ale co já řeknu, a kdy? Copak se dá takovému štěněti vrátit raneček, otevřít dveře a říct: Sever je támhle. Až tam dojdeš, stoupni si k silnici a mávej...

* * *

Pozoroval jsem ji, když usnula: co budeme dělat, osude? Spíš tak nějak tuším, co bychom dělat neměli. – Je docela hezká, i když ne vyloženě můj šálek kávy; je úplně jiná, než s jakými jsem měl až dosud tu čest; má za sebou asi spoustu věcí, o kterých netoužím zvlášť poslouchat. Vyslechl bych, kdyby jí pomohlo o nich mluvit. Někdy bych se i dotkl, ale bojím se, že by se bála.

Začneme asi tím, že ji ubráníme před sociálně právní ochranou nezletilých. Taky ji uzdravíme a zkusíme ji nechat něco dělat; do domova, stojíš-li o nový domov, se musí něco investovat, slečinko. Nebudeš tu jako na hotelu... má bývalá a má dcera mi určitě pomůžou, když jim řeknu.

„No a co teda?“

Vy byste chtěl, abych tady zůstala?“ pravila.

Rozuměl jsem jí; říkala to tak, jako kdyby v případě, že vyhoví, hodně slevovala ze svých zásad. Kdesi pod hlasem bylo opět slyšet chvění.

„Jste ženatej?“ dodala a znělo jí to, jako když se ptala, jestli jsem fízl. Sebral jsem táč s nádobím a odnesl; když jsem se znovu objevil, přivítalo mě: „Proč tu máte tolik ženskéjch věcí? Když nejste ženatej.“

„To je pro jezinky. Když jdou zrovna okolo, prší, a ony mají chuť na chleba a na mlíko.“

„Strašně vtipný... a kolik byste mi mohl půjčit? Teda, když byste mi půjčil.“

Opřel jsem se ve dveřích a chvíli se na ni díval. Zdálo se mi, že jí rozumět přestávám, nebo že jí rozumím až příliš dobře.

„Můžu půjčit i sto tisíc,“ řekl jsem. „Ale nepůjčím ti nic.“

„Vždyť jste říkal...“

„Hergot, neštví mě! Teď se budeme bavit o penězích?!“

„A o čem se chcete bavit?“

„Přeci o tobě! – Zdrhla jsi; nevím proč, a taky na tom zas tolik nesejde. Nemáš kam jít, to se může stát každému. Když já vyšel z basy, taky jsem neměl kam jít!“

Stál jsem ve dveřích a zvyšoval hlas, poprvé mě slyšela křičet. Pobledla, otevřela pusy, nezmohla se na jediné slovo. – Na plátno obrazu se nanášejí nové tóny: jestli jsem bývalý vězněnec, mohl bych být i budoucí věznitel. Hrozba se obnovuje, a jestli se ptáčeti nezdaří vyklouznout z kriminálních spárů majitele nemovitosti? Jak laskavý čtenář vidí, přes upřímná předsevzetí tu literatura opravdu nepřichází zkrátka.

„Lidi si navzájem pomáhají,“ řval jsem, „od toho jsou lidi! Ale hlavní za tebe nikdo neudělá: neptej se, kolik ti můžu půjčit. Ptej se sama sebe, jak chceš žít! Najít si prasáka?“

Nešlo o přerěknutí. V tu chvíli už plakala. – Andrea i Helena pláčou málo a při pláči jim hned napuchnou rty, což má svůj půvab. Evu jsem plakal, aspoň myslím, nikdy neviděl. Julie se za sedm společných let rozplakala čtyřikrát a pokaždé, až na jednu výjimku, mi schovala tvář do ramene. Veronika při pláči nikdy nevzlykala, jen jí po lících stékaly leslé hrášky. I podle takových kritérií dá se materiál třídit.

Přisedl jsem k Anně a vzal ji za ruku. Okamžitě mi ji vytrhla, ale neodvrátila se, chytil jsem ji za ruku znovu. „Můžeš zůstat, jak dlouho bude zapotřebí. Dokud si na tohle nebudeš umět odpovědět.“

Rozplakala se víc.

„Bylo to tam hrozný,“ vzlykala přerývaně. „Všecko.“

„Co všecko?“

„No všecko. A už se neptejte.“ – Najednou se otočila ke mně, oči uslzené a u nosu bublinu; nechtěl jsem se rozesmát, ale rád bych viděl, kdo by to v tu chvíli dokázal.

„Pomozte mi, prosím vás,“ bečela srdceryvně do mého pochechtávání. Vzal jsem ji kolem ramen, jako ji brávám při nočních probuzeních, jenže noc... jak to říkala Julie? Že má noc svoje zákony? V noci je k dispozici medvěd Boris, který teď jen sedí a vyčítavě hledí.

Utíral jsem Anně oči i nos a řekl: „Frkej, šmudlo.“ Tak jsem poroučel Heleně, když byla ještě úplně malá.

To vše by mohlo mít nějaké zatraceně mužské pokračování. Hlavu už měla umytou, vlastně byla vymydlená celá, ale copak jsem barbar? Nejsem. – Leda tak mistr, mistr odříkání.

Nehledě na to, že před domem zaskřípěly brzdy. Cítil jsem, jak se Anna na předloktích zježila... my o vlčici, vlčice za humny. Z auta vystoupila Helena s velkou kabelou, přivezla spoustu věcí.

„A cokoli budeš potřebovat z mejch šuplat,“ řekla Anně hned na začátku, „ber a neptej se.“ Mrkla po mně; oba jsme si pamatovali, že to samé řekla Heleně Veronika, když jsme Helenu našli sedět za vrátky.

Verunka už nežije, věta každopádně umřít nesmí. Helena to chápe. Připomeneme: Veronika byla... něco jako moje dcera. Helena skutečně je moje dcera, jediná, která se mi kdy narodila. Měly se narodit ještě dvě a jeden syn; nedošlo k tomu. Byl bych jim, jednomu každému, chtěl do sytosti říkat: „Frkej, šmudlo.“

Přemlouval jsem Helenu, aby zůstala na noc, ale odjela. Odjela a neodpustila si spiklenecké mrknutí; z ničeho nemám větší radost, než když mě blízcí podporují v domnělé sexuální konspiraci.

Mě, takového zdrženlivého chlapíka!

Šel jsem zamávat autu, a doma jsem pak našel Annu, jak se probírá svým novým oblečením. Teď už všechno neposbírám do batohu, pokud by zvedla kotvy... byl to signál budoucnosti.

Anna by nechtěla o hadříky přijít. Vždyť nikdy nic neměla!

* * *

Když dobrala penicilin, nalil jsem jeden večer do dvou malých sklenek červené. Doktor dosvědčí, jak blahodárné účinky má červené víno, ordinované v rozumné míře. Smáčeli jsme rty, mlčeli, celibát stále rostl všude okolo a mně jeho květina v nejmenším nepřekážela.

Anna se pohybovala po domě, ráda uklízela, ráda četla. Muselo pro ni být dost nové otevírat dveře do místností, kde nikdo není a nehuláká. A pak sebrala odvalu a zeptala se: „Vy byste mě tu vážně nechal... až do září?“

„Proč jen do září?“ řekl jsem a Anna (vždycky mi při té vzpomínce zčervenají uši) chytla mou ruku a dala mi pusku do dlaně. Vzpomínal jsem, jestli se mi kdy něco podobného přihodilo, a vzpomněl jsem si... ne, tolik upřímní nebudeme.

Radši si znovu pust' me scénu, jak jsem vylezl z nápravného zařízení, ohlížel se a točil jako holub na báni. Jako kdybych nevěděl, jako kdybych někoho hledal; a to jsem měl trochu peněz, měl jsem Medvědí, nemusel jsem jít po cestě a čekat, jestli si mě někdo s kleštěmi všimne

a pozve třeba dál. – Objevil se nissan, paní ve světlém kostýmku mě uvítala svíčkovou ze zajíce, nosila mi malinovou šťávu, když nás v noci probouzely moje skřeky, a vůbec se mnou měla trpělivost.

Milá Anno! Chceš ukázat na zahradě, kde je rozsypaná?

* * *

Brzy přijela i Andrea. Byl jsem vděčný, že spiklenecky nemrká, jenže Andrea si osvojila jiný nešvar: občas se zadívala, jako kdyby Anna byla terapeutická pomůcka, jejíž nasazení nebylo sice v původním plánu, ale vzhledem k situaci lze přimhouřit oko.

Taky mi řekla, že v jejím pohledu se jednou utopím.

„Utopím,“ souhlasil jsem.

„A pak?“

To znělo naléhavě. Otočil jsem Andreu k sobě. Žádné ženě, ať už s vámi zamýšlí cokoliv, nezpůsobíte radostné vyjeknutí, když v koutku svého gauče najde schoulenou mladou následnici. – Když si pak sama stoupne před zrcadlo a zrcadlo jí poví...

Já ale nevím, co Andrei její zrcadlo povídá! V mých očích je pořád k nakousnutí, a že jsem kvůli ní strávil roky ve vězení, to teď prostě nechme být.

„Nerozbrečím se.

Nerozbrečím se za žádnou cenu! Už snad stačilo. A nebudu se nikoho doprošovat. Před nikým se plazit a skučet. Všechno jsem prohrála, nikdo mi nezbyl, já taky nikomu nezbyla. Nemám nic. Ani na taxíka nemám a musím jet načerno autobusem; až mě chytnou, budu muset dál pěšky... ach jo. – Dlouho jsem tu nebyla.“

Anna četla z knížky, jak jinak než z té černé. Za okny šuměly borovice, poslouchalo se hezky; trochu jsem se styděl za fotky, které u té kapitoly jsou, trochu jsem si říkal, že se stávají horší věci.

„Měla bych být dojatá, jsem jen unavená. Strašně unavená. Není to únava, od které pomůže spánek; není to nic, co znám. Nebo už nic jiného neznám? – Táto, mně se tak stýská! Kde jsi, kam až s došel... po té cestě? Nebudu brečet, ale tohle mi řekni: Jaké to je? Jaké je být jinde? Smiš tam mít vzpomínky, a máš je? Víš ještě, kdo jsem?“

Koukal jsem z okna, potom na Aničku, pak zase z okna. Šla okolo parta mladých, zastavili se, ukazovali na dům, trochu gestikulovali... na naší straně plotu se objevili oba psi, mladí odstoupili, pokračovali dál a jeden junák u toho mužně uplivoval.

„Dokud mě něco bolí, žiju – takovou cenu zaplatím. Ještě mě nepřikrývejte... přes obličej prosím ne. Prosím.“

Anna dočetla a mlčela, já taky mlčel. Mladí se z bezpečné vzdálenosti ohlíželi... radši nic nezkoušejte, děcka! Jsme připraveni.

„Proč tady s váma nebydlej?“

„Myslíš Andrea a Helena? Odsud je všude daleko.“

„Co když se budou chtít vrátit?“

„Nebudou. – Tobě by vadily?“

„Proč jste byl v base?“

Chvilí jsem se na ni díval, mlčel, za okny les a tak podobně. Pak jsem ji odvedl na půdu, rozsvítil, chvilku štrachal a převěsil lampičku, aby líp viděla, až si fotky rozkrámuje po zemi. Nemohl jsem čekat, že se nikdy nezeptá.

Dva roky nespátily tyhle obrázky světlo světa. Několikrát jsme je prohlíželi s Helenou a já přitom napuchly rty, takže jsme toho nechali. Já sám nemám potřebu těšit se jimi nebo týrat; vím, že existují, vím, že jsem je udělal. Helena i já víme, proč jsem je udělal, a nikdy to nikomu neřekneme.

„Kolik let jste... byl?“

„Dostal jsem pět. Odseděl si tři a kus.“

„Za tohle?“

„Ano. Za tohle.“

Přesedla si a zavrtala mi tvář do ramene. – Já vím, utopení nám jde pomalu, snad ale nikam nespěcháme. „Co když mě ta paní udá?“

„Neudělá to.“

Zvedla hlavu a podívala se mi do očí. „Jak to víte?“

„A jak ty jsi věděla, že tě nenechám vypít nějaký dryák a nestrčím do podzemní kobky?“

Zbledla. Šlo o televizní téma posledních dnů: takové kobky se našly a našla se i děvčata, která v kobkách trávila čas. Některá se našla živá, některá jen celá a některá teprve po částech nacházeli. Annu nenapadlo, že to mohl být i její příběh... a já jsem absolutní pitomec, že jsem o tom začínal.

„Přišla by o Helenu,“ řekl jsem rychle. „Mezi nima se stalo něco, co se Andrea už dlouho snaží napravit. Brzy poznáš, jak silnýho v ní máme spojence...“

* * *

Nelhal jsem. V Anniných záležitostech se Andrea projevila jako organizátorka mimořádného formátu. Přijela znovu, s právníkem, potřetí pak s právníkem a sociální pracovnící. Přivezla si na pomoc i Helenu a udělaly z Anny nakrátko ostříhanou blondýnku. Na novou podobu jí sehnala nové prozatímní papíry; určitě přitom porušila zákon, ale stěží tak učinila bez konzultace s tím svým právníkem.

Světlé vlasy se mi k Anně líbily. Stran utopení v jejích očích mírné pokroky, stále jen mírné: jeden večer usnula nad Shawovým Pygmalionem, a když jsem zhasínal, zavrňela: „Co je?“ Sklonil jsem se nad ni, její ruce měl jsem kolem krku... a právě v tu chvíli se mi zase muselo vybavit všechno, co už stihla odvyprávět o tom hnusném paťáku.

„Možná jsem původně očekávala,“

začala při další ze svých návštěv Andrea, a já vstal. – Andrea tázavě vzhledla, i Anna tázavě vzhledla... jsi lenoch, říkaly mi Andreiny oči, jsi lenoch a smyslník, a jestli mladým děvčatům konečně nedáš pokoj... můžu tě odsud vyhodit třeba hned, odpovídaly oči moje. Nejsem na tobě nijak závislý. – Anna sledovala, jak se tváříme, a já pustil počítač a přednesl výklad s ukázkami.

Návrh edičního plánu, milá Andreo. Tvým štábem nasmlouvané tituly už textovou podobu mají a zde je přehled ostatního. Návrhy přebalů, poznámkové aparáty, záložkové texty, ediční poznámky. Diář prací, editorův deník na internetu kdykoli k nahlédnutí, s tímto neveřejným linkem. Na některé smlouvy se pořád ještě čeká, posteskl jsem si, ne bez zadostiučinění. Toto je předběžná má představa, jak by mohl vypadat výtisk pořadového čísla jedna.

Sáhl jsem do šuplete a podal bývalé svazek. Její výraz se během výkladu měnil. Knížku brala do ruky pomalu, opatrně... listovala dopředu dozadu, pak ke knížce přičichla. Není na tom nic k divení; však si lecdy přičichnu taky.

Uměl jsem si představit i jiné způsoby, jak se Andrei pochlubit, ale tenhle byl plně uspokojivý – a jak se tvářila Anna! V životě ji nenapadlo, že při času, který si denně věnujeme, se z mých odchodů od ní rodí tohle.

* * *

Vytratili jsme se k jezeru, stáli u vody, pak jsme se zuli a trochu vodou brouzdali, její řidič čekal a Anna se v domě bála, že něco důležitého neuvidí a neuslyší.

„Děvčata spočítala, že minimálně na třicet titulů divize má. Ráda bych, aby záměr edice byl odněkud někam, v tom jsme myslím oba zajedno. Ale klidně si dělej, jako kdyby konec nemusel nastat nikdy...“

Byla pořád krásná, blůzka tentokrát neprosvítala. – Měla na sobě šaty, zelené a bílé, malinko připomínaly tamty slavné, v nichž údajně šla na nudistickou pláž, jak se nás o tom ve slohové práci snažil přesvědčit tehdejší její student. Později nositel Ortenovy ceny. Hněv, který mezi námi dlouho byl, už není, přestože vzpomínky, které mezi námi jsou, vždycky budou.

„Jakej máš důvod? Řekni!“ pravil jsem. I Anna se mě takhle ptá; zdá se, že je to kardinální otázka.

„Poslyš: člověku, kterého mám přese všechno, co jsme si kdy provedli, ráda, mohu splnit sen. To se ti zdá málo? – A nekoukej tak. Máš doma mladou.“

Milá Andreo, nediv se těm pohledům. Celibát je děs, i když důvody pro něj jsou ušlechtilé. – Slušelo jí, jak se mnou stála a mluvila věčně, přitom s citem. Naše manželství splnilo svou historickou úlohu a nyní hledáme nové formy koexistence.

Ano, mluvím jako magor. „Moc ti to sluší.“

„Já vím. Tady na molu jsem si pod sebe prostírala, abych si nezadřela třísku. – Pamatuješ?“

„Můžu se tě na něco zeptat?“

Dívala se, jako by dopředu odhadovala směr mojí otázky. Bude to něco o mladé, bude to něco o staré, bude to nějaká invektiva?

„Proč's tenkrát nechala školu být? Já myslel, že jsi tam šťastná.“

„Neměls mne jako učitelku rád.“

„Aha. – Nemusíš mi odpovídat, jestli nechceš.“

„Ale toto je odpověď dobrá. A pravdivá.“

„Andreo, přestaň. Mluv vážně.“

„Když vážně, tak vážně,“ řekla, a její tvář opravdu zvažněla. „Byl to hnus. Hnus. – Já byla naučená myslet si, že škola má... něco jako posvěcení. Nesměj se, blbečku.“

„Říkáš to hezky vzletně.“

„Polib mi. – A po převratě, kdy člověk čekal, že už všechno bude jenom lepší, byl ze školy najednou boj o lidská práva pro vychytralé hlupáky. Nebo přímo obchodní společnost s certifikáty. Napadlo by tě založit školu, abys na tom zbohatl?“

„Já nikdy zbohatnout nechtěl.“

„Myslíš, že já ano? Taková věc se ti prostě stane.“

„Já vím. Chudáčkové milionáři.“

„Viš, co všechno musí učitelka snést: od ředitele, od inspekce, od žáků? – Od jejich blbých rodičů?“

„Já vím. Chuděrky učitelky.“

„Abys nemyslel: té zkušenosti nelituji. Ale když už je naše doba taková, jaká je, nechci být dole, mezi mlýnskými kameny. A nevím, proč ses mě na něco ptal, když se zmůžeš jenom na blbé ironizování.“

Zastyděl jsem se. „Tak se nezlob. Já to nemyslel zle.“

„Kolikrát, když si dnes pozvu někoho velice chytrého na kobereček a řeknu mu, že na jeho místo čeká venku deset dalších, on se kroutí a slibuje... představím si, jak by se mnou mluvil, kdybych pořád byla učitelkou a jeho nesnesitelné děti by si dělaly, co by chtěly. Jak by mne dusil jako já teď jeho, a já bych musela poslouchat a vstřícně přikyvoval, místo abych ho vyrazila ze sborovny.“

„Daly by se s tvejma prachama dělat rozumnější věci.“

„Jaké rozumnější?“

„Všelijaký. – Andreo, ty jen děláš, že mi nerozumíš.“

Andrea si odhrnula vlasy z čela.

„Na rozumné věci, lásko, jsem přispívala roky. Nakonec se pokaždé ukázalo, že rozumná byla věc především pro toho, kdo ze mne přispěvky lámal. – Nezapomínej, že tato legrace může také dopadnout jako fikaný podnikatelský záměr.“

„Nedělej si iluze.“

„Nedělám. Na úspěch se nečeká, ani se ho nedosahuje. Úspěch se vytváří,“ pravila, jako by předčítala z manuálu pro adepty úspěšnosti, a pokračovala energicky: „Zařídíme publicitu. Nafotíme tě, jak se díváš

na čtenáře. Vnikne sem televize, aby jásotem oslavila novodobého Kraméria. Vyjdou nadšené recenze...”

„Proč by měl někdo psát nadšené recenze?“

„Protože se mu řekne, aby to udělal! Za peníze, chápeš?!“

Chtěla mě za ruku, sevřela ji.

„Já vím, že ode mě nic nechceš vzít. – Ale těm knížkám šanci dej. Prosím. Zaslouží si ji.“

Rozhovor jasně vyzníval pro ni, a má obrana už se poslouchala jen jako vzdorné gesto: „Já nejsem zboží. A nejsem na prodej... znáš to. Jednou se prodáš, a víckrát si nepatříš.“

„Nejsi zboží. Ale kdo není na prodej, nemá žádnou cenu.“

„I ten, kdo nemá cenu,“ namítl jsem, „může mít hodnotu. – Co když ty, například, máš hodnotu jen těch svých prachů?“

Andrea se znovu rozchechtala a bezmocně rozhodila rukama; prohlížela si mě jako možná vzácný, ale zcela neužitečný výhonek starých časů. – Ten její smích mi vadil, přemýšlel jsem, jestli se nemám urazit, ale bylo by to divadlo a Andreu bych divadlem neošálil.

„Slyšel jsi někdy výraz *greater fool*?“

„Ne. Neslyšel.“

„Tak já ti to řeknu jinak: vyrobíme a prodáme celý náklad, peníze shrneme do pytle, pytel zavážeme, vás dva pak vezmu tady v Medvědi do restauránu nad jezerem a dáme si steak z argentinského býka. Chceš?“

* * *

Chtěl jsem.

Taky to tak dopadlo, s jedním rozdílem: do restaurace jsme si zašli v Praze. S Andreou a Annou jsme vypadali, jako když si rodiče vyjdou na večeři s dcerou. Seděli jsme u velkého okna, nad Vltavou se přitažlivě stmívalo, po mostě chodili sem a tam spokojení lidé a naše steaky byly na dva prsty vysoké.

Ještě by se mi líbilo, kdyby ti spokojení lidé za chůze četli svazky z mojí edice a nemohli se od nich odtrhnout; ale člověk nemůže mít všechno. – Samozřejmě, potkalo mě štěstí, v jaké se snad ani nemá doufat: udělat si celou knížku sám! Vymyslet, napsat, pak i fyzicky zhotovit... aby ji člověk s potěšením otvíral, aby ji rád bral do ruky, aby ji vyhlížel v knihovně už z dálky.

„Nebudete se mi smát?“

otočila ke mně Anna hlavu. Měla na klíně rozevřenou knížku, tu v černých deskách, lampička v ložnici důvěrně svítila, ale čas důvěrností stále nenadcházela. „Já dneska žárlila.“

Z obrázku v knížce se na nás dívala Andrea, zase v jiných letních šatech, seděla na startovním bloku u bazénu. – I Anna tu seděla v šatech a já dával dobrý pozor, abych se neusmíval. Obtížná věc je dívčí a ženská soupeřivost, ale jak báječně se při ní našinec cítí!

„Už tě to přešlo?“ zeptal jsem se.

„Trochu ano,“ sklopila Anna zrak k fotografii. „Ale stejně proti ní nemám šanci.“

„Ty se s ní chceš prát?“

„Cože? – Ne. Vy přeci víte, jak to myslím.“

„Kdybychom ty a já byli milenci, taky bys žárlila?“

Takovou řeč nečekala. Začervenala se, obrátila list, oči uvirtala do další fotografie. Na snímku z dvoubazénového období se usmívají Andrea i Eva... Helena se na něm mračí. Proč se mračí, nevím už. Na téhle fotce je Evička dvanáctý den těhotná.

Andreu od Evy a Evu od Heleny dělilo dvanáct roků. Heleně je na snímku dvanáct a v té době už jí tmavly vlasy; číselná magie, že? Nebo jen pokus o ni? Popiska pod fotkou si letmo všimá nepřehlédnutelné podoby všech tří...

Anna se pořád červenala a byla zticha. Mohla se zeptat: „Proč ještě milenci nejsme?“ – Místo toho pravila, a já se tak stydím, když si na to vzpomenu: „Vy se bojíte, že mám nějakou nemoc...“

* * *

Byl večer. Ano, už jsem po ní tu a tam zatoužil. Byla milá, na svůj způsob krásná... a celibát mi ubíral síly. – Kým jsem jí byl já: dalším úchylem, kterých byl její život až dosud plný? Samotářem s temnou minulostí, tajuplnou přítomností, neodhadnutelnou budoucností? Po-
divínem obklopeným ženami, a ženám se bůhvíproč vyhýbajícím?

Stalo se, třeba při setkání na schodech, že mi dala letmou pusou na tvář; možná si potom říkala, jestli nebyla příliš odvážná... nebo naopak málo? Rád jsem ji hladil po vlasech, když mi u televize položila hlavu na rameno. Nebo když listovala v knížce.

Fotky v černých deskách nebyly nevinné, zvlášť některé, přitom byly velice pěkné. Chtěla by taky takové? – Neptal jsem se.

Na takové řeči jsem byl opatrný.

* * *

Postupně se dveře její třinácté komnaty otevíraly.

Anna se do past'áku dostala dost pozdě; napřed máma utekla, pak táta umřel nebo zmizel, dostala se k babičce, ta taky začala klempírovat, nemocnice, nástup státní sociální starostlivosti a babička pak v nemocnici umřela. Říkám tím, že Anna nebyla odnepaměti bez rodinných vazeb, jen je postupně ztrácela...

Zнала nebo si pamatovala jejich cenu.

Její sebeobrané grimasy, se kterými do příběhu vstoupila, roztávaly jako sněhulák v březnu. Trvalo minimálně týden, než se usmála, ale usmívat se uměla a velice brzy i chtěla. – Slyšel jsem mnoho moudrých řečí o deprivantech poznamenaných státní starostlivostí a jsem Andrei i Heleně vděčný, že nikdy o ničem podobném nepřemýšlely ani nezačaly.

Sedávali jsme s Annou, dívali se jeden druhému do očí a mluvili. Povídal jsem jí o sobě, aby naše hovory co nejmíň připomínaly výslechy... určitě mi neříkala všechno, ani já jí všechno neříkal. Ale upřímní jsme k sobě byli, o to se budu hádat. Když bylo venku hezky a my šli plavat, Anna se opatrně rozhlížela, jako kdyby nás mohl někdo přistihnout a nahlásit.

* * *

Další večer: ona opět nad knížkou a já se pořád nechystal být jejím milencem. Jen jsem jí dal pusu do vlasů.

Otočila se ke mně: „Jak je dlouho... co jsem tady?“

„Sotva dva měsíce. Proč se ptáš?“

„Mně se někdy zdá...“

Nedořekla, co se jí zdá. Pravděpodobně se jí zdálo, že je tu mnohem déle.

V noci, když už spala, jsem se nad ni naklonil a přes její rameno na mě škodolibě koukal Boris, parchant jeden medvěd. Už víš, kým chceš v téhle rodině být? zeptal jsem se jí v duchu, a ona mi právě tak odpověděla: Já do ní snad patřím? – Na přímou otázku přímá odpověď: ano. Myslím, že do rodiny patřila už tehdy.

Dělala každou práci ochotně; at' už po domě, nebo na počítači. Nebo v mé maličké knihárně. Ráda se učila nové věci, ale brzy bylo vidět, že větší radost má z těch, které po sobě zanechávají viditelnou stopu. Sama od sebe se v noci probouzela čím dál mív, častěji nás budil hrom a přivaly deště; vždycky se polekala, ale dům byl pevný, střecha nepropustná a já s Borisem pořád po ruce.

* * *

A pak najednou mému tělu došla trpělivost, jak s ním celá léta zacházím, vzbouřilo se... skončil jsem na kapačkách, zacévkovaný, Anna mívávala u lůžka veliké oči, asi i veliký strach; jen postupně, jak jsem zase začínal vidět jiné problémy než svoje, mi docházelo, čeho se může bát pro případ, kdyby se se mnou něco stalo. Helenu to našťěstí napadlo: nastěhovala se do Medvědí, mluvila na ni, rozesmávala ji. Těšila ji. Utírala jí nos... frkej, šmudlo.

Netrpěl jsem zvlášť dlouho, zotavoval jsem se, doktoři tužkou na papír malovali, co mi je, a sestřičky byly hezké, moc hezké... ne, nebudu popisovat podrobně. Byly i veselé a milé.

Do nemocnice zašla Andrea a pohovořila s ředitelem. Dopředu mu volali, kdo Andrea je, ředitel přišel na vizitu a primář, doktoři i sestřičky měli čisté pláště a mantlíky, stáli bezmála v pozoru, hlavně u sestřiček taková věc vypadá hezky. Ředitel se ptal, jak se cítím a jak se tu o mě starají, možná by mi byl došel pro zmrzlinu, kdybych mu poručil... nakonec Andrea přijela a odvezla mě domů.

Konec celibátu byl zase o něco blíž.

Tu noc mě ale neprobudila Anna

ani praskání hromu, nýbrž studený čumák v ucho a horký jazyk na tváři... maník už byl uvnitř, třel si ruce, asi je měl trochu potřhané ostnatým drátem, dával za plot znamení. Natáhl jsem se, zmáčkl spínač a zahrada se zalila jasným světlem, do nějž promluvil přemodulovaný hlas, trochu připomínající nachlazeného Mikymauze: „Stůj, hajzle! Mírím na tebe! Jestli se hneš, ustřelím ti nohu!“

Lupič strnul. Dokonce zvedl ruce nad hlavu, aniž ho o to kdo žádal. Anna se prudce posadila, já jí přitiskl dlaň na pusu a dál vyhlížel z okna.

„Stáhni kat'ata a sedni na bobek!“ poroučel hlas. Lupič dal ruce dolů, horečně se rozepínal a já sáhl po mobilu.

„Hartl,“ říkal jsem napůl naléhavě a napůl pobaveně. „Jsou zase tady. – Jeden na bobku, ostatní zdrhají nejspíš ke Lhotě... člověče, popštěte si! Je to holka!“

Holka to skutečně byla. – Čapěla se staženými kalhotami na zahradě a přičinlivě vystrkovala zadnici. Už si všimla Astona, který se ve dveřích trásl nedočkavostí, a virtuální dispečer jí radil: „Hlavně se nám tu neposer. Když zůstaneš sedět, čokl ti nic neudělá...“

* * *

Akce proběhla jako obvykle; nepříjemné bylo, že okrsek musel sepsat protokol. Mezi řečí jsem Annu představil jako Heleninu neteř, což dávalo smysl; o Heleniných stycích, které jí umožňují čerpat z databázi a posílat faxem podobenky policejního typu, se na okrsku ví, a její jméno působí jako razítko důvěry. Jestli se to dá tak říct. – Máme prostě s policií nadstandardní vztahy.

Anna byla při sepisování bledá jako smrt, ale příslušníci to správně považovali za důsledek napadení objektu. Jsou to dobromyslní strejdové, kteří si váží státní služby, mají domky, zahrádky, bowlingový klub; nikdy jsem na nich nepozoroval silový přetlak, kvůli kterému by toužili mlátit hubaté nedospělé občany jen pro radost z dopadající rány.

Netrpí služební horlivostí, hledající v každém potenciálního podezřelého... možná se divíte, proč lupička dopadla jinak než Anna; obě na pokraji sociálního vyloučení, obě v databázích ministerstva vnitra, obě na štíru se zákonem. – Buďme upřímní: myslíte tu otázku vážně?

* * *

„Ale co když o mně vědí?“ zeptala se Anna mého odrazu v zrcadle. A můj odraz v zrcadle se zašklebil.

Ta otázka se stala folklórem dnů po přepadení. Nechtělo se mi zase vysvětlovat, že ji nehledají. Že její totožnost nikoho v okolí netrápí. Že pravost jejích papírů by mohl zpochybnit jen skutečný číman, jakého tady ani v blízkém okolí nemají. – Chystala se bouřka a já měl jiné věci na starosti než policejní pátrání po Anně. Všechno bylo pouklížené, připravené na nápor živlů, a já najednou našel Annu stát před zrcadlem, jak na sebe kouká. Měla už na sobě noční košili.

Nemohl jsem si pomoci, objal jsem ji. Nos a rty jsem měl v jejích vlasech, a ruce... moje ruce nešlo zastavit a moje mysl následovala ty ruce. Že já si na tu mužskou žádost vždycky vzpomenu při bouřce?

Zablesklo se a hrom uhodil, po plechu přeběhl první poryv deště, ale pak jsme zase slyšeli jen vítr.

Byl prvý hluboký a stále chtěl své: Ano

Druhý byl bážlivý a stále chtěl své Ne

Oba jsme chtěli svoje Ano, a svoje Ne jsme jen nahlas říkali.

* * *

Prostě se stalo. Stalo se. Ona a on, rty ve vlasech, dívka na útěku a spisovatel; ti spisovatelé, to je šílené! Za okny praskaly hromy.

Stalo se, nad ránem jsem se probudil a cítil její útlé tělo, jak se čas od času zachvěje. Celibát skončil, ale nepřemýšlel jsem o celibátu. Přitáhl jsem na nás ještě jednu pokrývku.

„Co je ti?“

„Mám strach,“ zašeptala.

„Nemusíš mít. Ubráníme tě.“

„O sebe se nebojím. – Zavřou vás, že jste mě schovával.“

Měl jsem se nad tou hloupostí rozesmát. Místo toho mi vhrkly slzy do očí a strach jsem zničehonic dostal taky. Hrozný strach. Že zítra nebo pozítří najdu na polštáři lístek psaný nevypsanou rukou, obvyklé haraburdí: nikdy nezapomenu, do smrti bych si vyčítala... půjde zase po cestě, bude se ohlížet, jestli za ní běží psi; čím dál zoufalejší, že se neobjevují.

* * *

Andrea pochopitelně poznala, co se stalo.

S Helenou začaly Annu brát na dobře připravené výlety: multiplexy a podobně. Mohlo to počkat přes prázdniny, jenže Andrea usoudila, že riziko je tak malé a možnosti obrany tak veliké, že se vyplatí žít trochu nebezpečně. Aby se Anna otkávala. Moc bych se divil, kdyby na těch výletech nezkoušela z Anny tahat rozumy. – Anna se otkávala ráda; zvláště ráda jezdila na představbu vily, v níž jsme kdysi žili s Julií a kterou pak Andrea od dalšího majitele koupila zpátky.

Annu hodně bavilo pomáhat, pokud ji dělníci nechali, a oni nechávali. Dívka zedník! Na to, jak křehká vypadá, zvládala spoustu práce; je pravda, že po návratu do Medvěda většinou jen snědla pár soust, osprchovala se, zalezla a spala deset hodin v kuse.

Andrea se jí vyptávala, co si o přestavbě myslí, Anna měla dost nápadů, moje vzpomínky na vilu při těch řečech krvácely.

Myslím, že přesně tak to Andrea chtěla.

* * *

Já jsem se neotrávil rád. Dodnes mám její letní výlety spojené se strachem, že se něco stane, prozradí, Annu že zadrží... a já budu čekat dlouho a marně. Dvakrát jsem Andrei řekl, mezi čtyřma očima ovšem, že ji nenávidím.

Příslušníci si na Annu po mém boku snadno zvykli. Nic jiného jim nezbývalo, když nás v jednom týdnu potkali potřetí. Spiklenecky mrkat na mě nezkusili, i když někdy asi chtěli... když jsme se na cyklistickém výletě zase potkali s policejní hlídkou, důvěrně nám sdělila, že někde po okolí brousí parta, co prý utekla odněkud ze zařízení. Zároveň se tu vykrádají chaty; bůhví, jestli to nemá souvislost. Partu, co byla u nás, celou ještě nemají, někdo je nejspíš schovává... ale až je drapnou, kasa-la se hlídka, tak to všichni šeredně odskáčou.

* * *

Ten večer jsem se opravdu bál usnout, nakonec jsem zvadl. Zdál se mi sen: že jsem řídil auto (nikdy jsem neřídil nic kromě kola) do kopce po ledových plotnách, nějak jsem to uřídil a vylezl, slyšel jsem nadávání, jako že von mi ji sežral, doufal jsem, že to není na mě, vtom jsem uviděl velikého hada s charakteristickou boulí za hlavou, had najednou otevřel požerák, vyběhla z něj kočka a mňoukala, že se jí děje křivda, místo aby bez okolků metla pryč... had se zavlhl, znovu si ji vcucnul, vtom mě probudila Stella: položila mi tlapu na prsa, usilovně do mě strkala a vydávala mruk.

„Kde máš Astonu?“ ptal jsem se a obrátil se na bok; tváří jsem pomáčkal list papíru. Okamžitě jsem se posadil a nemohl najít pantofle. Takže jsme sbíhali se schodů úplně neslyšně, psice vyklouzla ven za Astonem, který stál na zadních a packy měl na popruzích Annina batohu. Nikde jsem nerozsvěcel, ale vidět bylo dobře.

„Já musím jít, pejskové. Nebo vy mě nepustíte?“ ptala se Anna. Slzy po tváři, prsty levé ruky měla vpletené do branky, jako když se tu poprvé objevila. Na nebi ještě zářily hvězdy; která z nich je ta její?

Vtom se ohlédla a uviděla mě.

„Anna je uvnitř?“

zaslechli jsme tichý Andrein hlas, Helenino přitakání se zřejmě obešlo beze slov. Trochu to všechno budilo dojem, že se Helena ostýchá vstoupit, a Andrea by naopak ráda.

„Po těch řečech, co vedla...“ zamručela ještě Andrea. Helena řekla: „Jako kdybys to neznala. Najednou jí potemněly oči, a konec.“

Potemněly oči. Helena po mně zdělila spisovatelské geny?

Cítil jsem, jak se Anna pod příkrývkou rozhihňala; sklonil jsem se nad ni, dal jí pusku na ucho a najednou jsme byli v sobě, nešlo se ovládnout... a my jsme se ovládat nechtěli.

Andrea položila ruku na kliku ode dveří a stiskla.

„Prosím tě, mami. Neviděli se... dvanáct dnů.“

„A co?“

„Nic. Měj pochopení.“

„Pochopení. Haha. – Ty mě nakonec ještě rozesměješ.“

„Klidně se směj. Ale nekaž jim to.“

Jenže Andrea nebyla k zastavení. „Dvanáct dní – to tedy abstinuji dlouho. Nejspíš by umřeli, kdyby... a kam jako půjdeme my?“

„Mami, nebuď protivná. Lehnout si můžem jinde. – Jsi v tátově domě, ne ve svém.“

„Já tam jdu,“ pravila Andrea umíněně. „Závěs si doufám zatáhli, a jinak se snad tolik neděje.“

* * *

Závěs jsme opravdu zatažený měli. Oknem nám svítil do ložnice měsíc a světlo šikmo přetínalo obraz na zdi; líbezná tvář na obraze zůstávala ve stínu, ale kámen a prach, v něž se postava ženy rozpadala, se v měsíčním světle nalévaly mdlým přísivitem. – Anniny věci na zítra, zavěšené na okně, prosvětloval měsíc. Bude vypadat jako anděl, až je na sebe oblékne.

Milovala se s otevřenýma očima a leskly se jí oči, vlasy na skráních měla brzo vlhké. Bez celibátu je život přeci jen lepší. – Snažili jsme se, aby naše pokňukávání bylo co nejtíšší: má dcera za závěsem, má bývalá žena za závěsem. Co když závěs odhrnou, aby zkontrolovaly, jak se mi daří dílo... já vím, už blbnu.

* * *

James Bond podobné problémy neřeší. Má na to scénáristy, režiséra a produkci.

Jednoduše položí šéfovi telefon, usrknou šampaňského, vtom stríh na palubu, kde v improvizovaném vězení z pevné rybářské sítě zádumčivě visí trpasličí sluha Muže se zlatou zbraní. A pozoruje bizarní skalní homole vystupující z moře. My je pozorujeme s ním, v podpalubí jsou zřejmě rovněž spokojeni a nad vodou se nese závěrečná píseň. Dívka se jmenuje Mary Goodnight, vlastně je to Bondova kolegyně.

Divákova představivost dostává prostor k sólu.

* * *

Helena měla pravdu: Anna tu naposledy spala před dvanácti dny. Přes den pomáhala na stavbě (stavitel si ji nemohl vynachválit), po večerech k nim zajížděl právník se sociální pracovníci a rozebírali scénář výpravy s možnými jeho variantami.

Všichni říkali, že jde o zbytečnou pečlivost, protože to, co nás čeká, je formalita, ale všichni chodili a podrobovali se zarytému Andreinu perfekcionalismu. Ať se mi to říká nebo neříká snadno: co táhlo záležitost kupředu, byly hlavně Andreiny schopnosti a vůle.

My ostatní za ní jen povlávali.

* * *

Jak náš příběh prožívala Anna? – Nevyrostla z ní tichá a vášnivá bytost, a nebyli jsme ani „mistři vysokých sklízni“. Na druhou stranu se jí fyzická láska pobytem v H. ani zdaleka nezprotivila tak, jak se jí zprotivit mohla.

Asi byla ráda, když jsme se v noci dlouho jen drželi za ruce, asi se taky bála, že o ni vůbec nestojím; určitě se bála, že ji jednou pošlu pryč, a chtěla udělat cokoli. S tím nevím, jak by si Bond nebo Monte Christo poradili – jeden oddaně slouží královně, druhý sleduje linii své pomsty,

a obojí se děje, aby se tak řeklo, ve světových kulisách. Na rozdíl od našeho komorního příběhu s třemi pěknými ženami.

Pravda, jeho obsazení se občas mění.

Při milování občas šeptala. Smála se, když nám do ložnice vlezli psi a strkali jí studené čumáky do uší...

„Proč tam jedeme?“

zeptala se mě ráno, určitě měla důvody se ptát; návrat do minulosti mohl mít všelijaké scénáře a ona by přitom nejradši zapomněla. – Mou odpověď nežádala poprvé, ale já ji trpělivě zopakoval, jinými slovy zase. Od čeho jsem spisovatel?

Ta odpověď jí nesměla zevšednět. Ani ztratit smysl.

„My dva měli štěstí, vid’? – Ty jsi šla po cestě a já stál zrovna na zahradě; já zase stál na zahradě, když ty jsi šla zrovna po cestě. Mohlo to dopadnout jinak, i hodně blbě to mohlo dopadnout. Proto spousta tvech kamarádek štěstí ani nezkusí – prostě tu odvahu nemají, nebo ani příležitost. A jen kvůli tomu smí nějaké státní úchyl nechat si od nich honit své hnusný péro?“

Anna pokaždé zrudla, když jsem jí odpovídal, ale dívala se mi přímo do očí. A slabě přikyvovala. Mezi obočím měla drobounkou jizvičku, v koutku úst pihu. Nechápal jsem, jak jsem se mohl tak dlouho držet zpátky, a vyčítal jsem si, že jsem se zpátky přeci jen neudržel...

„Prosím tě, kontroluj se,“

napomenula mě Andrea, když přijel mikrobus (s kluky z ochranky, které na místě představíme jako „právní konsultanty“, nás bylo sedm), já se loučil s Helenou, Annu přitom na pozadí sledoval...

Ani ochranka, okouzlená až neprofesionálně, ji nespouštěla z očí, dost podobně se vedlo i mladému advokátovi. Dosud ji znal v tričku s cákanci od malty, na hlavě s neslušivým, ovšem praktickým šátkem... tohle ho vyvádělo z míry. Občas jsem náhylný si myslit, že působila Andreina šachová intuice, která ji vede postavit správnou lidskou figurku ve správný čas na správné políčko.

„Dělám, co můžu,“ odpověděl jsem. „Ale moc toho nemůžu.“

„Pavle, ty jsi zvrhlík.“

„Nejsem zvrhlík. Nýbrž dítě štěstěny.“

„To je totéž,“ pravila Andrea. „Takže ještě jednou: budeš se hezky držet v pozadí. Žádné proslovy, žádné dlouhé přemýšlivé zámlky. Jsi tam, abys vyprovokoval to prase. Vyprovokoval, ne napadl; po hubě mu dají kluci z ochranky. Dovedou to líp.“

„Já vím. Andreo, říkáš to asi posté.“

„Říkám to tak často, jak je potřeba. A nekoukej po ní pořád.“

„Když ona vážně vypadá jako anděl.“

„Opakuješ se. Vypadá tak, jak jsme se rozhodli, že vypadat bude,“ řekla má bývalá. „A o tvém výkonu bych na zpáteční cestě ráda řekla to samé.“

* * *

Budiž pozdravena, sladká ženská starostlivosti!

Mnoho času nezbyvá a já prozradím, že můj výkon Andrea na zpáteční cestě ocení. Další odklady nestrpí ani krátký popis, co měla Anna v den propuštění ze státní péče na sobě: vypadala jako anděl... ale už se vážně opakuju. Když ony krejčovské triky mají vlastní řeč.

Zkrátka: látka šatů růžovofialová, fialové víc. Dal se rozpoznat i decentně měňavý podtón. Nahoře byly šaty příhodně k tělu, od zvýšeného pasu se dolů půvabně rozšiřovaly. Rukávky krátké; jeden byl ušitý, aby nedržel na rameni, ale jen obepínal paži. Tady krejčovský figl nedokážu pojmenovat, a těm, které na sebe takové šaty vezmou, hrozí drobné nepohodlí... ale jak krásně vypadají s obnaženým ramenem!

Nemohl jsem se vynadívat.

* * *

Budou se nade mnou shovívavě usmívat: hrabě se svou schovankou... neměla by ona být spíš dcera než schovanka? Jak to doopravdy mají Monte Christo s Haydée, než Mercedes přijde prosit za syna?

Existují různé varianty příběhu. Podle mě by se Edmond k Mercedes vracet neměl; zkompromitovala jeho lásku, když neodmítla Mondegovy námluvy, a on ji bezuzdně šounil, prasák! – Měla by už jen vyhlížet z okna a v klidu dopíjet číši trpkosti. Ať je ráda, že jsme velkomyšlně ušetřili jejího syna... tajně nás milovat samozřejmě smí.

Anna si pochopitelně přála sedět vedle mě, Andreina režie nařídila něco jiného: příležitost dostal mladý právník a poctivě, i když bez in-
vence se snažil. Anna přikyvovala jeho řečem a usmívala se... já seděl
s Andreou, vlídná ranní krajina se míhala za okny a úspěch v obci H. se
kvapem blížil.

„Otevřel bys okýnko?“ požádala Andrea a já okamžitě vyhověl. Vítr
Andrei rozpustile cuchal vlasy. – „Chceš slyšet jednu vysokoškolskou?“
zeptal jsem se, a Andrea po kratším zaváhání přikývla.

„Tak teda: zkouškové období, chodba plná lidí, student vleze do-
vnitř a profesor povídá: Pane kolego, pchedstavte si, že jedete autobu-
sem městské dopravy a je veliké horrrko. Co uděláte? – Student sa-
mozřejmě řekne: Otevřu okýnko. – Výborrně, pane kolego. Jak se v tu
chvíli změní atmosférrrické prrostchedí v autobusu? – No, student je
za dvě minuty venku a jde druhý a zase: Pane kolego, pchedstavte si...
pic, za dvě minuty je i po něm...“

Nikdo nevypadal, že poslouchá, ve skutečnosti zřejmě poslouchali
všichni. Motor měl tichý chod. Musel jsem se nadechnout, a Andrea mi
skočila do řeči: „Tomu se neříká atmosférické prostředí...“

Její vůle k poučování někdy vážně přesahuje meze.

A já pokračoval: „Takže třetí, čtvrtý, osmý, chodba se utěšeně vy-
prazdňuje, nakonec vleze do kabinetu poslední holka a pablů pořád
mele svou: Slečno, pchedstavte si, že jedete autobusem městské dopr-
ravy a je vám veliké horrrko. Co uděláte? – A holka řekne: Asi si trochu
rozepnu šaty. – Výborrně. Ale je vám pochád horrrko. Co uděláte dál?
– Tak si ty šaty asi sundám. – Kolega examinátor je nervózní: Ale ho-
rrrko je vám pochád. Dnes je veliké parrno. Co ještě uděláte? – No,
nejspíš si svlíknou i to ostatní. – A profesor běsní, že se mu oběť zkouší
vysmeknout: No prrosím vás! Nemáte v sobě trrochu studu? V auto-
buse městské dopravy se chcete celá svléct? – Ale už začne křičet i ta
holka: No a co? Co má bejt?! At' mě všichni třeba vošukaj, ale vokýnko
za žádnou cenu nevotevřu!“

Porůznu se ozval smích, tu silnější, tu slabší.

* * *

Anna zčervenala a vyhlížela ven, aby jí nebylo vidět do tváře. Práv-
ník se tvářil mírně pohoršeně, ochranka se smála; vtip je zřejmě moc
neoslovil, ale líbilo se jim slovo „vošukaj.“

„To je zase vtípek. Jako řemen,“ zakroutila hlavou Andrea, s patřičnou dávkou opovržení; jenže nevydržela, musela se taky zachechtat do dlaně a mumlala: „Ježíši, to je vůl... kam jsem to tenkrát dala oči?“

Cesta do H. se před námi vinula jako rozpustilé hádě.

Odejít
Té nejkrásnější
Odejít II

Orfeus & Dido
Orfeus & Dido, doslov
Soumrak na náš rod
Anna H.

Ze života pospolitého hmyzu
Ještě jednou Odejít

Zvedl jsem oči od stránky

a rozesmál se; vtom začal brnět telefon. Natáhl jsem se k přístroji a místností se rozezněl melodický Andrein hlas; na okamžik jsem měl dojem, že tu leží na břiše se mnou a nesedí ve fotelu nějakého ztraceného Savoye, Hiltonu či Ritzu bůhví kde po světě.

„Ty už jsi na ženské pokolení nadobro zanevřel?“

Ona pořád mluví jako učitelka, i po tolika letech.

„Spíš ono na mě, ne?“ uchechl jsem se a očima sklouzl ke knížce: „Marně už slunko svítí na trávu i stromy...“

„Přestaň číst. Opět nadchází doba činů.“

„Proboha, ne! – Ty se ke mně vracíš?“

Tady se rozesmála ona. Nemyslím, že jsem řekl něco vtipného; asi měla radost, že s ní pořád počítám na jednom z prvních míst.

„Vždyť bys mě ani nechtěl,“ pravila, koketně a zároveň konejšivě, jako by mi sice nerada, ale v mém vlastním zájmu odpírala oblíbenou pokroutku. „Prosím tě: ničemu se nediv, na nic se nevyptávej, ona ti to časem... sama vyklopí. Aspoň tedy doufám.“

„Co vyklopí? Která ona?“

„Věř mi. – Neudělej nic, po čem by se otočila a odešla. Prosím.“

„Kdo přijde?“

„Nepřijde. Přijede. Přiveze ji doktor.“

„Doktor? To je doktorovo dílo?“

„Ne. Je to moje dílo a on je mého díla vykonavatelem.“

„Proč se teda nepostará on?“

Tady Andrea na okamžik vypadla z role.

„Pavle. Prosím. Neplácej nesmysly.“

„Nemusíš za sebe shánět náhradnice. To zvládnou i sám.“

„Jsi tak pitomý?! O tebe se tu vůbec nejedná!“

Seděl jsem nad knížkou a pořád držel aparát v ruce, přestože on dávno nic neříkal. – Rozhlížel jsem se kolem, pak jsem vstal, chodil po domě, nakukoval do koutů; co jsem tam hledal?

* * *

Náhradnice seděla v křesle asi tak pohodlně, jako Ježíš spočíval na kříži. Vůbec se neopírala, ruce měla sepnuté na kolenou a líbilo se mi, že v nich nedrží kapesník. Oči klopila do země, oblečena byla do modré

a fialové, džíny a svetr. I to se mi líbilo, že hned nevytáhla ženské zbraň a nezářila do šera skvělými lýtky v punčochách. Mohlo jí být třiadvacet, možná trochu víc... čas pastelových šatů, zavěšených na okně, mává na rozloučenou.

„Takže za prvé,“ vztyčil doktor palec, aby bylo jasné, že opravdu za prvé, „neexistuje žádný rozumný důvod, proč bys tu musel žít sám...“ – Udělal pauzu, ale chystal se zurčet dál. Ono se dalo čekat, že bude takhle mlít pantem: jako že mě přišel vysvobodit z poustevničení.

Bůhvíproč se mi vybavilo, jak jsem likvidoval mraveniště – nemám nic proti mravencům, ale začít se stavbou tři metry od bazénu byla schválnost, když za plotem měli k dispozici celý les. Řekl jsem nad mraveništěm pár důrazných vět a prolil je vodou; doufal jsem, že mravenec pochopí, co znamená dobré sousedství.

Kupříkladu tady doktor je dobrým sousedem celá desetiletí. Nic mi u bazénu nestaví. Zajde sem na sklenku, to ano, nebo když některou z náhradnic postihne choroba. Nebo nějakou přivede, když tady zrovna žádná nebydlí... s časem pastelových šatů náhle minul i čas konvenčních vět, protože jsem se nadechl: „Tak moment. Moment, doktore. Přeci si teď nezačneme vykládat, co všechno musíme inscenovat pro moje dobro!“

Žena zvedla oči, byl v nich úlek i zájem. Úleku mnohem víc... co já jsem za člověka? Konvence lidé nevynašli jen proto, aby dovedli zakrýt skutečný nebo vůbec žádný obsah toho, co říkají. Ale taky proto, aby se jimi dokázali přenést přes chvíle, kdy je úplně fuk, co se říká... poněvadž záleží výhradně na tom, co se dělá.

„Žít sám,“ pokračoval jsem, „žít sám nemá nic společného s tím, kolik lidí ti přespává v domě.“ Žena se zapřela o opěradla křesla, jako kdyby chtěla vstát, ale zarazil jsem ji gestem až pánovitým. „Paní profesorka nemá kde bydlet, to teď řešíme. Tady bydlet může.“

„Jde o přechodnou dobu,“ zúčastnila se příjemným altem, ale „než si seženete něco vlastního,“ už jsem doříkával já. „Jenže tady přechodná doba může trvat hezky dlouho. Což neříkám jako problém, ale jako fakt. Takže já bych vám byl tou radou, abyste bydlení pustila z hlavy. Bydlení máte. S čím ještě potřebujete pomoci?“

„Proč byste mi měl pomáhat?“ odsekla impulsivně, a tady už jsem sám cítil, že se pohybuju na hraně: mezi její potřebou mít kde bývat a její neochotou připadat si kvůli tomu nesvéprávná.

Doktor mě vyjeveně sledoval: jestli ji tu nechci, mohl jsem přeci odmítnout rovnou, on ji sem nemusel vozit a ponižovat účastí na mé exhibici.

„Pavle, chceš ji tu vůbec?“

„Chce sem ona?“ odsekl jsem. „A záleží snad v tuhle chvíli na tom, co kdo z nás právě chce?“

Tedy já budu pan domácí! Pěkně nesnesitelný. – „Máte řidičský průkaz?“ vyslychal jsem dál; pohlédla na doktora, neřekla nic, doktor přikývl. Takže jsem znovu oslovil jeho, jako kdybych mluvil o někom nepřítomném.

„Bude potřebovat auto. Bez auta se tu moc žít nedá.“

Doktor pokyvoval hlavou, nejspíš v obavě z dodatečných výdajů. „Co tvůj skútr?“ pravil.

„Skútr klidně. Ale to není řešení na celý rok, notabene pro kantor-ku, která musí a chce před žáky nějak vypadat. – Potřebujem auták: nejradši rovera.“

„Toho můžu mít... i zejtra. Ale teď na něj nemám.“

V duchu jsem se usmál doktorovu „teď“.

„Domluv to, a ať s ním přijedou rovnou sem. – Tak dál. Kde máte věci?“ obrátil jsem se na ni. A jí se chvěly rty, když hlesla: „U pana doktora... ve voze.“

Takže oni tuhle návštěvu brali jen jako formalitu... byl bych si do-
přál udivenou grimasu, jenže pak už by nejspíš doopravdy odešla. Při-
stihl jsem se, že nechci, aby šla, a zároveň že si to docela přeju.

„Fajn,“ řekl jsem a vstal, ona však zůstala sedět.

„Neodpověděl jste mi,“ pravila umíněně.

„Nač jsem neodpověděl?“

„Proč byste mi měl s něčím pomáhat.“

„No protože pomoc potřebujete, sakra! Je to jako důvod málo?“

Určitě jsem někdy něco podobného říkal, ale dávno. Jak dávno? Nevím. Možná Anně? Co to ve mně je, že si začínám hrát na velkého bílého zodpovědného muže, který všemu velí?

Bledý ovál obličej ke mně vzhlížel; čas pastelových šatů atakdále, což ovšem neznamená, že krása zmizela z našeho života. Pod svetrem se jí zdvíhala ňadra, velká a plná. Byl jí docela kus, profesorky. – Hnědé oči ledacos dávného připomínaly, snažil jsem se to nevidět. Nejsou její oči pravý důvod toho, jak se k ní chovám?

„Vůbec nic o mně nevíte.“

„A to byste se divila,“ chopil jsem se příležitosti. „Jste hezká. Jste dost hrdá. Umíte řídit auto a od zítřka ho řídit budete. Fialová vám sluší, zelená vám nikdy slušet nebude. Ještě před chvílí jste neměla kde bydlet, ale už můžu nadiktovat vaši novou adresu. Chcete?“

Sevřela rty. Čtenář ví, proč jsem mluvil o zelené.

Sledoval jsem ji: byla uražená. Byla ponížená a uražená; vstane, aby se sebe ponížení setřásla, a řadra pod svetrem bude mít pořád veliká a plná. – „Potkalo vás něco zlého,“ pokračoval jsem. „Nebyl by problém to zjistit, ani kdybyste doktora z důvodu utajení hned teď zastřelila. – A ještě něco vím: jmenujete se Karolína. V tuhle chvíli jste strašně uražená, ale ono se to poddá.“

„Já nejsem uražená,“ pravila. Souhlasit se mnou, i kdyby to mělo být v nějaké drobnosti, se prostě nedalo a já to chápal.

Byla by nejradši tvrdila, že se nejmenuje Karolína.

Po domě mi opět chodí žena.

Trochu tu hospodaří; s tím, co má, mnoho nenahospodaří; pár hadříků a knížek. Před chvílí jsem jí koupil auto, ovšem s autem se po domě příliš hospodařit nedá.

Navíc tu autíčko ještě nemáme.

„Nerozuměl jsem ti,“ řekl doktor, když jsme před domem dokuřovali a on nasedal do vozu.

„Já tobě nerozuměl! – Proč plácáš kraviny? Žít sám, nežít sám... to jako kdybys jí řekl, že když bude hezky poslušná, může se tu mít docela dobře.“

„Tak jsem to nemyslel. A určitě to tak ani nevyznělo.“

„Jseš senilní dědek, doktore. Víš hovno, co jak vyznělo.“

To ho rozzlobilo.

„Polib mi prdel. – Já taky mohl, uvědom si, normálně říct: je to služba, kterou někomu dlužíš. Místo abysme poslouchali tvý pragmatický lekce.“

Měl pravdu, starý brach, úplnou zničující pravdu. Naštěstí mi to došlo hned a já se rozesmál. „Ale doktůrku! Znáš mě takovejch let! Ty ses fakt nasral?“

Motor naskočil, doktor přibouchl dveře... jak se auto rozjíždělo, slyšitelně mu pod pneumatikami vzdychala plná cesta. Jelo krokem a já šel chvilku s ním, dokud nezabočilo doprava a nezačalo stoupat do kopce. Pak jsem se obrátil a vracel.

Myslím, že jsem jen nespěchal zpátky do domu, po němž opět chodí žena. Odvykl jsem. Otevřu dveře a ona tam bude stát, zažil jsem to víckrát, ale jen ona má tak hnědé oči. Které mi připomínají... otevřel jsem dveře a ona tam stála, vděčnosti ani za mák, to bylo dobře. Prošel jsem kolem ní a mlčky začal chystat kávu, ona zrovna tak mlčky přihlížela.

„Potřebujete peníze?“ řekl jsem. „Třeba byste si něco ráda dokoupila. – Jinak všechno tady je vám samozřejmě k dispozici.“

„Nepotřebuju,“ odsekla.

„Myslel jsem jen jako půjčku. – Ty peníze.“

„Nechci.“

Nechceš, nechceš. Profesorko. Vzali jsme každý svůj hrnek a já se odklidil k počítači; měl jsem co vypravovat a taky jsem mu to vypravoval. Občas jsem se zašel podívat, co profesorka dělá.

Seděl jsem zase až do noci. Psaní je způsob, jak přežít cokoli. Kdo to někdy zkusil, ví, že je hojivě jako psí sliny.

* * *

„Co to děláte?“ rozevřela Karolína doširoka oči.

Byla noc, noc poměrně větrná; slyšeli jsme, jak se v lese ohýbají stromy, a bledé světlo měsíce se nám přízračně vkrádalo do ložnice.

„Křičela jste ze spaní,“ pravil jsem. Rozsvítil jsem lampičku a cípem povlečení jí otíral rty plné slin.

„Ale já se vás ptám, co tu děláte?“ řekla o poznání hlasitěji. Nejspíš si neuvědomovala, že mě drží za ruku.

„Starám se o vás.“

„Tak toho nechte a běžte pryč,“ řekla, ale pořád jsme se drželi, pořád jsem jí utíral pusy. Taková noční probuzení jsem dobře znal.

Byl jsem připravený: podal jsem jí hrnek s malinovou šťávou.

„Napijte se.“

Poslechla sice, ale hned zase řekla: „Běžte pryč.“ Konečně mě pustila. – Vstal jsem, šel za závěs a způsobně se zachumlal. Zřejmě se mi nepovede hned usnout, a tak si budeme znovu vypravovat o mraven-

cích: vydatná lázeň je povzbudila k horečné činnosti a mraveniště bylo daleko větší než před započatím rozhovorů. Navštívil jsem příslušnou prodejnu a pohovořil s člověkem, který byl a ještě je chemik vzhledem, povahou i světovým názorem. Získaný přípravek jsem pečlivě rozmíchal ve vodě a lázeň zopakoval... závěs se rozhrnul a Karolína před sebou přidržovala příkrývku.

„Ne. Nebudete se mnou spát v jedné místnosti.“

Opět jsem vstal, posbíral lůžkoviny. Stáli jsme tam oba, já sahal po klice ode dveří, ona pravila: „Máte si kam jít lehnout?“

„Mám.“

„Nemyslel jste, doufám, že spolu budeme hned první noc.“

„Nemyslel,“ odpověděl jsem a v hlavě, v rukou a v nohou jsem pořád cítil ty prokleté mravence. „Napodruhé je to určitě přijatelnější. Přinejmenším společensky.“

Čekal jsem, že se urazí, ale rozesmála se. Poprvé jsem ji uslyšel se smát, a zrovna v tak nevhodnou noční dobu! Nebyl to smích, který by vyváděl z míry; nebyl to smích dráždivý. Provokativní. S erotickým podtónem. Nebyl to ani smích ironický či zlý. – Nebyla to směšná situace, můj pokus o vtip jako obvykle nestál za mnoho. Così se jí uvnitř spojilo a ona se smála, já držel ruku na klice a nezdálo se možné odejít, když se ona směje.

„Nezakouříme si?“ pravil jsem, a ona odpověděla: „Tady? V ložnici?“ Ale nedokázala skrýt, že k takovému hříchu si myšlenku najde.

Polštář i pokrývku jsem si přenesl k ní, dveře zůstaly zavřené, naopak jsme otevřeli okno. Šum lesa zmohutněl, v našem okně bleskl zapalovač. Být spolu první noc... může znamenat leccos. Pro nás to znamenalo labužnický potahovat z cigaret a naslouchat lesu.

Najednou Karolína řekla: „Mrzí mě, jak jsem protivná.“

„Protivní jsme oba. To si nevyberete.“

„Já ale víc.“

„Na tom přeci vůbec nezáleží.“

Odmlčela se, a pak řekla: „A na čem záleží?“

„Na tom, že jste křičela. Až se příště probudíte, budete nejspíš zas. Když na to nejste sama, je všechno snazší.“

Urovnal jsem jí polštář za zády. Tolik roků na světě, a pořád nedokážu k ženskému pokolení chovat jen starostlivost vylučující nárok... pokuřoval jsem, dostaveníčku přihlížel zlatavý popelník ve tvaru benát-

ské gondoly. O gondoliéra se lámal dovnitř popel, občas někomu trochu zakručelo v břiše. Já nechtěl udělat nic, po čem by musela odejít.

A Karolína vypravovala: „... že máme vykonat přijímací pohovor a studenta přijmout. Odepsala jsem, že formulace je matoucí: buď máme studenta prostě přijmout, pak je pohovor zbytečný, nebo máme vykonat pohovor, ale pak si vyhrazujeme, nebude-li výsledek pohovoru uspokojivý...“

„Je to zvláštní,“ přerušil jsem ji zamyšleně. „Podobnou příhodu mi kdysi vypravovala má druhá žena. Stalo se to ale dávno... strašně dávno. Ještě za komunistů.“

„Zřejmě se od té doby něco důležitého nezměnilo,“ řekla potichu, a po chvilce se ještě zeptala: „Vy jste byl ženatý víckrát?“ – Hned jsem viděl, jak útrpně se zase tváří. Že už tě plácnu, profesorko?!

Čas. Čas všechno vyléčí. Časem se přestane ptát, kolikrát jsem byl ženatý. Vždyť ani já odpověď neznám; před oltářem jsem stál jednou, před poslancem dvakrát, ale být ženatý nemá s oltářem ani s poslancem zas tolik společného. Dočkej času, milá Karolíno, dozvíš se víc, než ti bude milé... z vědomostí o mně budeš zkoušet ve škole.

Znovu jsem si vybavil mravenčí ságu: nakonec jsem celé mraveniště vyrýpl, naložil na kolečko, odvezl do lesa, kde jsem je téměř neporušené nainstaloval do připravené jámy. Chodím se dívat; živnost mravencům kvete a mraveniště, teď už na správném místě, bytní. Nešlo to tak hned od začátku? – Dalo se vyslovit tuhle jednoduchou historku i do naší první společné noci. Ovšem pokud by v ní Karolína hledala jinotaj, mohla by najít a pak už by ji nezastavilo nic; vstala by a popel z její cigarety by se sypal po celém světě, ne do připravené gondoly.

Byla by to taková tragédie? Beztak mám ke smutku seřazené úplně jiné věci: vyhrabávám se psy Andreu ze sněhu. Podávám Julii za jízdy na kole láhev a ukazuju prstem; probouzím se jí v noci do náruče a křičím. Anna se mi probouzí do náruče a křičí. Evička se mi probouzí do náruče a po chvilce sténá tak hlasitě, že sousedi tloučou pantoflem o stěnu. Veronika se mnou sedí na molu, komíhá nohama a směje se... čtenář si jistě všiml, že to neprobírám chronologicky. A vynechávám.

Karolína se probouzí a křičí, všichni křičí, taky naše Helena v noci křičela. Jen ostatní děti nekřičí; nedožily se narození. Eviny holky, kdyby byly po mámě, by už dávno vozily vlastní kočárky...

Tohle mraveniště někdo prolil vodou velice důkladně.

Před svítáním,

přesně jak jsem prorokoval, se Karolína znovu probudila s jekem. Znovu jsem držel za ruku, znovu jí otíral pusu. Dal jsem jí napít a zuby zase cvakaly o okraj hrnku. – Nakonec zhluboka vydechla, já pootevřel okno víc a beze slova jsem z krabičky vyklepl dvě cigarety. Zasunula do rtů obě, já připálil, ona cigarety rozdýmala a jednu mi podala... díval jsem se na ni, můj pohled šel nejspíš zařadit docela snadno, ale nebyl by ke mně spravedlivý, kdo by si jej tak zařadil.

„Prášky na spaní,“ řekl jsem.

„Cože?“

„Jestli máte na spaní nějaké prášky.“

„Mám. Ale neberu je.“

„Tak je brát budete. – Karolínó, nechte si ty obličej. Doma je člověk tam, kde může nabrat síly. A na ty pacholky ve škole budete síly sakra potřebovat. Víte to líp než já.“

„Chápu, že vás otravuje... ale vždyť se mnou v noci nemusíte být!“

Na čemž jsme pro ten den přestali. Vstali jsme, svět vylepšili kávou, vyhrabali zahradu a na chvíli se jeden druhému ztratili z očí. Našel jsem ji pak u pootevřeného okna, kouřila a nohy měla skrčené pod sebou... v klíně držela knížku v černých deskách, jak jinak. Její pohled nebyl prost opovržení – píšu už, jak Andrea učitelka mluví.

Projela palcem listy.

„Toto si může půjčit kdokoli, kdo sem přijde?“

„Sem nikdo nechodí.“

„Chodí sem pan doktor,“ řekla. „Ty ženy tady... vědí, že kniha existuje?“

„Samozřejmě. Vždyť ji mají doma. I když třeba ne na nejčestnějším místě. – Karolínó, vy byste se před doktorem styděla, kdybyste v té knize byla?“

Což ji ohromilo. Okamžitě svazek položila, trochu zrudla... „No to už přestává všechno.“

Já přeci tyhle typy znám. Už jsem s jednou pedagožkou bydlel, měl jsem s ní společné zásuvky. Kastroly. Nábytek. Klíče od domu. Do konce i sny. – Vychovávali jsme dceru, pedagožka vychovávala i mě... skončilo to tím, že jsme se deset let upřímně nenáviděli.

Ale na obrázku v knížce se ještě usmívá.

Neříkal jsem nic. Jenom jsem se díval, očima té knížky; jak si chlap osvojí určitou techniku, rád zkoumá hloubku jejích možností. To samé ovšem platí o ženách, tedy o některých ženách: Karolína měla stále hlas usazený na kultivované výši, když se jí zachtělo v hádce pokračovat: „Vy jste prase. Jste stejný jako všichni.“

„Kterí všichni?“

„To je jedno. Na ženské vidíte jen...“

„Dořekněte to.“

„Ani mě nenapadne.“

Zase byla uražená a hrdá, ale vstát a někam jít už se nechystala. Neslyšně pohybovala rty, a kdybych dokázal slevit ze svého vkusu, napsal bych taky, že jí blýskaly oči.

Vtom se ozvalo zatroubení. Byl jsem vděčný, že se debata přerušila právě tady, a tak jsem řidiči neřekl, že máme na dveřích zvonek; že není nutné troubit jako na lesy... a vůbec ať se chová jako slušný člověk mezi slušnými lidmi. – Napadlo mě to, ale neřekl jsem nic.

Venku stál rover, zánovní, černostříbrný. Karolína se jej dotýkala, jako by nemohla uvěřit, že je skutečný. Chlapík, co auto přivezl, se jí napřed ptal, potom mírně radil, nakonec jsme ho naložili a Karolína ho dovezla na konečnou městské linky. Po cestě hodně chválil, asi spíš kvůli sebevědomí. Dobře se to poslouchalo, Karolíně i mně.

Vraceli jsme se všemi možnými oklikami. Když jsme sjeli ze silnice na lesní cestu podél jezera, Karolína zastavila. Měla ruce položené na volantu a hleděla na ně. Do očí jsem jí neviděl, ale přesto jsem řekl: „Nedívejte se tak.“

„Jak se nemám dívat?“

„Vždyť vy mi vlastně chcete říct: myslíš, že když jsi mi koupil auto, tak tě přestanu hubovat za tvoje obrázky?“

Obrátila se ke mně a rozesmála se. Je tu sotva den a už se rozesmála potřetí. – Od účesu se jí oddělil pramen vlasů, literatura o takových říká: „neposlušný“; Karolína pramen odhodila pohybem hlavy a odpověděla s hranou dětskou umíněností: „Nene. Tak to není! – Já vám přeci netykám.“

Vařit jsme v důsledku události začali pozdě, po obědě si znovu vzala do ušáku tu knížku. Po deseti minutách usnula; tedy to se ještě nestalo! – Zakryl jsem ji dekou, na stolek nachystal malinovku a byl jsem celý hrdý, jak se starám.

Ano, vyfotografoval jsem i ji. Ale do knížky hned nedal.

Na zahradě, teple oblečenou, s hráběmi. Vlasý jí na obrázku roz-foukl vítr, což vypadalo moc pěkně. – V noci se pořád probouzela. Většinou jsme hned otevřeli okno do lesa, kouřili a ona vypravovala, co se jí právě zdálo.

„Nespěcháš na ni, doufám?“ řekl mi do ucha Andrein hlas, tento-krát myslím ze Stockholmu. Evropa je malá na to, aby se člověk ukryl před dobře míněnými otázkami. „Vydrž, chlapíku. Sed’ doma, starej se... dej tomu prostě čas, ano?“

Dával jsem. Vše probíhalo, jak mělo. Karolína usínala nad knížkami, zvlášť nad tou jednou, ale taky si v ní zaníceně četla... podle nálady a situace. Občas mě provázela táhlým pohledem.

První zprávy ze školy povzbudivé: studentům se nová profesorka líbila, rovera obdivovali. Učivo přednášela s nadhledem, byla přísná, ale spravedlivá, jak se dnes už nemoderně říká. Ředitel gymnasia ji oceňo-val. – Řediteli před časem zemřela žena, zůstaly po ní dvě školou po-vinné dcerky a starost o gymnasium byla něčím, co mu dovolovalo nemyslet na to čtyřicet hodin denně. Mluvil jsem s ním, známe se dlouho, a nejen že Karolínu oceňoval; téma Karolína ředitele evidentně bavilo.

Přišla na zahradu, když jsem pátil listí, konečky vlasů měla ještě vlh-ké a přistoupila ke mně blíž než kdykoli doposud. „Poslyšte, vy jeden,“ řekla, „dlouhé roky jsem nevěřila... no, to je koneckonců jedno. Ale co proboha máte na těch fotografiích?“

„Jsou krásné,“ řekl jsem a vtom se otočil vítr; zahalil nás štiplavým kouřem a Karolína zabořila tvář do svetru, ve kterém častěji pálim listí, než jej peru. Bylo jasné, že jednou nějaký dotyk přijde, nadejde, stane se. Uvolní lavinu nebo jen otevře záklopku a ti, jichž se to bezprostřed-ně týká, budou vědět, že nyní už záleží jen... na čem záleží?

Ve vzduchu nahořklý pach podzimu. „Ženě nahota sluší,“ za-mumlal jsem jí do vlasů, „neříkejte, že to nevidíte.“

„Mně ta moje ne,“ odpověděla.

„Se teprve ukáže, co komu sluší,“ řekl jsem. „Dáme se do toho?“

Měl jsem na mysli zahradu. Však taky kdo by čekal, že ve štiplavém kouři náhle spatří „explicitní“ milostnou scénu, tenhleten takový by se veskrze mýlil. Nespěchám na ni, milá Andreo.

Vždyť vidíš, že na ni nespěchám.

Karolína přišla s podzimem.

Brzy nastaly plískanice, po nich i sněh... rover se opravdu hodil. O předchozím svém životě vypravovala málo, jaký asi bude její život budoucí? Já něco málo tuším, a o čtenáři předpokládám totéž.

Něco přeci jen vypravovala. – Na předchozím působišti provedla neobvyklou věc: nechala u maturity propadnout studentku, které dala na závěrečném vysvědčení z téhož předmětu jedničku. Chápala maturitní zkoušku jako vyvrcholení studia, obmyšlené však, to je pěkná formulace, relativní jedinečnost: teď musíš, studentko, předvést, zač stojíš. A nic z toho, co jsi dokázala dřív, se nepočítá.

Milá dívčina uvažovala přesně obráceně: co se mi může stát, když jsem měla na vysvědčení za jedna? Nevěděla nic, nezabrala na nic, přestože ji Karolína dost usilovně pomáhala návodnými otázkami, rozhodnutí komise bylo jednomyslné.

Druhý den se dostavil rodič, bohatý a vlivný, a nejmírnější, co Karolíně řekl, bylo: „Tohle si vyřídíme jinde a jinak!“ V rozčilení pravil, že dcera měla vyjednané přijetí na prestižní vysokou školu (řekl kterou) a že Karolína i celá komise zkazily jeho dceři život.

Práskl dveřmi, odeslal stížnost, v krátké době se na místo činu dostavila inspekce, která hledala, hledala a neshledala na straně školy sebemenší pochybení. – Vypadá to jako běžný příběh s dobrým koncem; pochopitelně až na ten zkažený mladý život. Jenže čas šel dál a v úplném závěru roku na klasifikační konferenci ředitel Karolíniny školy všechny navrhované, dokonce dopředu avizované nedostatečné změnil na dostatečné.

S pádným odůvodněním: další inspekci už na škole nechce...

Seděli jsme zase v posteli a bylo nám zima, protože jsme kvůli kouření větrali. Karolína to celé nevypravovala, aby vzbudila lítost; hlas se jí netrásl, slzičky se nechvěly; jen dodala, a dodala to plným, pevným hlasem, že si připadala jako šašek.

*Úplně lhostejné je, kudy jdu:
jakými kameny a světy
k domům, cizím až po půdu,
jak kasárna či lazarety;*

*mezi jakými převraty,
lidmi a společnostmi v skrytu
se ježím jak lev zajatý;
odkud jsem, pouhopouhost citů,*

*navěky odehnána – kam?
(Kamčatský medvěd bez křy, sluji...)
Když nekořím se, nezvykám,
je jedno, kde mě pokořují.*

Ne, Karolína nebyla a není „pouhopouhost citů“.

Je vzdělaná i chytrá, drží svou bytost pevně v rukou. I pokud to znamená být sama na boj s nějakými těmi démony. Trochu, ne nepřijemně rozmarná; dívala se jednou do zrcadla a: „Vy byste se vážně chtěl milovat s takovou troskou?“ – Samozřejmě hlavně chtěla slyšet, že v zrcadle žádná troska není.

Citovou její anamnézou nemůžu sloužit. Zkoušel jsem ji vtáhnout do rozhovoru, který by vysvětlil, čemu tak dlouhé roky nevěřila; bránila se obratně a věcně a já ani tolik zvědavý nebyl; prostě jsem chtěl Karolíně dát příležitost mluvit, pokud by se jí o tom mluvit chtělo.

Ale tu Cvetajevové básničku mi zarecitovala sama od sebe.

Přijela do Medvědí mediální slečna Stránská, kvůli budoucnosti edice; leckdo mě s edicí ještě spojoval a já mluvil do diktafonu skromně a věcně. Slečna Stránská, elegantní a příjemná, trochu na starého medvěda dělala oči, ne moc... Karolína koukala, koukala, a večer, když jí bylo při cigaretě zima, přitulila se ke mně jako Carey Lowell k Timothy Daltonovi.

I když ne s tím samým výsledkem.

Kraj už byl celý pod sněhem

a nás pozvali do vily, kde se čekalo a pak i nastalo velké rodinné obsazení. Taký tam bylo dost kachen a krůt... mám vážně na mysl ptactvo. U nás na Zálivu, v podstatě bez přirozených nepřátel, divoké kachny většinou odchovávají všechny mladé a hlad je pak naučí potlačovat přirozenou ostýchavost, toulat se mezi lidmi a decentně loudit.

Nebo se chodí mladými chlubit? I taková kačena může uvěřit, že se vedle člověka dá normálně žít... a on si ji pak na talíři provinile obrací.

Dávno předtím, než se prostřelo, odchytila mě Anna a vyptávala se: Karolína je úžasná, že? Inteligentní, krásná. Chvilku jsem ji poslouchal a pak jsem pravil: „Mám ti s ní domluvit rande?“

Annin výraz se téměř nezměnil, když odpovídala.

„Jsi blb. Únavnej blb.“

„To nemyslíš vážně. – Jsem tvůj emeritní milenec.“

„No právě. Jednoznačnej blb.“

„Tak jo. A bude to čím dál horší.“

Tady se Anna po Karolíně ohlédl. „Ona je jinak pěkná, než my jsme byly.“

„A pořád jste.“

„A pořád jsme. Taková trochu samice, nebo ne?“

Rozesmál jsem se a Anna se urazila. Možná myslila, že se směju štěstím nad hojností, která mě každý večer očekává v lůžku.

„Trochu ti po ní kouká jejich direktor.“

Pokrčil jsem rezignovaně rameny.

„Jejich říd' a je fajn. Je to fajn chlap a potkalo ho neštěstí.“

„Co s tím uděláš?“ řekla a dívala se přímo před sebe.

„Neudělám s tím vůbec nic.“

Tady se ke mně otočila a ptala se, tiše a hodně naléhavě: „Proč jdeš s náma vždycky jen kousek a dál už ne?“

Pamatuju si tvoje prsty, Aničko. Vpletla jsi je do drátěných ok plotu a ony se nechtěly pustit. Řekla sis o kousek chleba, ve skutečnosti sis říkala o něco jiného... tohle já naštěstí pochopil. Ne úplně hned, ale pochopil.

Teď, prosím, pochop ty mě.

„Kdo od koho odešel: já od tebe, nebo ty ode mě?“

„Plácáš nesmysly.“

„Aničko, nikdy jsi ode mě nedostala pohlavek... ale ta chvíle je možná nedaleko. Neměly by to vidět děcka.“

Anna se rozesmála, zase přešla do šepotu: „Pohlavek ne. Zato řemenem, pamatuješ? Když jsem tenkrát brala roha.“

„To se nedá počítat... starej vesnickej zvyk. Říkalo se mu na pamětnou.“

„Nedá počítat? Já si dva dny nemohla sednout.“

„Ona taky odejde,“ řekl jsem. „Copak to není jasný od samýho začátku? Ale až tobě Alexej oplatí... co uděláš?“

„Co on mi má co oplácet?“

„Anno! Mám ti to jednotlivě vyjmenovávat?“

* * *

Řeknu s předstihem: Alexej, její manžel, skutečně oplatí. Nebo ne oplatí; prostě potká dívku, něžnou, hezkou a chytrou, s intelektuálními aspiracemi, která mu bude odečítat ze rtů každé slovo, chápat, že je ženatý, že má děti... být nešťastně zamilovaná! To manžely rozlící spolehlivě. Na Alexeje, který se v tom nebude umět pohybovat, všechno praskne a Anna se strašlivě zatvrdí.

„Mohla jsem s tebou chodit po návštěvách já,“ pravila teď.

„Mohla. A včas sis to rozmyslela.“

Položila mi hlavu na rameno. Tenkrát jsme jí hlavu odbarvili na blond; dnes měla vlasy zase tmavé, umyté, šátek s cákanci od malty byl dávnou minulostí.

Líbila se mi i v tom zednickém šátku. Líbila se mi v pastelových šatech, které tak snadno prosvítíl měsíc, když byly pověšené na okně... v mém věku, a takové myšlenky! Zahlédlí jsme Karolínu, jak se udržuje na dohled, přestože se vůbec, ale vůbec nedívá.

Seděli jsme na zemi, u sebe, nejen Karolínu to nenechávalo v klidu. Brousil kolem i Alexej, o budoucnosti svého rozpolceného srdce ještě nic nevěděl, pořád byl jen spořádaný redaktor edice a známý nakladatel. Andrein a můj zaměstnanec.

Jeho žena měla hlavu na mém rameni.

Když kolem nás přešel potřetí, Anna zvedla hlavu a uchechtla se: „Prosím tě, pojd' si k nám sednout. A nekontroluj nás tak směšně.“

Alexej se bránil, naoko. Ve skutečnosti byl rád, to dá rozum.

Ve dveřích se objevila i Helena, s hrnkem kávy, kroutila hlavou, jak jsme porozsazení... nedělala si násilí, navalila se na mě z druhé strany a decentně míchala lžičkou.

Taky o Heleně Karolína čítá v černočerné knížce. Zkoušeli jsme odhadnout předpokládaný profit, kdybychom ji vyhnali na trh... čtenáři by šrajtofle rádi vytáhli. Píše se tam takových zajímavých věcí! Nad fotkami by dnes žádný nakladatel neváhal, natož aby se bál trestního stíhání. Doba se mění.

Stranou zájmu běžel v televizi film Adéla ještě nevečeřela, šeptem jsem Anně rozebíral mírně vaginální vzezření té květiny... hihňali jsme se. Všichni se měníme, asi k horšímu. Ve věci knížky s černými deskami je však náš postoj stále pevný: od začátku víme, že na minci takové ražby nejsou salda našich účtů zvědavá.

Opět jsem si všiml Karolíny, nenápadně ji zval a ona právě tak nenápadně vrtěla hlavou. – Nechtěla vypadat jako žárlivá semetrika, která si hlídá svoje.

* * *

„Já měl tuhle... kariéru za dávno uzavřenou,“ říkal jsem Alexejovi. „Byls to ty, kdo mě přemluvil...“

„Lituješ snad?“ přerušila mě Anna.

„Nelituju. Ale ať to tak teda čte, bez jinýho máho záměru než...“

Věděl jsem přesně, co chci říct, ale zapomněl jsem výraz. Všichni mě sledovali s porozuměním, trpělivě čekali, a byla to malá Natálie, kdo řekl: „Osobně terapeutickýho.“

„Správně. Osobně terapeutickýho. – Děvče, já žasnu. Odkud víš, co jsem chtěl říct?“

„Už jsi to, dědo, jednou napsal.“

„Ty čteš knížky, do kterejch píšu tyhle věci?“

Všichni se otočili, Natálka se ani trochu nechystala zrudnout, Helena řekla: „Jsou v knihovně, nejsou?“

„Všecko snad v knihovně bejt nemusí,“ namítla Anna.

„Jestli to nemá být v knihovně,“ hádal se Alexej, „proč vůbec takové věci psát?“

„Tak otázka nestojí,“ řekl jsem já. „Psát ano. – Anna se ptá, proč vydávat.“

„Aha.“

„Žádný aha! Ty sám to ze mě imrvére mámiš, zloduchu! Jsi úplně posedlej! – Jednou začneš vydávat i toaletní papír.“

Na tomhle místě se všichni rozesmáli, Alexej se neurazil. Možná jsem ho tím toaletním papírem inspiroval? – Samozřejmě si dělám mňí vkusnou legraci, ale nebyl by první. Už za Franze Josefa, když mocnář pokolikáté nesplnil, co Čechům slíbil, vydal Skrejšovský jeho další prohlášení o pražské korunovaci na „velmi jemném papíře, vhodném ke všem potřebám“.

A veškerá Praha si císařovým slibem s gustem vytírala prdel.

„Zkus si, Alexeji, představit, že literatura není. Prostě není. Zato jsou tři tisíce euro měsíčního platu. Jen tak, za nic... za to, že literatura není. Bral bys takovej život?“

Alexej se přemýšlivě drbal na nose. „A inflace? Daně?“

„To neřeš. Daně odečtený, inflaci valorizujeme. Tři tácy čistá ruka každej měsíc.“

Zvedl oči, rty se mu bezhlesně pohybovaly. Možná přemýšlel, spíš počítal... Anna, která se za něj určitě styděla, řekla: „Tři a půl?“

Všichni se zase rozesmáli, nebo spíš rozchechtali. Alexej chtěl namítat, jenže Helena byla rychlejší.

„Jedna věc by ti, Aljošo, konečně měla dojít: táta nebyl chudej, ani když neměl vůbec nic. Nikdy nepotřeboval víc, než právě měl... psaní by si nikdy sebrat nenechal.“

Bylo hezké sedět tam s Annou, nechat Helenu, aby mi stavěla výkladem pomník, a Karolíniny oči zpovzdálí.

„Zatímco ty máš před sebou ctižádost a úkol, takže život a všechno přizpůsobuješ ctižádosti a úkolu. Jsou věci, který se nikdy nedozvíš... třeba proto, že ses nemusel živit rukama.“

„Pořád jen blecha v kožichu někoho jiného...“

To řekla zase Natálie. Všichni vyvalili oči a rozesmál jsem se tentokrát já. Já jediný. I tohle byla moje věta, na Alexeje však nebyla původně myšlená.

Omlouvám se. Opravdu se všem, co mě nedůvěřivě sledují, omlouvám, ale s Natálií mám taky obrázky. Nikoho by nepohoršily, jen by se možná, ten nikdo, ze setrvačnosti mračil. Nata jednou rukou cosi odborného kutí s fotoaparátem na klíně a druhou drží stranou dění, protože v ní má kus melounu. Kouká do přístroje, na další fotce do mého objektivu a vyplazuje jazyk, na další se prostě směje a šilhá a na posledním obrázku už dojedla meloun a fotí si mě, jak ji fotím.

Uplynul nějaký čas,

trochu sněhu roztálo a slunce začalo chodit vyšším obloukem. Dával jsem do notebooku hlouposti o tom, že jsem nikdy nepotřeboval víc, než jsem právě měl.

Čas plynul, Karolína učila a já byl v jejích osnovách, sice okrajově, ale byl, jaké zadostiučinění... už Madlenka si kdysi u maturity vytáhla Moderní českou prózu a mluvila o mně. Rozvážně, zasvěceně. Téměř literárněvědně: univerzálnost, slohová svrchovanost, snaha o rehabilitační postupů ženského čtiva. Seděl jsem v lavici a koukal na ni.

* * *

Plynul čas.

Přišlo léto, koupali jsme se, plavky Karolíně slušely... ano, vybrali jsme něco do knížky s černými deskami, na jejích stránkách nevypadala zle. Takže když někdo přišel a stál před knihovnou, mohl paní profesorku nalistovat. Kdyby byl věděl, po kterém svazku sáhnout.

Občas přišli na konzultaci studenti, ale šli rovnou po ní, jak čmeláci za nektarem, před knihovnou nepostávali... ptal jsem se Karolíny: co by udělala, kdyby černé desky vylovili a otevřeli? – O živého spisovatele pacholci studentští nestáli už vůbec. Překážel jsem jim jak v Karolíniných osnovách, tak při návštěvách, chápavě jsem odcházel. Karolínina nočního probouzení bylo už dost málo.

Nosila barevnější šaty – bodejť by studenti ztráceli čas s knihovnou a spisovatelem!

* * *

Čas plynul. Sluneční oblouk se začal snižovat, Karolína se někdy vracela ze školy dost pozdě, někdy jsme jezdili do vily a někdy rodina z vily jezdila k nám, třeba přepřít se na prospěch...

To si dělám samozřejmě srandu. Život bez literatury tu nikomu nehrozil; když od vody víc táhlo, sedával jsem v takovém zákoutí a datloval do notebooku dál. Pro publikační choutky jsem měl, krom knížky v černých deskách, i blog, ale neživilo mě to – já dávno nepotřeboval, aby mě něco živilo.

* * *

Plynul čas.

Byl to pěkný rok a já za něj dostal od Andrey pochvalu. Obraceli jsme zase kachnu, Anna po mně zase koukala... Alexej se červenal, když si těch pohledů všiml. Leden byl mrazivý, únor bílý, v březnu se blyštěl měknoucí sněh.

Karolíně Anniny pohledy vadily. Říkal jsem jí, že Anna je něco nezrušitelného; Anna je něco, co neumřelo, nikomu nestojí v cestě; tenhle dům je otevřený pro každého, pokud sem nepřišel krást, a zevnitř je taky otevřený pro každého, pokud z něj zrovna potřebuje odejít. Když pak Karolína skutečně odešla, občas jsem na tuhle svou lyrickou exhibici vzpomněl.

Ted' se zamračila: „To ale nemůžeš srovnávat. Já přeci nepřišla odněkud z past'áku...“

Nečekal jsem to, opravdu nečekal. Krátkou prudkou chvíli jsem jí chtěl hodit do výstřihu pro změnu třeba jogurt, a nevyčítal bych si nic. Moorův nebo Daltonův Bond ženy dokonce fackuje.

„To bylo moc zlý, co jsi ted' řekla.“

* * *

Plynul čas a Karolína už o sobě neříkala, že je troska. Ředitel se občas stavil, často telefonoval, zkrátka všechno šlo správným směrem a já jednou v literárním časopise našel:

*Šedivý nábytek – studená košile
Domácnost bez matky – jen starost v rodině
Dítě je nezbedné – nic z tebe nebude
Když pětky přinese – je nutno bít*

Nevím proč, ale musel jsem se smát, smál jsem se jako blázen... už dětinštěm? Ještě že Karolína nebyla doma a já nemusel nic vysvětlovat. – Uplynul zase nějaký čas, trochu sněhu roztálo a slunce opět začalo chodit vyšším obloukem. Už se i dalo sedět u vody. Dalo se už do vody i vlézt. Slyšel jsem za sebou kroky a věděl, že to je ona.

Neotáčel jsem se, díval se na drobné vlnky na jezeře... přisedla ke mně na kmen stromu, neříkala chvíli nic, nebylo třeba nic říkat. Když mi obemkla paži rukama a hrudí a zeptala se: „Co se děje?“, věděli jsme oba, že se ptá na něco jiného.

Protože o tom, co se děje, víme. Já dokonce víc, než mi je milé. Zvedl jsem hlavu.

„Neměl bych se ptát spíš já?“

Tady se dalo čekat, že Karolína odpoví: „Na co?“ – Jenže ona místo toho řekla: „Dáš mi ten dopis přečíst?“

Na což jsem zase já měl říct: „Jaký dopis?“

Sáhl jsem do kapsy a na čtvrtinku složený dvoulist podal. Rozevřela ho a četla. Díval jsem se jí do tváře: přelétla stránky očima, u některých odstavců se zastavila. Viděla ten dopis poprvé, řekl bych... ale jeho existence ani obsah ji nezaskočily.

„Jak dlouho to máš?“

„Tři dny,“ řekl jsem.

„A proč se tak dlouho trápíš sám?“

„Spala jsi s ním?“ pravil jsem. Přestože jsem si tolikrát slíbil, že se nezeptám! – Sama otázka mě ponížila víc než jakákoli možná odpověď.

„Nepsala,“ odpověděla Karolína, a až po chvíli jí došlo, co řekla. „Totiž nespala. Ale nevěrná... nevěrná jsem ti asi byla. Jestli se to dá tak říct.“

Měla to za sebou. Ona to měla za sebou; nejhorší, co musela říct, řekla. – „Já myslím, že to psal on,“ pravil jsem, ona mi kupodivu pohlédla přímo do očí: „Já si to myslím taky.“

„Tys mu to poradila.“

„Pavle, oni mě potřebují.“

„Oni, nebo on? Můžeš mi říct přesně, na co?“

„Nebud' zlý. Prosím tě, nebud'.“

Nejspíš brzy odejde. Má k tomu důvod, má na to právo. A žádná nutnost už ji netiskne k našemu domu. – Někdo vzal rýč, vyrýpl mraveniště; ne proto, aby je odstěhoval do lesa. Chce si je přestěhovat na zahradu, mravence zevrubně pozorovat a chránit. Pomáhat, potká-li mravence nouze. Netouží zapisovat si, kam je přestěhoval, pak o svých zápisích dlouze přemítat... dost už.

Dost. Proboha.

Zkusme se bránit

přirozeným způsobem: v mém povlečení ležela Anna, pořád jsme trochu na celé věci pracovali, ale oči už jsme neměli potažené ranní mlhou jako ve chvíli, kdy jsme po sobě sáhli. Anna občas špitla cosi vlídného, zatímco na Alexeje v té chvíli ještě nemělo co prasknout.

„Proč jsi ode mě odešla?“ řekl jsem zase. Ale co jsem se opravdu chtěl dozvědět, nevím.

„Budeš mi to předhazovat do smrti?“

„Do čí smrti? Do mé, nebo do tvý?“

Anna se zamyslela, pak se zeptala: „Ty ji nevyženeš? Budeš snášet, že se ti žena kurví?“

„Ona není moje žena. – Neuraž se, prosím, ale co teď děláš ty?“

„Jdu za hlasem svého srdce,“ říkala nerozpačitě, a opravdu šla. „Ty chceš jako říct, že ona taky?“

* * *

Nebylo to poprvé, co jsme se milováním propovíдали. Oblékla se potom, něco dobrého jsme uvařili... stáli jsme u branky, Anně se ještě nechtělo odjet a já byl rád; koukala na mě, já koukal na ni, mezi námi dvěma to dopadlo dobře. Nikdy jsem s ní nepocítil bezmoc, jaká se občas v životě přihází.

Nevím proč, ale vypravoval jsem jí, jak naši rodinu zastihl sametový převrat: tchyně, vlastně bývalá tchyně, se nakvartýrovala k nám, protože se „doma sama bála“. – Chodil jsem domů všelijak, i Andrea byla v malé revoluční tiskárně pomáhat, a buďme upřímní: taky revolucionáři se občas zahledí jeden na druhého hladově. Tchynka sviňka to slyšela a chtěla volat policii, chránila přede mnou Andreu vlastním tělem; byla už ochotná naslouchat jen své mnohaleté opětované zášti. Ječela: „Dneska už ženská nemusí, když chlap přikáže...“

Tohle jsem Anně bůhvíproč vypravoval a ona se smála, leskly se jí oči a já jí upravoval límeček. „Já vím, že nemusí,“ řekla mi, položil jsem jí prst na pus, ona mě chytila za ruku a dopověděla: „Nemusí. Ale kolikrát sama chce.“

* * *

Odjela. Šel jsem obhlédnout jezero. Seděl jsem nad vodní hladinou, chystal se zazimovávat. Doma hned na první stránce, kterou jsem nalistoval, stálo: „Sejde s očí, sejde z mysli, tak je psáno v knize. Ale docent říká, že mají být obě si!“

No jo. Docenti. Tenhle živočišný druh už jsme probírali.

Já bych z výšin své vlastní docentury popřál psáčům volnosti a sám bych napsal „s“, aniž bych se hádal, že opak je chybou. Protože tu nebo toho, o něž jde, můžeme mít „na mysl“ (pak bych napsal „s“) nebo „v mysl“ (pak bych napsal „z“)...

Přijela Andrea.

Nedala najevo, že ví, i když bezpochyby věděla. Nezaujímala žádný postoj; chápala Karolínin odchod jako něco, co se jen má vzít na vědomí. – Oni ji potřebují. Jak odlišná situace od té, když byla v nouzi Karolína! Karolíniny rozpaky před Andreou se daly krájet.

Nechali jsme ji krájet rozpaky a šli s Andreou k vodě, jako před časem s Annou. Taky kdysi s Evičkou nebo s Petrou, i s Julií a s Veronikou jsme sem chodili. Těch jmen, kdybych sestavil úplný seznam, by bylo tolik, že by mi nikdo nevěřil.

Sedli jsme na molo, rozhlížel jsem se. Andrea postupně řkala, proč přijela a co by ode mě do budoucna potřebovala. Povídali jsme věcně, jako celkem vždycky, dohadovali jsme se, argumentovali, rozkládali rukama. Ona byla ta praktičtější, já zase, jako vždycky, obhajoval „vyšší principy mravní“.

Nějak moc vyšších principů jsem tentokrát k obhajování neměl.

* * *

Za deset dní Karolína sbalila kufry, naložili jsme je do rovera... auto jí nechám, ne? Co já s ním? Jim se bude hodit, když je jich teď tolik.

Nashledanou, paní profesorko. Však se ještě setkáme.

**Odejít
Té nejkrásnější
Odejít II**

**Orfeus & Dido
Orfeus & Dido, doslov
Anna H.
Soumrak na náš rod
Ze života pospolitého hmyzu
Ještě jednou Odejít**

Rovnal jsem fotografii na zdi,

ohlédl se po Heleně: Helena se tvářila vzdorovitě. Tenhle její výraz moc dobře znám.

„Máma to tak nechce,“ pravila a odhrnula vlasy z tváře.

„Máma tady není,“ řekl jsem já.

„Máma tady je. Chceš říct, kde?“

„Kdyby tu byla, řekla by, že jí to takhle nevadí.“

„Omyl. Máma říká, že se s tebou nemám hádat – protože stejně nakonec uznáš, že nemáš pravdu.“

Rovnal jsem fotografii dál, odstoupil jsem trochu a hodnotil výsledek. Helena založila ruce v bok.

„Tati. – Máš s tím tak velikej problém?“

Otočil jsem se k ní.

Jako malá mívala vlásky úplně světlé, a její holky potom taky. Dnes už připomínala Andreu se vším všudy, jen zálibu v zelené a bílé po ní nezdedila. – Jak by vypadala Eva, kdyby tu dnes byla?

Ta podoba... přestane mě někdy pronásledovat?

* * *

Vtom jsem Andreu uviděl, o krok za Helenou. Oblečená byla, jako když do vily přišly říct, že mé finanční závazky pokračují; jen ten hnusný klobouk neměla na hlavě. – Tiskla si ho na hrud'. Otevřel jsem pusu a řekl něco jiného, než jsem původně chtěl: „Ne, kočko. Nemám.“

Usmála se na mě, má bývalá. Přes Helenino rameno. Byl bych ji rád oslovil, čímkoli, i třeba hloupým... at' ten klobouk laskavě hodí na zem a pošlape? Ale před Helenou jsem se styděl.

Naslouchal jsem příkazům, následně sám nějaké vydával, a pak jsme z haly zaslechli, jak Arnoštek někoho uvádí do domu. Nikoho jsme už nečekali. – Sbíhal jsem dolů, Helena o pár kroků za mnou... a kdo nestál v hale s kyticí aster jako Karolína se svým ředitelem.

Oba v předpisovém smutku. „Můžeme dál?“ řekla Karolína zajímkavě a ředitelský jen přešlápl; když mi lezl do zelí, tolik ostýchavý nebyl Holomek jeden.

„Jste samozřejmě vítáni,“ nasadil jsem zdvořilou grimasu, „jen nevím, co se jídla týče – kdybyste byli aspoň slůvkem...“ a v ten okamžik jsem dostal pěstí do ramene. Ohlédl jsem se, Andrea váhavě sestupova-

la po schodech a Helena se po mém boku omluvně rozesmála: „Prosím vás, neposlouchejte ho. Přeci byste nebrali vážně ty jeho senilní fórky.“

Rozesmál jsem se taky, políbil Karolínu na tvář a řediteli pevně stiskl ruku. „Ne že by ti černá neslušela... ale nechcete se převléct?“ řekl jsem. „Tady se truchlit nebude.“

* * *

Něco jsme jim půjčili, oba měli po domě vícero studentů a studentek, nastalo mimoškolní srozumění a Karolínu jsme zaměstnali u salátů.

S cateringem pomáhaly i Anna s Annou Marií. Nejspíš aby se po domě nemusely potkávat s Alexejem a jeho oddanou diplomantkou. Špitali jsme, hihňali se a vymýšleli pro ně... jak to jen říct? Neuskutečnitelné kratochvíle.

Před nedávnem se Anny sebraly a na diplomantku si okázale plivly, odjely za mnou do Medvědí a už zůstaly. Starší Annina dcera měla své plány se životem, bydlení ve vile v nich hrálo roli, takže mravní rozhořčení nad diplomantkou nepřeháněla.

* * *

Řeknu s předstihem: až o mně se rozhodne, že jsem na řadě, vezmu s sebou vzpomínku na Andreu v šatech, o nichž Světlá tenkrát na loďkách pravila: „Takhle nahou mě neviděl ani manžel o svatební noci!“ – Na Evu v černé průhledné blůzce. V šatech z modrých a bílých kostek. Jen v tílku a džínách venku na lavičce v listopadovém chladu. Jeden život pro ni byl málo, proč měla jen ten jeden?

Petra! V plavkách, padá jí ramínko, na kurtu v tenisové sukni.

Maria, propínací šaty k tělu, splývavé, vlasy sepnuté rudou stužkou, upravenou jako karafiát. – Julie v ustríhnutých džínách, čepičce obrácené kšiletem dozadu; chytám ji za ruce a stahuju do bazénu.

Šplouchne to. – Veronika bílou blůzku, černou sukni s rozparkem; jednoduchý střih a odhodlaná červeně ve tváři, když jí přede mnou doma řeknou, že se „obléká jako kurva“. – Anna, měsíční světlo skrz její hadříky. – Jindřiška v modrých šatech, s nimiž jí povětrí u kolen dělá opravdové divy. – A Madla s Veve! Holky moje, váš čas nepřišel v téhle knize, ale půjdete se mnou taky.

Karolína ve svetru, vonící kouřem z podzimního listí. Vlastně ten svetr jsem měl na sobě já. – A Terezka, má první žena! „Útlá, vlasy

stažené do uzlu svorkou s dřevěným hřebem, úzké sukně...“ Když už se stalo, že jsem z ní tu sukni stáhl, při milování dost sekýrovala, právě při něm; nestačilo jí, co se nasekýrovala při jiných příležitostech? – Ale moc hezky se smála, když jsem jí pak před Krausem, jejím druhým manželem, řekl: „Ty moje šoustátko...“

Kraus, superpodnikatel v realitách, nadsakoval a vypínal prsa. Jeho odvaha však byla pouze konverzační; on je takový neduživý zloprcek, navíc já byl obklopen muži zákona... ano, trochu jsem situace zneužil. Krausovy vyhlídky na účinnou odpověď nebyly velké, a ještě ke všemu ten Terezčin potutelný úsměv.

Jsou tu samé vzpomínky na ženy;

kde najdeme muže? – Tohle autorovi vyčítali: že reálný svět je taky mužský svět. Ne jen šikmá plocha, ze které ženy sklouzávají do Mistrovy nachystané náruče... taková kontumační vítězství. Proti soupeřům, kteří se nedostavili, nebo kteří se dostavili, jenže nebyli vpuštěni do arény. Nebo kteří rovnou vzali roha.

Muži. Na které bych měl vzpomínat? Na manžele těch vdaných? Na otce půvabných dcer? – V mojí profesi, v knihařině, se muži tolik nevy-skytují; hodně práce, málo peněz a kapitalismus vykořisťuje. Namluvit si kapitalistku vyšlo jako šťastná trefa... i když my jsme se, buďme upřímní, s Julií nenamlouvali. Spadli jsme do všeho rovnou po hlavě.

Je pravda, co se mužů týče, že mě autor zamotal do několika konfliktů a rvaček, i ta pistole koneckonců byla, ale on pak konflikty šetrně obcházel a jen se k nim nenápadně vracel. Síla retrospektivy.

Mít kamaráda? Hodilo by se, ale nevím. Kdysi Pedro? Vladimír, Petruščin táta? Může se našinec přátelit s někým, komu chodí za dcerou? Já mu za ní chodil, třebas to netrvalo dlouho... František, Juliin manžel? Oni by ze mě chtěli mít kamaráda? Pedra z naší rodiny zajímala především Andrea.

Autore! Tví muži dost brousí okolo mých žen, zkoušejí na ně triky, průběžně si je odvádějí a pak mi je vodí na oči. – Někdy je i vracejí, jako teď Alexej Annu...

Vydal jsem se zkontrolovat provoz a na chodbě zase Andrea; tentokrát jsem ji oslovil. I když ne zrovna vydařeně: „Co tady děláš?“

„Pozoruju, jak organizuješ.“

Pokývl jsem hlavou. „Žádná sláva, co?“

„Není to tak strašné. Docela se snažíš.“

To znělo velkomyslně. Přistoupil jsem, byl bych k ní rád natáhl ruku. – „Nemohla sis oblíct něco jinýho? V týhle blůze jsem tě vyložené nenáviděl.“

„Všechny jsme potvory, smíř se s tím... a do šatů z Jevan bych se stejně nevešla. Myslel jsi na ně, že?“

Asi mi zčervenaly uši. Ano, myslel; ale proč jsem zrudl? Proč by se měl našinec stydět za tyhle pěkné vzpomínky, zvláště když mu nezbývá o moc víc než právě ony? – Z jakého důvodu tu její přelud straší? To mě moje podvědomí pálí svíčkou, jestli ucuknu?

Ale nedalo se zapřít, že ji zároveň rád vidím.

„Jaké to tam je?“ zeptal jsem se rychle.

„Když na tebe lidi vzpomínají, dá se snést. – Jinak nuda.“

„Mám se bát?“ řekl jsem... jako kdybych se pořád rozmýšlel otevřít dveře, do kterých stále zvou a leccos slibují. Jednou skrz ně projít stejně budu muset.

„Není čeho. Můžu za tebou občas takhle přijít?“

„Ale ne, když budu zrovna s nějakou v akci, a že se začneš ofrňovat. Nebo radit.“

„V akci? – Ty mluvko! Co to na mě zkoušíš?“

„Victor Hugo v mém věku...“

* * *

Nečekal bych, že s Andreou budu žertovat o „akci“, až mně bude sedmdesát a ona bude mrtvá. – Už někde vypravovala naše seznámení: svatba, jablíčko, lodičky, na špičky. Doplnuju vzpomínkou, kterou jsem nakousl: vedl jsem si ji a dole u vody jsme natrefili známého akademika (dost ovšem, pardon, ožralého), který se vleže, bez pomoci končetin, pohyboval stříbřitou travou jako středně velký kajman očekávající spásné monzunové deště. Hlava se mu dokonce už trochu zavrtávala.

Vypadal jinak než na televizní obrazovce. Nemohl jsem si pomoci, rozchechtal jsem se... já se kdysi o studia pokoušel, z kádrových důvodů marně, a on byl pro mě v tu chvíli kvintesencí zruďného světa socialistického vzdělávání. – Krom ostatních mých špatných vlastností jsem občas pot'ouchlý a mstivý.

Zato milosrdná Andrea k trpaslíkovi přiklekla.

„Nech mě bejt,“ zavrčel.

„Nastydnete se, pane profesore.“

„Nenastydnu,“ hádal se jako dítě. Mohutně přitom říhl do trávy.

„Na zdraví!“ popřál jsem, on se zkoušel posadit a Andrea, která se po mně vyčítavě ohlédla, mu pomáhala.

„Hlavně dej pozor na ty piksly, rozumíš?“ sekýroval ji místo poděkování. Rozhlíželi jsme se, ale žádné nádoby nikde.

„Jaké piksly, pane profesore?“

„No piksly, ty náno blbá!“ rozzuřil se tázaný bůhvíproč na Andreu. „Nevíš, co je piksla?“

Na to pěkné oslovení se Andrea začala starat; vstala, nakukovala za keře, mohl jsem na ní oči nechat. To křehkého laureáta zlobilo.

„Příteli,“ vztáhl ruku, abych mu pomohl do sedu. „Ty ženské,“ ulevil si a znovu pěkně krknul... nedalo se to říct líp. – Otevřel pusy, ale hlas se mu zlomil, profesor chvíli mužně štkal a pak zničehonic vyštěkl, jako kdyby mě přistihl při opisování u státní zkoušky: „Dejte si na ně pozor!“

„Dám,“ slíbil jsem, pomalu jsem se přestával smát. V očích měl profesor podivný svit, uhrančivý... zřejmě se v duchu „prořeřavěl až na dřeň“.

„Víte, co já mohl všechno dokázat, kdyby na světě nebyly ženské?“ Ztichl a chytil se pevně, stisk však postupně povoloval. Z té zasloužilé ruky zdál se kvapem utíkat život.

„Nenašla jsem,“ hlásila znepokojeně Andrea. Přisedla ke skřítkovi, snad aby si nepřipadal tak malinký; upravovala si sukni, když si všimla, kam se dívám. „Žádné piksly tu nejsou.“

„Jaké piksly?“ zívł profesor a zamžoural.

„No přeci ty, co jste se o ně bál.“

„Já že se bál o nějaké piksly? Nesmysl,“ obrátil se ke mně. „Neříkal jsem vám, příteli... nebo vy jste snad taky slyšel, že bych byl hovořil o pikslách?“

A já řekl zlomyslně: „O jakých pikslách?“

Smál jsem se. Andrea sevřela rty a založila ruce v bok. Moje akcie pro tu chvíli dost hluboko poklesly. – Ale tady na schodech už se i ona chechtala při vzpomínce, jak akademik přisprostle vříská: „Co je mi po nějaký tvojí piksle?!“

„S kým to mluvíš?“

ozvalo se za mnou. Maria.

Kolik je to let, co jsme o půlnoci seděli s Helenou a Isabelou, hráli whist, Mariiny černé šaty... Andrea byla s Pedrem údajně v kině, dokonce mi pak vyprávěla obsah filmu; sama od sebe, já ji k tomu nenutil.

Ted' se Maria usmívala a pobaveně vrtěla hlavou.

„S Andreou.“

„Taky ji všude vidíš?“

Ne, Marie. Nevidím ji všude, ale tady ano. Vzpomínek mám s ní strašně moc, nejsem z nich dojatý, nestýská se mi... nevidím ji všude, ale vždycky se mnou aspoň trochu byla. Pak musela odejít... odejít? Co to znamená a jak se to správně dělá?

A Maria dodala: „*Tys po nich šel, a šel jsi rád...*“

Vůbec by mi nevadilo přiznat, kdybych na tomhle místě popotáhl a otřel z tváří lesklé cestičky... ale jsem jen zavrtěl hlavou: „Jak si to můžeš pamatovat, po tolika letech?“

„Ty si to taky pamatuješ, pitomče. – Jak se ti vůbec žije? Na majáku, na výspě cti a slávy...“

Další zazvonění. Abychom aspoň salátu měli pro všechny dost!

Ale nepohnul jsem se. Mladších dveřníků jsou tu celé zástupy; můžu si snad tuhle intimnější chvíli... slyšel jsem historku, na níž docela vadí její protagonisté, ale historka je dojemná: na schůzi výboru spisovatelského svazu se prý Nezval jednou zadíval na Pujmanovou a řekl mimo pořad, jako by to na něj najednou sestoupilo z nebes: „Proč jsem se, Mařenko, s tebou nikdy nevyspal? Vždycky ses mi tolik líbila...“

Výbor ztichl, Pujmanová se usmívala do sebe a pravila: „Žes nikdy nic neřek', Vítku? Dnes už je opravdu trochu pozdě.“

Nezbývalo jim oběma víc než rok života.

* * *

Některé ujugurské jazyky mají prý gramatický čas, který užívají pro „nehodnověrnou minulost“, a není zase tak málo příležitostí, kdy bychom si právě takový gramatický trik užili. Podobně v angličtině: primární modální slovesa jsou ta, co vyjadřují míru svobody, již člověk má, aby to či ono vykonal. Sekundární modální slovesa vypovídají, do jaké míry si je mluvčí jistý tím, co říká...

Konec výkladu, nejdražší překladatelko. Z našeho místa nebylo do haly vidět, takže z haly určitě nebylo vidět na nás, a to bylo dobře. Proč jsem se, Mařenko, s tebou nikdy nevyspal?

„Ale ale,“ řekla Maria. „A byt pana nadporučíka... to je nic?“

Ohlédl jsem se na Andreu. „Musíš všechno vykecávat?“

„Ty jako myslíš, že Andrea neví? Nebo že, promiň, tam s Pedrem ani jednou nebyla? – Cha! Tak se zeptej, jestli mi nevěříš!“

„S Pedrem?“ řekl jsem užasle, obrátil jsem se a hledal Andreu pohledem; stála provinile u zdi a řekla: „Nebudeš se vztekat, že ne?“

Podíval jsem se zase na Marii a Maria pravila: „Co čumíš? Nebylo to snad hezký? Stavila jsem se za tebou v práci, podívat se na tvý snadný krásky... ten volnej byt u nás na patře! Já byla za něj tak vděčná! – Proč jsi nikdy armádě nevěnoval, za nepřítomného pana nadporučíka, povídku o hrdinech, co v mrazu a slotě, s nasazením života, hájí náš klidný spánek a budování?“

„Ano. Přesně takový pan nadporučík byl.“

„To bych prosila. Vždycky jsme si zavolali, já se přičísala, přišla, podlehla, a když jsem odcházela, měla jsem...“

„Hru v srdci zvonkovou.“

„Jsi debil.“

„Já vím, Marie. Uznej mi aspoň, že za to nemůžu.“

„Pamatuješ, jak jsem ti dělala anděla strážného?“

* * *

Měl jsem situaci s andělem před očima: naléhavé zvonění tenkrát, stál jsem uvnitř u nadporučíkových dveří, nevěděl, co mám dělat, Mariiin hlas z chodby: „Pavle, já vím, že tam jsi.“

Otevřel jsem, aby další věty neříkala na celý dům, Maria se protáhla za dveře... stačila jí tři krátká rozhlédnutí.

„Andrea s Helenou i s tchyní jdou od autobusu. Naval klíč.“

„Jakej klíč?“

„Prosím nezdržuj. To bude první, čeho si Andrea všimne: že na věšáku něco chybí. Třeba ho stihnu vrátit; zatím tam má cedulku, že jsem si ho půjčila. – A vy tady pak jenom zabouchněte.“

„Tys už byla u nás?“

„Propánakrále, pane mistr... na to teď fakticky není čas,“ řekla Eva, vytáhla ze zámku klíč na kroužku, Maria Evu pohledem od hlavy až

k patě, na setinu vteřiny se mi dokonce zadívala do očí, ale zároveň už zvenčí zavírala dveře.

Evička jí druhý den přinesla orchidej v krabičce, Maria řkala, že tak krásnou kytku nikdy v životě nedostala... daly si kafe, co si spolu mohly povídat? Neřekly mi.

* * *

„Nebudeš věřit, ale já jsem ti ji přála. Kolikrát za život se taková věc povede?“

„Jaká věc?“

„Každá! My tenkrát u tebe na Zálivu, pamatuješ? Nakonec jsme oba byli nadranc, usnuli jsme při zpáteční cestě a málem přejeli... pak jsem se styděla, ale byla bych šla hned znova.“

Tohle Maria řkala, přivírala oči a já se před Andreou ošíval. Andrea vrtěla hlavou: Ne, nezastavuj ji, nech ji povídat; co už si budeme navzájem, teď po sezóně? Neměli bychom být vděční za takové vzpomínky?

Ale mě Mariina prostorečnost zlobila. Chtělo se mi na oplátku vypravovat další věc, co jen jednou za život: jak za mnou, když jsem končil v planografii, přišla Naďa, tajuplně přivřela dveře na dílnu a ztišila hlas: „Poslyš, přeci to mezi náma neskončí takhle. Brnkla jsem Kořánovi, že mě zdrží přebírání funkce...“

Zcela věcně. Stála přede mnou, opírala se ramenem o zeď.

Naďa. Chodila v úzkých sukních, aby vynikly její přednosti, k smrti nerada nosila pracovní plášť... vymyslím si, nebo stála a opírala se? Můžu stokrát vykládat o nehodnověnné minulosti, ale krom gramatiky nás často zradí i pouhá vůle takové věci vypravovat. – Erotické machomegalomanství. Socha boha Priapa, které jsem narouboval svou tvář. Pábivý mužský folklór nebo i prostoduché chvástání, symfonie v dur o Noci železného macka...

„Netušila jsem, že i paní Kořánová,“ řekla Andrea a já zprvu nevěděl, proč se mi otázka zdá divná. Až pak mi došlo: „Ty poznáš, i na co jen myslím?“

Maria si pochopitelně otázku vztáhla. „Myslel jsi vždycky hlavně na tamto, maniaku. Ale mluvit se s tebou dalo o všem.“

Udělalo mi radost, že to řekla.

Andrea se na mě zase dívala, její pohled jsem znal. Jako kdyby si mě mohla v obchodě koupit a docela o tom uvažovala.

Nad'a!

Úplně jsem na ni zapomněl. Nebo vynechal, ale bez úmyslu. Slušelo se připomenout ji aspoň tehdy, když ve vile vrcholily obstrukce paní mistrové: dostal jsem od Julie svolení, zavolał, požádal, Nad'a přišla a pomohla. V knihařině byla stejně dobrá jako já, vždycky si ale připadala povolána k práci řídící nebo organizační.

Zelenooká liščí dáma, chytrá, nevypočitatelná... přebírání funkce si tenkrát užívala. Nevím, jak jsem se k ní měl celé ty roky chovat, aby jí to vyhovovalo, ale ona asi nechtěla, abych jí vyhovoval. Spíš mě dráždila, než že by se mi líbila, nakonec to vždycky vyjde nastejno.

Celý život vypadá devětadvacet. Možná jedenáct. Třeba na dovolenkových fotografiích, které přinesla ukázat, když jsem se zajímal o starobylý amfiteátr v Pule... některé krásky svůj půvab obléknou už do mateřské školky a on jim bez poškození vydrží.

K měkkým kobercům, sklu a monitorům se opravdu hodila. Mnoho nescházelo a byla by tam s ní jedna agentura natočila malý reklamní šot. Je škoda, že lidská závist zasáhla; na obrazovce by se Nad'a vyjímala pěkně. Mezi fotky z amfiteátru se milým nedopatřením připletlo i pár záběrů, které s ní Kořán nebo kdo pořídil u Brioni na pláži... ó, ženská marnivosti! – Jednou mě v práci hryzla do ruky, ale to je příběh z jiné knížky.

* * *

Naděžda znamená naděje. Podle pověsti naděje přišla na svět takto: bohové měli lidské zpupnosti právě dost a stvořili nijak ošklivou dívku Pandoru, vybavivše ji na cestu do světa skříňkou plnou všelijakých neštěstí, mezi nimiž se útlocitná naděje nechala zašlapat na dno. S Pandorou obmyslně seznámili Prométheova bratra, známého přitroublíka Epiméthea, jehož jméno překládáme jako Ten, který uvažuje až dodatečně. – Marně Prométheus, jenž lidskému pokolení jinak dost výborně posloužil, bratra přesvědčoval, vyhrožoval, klel. Přitroublík si nedal říct, hučel do Pandory a hučel, k čemu asi mužský přemlouvá ženskou, která se mu líbí? Když milenci zjistili, co způsobili, honem skříňku zase zaklapli, ale jediné, co v ní stihli uzavřít, je lidská naděje.

At' se v tom vyzná, kdo chce. Rozhodně teď už víme, co znamená, když se řekne Pandořina piks... pardon. Skříňka.

Odzdola jsme slyšeli

Helenin hlas, druhý mi taky připadal povědomý. Maria se zachvěla, přitiskla se... a já si vybavil, jak mi tenhle povědomý hlas vyprávěl nad Sachrovým dortíkem.

„Je tady máma?“ pravil hlas.

„Je,“ odpověděla Helena.

„Fakt? Prej že nepřijde, když bysme se tu měly potkat.“

„Neřekli jsme jí, že budeš. – Pohni se. To tu budeš pořád takhle stát?“

„Rozboříme ti půl baráku, jestli se do toho zase dáme.“

„Nerozboříte nic. Isabelo, jestli si začneš, nafackuju ti, žes to neviděla.“

„A tomu se říká kamarádka z dětství,“ rozesmála se Isabela. Nějaké dveře se tam dole otevřely a smích obou holek, jimž nedávno bylo sto let dohromady, ten smích se pohnul, vstoupil do otevřených dveří, aby je za sebou hned zavřel. Mariiny rty bezhlesně vydechly, ale já rozuměl, co říkají.

„To byl tvůj nápad, pozvat ji sem?“

„Ne. Andrein.“

„Pavle, nech toho. Ty jsi s Isabelou něco měl?“

Chytil jsem ji radši za ruce a řekl: „Párkrát jsme se viděli.“

„V cukrárně, že? Nebo i někde jinde?“

Budme upřímní: v Čechách se vždycky všechno vykecá, dokonce to, co se nikdy nestalo... dokonce především to, co se nikdy nestalo. Je mi líto, že nestalo?

„Mařenko,“ pravil jsem inspirovaně. „Na to už je v mém případě opravdu trochu pozdě.“

„Jen nekecej. – Proč mě nikdy nepozveš do cukrárny? Šla bych.“

„Proč ty zase nepřijedeš na mou výspu cti a neobdivuješ se mnou podzimní listi? – Hele, měli bysme jít.“

„Nepůjdu. Já to nezvládnou.“

„Je to tvá dcera, maměnko blběnko.“

„Myslíš, že to nevím?“

„Budeme s tebou. Taky jsme doma měli... tohleto období.“

Bylo až překvapující, jaké jsme nahoře měli soukromí; dům plný lidí, a mezi námi dvěma takové ticho.

Čekalo se jen na nás.

Prošli jsme dovnitř všichni tři; Andrea se opozdila a zavřeli jí dveře před nosem. Jenže pro ni, jak je nehmotná, to nepředstavuje problém. – Myslím prostoupit zavřenými dveřmi.

Předčítat by býval chtěl kdekdo, ale já dopředu určil Annu Marii. Taky bude se mnou, předesílám, až se vydám na cestu. Taky už hraduje v mém slavném titulu, ale nepředstavujte si nic s nehodnověrnou minulostí; víte už, že v té knížce jsou prostě obrázky, většinou cudné a veselé, milá Marie. Ne, opravdu nejsem zvrhlík... co si myslíš ty?

Anna Marie má vzrušující hlas, trochu chraplavý, který se průběhem čtení rozehrívá a pročišťuje. Čítá mi věci, které znám, dokonce které jsem napsal, a já najednou slyším, co v nich dřív nebylo nebo o čem jsem dosud nevěděl. – Byla celá bledá, jako v horečce, *na řasách se jí chvěly slzy*, řekla by literatura.

Literatura je někdy dost kráva, nezdá se vám?

„Byla jsem deset let tvou ženou, milenkou s přestávkami dvakrát tak dlouho. Jestli už nejsem tvou ženou ani milenkou, jestli se k tobě z cest nevracím a žiju s někým jiným, neznamená to...“

Tady už Anna Marie vzlykla. Pak řekla: „Prosím vás, promiňte,“ a vzlykla ještě jednou. To už jsem seděl u ní, vzal ji kolem ramen, rozhlédl se: všichni statečně polykali, jen Andrea seděla v koutku a mírně se usmívala.

* * *

Ta knížka. Obálka tentokrát bílá, uprostřed se zeleným průhledem v jednoduchém, decentně zdobném zarámování. Prostorný svah, udržovaný trávník, pomníčky porůznu mimo zjevný společný záměr. Knížku jsem Anně Marii vzal z ruky, zavřel a z paměti pokračoval: „Nedokázala jsem vést tvůj život a ty jsi nedokázal vést život můj, ale dceru jsme spolu vychovali. I když jsme ji vychovávali všelijak. Vid', Heleno?“

Helena přikývla. Anna k nám přisedla s čistým kapesníkem.

Útlá knížka spoustu lidí fascinovala, až jim ruce pošukávaly. Alexej, náš knižní velkopřemyslník, byl vysloveně komický: ta jeho nová ho musela přidržovat v sesli, aby se nevrhl na zem a knížku nesnědl ve dvou třech vteřinách.

Znovu jsem se podíval na Andreu.

Prisedla blíž, téměř jsme se dotýkali nohama. Ten prokletý klobouk už neměla a slyšel jsem, jak směrem k Alexejovi se stoprocentní ironií pronáší: „Sorry, brachu. Toto do knižního provozu neprotlačíš...“

Slavnost pokračovala:

viděl jsem Marii, opřenou o zeď, talířek v ruce a s Isabelou, obě klo-pily oči... díkybohu. My se vytratili na střechu. Ostatní si nejspíš říkali, že my hlavní pozůstalí máme svá nezadatelná práva.

„Brečíš ještě?“ řekla Helena, když jsme zůstali sami.

„Brečel bych. Ale nemám co.“

Helena vytáhla z kapsy pěkně plochou lahvičku. „Doplníme tekutiny. – Napíše pan autor, že jsem ji vyňala ze zánadrží?“

Mohl by, ale nechme to na něm. Převzal jsem placatci, upil s chutí. Trochu foukalo, Andrea se dívala lítostivě, ruku pochopitelně nenatahovala.

„Proč tu není Madla?“ zeptal jsem se. Andrea odpověděla: „Zvali jste ji?“

„No to se ví, že zvali!“

„Byla mi na pohřbu. Já bych řekla, a ona si to možná řekla také, že víc nějak není zapotřebí.“

„Už nás vůbec nechce vidět.“

„Však se objeví, uvidíš... nechal jsi ji roztáhnout křídla? Nechal. Tak se teď nediv, že poletuje. – Ty se pořád ještě zlobíš?“ obrátila se k Heleně. „Snažila jsem se, uznej. Snažila jsem se hodně. To mě nevy-svobodí, ani že jsem umřela?“

Helena neodpovídala. Zdálo se mi, že rodinného hovoru stačilo, a řekl jsem: „Holky, chcete slyšet ruskej vtíp? – Loď ve vichřici, ná-močník na stožáru, zdola na něj volá první důstojník: Vásja! Skólko? – Chvilé ticha, a pak: Sórok! – Chvilé ticha, a pak: Čevó sórok? – Chvilé ticha, a potom shora: Čevó skólko?“

„Dole jste to ale přehnali,“ řekla Andrea. „Se čtením, a tak. Karolí-ně jsi sliboval, že se nebude truchlit, a ona pak tryskala jako fontána... Karolína! Taková rozumná ženská.“

Zastyděli jsme se, ne moc, Helena zkrivila rty.

A já mružel: „No co, poplakali si. Bude se jim dobře spát.“

„Přeci to mohlo být... jako když se jde do hospody vedle. Protože tady nám už nenalijí. – Chápeš, Valeriáne?“

Sáhl jsem po ní, nebyla tam. Vlastně byla tam... ne, nebudu nic vysvětlovat. Dá se něco podobného vysvětlit? – Přes okraj střechy jsem viděl, jak se pod kopcem rozjíždí auto: drobný postarší brouk s tykadly světél, jimiž si ohmatával cestu a pak se po ní rozvážně vydal.

Něco hledá? Poklad? Najde ho?

* * *

„Že to je až tak veliká sranda,“ zabručel jsem do tmy, „s tím nepočítáš nikdy.“ A Helena dodala: „Snad jsme se tě nedotkli až tolik.“

„Nedotkli vůbec. – Já bych si užila loučení jiné: byla, odešla, je jinde, ovšem pořád trochu s námi, peníze po ní zůstaly a o ty jde v první řadě... o vás dva strach nemám, vy už víte všechno. Ale ti mladí tam dole.“

„Tak se na nás nezlob,“ řekl jsem. „Já jsem musel, stejskalo se mi. Poslední dobou ses mi vyhýbala.“

„Chtěla jsem, abys mě pamatoval... aby sis mě pamatoval aspoň takovouhle. Promiň.“

„Já rozumím. To chtěla Julie taky.“

Tady se Andrea na okamžik zarazila. „Chodí za tebou?“

„Chodí. Ale my vždycky spíš mlčíme.“

„Mám zmlknout?“

„Prosím tě ne. – Ale budu si spolu moct povídat, až já přijdu za tebou? Asi to dlouho nepotrvá.“

„A to zase ne. Divil by ses, jak dlouho ještě budeš.“

„Jak to víš?“

„Máme nebeský intranet. Najdeš, co si vzpomeneš.“

„Ty jsi v nebi?“

„Je to divné, vid'. – Víš, co napsal tvůj jmenovec, emeritní básníku? Že budoucnost už není, co bývala...“

Bůhvíproč jsem si teď vzpomněl na jednu fotku ze sady s lebkou. Helena se jí dívá do očních důlků, k objektivu je natočená zády. Dřevěná podlaha, vyvolávající intensivní obavu, že si Helena brzy zadře třísku. – Fotka je černobílá, světla moc nepochytala, záhadná, melancholická... muselo mezi námi dojít k extrasenzorickému přenosu, protože dcera řekla: „Co teď povím, bude hrozný. A nevztekejte se, vy dva. Já

jsem ráda, že ty fotky jsou. Existují. I když za mou blbost táta zaplatil tak moc. – Ano, taková jsem doopravdy byla.“

Tady se jí oči naplnily slzami, obrátily se ke mně. Říkala tu větu tolikrát! A určitě ještě stokrát řekne. Dala mi ruce kolem krku, objala mě. Bylo mi úplně jedno, že Andrea kouká. Jestli se vážně v nebi ví všechno, musí i ona vědět, jak to mezi Helenou a mnou doopravdy bylo.

Najednou se ozvaly kroky,

váhavé; vystoupal k nám poslední hrdina opusu, nejspíš aby stihl taky něco chytrého dodat, než skončíme. S táckem, na kterém měl dva kousky štrůdlu... náš autor, kat ho sper! Přišel hlídat, abychom neřekli, co říct nemáme?

Jednou jsem ho viděl ve městě; šel na přechodu proti, usmíval se trochu, když v tom přede mě popoběhla nějaká jistě čtenářka a spustila: „Je to možné?! Já si tak často přála vás potkat!“

Hltala ho očima a vlnila se jako žírné bahno Nilu. „Vy mě neznáte,“ konverzovala uprostřed ulice, „a já vás znám skrz naskrz.“ – Byla to smršť, přival, jako když z lejty vytéká umělecký smrad... byla by se snad na místě začala odstraňovat, kdyby na semaforu nezasvítila červená.

Náš autor. Jediný, tedy kromě nás, kdo dokáže vidět Andreu i teď. Dal jsem Heleně pusku do vlasů, Andrea se tvářila neproniknutelně a on se věnoval vlastnímu bolu; nesl si i kafe, ze kterého chmurně ucucával. „Co je, pane kolego?“ řekl jsem, „ulítly nám včely?“

On se však jen přetrpěně podíval.

„Zas ti něco nechtějí vzít, lumpové nakladatelský?“

Helena vyprskla. „Tak mu to vydáš ty,“ ukázala prstem, na koho jiného než na mě. „Ty jsi takovej náš číman.“

„Čí?“ řekl jsem. Ale autor se při našem blbnutí ani jednou neusmál. Něco ho sebralo hodně a svůj žal léčil tím štrůdlem... „Šmarjá, tak se seber! Tahle branže je špinavá a hnusná, lidi v ní nafoukaný blbci... lžou, ty vole, děsně lžou! Dělej si, co máš rád, ser na ně a žij!“

Bylo mi ho líto, ale taky mě štvál. Neuměl jsem mu pomoci, a navíc jsem tušil, jak protivný mu se svým siláckým optimismem připadám. „Najdi si ženskou,“ navrhl jsem ještě, holky zvedly hlavu a koukaly.

„To jako myslíš... aby mě živila?“

Stěží jsem zadržoval smích.

„Ne. Myslel jsem... takhle jsem to nemyslel.“

Čtenář ví, jak jsem to myslel: schovat tvář do důlku mezi jejím ramenem a bradou. A tak podobně. Říct, že s ní, jen s ní se jara květ dostatečně skví. Povalit ji do sněhu... mohlo být, ale ovládl jsem se včas. Vlastně to byl autor, kdo se ovládl. Skloňme hlavu, vzdejme mu čest a chválu.

„Mohl bys ji ukecávat. Mohl bys odříkavě trpět, mohl bys nesobec-ky stát poblíž a vždycky přiskočit, když bude potřebovat pomoci. Tak bys mohl roztahovat chřípí vášní a vykládat, jak je to silnější než ty a jak tě to zmáhá. – Nebo čelit podezřívavému pohledu jejích rodičů.“

Podívali jsme se po sobě. Napřed já s Andreou, potom všichni. Ne, nebyly to podezřívavé pohledy.

* * *

„Pamatuješ na Hrabětovou?“ zeptala se Andrea a pořád se tvářila. Další extrasenzorický přenos. – „Co jsem s ní nikdy nic neměl, přestože jsem vždycky chtěl?“ pravil jsem bez uzardění.

„Ale pane mistr,“ pravila Helena; takže ani toho jsem nezůstal ušetřen! – Eva mě tak oslovovala i v posteli, přímo při milování, pardon. A mívali jsme k tomu další vtipné hlášky.

Tady náš autor ožil. „Hrabětová... ta mě rajcovala.“

„My jsme si všimly,“ řekla Andrea.

„Měla ode mě na zdi plakát: španělskej: balkón, ozdobná mříž, zasněná krasavice, co se dívá někam do dále, kde přebývá láska nebo štěstí nebo obojí... prostě takovejhle plakát. Hlupák Jindřich u ní jednou sedí a kouká a povídá, prej jestli není trochu staromódní? – A Petra, že ona přeci je staromódní: nosí podprsenku, čte Šmilovskýho, vaří podle Rettigovy a slibům pořád ještě věří...“

Autor se ohlédl po našich dámách. „Vždycky se k nám chovají, jako že jsme něco slíbili. A nesplnili. Ještě sis nevším?“

Helena se rozhorleně napřímila, jenže umělec byl v ráži a slovo si vzít nenechal: „To s podprsenkou jsem víckrát vyhodil, protože se mi to zdálo podbízivý, víckrát zas vrátil, protože se mi to zdálo srandovní. Nakonec šel do hajzlu celej plakát, i se svým odstavcem... a kdybych vám vykládal, jak po ní Jindřich jednou vyjel natvrdo – to byla scéna!“

„Tak aspoň naznač.“

„Ne. Prosím vás,“ řekla Andrea, „nic nenaznačujte. Uznáváme, že jako autor jste skvělý. I když někdy dost ohavným způsobem.“

Měla sevřené rty a já věděl proč. Asi jsem doufal, že na to už nedojde, vždyť konec knížky musí přijít každou chvíli... jenže minulost nás většinou dostihne včas.

„Když jsem četl,“ pokračoval náš rozumbrada, „o klukovi, je to ještě gymnasista, má rozepsanou knížku, přijde o rodiče a ujme se ho příbuzná, která vlastní a provozuje mycí linku... nebo jen kamarádka jeho matky? on musí nechat školy, makat v tý lince, knížku ale dopíše a vydá, klikatejma cestama ředitelů úspěchu z ní vyjede bestseller, bejvalí spolužáci se jeho jméno ucej ve škole... začne psát druhou, jenže literární trh už našel jinýho kolouška, zájem vadne, nakladatelé mlžej, nechávaj se zapírat... v ten moment majitelka linky zmizí, záměrně? vysublimuje z příběhu a chlapec musí zabrat, starat se o provoz, ne o literární budoucnost... taková linka je dobrý živobytí, svý blbý autáky budou lidi mít a mějt pořád...“

Nemohli jsme si pomoci a už jsme se potichu chechtali; já byl veselý ještě i proto, že Andreino sevření rtů viditelně povolovalo.

„Máme vám přihrát vdovičku s mycí linkou?“ navrhla.

Jeho však ta představa zase vrátila do reality: je na střeše domu, který jen vymyslel. Mluví s námi, nás si taky vymyslel, a nebudeme si nic namlouvat – ani ten štrůdl nebyl doopravdy.

Díval se na nás, přemítal, řešením jeho situace jsme nebyli, ani naše rady. To by skutečně musela přijít nějaká dobrosrdečnice, pofoukat mu a říct: „Já vím, já vím... teď na nic nemysli a hlavně si odpočiň. Až se ráno probudíš, vyjde slunce...“

„Psaní je strašná blbost,“ řekl.

„Leda prdlajs,“ namítl jsem.

„Měl jsem si to rozmyslet včas.“

„Kdybys sis rozmyslel včas,“ odporoval jsem umíněně, „my všichni tady... bysme přeci nebyli?“

„A komu byste chyběli, kdybyste nebyli?“

„Jsi tak blbej?! Sami sobě bysme chyběli! To ti připadá málo?!“

„To je fakt,“ zúčastnila se Andrea, „my si to přeci užili... pravda, ne vyložene všechno.“

Zvedl hlavu. „Co ne všechno?“

„No, nechat mě znásilnit... jste musel? Jaké to bylo?“

„To jsem přeci škrtnul.“

„Škrtnul, nebo jen nedal z ruky? Proč jste to vůbec psal?“

Řekl bych, že se styděl. Nebo tak aspoň vypadal, básník všedního dne. Nebo mu jen došel štrůdl? – Bavilo ho to psát, nebo zkrátka musel? Bavilo mě rvát z Andrey džíny? Nechci se vykrucovat, ale takhle snad otázka nestála... jako jestli mě to bavilo.

Takže co? Mám se stydět, že se to stalo, nebo si oddychnout, že se to škrtnulo? Stala se vůbec ta hrůza, když je jednou škrtnutá?

Vítr rozevlál Heleně vlasy, s Andreinými neudělal nic. Vypadalo to malinko divně, a Helena řekla: „Já zabila Veroniku, a taky se to škrtnulo.“

„Ty jsi nikoho nezabila.“

„Zabila.“

„Heleno, přestaň.“

„Já, já po nich chtěla, aby mi v Medvědí nechali auto!“

„O čem to mluvíš?“ zeptala se Andrea.

„Protože jsem potřebovala zůstat přes půlnoc a ráno brzo jet. Takže šli na autobus, kolem Zálivu, ještě je napadlo se vykoupat, bouřka, schovali se pod strom... ty jejich řetízky na krku.“

„Heleno.“

„Tak jsem to ale nemyslel,“ pravil autor. „Nenapadlo mě, že se budeš tejrát kvůli tomuhle.“

A já byl na Helenu už opravdu naštvaný.

„Nech toho, sakra! Budeš nás dusit takovejma debilníma kecama?!“

„Tak mě taky škrtněte,“ rozplakala se...

Umřít mladý, zdravý, plný radosti. Neprožít si odcizování. Únavu. Nedůvěru. – Jenže to malé, co Veronika nosila, si neprožilo nic. Ani vlastní narození. Je to hrozné, můžu za to já. Já za to můžu. Já.

Autorem teď cvičily pohnutky, jako že ji chce pohladit po vlasech nebo vzít kolem ramen. Štrůdl s kafem ho přišel pěkně draho! Přitiskl jsem Helenu k sobě, slovy se nedalo napravit nic, zabořil jsem jí nos do vlasů a Andrea pochopitelně zase koukala.

Přála si být na mém místě.

I autor by si byl zasloužil naši péči. Každý ví, jaká je dřina napsat knížku, a nakonec žádný vděk ani sláva. Jen výčitky. Pláč. Nemyslím přímo citové vydírání... prostě se nahodil motor příběhu, někdo velký, třeba Arnie Schwarzenegger, ho vzal za madla, shodil mezi nás a on tu teď rozsévá zkázu a rozpaky.

Měl jsem dál zůstat zticha, a něco mě přinutilo říct: „Ale zas ta blbá nána, co měla místo srdce pětícípou hvězdu... jak tu jsme si podali! Skoro jsem si říkal, že jseš velikej autor. – Taky co s ní, když se jí žádá do rádia mlácat, že sovětskej vpád byl internacionální pomoc.“

„I to jsem škrtnul,“ pravil rozpačitě autor, my tři jsme se po sobě podívali... a řekli jednohlasně nechápavě: „Proč?“

Dole někdo pootevřel okno nebo zesílil hudbu a my slyšeli

*The light shines, falls where it will
and still some things can't be seen*

Odkášlal jsem si, i autor si odkášlal, jako kdybychom mínili něco důležitého říct. – Opakuju otázku trochu jinak: mám litovat, že všechno pomíjí, nebo se radovat, že to někdy bylo?

Ještě poslední anekdotu: nad Velkou Bíteší poletuje čáp se zavino-vačkou, v ní třiadevadesátiletý stařeček a říká Já už bych se na to vysral, nejspíš jsme zabloudili...

* * *

Pořád trochu foukalo, pořád jsme koukali na město. Vypadalo jako hypermoderní elektronická šachovnice. Jaké tahy se na ní ještě odehrají, a kdo je udělá? Díval se, autor náš znejmilejší, do dále, jako kdyby tam uprostřed vši té nádhery světel zářila odpověď. Jako kdyby odtamtud šly zaslechnout ozvěny příštího.

Podal jsem mu lahvičku. On ji obracel, chmury mu putovaly tváří jako oblaka... přečetl vinětku a souhlasně pokývl. – Ulil do kafe, usrkl, zamlaskal. Nemohlo to chutnat vyložené špatně; aspoň podle toho, jak se tvářil.